

KIRKLARELİ İLİ
TABİAT TURİZMİ
MASTER PLANI
2013-2023

İÇİNDEKİLER TABLOSU

1.GİRİŞ	1
1.1. Sürdürülebilir Turizm, Ekoturizm, Tabiat Turizmi Kavramları.....	3
1.1.1. Sürdürülebilir Turizm	3
1.1.2.Tabiat Turizmi Ve Ekoturizm: Tanımlar	3
1.2. Tabii Alanlar, Yöre İnsanın Geleneksel Hayatı, Kırsal Kalkınma, Sürdürülebilir Turizm Alternatifi Ve Kırklareli Vilayetinde Sürdürülebilir Tabiat Turizmi	4
1.3. Tabii Alanlar Ve Sürdürülebilir Kalkınma	5
1.4. Sürdürülebilir Tabiat Turizmi.....	7
1.5. Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme Stratejisi	10
1.6. Ürün Ve Tabiat Turizmi Ürünü Kavramları	12
1.6.1.Çekicilik.....	15
1.6.2. Ulaşılabilirlik	16
1.6.3.Turizm İşletmeleri.....	18
1.7. Tabiat Turizmini Oluşturan Kaynaklar	19
1.8. Tabiat Turizminin Maksadı	22
1.9.Tabiat Turizminin İlkeleri	22
1.10. Tabiat Turizminin Faydaları	25
1.11. Tabiat Turizminin Etkileri.....	26
1.11.1 Tabiat Turizminin Ülke Ekonomisine Etkileri.....	26
1.11.2. Tabiat Turizminin Çevresel Etkileri	28
1.11.3. Tabiat Turizminin Yöre Halkına Etkileri	29
1.11.4. Tabiat Turizminin - Sosyo Kültürel Etkileri.....	30
1.11.5. Tabiat Turizminin Olumlu Etkileri	31
1.11.6. Tabiat Turizminin Olumsuz Etkileri.....	31
2. SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ GELİŞİMİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALAR	34
2.1. Kaynak Analizi.....	34
2.2. Tabiat Turizminin Hedef Kitlesi.....	37
2.3. Tabiat Turizmi Ve Geleneksel Turizm Karşılaştırılması	38
2.4. Turizm Potansiyeli	43
2.4.1. Turizm Talebi	45
2.4.2. Turizm Arzı.....	47
2.5. Taşıma Kapasitesi	48
2.5.1 Taşıma Kapasitesinin Elemanları	49

2.6 Tabiat Turizminin Kırsal Kalkınmaya Etkisi	51
3. İLGİ GRUBU ANALİZİ VE YEREL ORGANİZASYONUN OLUŞTURULMASI.....	52
3.1.İlgi Grupları/Paydaşlar	52
3.2. İlgi Grubu Kategorileri	52
3.3. İlgi Grubu Analizi.....	53
3.4. Toplum Temelli Yaklaşım	54
3.5. Yerel Organizasyonun Oluşturulması	54
3.6. Tarihçe	54
3.7. Kırklareli İli Tarihi Ve Kültürel Varlıkları	62
3.7.1. Köprüleri	62
3.7.2.Çeşmeler.....	65
3.7.3. Camiler	71
3.7.4. Mezarlar	80
3.7.5. Kaleler.....	81
3.7.6. Manastır Ve Kiliseler	89
3.7.7. Türbeler Ve Kümbetler	93
3.7.8. Hamamlar	94
3.7.9. Hanlar	95
3.7.10. Şapeller.....	96
3.7.11. Şehitlikler	95
3.8. Kırklareli İlinin Genel Özellikleri.....	97
3.8.1. İlin Coğrafi Konumu	97
3.8.2. İlin Jeomorfolojik Özellikleri	98
3.8.3. Jeolojik Özellikler	100
3.8.4. İklim Özellikleri	103
3.8.5. Hidrografya.....	103
3.8.5.1. Akarsular.....	103
3.8.5.2.Göller	103
3.8.5.3. Baraj Gölleri	103
3.8.5.4. Şelaleler	104
3.8.6. Mağaralar	105
3.8.7. Toprak Özellikleri.....	116
3.8.8.Arazi Ve Orman Varlığı	116
3.8.9. Flora-Fauna Ve Hassas Yöreler	118
3.8.9.1. Flora.....	118

3.8.9.2. Fauna	143
3.8.10. Yerleşim Alanları Ve Nüfus	158
3.8.11. Tarım Ve Hayvancılık	158
3.8.12. Sanayi Ve Teknoloji.....	158
3.8.13. Altyapı, Ulaşım, Haberleşme Ve Konaklama	159
3.8.14. Madencilik Ve Enerji	160
3.9. Kırklareli İli İlçeleri	160
3.10. İlgili Grubu Ve Paydaş Analizi	165
4.KIRKLARELİ İLİ TABİAT TURİZMİ ARZI	166
4.1. Kırklareli İlinin Tabiat Turizmi Değerleri (Tabiat Turizmi Arzı).....	166
4.2.Kırklareli İlinde Tabiat Turizmi Maksatlı Kullanılan Ve Koruma Statülü Alanlar	167
4.2.1. Tabiat Parkları.....	167
4.2.1.1.Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı.....	167
4.2.2. Tabiatı Koruma Alanı	169
4.2.2.1. Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı	169
4.2.3. Tabiat Eğitim Merkezi	171
4.2.4. Tabiat Anıtları	173
4.2.5. Yaban Hayatı Geliştirme, Yerleştirme Ve Koruma Sahaları	173
4.2.6.Avlaklar	176
4.2.7. Mesire Yerleri	182
4.2.8. Seçkin Özellikli Diğer Sahalar	182
4.2.9. Doğal Sit Alanları	192
4.2.10. Milli Parklar.....	193
4.2.11. Sulak Alanlar Ve Ramsar Alanları.....	196
4.2.12. Özel Çevre Koruma Alanları.....	196
4.2.13.Biyosfer Rezerv Alanları.....	196
4.3. Kırklareli İlinin Bilinirlik Değerlendirmesi	196
4.4. Kırklareli İlinde Tabiat Turizm Çeşitleri.....	202
4.4.1.Kültür Turizmi	204
4.4.2. Tabiat-Kırsal Turizm.....	204
4.4.2.1 Tabiat Yürüyüşü.....	204
4.4.2.2.Botanik Turizmi.....	205
4.4.2.3.Kuş Gözlemciliği Turizmi.....	205
4.4.2.4.Yaban Hayatı Gözlemciliği Turizmi	206
4.4.2.5. Tabiat Eğitimi (İzci Kampı).....	206

4.4.2.6.Bisiklet Turizmi	207
4.4.2.7.Kamp Ve Karavan Turizmi	207
4.4.2.8.Foto Safari Turizmi (Doğa Fotoğrafçılığı)	207
4.4.2.9.Mağara Turizmi	208
4.4.2.10.Oryantiring	209
4.4.3 Spor Turizmi	211
4.4.3.1. Hava Sporları Turizmi	212
4.4.3.1.1. Yamaç Paraşütü	212
4.4.4.Av Turizmi.....	212
4.4.4.1.Sportif Olta Balıkçılığı	212
4.5.Kırklareli İli Ve İlçelerinin Öne Çıkan Tabiat Turizmi Değerleri Matrisi.....	213
5.SEÇKİN VE YÜKSEK DEĞER TAŞIYAN (X) YILDIZ ALANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE POTANSİYELİNİ GELİŞTİRME İMKANLARININ ORTAYA KONULMASINA İLİŞKİN ANALİZLER.....	215
5.1.İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı	215
5.1.1.Alanla İlgili Genel Bilgiler	215
5.1.2.Sahanın Doğa Turizmi Potansiyelinin Öne Çıktığı Ve Sunduğu Aktiviteler,	217
5.1.3.Sahanın Doğa Turizmi Yönetimi Maksatları,	217
5.2. Kırklareli İli Ve İlçelerinin Kıyas Yöntemi İle Kısa Değerlendirmesi.....	225
5.3. Kırklareli İli Tabiat Turizmi Swot Analizi.....	226
6.KIRKLARELİ İLİ SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ STRATEJİLERİ.....	227
6.1.Geliştirme Stratejisi	227
6.2.Koruma Stratejisi	227
6.3.Pazarlama Stratejisi	227
6.4.Ziyaretçi Yönetimi Stratejisi.....	228
7.SONUÇ VE ÖNERİLER	229
KAYNAKÇA	231

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1:Turistik ürün.....	14
Şekil 2. Tabiat turizmin başlıca kaynakları.....	20
Şekil 3 Kırklareli ilinin Coğrafi Konumu	97
Şekil 4 Kırklareli İli Deprem Haritası	102
Şekil 5 Yıldız Dağları ve yakın çevresinde yer alan ve araştırılan 26 mağaranın konumu.	116
Şekil 6 Önemli Bitki Alanlarının Konumu: (a) Istranca (Yıldız)Dağları, (b) İğneada Longozu ve (c) Kasatura ve Terkos	120
Şekil 7 Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Turizm Stratejisi Kavramsal Eylem Planında İğneada- Kırıkköy Eko-Turizm Kenti olarak önerilmektedir.	166
Şekil 8 Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı	168
Şekil 9 Kasatura Körfezi Tabiat Parkı	170
Şekil 10 Demirköy-Sislioba Devlet Avlağı	172
Şekil 11 Kofçaz-Kocayazı Devlet Avlağı.....	173
Şekil 12 Vize-Kırıkköy Devlet Avlağı	173
Şekil 13 Vize-Balkaya Devlet Avlağı	174
Şekil 14 Kırklareli-Karadere Devlet Avlağı	174
Şekil 15 Üsküp Devlet Avlağı	175
Şekil 16 Sivrililer Devlet Avlağı	175
Şekil 17 Sergen Devlet Avlağı	176
Şekil 18 Mahyatepe Devlet Avlağı.....	176
Şekil 19 Babaeski-Ergene Genel Avlağı	177
Şekil 20 Kırklareli-Kayalı Genel Avlağı	177
Şekil 21 Lüleburgaz-Ahmetbey Genel Avlağı.....	178
Şekil 22 Lüleburgaz –Düğüncübaşı Genel Avlağı.....	178
Şekil 23 Babaeski-Eriklyurdu Genel Avlağı.....	179
Şekil 24 Kocatarla Genel Avlağı	179
Şekil 25 Celaliye Genel Avlağı.....	180
Şekil 26 Topçuköy Genel Avlağı.....	180
Şekil 27 Kuzuçardağı Genel Avlağı.....	181
Şekil 28 İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı Ulaşım	193
Şekil 29 Oryantiring Hedef Kontrol Bayrağı - Pusula.....	209
Şekil 30 Oryantiring yapılacak alanın 1/10.000 ya da 1/15.000 ölçeğinde özel hazırlanmış haritası .	209
Şekil 31 Oryantiring Kontrol Sistemleri-Spor kıyafeti.....	210

TABLO DİZİNİ

Tablo 1	Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Turist Profillerinin Karşılaştırılması	38
Tablo 2	Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Genel Karakteristiklerinin Karşılaştırılması	39
Tablo 3	Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Çevresel Etkilerinin Karşılaştırılması	41
Tablo 4	Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Mimari Karakteristikler Bakımından Karşılaştırılması	42
Tablo 5	Tarım Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2009.....	117
Tablo 6	Kırklareli İli Flora Türleri	140
Tablo 7	Kırklareli İli Memeli Hayvan Türleri	150
Tablo 8	Kırklareli İli Kuş Türleri.....	154
Tablo 9	Kırklareli İli Sürüngen Türleri	155
Tablo 10	Kırklareli İli Çiftyaşar Türleri	155
Tablo 11	Kırklareli İli İç Su Balık Türleri	157
Tablo 12	Kırklareli İli turizm acenteleri	164
Tablo 13	Kırklareli İli Mesire Yerleri	181
Tablo 14	Milli Park ve Benzeri Sahalara Ait Bilinirlik Tablosu.	196
Tablo 15	Milli Park ve Benzeri Sahalara Ait SWOT Analizi Tablosu	197
Tablo 16	Milli Park ve Benzeri Sahalara Ait SWOT Analizi Tablosu (Devamı)	198
Tablo 17	Milli Park ve enzeri Sahalara Ait SWOT Analizi Tablosu (Devamı)	198
Tablo 18	YHGS, YHYS ile Avlaklara Ait Bilinirlik Tablosu.....	199
Tablo 19	YHGS, YHYS ve Avlaklara ait SWOT Analizi Tablosu.....	199
Tablo 20	YHGS, YHYS ve Avlaklara Ait SWOT Analizi Tablosu. (Devamı).....	199
Tablo 21	YHGS, YHYS ve Avlaklara Ait SWOT Analizi Tablosu. (Devamı).....	200
Tablo 22	Akarsu, Baraj, Göl, Gölet ve Şelalelere Ait Bilinirlik Tablosu	202
Tablo 23	Akarsu, Baraj, Göl, Gölet ve Şelalelere Ait SWOT Analizi	202
Tablo 24	Akarsu, Baraj, Göl, Gölet ve Şelalelere Ait SWOT Analizi Tablosu.....	202
Tablo 25	Kırklareli İli Ve İlçelerinin Öne Çıkan Tabiat Turizmi Değerleri Matrisi Tablosu	213
Tablo 26	Sahanın Turizm Talebi Değerleri Tablosu	218
Tablo 27	Ulaşılabilirlik Analizi Tablosu	219
Tablo 28	Altyapı Analizi Tablosu	219
Tablo 29	Yeme içme konaklama analizi Tablosu	220
Tablo 30	Sahanın Kendine Has Seçkin ve Diğer Özellikleri Tablosu	219
Tablo 31	Tatmin edici yaban hayatı izleme Tablosu	220
Tablo 32	Taşıma Kapasitesi Analizi Tablosu	221
Tablo 33	Sosyal ve Ekonomik Taşıma Kapasitesi Verilerini Değerlendirme Sonuçları;	222

Tablo 34 Ekolojik taşıma kapasitesinin etkileri Tablosu	222
Tablo 35 Fiziki/İdari Taşıma Kapasitesi Tablosu	224
Tablo 36 Kıyas Yöntemi ile Tabiat Turizmi Potansiyeli Yüksek Olan Bazı İlçelerin Değerlendirilmesi. 225	

FOTOĞRAF DİZİNİ

Fotoğraf 1 Kırklareli İli Manzara	13
Fotoğraf 2 Kırklareli Manzara	15
Fotoğraf 3 Kırklareli Manzara	17
Fotoğraf 4 Kırklareli Manzara	18
Fotoğraf 5 Dupnisa Mağarası Yolu.	21
Fotoğraf 6 Dupnisa Mağarası	21
Fotoğraf 7 Cehennemdere Şelalesi	104
Fotoğraf 8 Dupnisa Mağarası	108
Fotoğraf 9 Dupnisa Mağarası	110
Fotoğraf 10 Pancratium maritimum	140
Fotoğraf 11 Ophrys oestrifera	142
Fotoğraf 12 Centaurea kilaia	141
Fotoğraf 13 Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı	168
Fotoğraf 14 Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı	168
Fotoğraf 15 Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı	170
Fotoğraf 16 Yıldız Dağları Tabiat Eğitim Merkezi	171
Fotoğraf 17 Yıldız Dağları Tabiat Eğitim Merkezi	171
Fotoğraf 18 Dupnisa Mağarası	182
Fotoğraf 19 Dupnisa Mağarası	183
Fotoğraf 20 Erikli Gölü	184
Fotoğraf 21 Mert Gölü	185
Fotoğraf 22 Saka Gölü	186
Fotoğraf 23 Hamam Gölü	187
Fotoğraf 24 Cehennemdere Şelaleleri	188
Fotoğraf 25 Dökümhane	191
Fotoğraf 26 Dökümhane	191
Fotoğraf 27 İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı	193
Fotoğraf 28 İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı	198

KISALTMALAR

AFAD	: Afet ve Acil Durum
B	: Belediyeler
ÇŞM	: Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü
D	: Dernekler
DKMPGM	: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
DSİ	: Devlet Su İşleri
GSİM	: Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü
HEM	: Halk Eğitim Merkezleri
İGTHM	: İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
İKTM	: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
İŞM	: Kırklareli İl Şube Müdürlüğü
İÖİ	: İl Özel İdaresi
K	: Kaymakamlıklar
M	: Muhtarlıklar
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
OBM	: Orman Bölge Müdürlüğü
OGM	: Orman Genel Müdürlüğü
TOB	: Tarım ve Orman Bakanlığı
ÖG	: Özel Girişimciler
PSİ	: Pansiyon İşletmeleri
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TA	: Turizm Acentaları
THK	: Türk Hava Kurumu
Tİ	: Turizm İşletmeleri
TSİ	: Turizm ve Sanayi İşletmeleri
TVKK	: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
TSO	: Ticaret ve Sanayi Odası
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜRSAB	: Türkiye Seyahat Acentası Bölge Müdürlüğü
UB	: Ulaştırma Bakanlığı

Ü	: Üniversite
V	: Valilik
Vk	: Vakıflar
ASPİM	: Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

1.GİRİŞ

Dünyada değişen tatil anlayışı ile birlikte insanların deniz, kum ve güneş eksenli tatil anlayışlarından uzaklaşmaları, teknoloji ve bilginin hızlı yayılımı, seyahat edenlerin farklı tatil faaliyetlerine katılmak ve deneyim istekleri, büyük kentlerde betonlaşmanın ve kalabalıklaşmanın vermiş olduğu yorgunluğu daha sakin ve tabii ortamlarda atmak istemeleri, tabiat turizminin öncelikli olarak geliştirilmesini gerekli kılmakta ve öneminin daha da artacağına işaret etmektedir. Bu açıdan bakarak, turizmin çeşitlendirilmesi ve dört mevsime yayılması maksadıyla ülke ekonomisine olumlu etki gösteren alternatif turizm türlerinden biri olan Tabiat turizm bölgelerinin tespit edilmesi, geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekmektedir.

Türkiye’de Tabiat turizminin önemi son yıllarda giderek anlaşılmaya başlanmış ve turizm politikaları içerisinde sıklıkla adı geçen geliştirilmesi gerekli alternatif turizm türlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye, bu açıdan bakıldığında önemli turistik değerlere sahip bir ülkedir. Tabii, tarihsel, kültürel çevre değerleri ve kaynakları açısından, büyük bir potansiyele sahiptir. Turizm endüstrisinin günümüze kadar geçirdiği gelişim ve değişim evreleri açısından avantajlı bir ülkedir.

Globalleşen dünyamız, turizm sektöründe alternatif arayışlar içine girmiştir. Turizm ürünleri, deniz, kum, güneş üçgeninden dışarı çıkmıştır. Dünya genelinde insanların seyahat eğilimlerinde meydana gelen birtakım değişimler, kültür, tabiat, tarih, tabiat sporları gibi alternatif turizm faaliyetlerinin artmasına sebep olmuştur.

Master planda, sürdürülebilirlik kapsamında Tabiatın içerisindeki tarihi - kültürel mirasımızın kaynak değerlerimizin ortaya konulması, canlandırılması ve Tabiat turizmi ürünlerinin zenginleştirilmesi sağlanmaktadır.

Tabiat turizmi ayrıca, tabii ve sosyo-kültürel mirasın korunmasında, yöresel kalkınmaya destek vererek bölge halkının sosyal ve ekonomik açıdan yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunan bir turizm çeşididir. Tabiat turizmine katılanların daha zengin, daha iyi

eğitimli ve kalite arayanlardan oluştuğunu ve tatillerinde ortalamanın üzerinde harcama yaptıkları görülmektedir. Bu yaklaşımla; sürdürülebilir turizm anlayışıyla uyumlu olan kırsal turizmin hem mikro hem de makro açıdan ülke turizmüne önemli katkılarının olduğu söylenebilir.

1.1. SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM, EKOTURİZM, TABİAT TURİZMİ KAVRAMLARI

Sürdürülebilir turizm, tabiat turizmi ve ekoturizm arasındaki fark nedir? Tabiat turizmi ile ekoturizm arasındaki bağ nedir? Ekoturizm nasıl gelişti? Neden ekoturizm önemlidir? Tabiat turisti ve ekoturist kimdir? Neden ekoturizme dâhil olmak gerekir? Nerede daha fazla bilgi bulabiliriz mi? gibi sorular sıkça sorulmaktadır. Bu kavramlara yönelik çok detaylı açıklama içeren kaynaklar olmasına rağmen hem ulusal hem de uluslararası platformda en çok tartışılan konulardan birisi olmaya devam etmektedir.

1.1.1. SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM

Sürdürülebilir turizm, tabii ve kültürel kaynakların, hem gelecek kuşakları düşünerek kullanılması hem de turizm sermayesinin, mevcut ziyaretçilerin ve yöre halkının maksatlarının maksimum düzeyde karşılanması şeklinde ifade edilmektedir. Sürdürülebilir turizm bir turizm çeşidi değil, daha çok turizmin tüm türleri için geçerli olması öngörülen temel bir koruma yaklaşımıdır. Sürdürülebilir turizmin başlıca ilkeleri şu şekilde özetleyebiliriz;

- Kaynakların sürdürülebilir kullanımı,
- Aşırı kullanım ve atıkların azaltılması,
- Çeşitliliğin muhafaza edilmesi,
- Yerel toplumu planlamaya dahil etme ve yerel ekonominin desteklenmesi,
- Turizm endüstrisi ve kamu arasında karşılıklı koordinasyon sağlanması,
- Personel eğitimi ve turistlerin bilgilendirilmesidir.

1.1.2. TABİAT TURİZMİ VE EKOTURİZM: TANIMLAR

Tabiat turizmi, dünya çapında birçok yerde geniş ve büyüyen bir turizm sektörüdür. Turizm ürünleri ve deneyimleri için; tabii ve korunan alanların geliştirilmesi, yeterli ziyaretçi deneyimleri, ekolojik ve kültürel değerlerin korunması ve alanın uzun vadede sürdürülebilirliği kapsamında aralarındaki hassas dengenin sağlanması gerekir. **Ekoturizm** tabiat turizminin alt kategorisi olarak değerlendirilir.

Tabiat Turizmi; seyahat edilen tabii alanların, çevrenin korunması ve yöre halkının ekonomik standartlarının gelişmesini sağlayan bir turizm anlayışıdır.

Tabiat turizmi “ Tabii alanları tecrübe eden ekolojik sürdürülebilir turizm”dir. **Ekoturizm** ise “Çevresel ve kültürel anlayışı, takdiri ve korumayı teşvik ederek tabii alanları tecrübe eden ekolojik sürdürülebilir turizm” dir.

Tabiat Turizmi:Tabiata doğru, tabiatın içerisinde; Tabii ve kültürel değerlere duyarlı, yerel ekonomiye katkı sağlayan kaynak değerlerini anlayan, Orman Su ve Biyoçeşitliliği koruma kullanma dengesi içerisinde, çevreye uygun tesisleri ile kitle turizmine alternatif sürdürülebilir turizm çeşididir. (Hikmet Haberal)

Ekoturizm "Çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını geliştiren tabii alanlara yönelik sorumlu bir seyahat" olarak da tanımlanmaktadır. **Tabiat temelli turizm** tabii yerlere seyahati açıklayan, daha sade bir tanımlama olmakla birlikte, ekoturizmin çevresel, yerel topluluklara yönelik hedefleri, kültürel ve ekonomik açıdan faydaları kapsamaktadır. **Sürdürülebilir turizm** ekoturizmi de içine almaktadır ve tüm turizm tür ve faaliyetleri için uzun dönem yaşam ve süreklilik maksadıyla düşünülmüştür. Ekoturizm tabiat temelli bir turizm çeşididir. Ekoturizm ilkelere dayalı uygulandığında, sosyal yararları ve çevreye duyarlı bir turizm gelişimi örneğidir.

Tabii kaynakların uygun bir şekilde, zarar görmeden kullanımını hedeflerken ziyaretçilerin bu şekilde eğlenme-dinlenme ve yenilenmelerine olanak sağlar.

Bu gelişmelere paralel olarak kavramlarla beraber **ekoturist** ve **tabiat turisti** kavramları da gündeme gelmiştir. Tabiat temelli turist ve ekoturist, ziyaretleri sırasında en az bir tabiat temelli turizm faaliyetini üstlenen turisttir. (Erdoğan, N. 2013)

1.2. TABİİ ALANLAR, YÖRE İNSANININ GELENEKSEL HAYATI, KIRSAL KALKINMA, SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM ALTERNATİFİ ve KIRKLARELİ VİLAYETİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ

Tabiatı korumanın geleceği kırsal alanların geleceğine, kırsal hayatın korunmasına ve sağlıklı yürüyen bir kırsal ekonomiye bağlıdır. Kırsal alanlardaki düşük ve dağınık nüfus ile beraber yetersiz gelir söz konusu olduğunda bu alanların turizm köyleri vb. faaliyetler için kullanılması söz konusu olacaktır. Bu tür girişimlerin önemli bir kısmı korunan alanlarda veya dışında yapılmaktadır. Bazı etkinliklerin korunan alanlara ve tabiata çok zarar verdiği de görülmektedir. Bu sebeple tabiatı korumakla görevli olan bizlerin çevremiz ile iyi bir proaktif

ilişkiler içinde olmamız lüzumludur. Proaktif kişi; ilişkilerde ve faaliyetlerde inisiyatifi eline alan kişi demek olup tabiattaki faaliyetlerin kontrolü için Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü taşra kuruluşlarının kırsal sahalarda Tabiat turizminin geliştirilmesinde öncü olması doğru bir harekettir.

Son yıllarda sivil toplum kuruluşları ve diğer kuruluşlar korunan alanlar, tabii alanlar, kırsal kalkınma, kalkınma için işbirliği gibi konuları tamamıyla farklı bir bakış açısı ile algılamaya başlamışlardır. Tabiat ve geleneksel kültürler üzerinde turizmin yarattığı olumsuz tesirler ve bunların neticesinde duyulan korkular kitle turizmine karşı alternatif çevre duyarlı turizmi ve tabiatı korumayı öne çıkarmıştır. Sürdürülebilir Tabiat turizmi ve ekoturizm tabiatın korunması için bir umut olarak ortaya çıkmıştır. Algılamadaki bu değişiklik, tabii alanlar, korunan alanlar ve çevresinin bölgesel planlamasında turizme ilişkin proje ve çalışmaların giderek artmasına yol açmıştır. Bu sayede turizm, zaman içinde kırsal alanların kalkınmasında, yoksulluğun azaltılması ve yöresel kültürel zenginliğinin korunmasında anahtar bir kelime haline gelmiştir.

Sürdürülebilir Tabiat turizmi, kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi, kırsal nüfus için yeni bir bakış açısı yaratılması, yoksulluğun ve kırsal göçün azaltılmasında en önemli seçeneklerden biri olarak görülmektedir. Ancak, turizmin yalnızca yerel ekonomi ile doğru şekilde bütünleştirildiği takdirde beklentileri karşılayabileceği ve yöre halkı ile diğer ilgi gruplarına fayda sağlayacağı unutulmamalıdır.

1.3. TABİİ ALANLAR VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

1980’li yıllardan itibaren Birleşmiş Milletler Çevre Programının (UNEP) çevre konularına ilişkin çalışmaları giderek artan bir etki yaratmıştır. Dünya Çevre Kalkınma Komisyonu’nun 1987 yılında tamamladığı çalışmalar sonunda “ortak geleceğimiz” adlı bir rapor hazırlanmıştır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, çevre ve kalkınma konularına çok farklı yaklaşılması gerektiği bu raporda vurgulanmış olup, kalkınmanın ve insanlığın sahip olduğu kaynakların sürdürülebilir olduğuna değinilmiştir. Raporda ortaya konan “**sürdürülebilir kalkınma**” kavramı, insanların elinde bulundurduğu ve onlara muhtaç olduğu ekolojik, kültürel ve sosyo-ekonomik kaynakların nadir ve eşsiz olduğu görüşüne dayanmaktadır.

Bir sahanın sahip olduğu kaynaklar, çok farklı maksatlar için kullanılabilir. Örneğin, bir orman kereste imalatı için kullanılabilir, üzerindeki ağaçlar kesilerek tarım toprağı olarak kullanılabilir, korunan alan olarak kullanılabilir. Alanın ve alanda yaşayan yöre halkının özelliklerine bağılı olarak bu seçeneklerden bazıları uygulanabilirken, bazıları ise kesinlikle uygulanamaz. Yalnızca korumacı bir yaklaşım içine girildiğinde doğru görülen seçenek ormanın el değmemiş eski haline bırakılması olsa da yöre halkı ve diğer iş gruplarının bu kaynakların sürdürülebilir kullanımı yaşam kalitelerini yükseltmek için ormandan hak iddia etmeleri mevzu bahis. Bu sebeple yüzde yüz sürdürülebilir kalkınmaya her zaman ulaşılamasa da bu hedef üzerine yoğunlaşmalıdır.

Tabii ve korunan kırsal alanlarda, geçmişten günümüze yerel topluluklar ile arazinin beraberliğı çok önemli olmaktadır. Korunan alan ağı büyüdükçe korunan alan kavramının anlamı da değişmeye ve gelişme göstermeye başlamıştır. Bu gelişme içinde yöre insanların varlığı ve faydalanmalarının sürdürülebilirliğı de öne çıkmaktadır.

Bir tabii alan ve korunan alanın ve içinde yer aldığı bölgenin sürdürülebilir kullanımı, turizm, ekolojik tarım, hayvancılık, yeni bölgesel ürünler, sürdürülebilir ormancılık, hatta enerji üretimindeki yatırımlarla birlikte düşünüldüğünde daha başarılı olacaktır.

Tabii alanlarda faaliyetlerin açıklanmasında Kırsal alan, Kırsal kalkınma ve Sürdürülebilir Kalkınma gibi kavramlar değerlendirilmelidir, bu kavramlar şu şekilde açıklanabilir;

Kırsal alan: Şehir diye tabir edilen yerleşme sahalarının dışında kalan tarımla alakalı etkinliklerin yapıldığı alanları da içeren köy, mezra, kom vb. adlarla anılan insan yerleşimlerinin var olduğu alanları “kırsal alan” olarak tanımlayabiliriz.

Kırsal kalkınma kavramı: Kırsal kalkınma, küçük toplulukların içinde bulundukları ekonomik, toplumsal ve kültürel koşulları iyileştirmek maksadıyla giriştikleri çabaların devletin bu konudaki çabalarıyla birleştirilmesi, bu toplulukların tüm ülke insanların tümüyle kaynaştırılması ve ulusal kalkınma çabalarına tam biçimde katkıda bulunmalarının sağlanma süreci şeklinde tanımlanmıştır.

Kırsal alan kalkınması: Hem bir eğitim hem de örgütlenme işi olup kırsal alan, toplumun ihtiyaçlarının göz önünde tutulması, kırsal alan kalkınma politikası ile alakalı planların

alınması sırasında topluma zorla kabul ettirilmemesi gereken bir konudur. Toplum istediklerini elde etmedikçe kırsal alan çalışmalarına katılmayacaktır. Tarımsal çalışmalar, beslenme, eğitim, mesleki önderlik ve öğretim, kooperatifler, el sanatları, küçük sanayiler, sosyal güvenlik çalışmaları, planlama ve sağlık politikaları nitelikleri kırsal alan ve ülke planları ile bir bütünlük sağlamalıdır.

Sürdürülebilir kalkınma: Ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel kaynakların sürdürülebilir kullanımına dayanmaktadır. Burada ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel sürdürülebilirlik şartlarının tamamının sağlanması önemli olmaktadır.

Kırsal alanlar turizm ve boş zamanların değerlendirilmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Kırsal alan, turistlere sakin ve huzurlu bir seçenek sunmaktadır. 2005 yılında Fransız vatandaşları tatillerinin %52'sini ya bir ailenin yanında ya da bir arkadaşının evinde,%26'sı evlerinde geçirdiklerini ve %9'luk bir kısmı ise kırsal alanda ikinci bir eve sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Kırsal alanlar ayrıca tabiat için önemli role sahiptirler.

Tabii kaynakların korunması, biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi, tabii felaketlere karşı koruma, iyi hayat şartlarının korunması ve tabii manzaranın korunması tabii çevre ile alakalı hususlardır.

1.4. SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ

Sürdürülebilirlik, belirli bir ekosistemin ya da sürekliliği olan herhangi bir sistemin, kesintisiz, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketmeden ve ana kaynaklara aşırı yüklenmeden sürdürülebilmesi yetkinliği olarak bilinmektedir. Sürdürülebilir bir yapı için kaynaklar sürekli olarak değerlendirilmeli, bu değerlendirme çerçevesinde koruma sağlanmalı ve koruma bilinci ön planda tutulmalıdır.

Sürdürülebilir turizm ve Tabiat Turizmi tanımlarında; tabii ve kültürel kaynakların geleceğin düşünülerek kullanılması, turizm sermayesinin, mevcut ziyaretçilerin ve yöre halkının maksatlarının maksimum düzeyde karşılanması öne çıkarılmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma, ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel kaynakların sürdürülebilir kullanımına dayanmaktadır. Sürdürülebilir turizmin gelişimi de sürdürülebilir kalkınma ile bağlantılı bir yaklaşımdır. Sürdürülebilir turizmin gelişiminde turistlerin ve ziyaret edilen yerlerin bugünkü

ihtiyaçlarının, gelecekteki fırsatları koruyup genişleterek karşılanması maksatlanmaktadır. Bu yaklaşım, ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçların, kültürel bütünlüğün, gerekli ekolojik süreçlerin, sosyal ve estetik ihtiyaçların, kültürel bütünlüğün, gerekli ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve kırsal hayatı destekleyen süreçlerin devamını içermektedir.

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün tanımına göre sürdürülebilir bir turizm gelişimi;

- Çevresel kaynakların en iyi şekilde kullanılmasını sağlamalı,
- Ziyaret edilen toplulukların sosyo-kültürel yapısına, gelenekselliğine saygı göstermeli,
- Bütün ilgi gruplarına adil bir şekilde dağıtılan sosyo-ekonomik faydalar ile tutarlı ve uzun vadeli ekonomik faaliyetler ortaya koymalıdır.

Buna göre sürdürülebilir kırsal/Tabiat turizminin gelişme ölçütleri;

- a. Biyolojik çeşitliliğin korunması,
- b. Ekonomik tutarlılık,
- c. Kültürel zenginlik,
- d. Yöre halkının refahı,
- e. İstihdam kalitesi,
- f. Sosyal eşitlik,
- g. Ziyaretçi memnuniyeti,
- h. Yetkinin yerele doğru dağıtılması,
- i. Toplumun genelinin refah ve mutluluğu,
- j. Fiziki bütünlük,
- k. Kaynakların etkin kullanımı,
- l. Çevre temizliğidir.

Korunan alanlar açısından; tabiatın seçkin parçaları olan korunan alanlar ile turizm arasındaki bağ, korunan alanların tarihçesi kadar eskidir.

Korunan alanlar turizme, turizm korunan alanlara ihtiyaç duymaktadır. Turizm korunan alanların kurulması ve yönetiminde göz önüne alınması gereken önemli bir bileşendir.

Aynı şekilde koruma altında olmayan flora ve faunanın tutunduğu tabiat alanlarına ve insanın yaşadığı sahalardaki yöresel kültüre de turizm bağımlıdır. Bu bağımlılık Tabiat ve kültürün

bozulmaması için tedbirler gerektirir. Bu tedbirlerin neler olacağının “sürdürülebilir kırsal kalkınma” ilkeleri çerçevesinde tespiti de lüzumludur.

Turizmin önemli bir ekonomik faaliyet olması ve tüm göstergelerin bu faaliyetin büyüme eğiliminde olacağı yönünde olması önemli bir husustur. Turizmdeki büyümeyle beraber sürdürülebilir turizm, ekoturizm gibi Tabiatla alakalı turizme olan talep artmış ve turizm ürünleri ile destinasyonlar çeşitlenmiştir. Turistlerin talepleri de değişmiş ve çeşitlenmiştir. Turistlerin talepleri konaklamada konforun sağlanması yanında, yöreye özgü kültürel değerler hakkında bilgi edinme, yöre halkıyla iletişim, bölgenin flora ve faunası, özel ekosistemler, tabii hayat ve bunların korunması da dâhil olmak üzere daha sorumlu bir seyahat deneyimi kazanmak da söz konusudur.

Beklenen büyüme ve yeni eğilimler turizmi o kadar stratejik bir konuma taşımıştır ki, turizm eşsiz özellikli tabii veya korunan alanların sürdürülebilirliğinin yanı sıra bu alanların çevresinde yaşayan yöre halkının kalkınma potansiyeline de müspet etki sağlayabilmektedir. Bu durumda turizm, tabii alanların korunması ve yöre halkı ile ziyaretçilerin çevre bilincinin arttırılmasında kullanılabilecek çok önemli bir araç olabilmektedir. Dolayısıyla turizm sayesinde koruma çalışmaları için gerekli mali kaynakların kazanılmasının yanı sıra ziyaretçiler ile yöre halkına yönelik bilinçlendirme ve eğitim programlarının oluşturulması ve uygulanması gibi hedeflere de ulaşılabilir.

En önemli husus; turizm faaliyetlerinin uzun dönemde sürdürülebilir olması için geniş kapsamlı, dikkatli, katılımcı ve paylaşımcı olarak planlaması, sürecin etkin yönetimi ve izlenmesi de gereklidir. Aksi takdirde, bu faaliyetlerin geri dönüşü mümkün olmayan olumsuz etkileri ortaya çıkacak ve turizm bu alanları tahrip eden bir faktör haline gelecektir. İşte bu nedenle bu çalışmaya “SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ GELİŞME (MASTER) PLANI” çalışmasına lüzum duyulmuştur.

1.5. SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ GELİŞME STRATEJİSİ

Yukarıda da bahsedildiği üzere, insan kullanımı bakımından hassas olan sahalarda turizm söz konusu olduğunda turizmin iyi planlanması ve yönetilmesi önemli olmaktadır.

Alışılmış turizm stratejileri ile Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme Stratejisi arasındaki fark şudur; alışılmış yöntemler yukarıdan aşağıya bakış açısı ile uygulanmaktadır. Yani kararlar merkezden alınmakta ve uygulanması için yerele taşınmaktadır. Yöre halkı katılımcı olamamaktadır.

Sürdürülebilir turizm ise aşağıdan yukarıya bir yaklaşım için gayret göstermektedir. Bu yaklaşımda yöre halkının beklentileri ele alınır, yönetime katılmasını sağlayıcı yapı kurulur, *yörenin kalkınma potansiyelini bünyesinde barındıran tabii değerlerin* korunması için kararlar ortak alınır ve karar almanın yanında uygulama ve izleme aşamalarında da yöre halkının becerilerini, bilgisini, en uygun şekilde kullanmak esastır. Bu yaklaşım yöre halkının, yerel otorite ve organizasyonların yetkilendirilmesine dayanır.

Sürdürülebilir turizm gelişim aşamasında Tabiat ve çevresinin ortak çıkarları söz konusudur. Konaklama ve diğer turizm altyapıları mümkün olduğunca tabii alan dışında olmalıdır. Bu durum Tabiata ve kültüre zararı en aza indirdiği gibi ev pansiyonculuğu gibi faaliyetlerin yapılabileceği gibi yöreye faydayı arttırabilir.

Yöre halkı ve diğer bölgesel ilgi grupları turizm gelişiminde önemli ortaklardır, söz konusu gruplar turiste konaklama imkânı sunacaklar, sunacakları ürünün kalitesinin korunmasında da sorumluluk alacaklardır.

Günübirlik ziyaretçiler yerine uzun süreli konaklamaya lüzum duyan turistle hedefleniyorsa, tabii ve kültürel mirasa dayalı **çekim noktaları**, el sanatları gibi faaliyetler ortaya konmalıdır. Tabii alanlar genellikle çok hassastır, bu sebeple ekolojik değerler, belirli bir saha ile sınırlı olmayacaktır. Geleneksel hayat, yerel kültür, kırsal sosyal ekonomik yapılar da aynı zamanda turizmin temel kaynağı olmaktadır. Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme (Master) Planı'nın Kırklareli İlimizde Tabiat turizmine konu olacak sahaların tüm ilgi grupları için anlamlı ve cazip bir bakış açısına dayandırılmasına esas olmalıdır.

Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme (Master) Planı'nda turizm tabiatı koruma, kırsal kalkınma için bir araç olarak ele alındığından, *Tabiat turizmi yönetim planı* olarak ele alınmalıdır. Hâlihazırda olan turizm etkinlikleri de tartışılmalı, değerlendirilmelidir. İlde sürdürülemez olan turizm veya gelir getirici faaliyetler de tanımlanmalıdır. Ayrıca iyi bir yönetim için tehditler ve fırsatlar da ele alınarak bunlardan hareketle ortaya çıkacak fikirler ortaya konmalıdır.

Tabiata dayalı turizm yönetiminin entegre bir anlayışla (alan ve çevresinin sahip olduğu tabii, tarihi ve sosyo-ekonomik kaynakların bütüncül ele alınması) değerlendirilmesi de önemlidir.

Turizm gelişimi genel olarak piyasa talebine göre yönlendirilir. Bir alanın turizm potansiyelinin değerlendirilmesi, rekabetçi ve özgün bir destinasyon oluşturması için gerçekçi beklentiler ortaya konulmalıdır. Yüksek ekolojik değerlere sahip olan sahalar yüksek turizm değeri içermeyebilir. Turizm, ancak doğru pazar ürünlerini hedeflediği zaman başarılı olabilir. Özellikle hassas tabiat alanlarında taşıma kapasitesi düşük iken, bu alanlardan beklenen faydalar yüksek olmaktadır. Taşıma kapasitesinin düşüklüğü sınırlı sayıda turist demektir. Bu sebeple taşıma kapasitesinin değerlendirilmesi de önemli olmaktadır.

Entegre tabii alan yönetimi, Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme (Master) Planı ile Tabiat ve turizm yönetimi için tüm ilgi gruplarının desteğini almayı hedefler. Tüm ilgi gruplarının etkin desteği önem taşır. Turizm gelişiminin karmaşık yapısı göz önüne alınırsa, ilgi gruplarının etkin işbirliği oldukça önemlidir, planın herkes tarafından sahiplenilmesi ayrıcalık olacaktır.

Sürdürülebilir kırsal kalkınma için kapsamlı bir vizyon belirlenmesine de ihtiyaç vardır.

Pazarlama stratejisi de Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme (Master) Planı'nın bir parçası olup, kalkınma ve rekabete açık ürün-Pazar kombinasyonu için yaratıcı yaklaşımlar içermelidir. Pazarlar, hedef gruplar, turist sayısı, ürünler, hizmetler, yaratıcı yaklaşımlar bu stratejide yer almalıdır.

Turizm destinasyonu yönetimi; yaygın bir stratejik yaklaşım olup, destinasyonu rekabete açık hale getirir, bir turizm pazarını iyi bir şekilde yönetmek, pazarlamak, bir destinasyonu rekabetçi yapabilmek için gereken tüm unsurları içeren bir rekabetçi yaklaşımdır.

İyi tanımlanmış maksatlarla ve göstergelerle mantıksal bir çerçeve kurmak, ayrıntılı bütçe, mali portre ve ilgi gruplarının tümüne açık görev ve sorumluluklar veren bir iş planı hazırlamak gereklidir.

Ziyaretçinin izlenmesi ve ziyaretçi yönetim planı: Mademki Tabiat gibi hassas bir sistemde çalışılıyor bu durumda turist ziyaretinin ilkelerini belirleyen bir ziyaretçi yönetim planı lüzumludur. Aynı zamanda da hem geri bildirim temin etme, hem de taşıma kapasitesinin kontrolü için izleme programı da olmalıdır.

Geribildirimler kalitenin artırılması, sunumların taleplere uygun hale getirilmesi (iyileştirilmesi) ve hizmetteki aksamaların tabiattaki değişimlerin takibi için çok gereklidir.

Şu unutulmamalıdır ki; turizm, tabiatın korunması için ortaya konan ana hedeflere ulaşmak garanti edildiği takdirde teşvik edilmelidir.

1.6. ÜRÜN VE TABİAT TURİZMİ ÜRÜNÜ KAVRAMLARI

Ürün, “İhtiyaç ve isteği tatmin edebilecek olan ve ilgi uyandırma, sahip olma, kullanma ve tüketim maksadıyla pazara sunulan her şey” olarak tanımlanmaktadır. Bu durumda ürün, sadece fiziksel nesnelerle sınırlandırılmamakta, somut ve soyut olan ve bir ihtiyacı tatmin edebilecek özelliğe sahip herhangi bir şey olarak düşünülmektedir. Böylece “**Pazarlamada ürün kavramı,** belirli bir ihtiyacı ve isteği doyurma özelliği bulunan, değişime konu olan ve pazara sunulan her şeyi ifade etmektedir”.

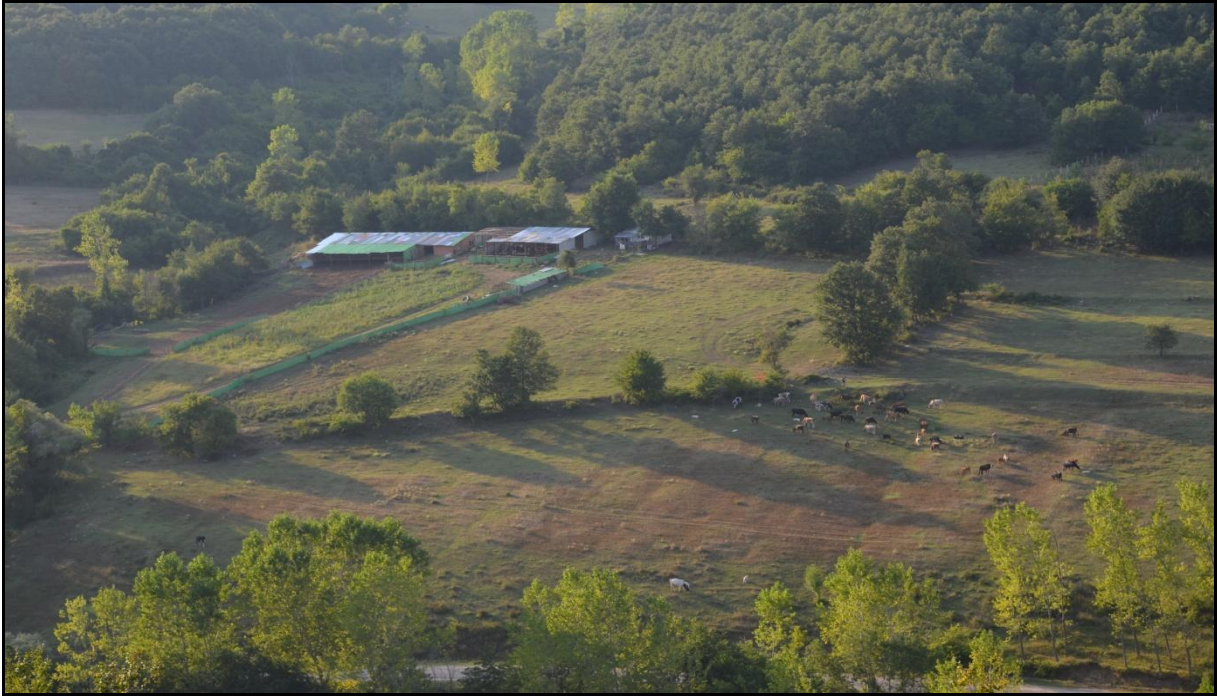
Turizm, dinlenmek, eğlenmek, görmek ve tanımak gibi maksatlarla yapılan geziler ve bir ülkeye veya bir bölgeye turist çekmek için alınan ekonomik, kültürel, teknik önlemlerin ve yapılan çalışmaların tümüdür.

Turistlerin çeşitli istek ve ihtiyaçları turizm ürünleri ile karşılanmaktadır.

Turistik Ürün; turistin seyahati boyunca yararlandığı konaklama, yeme-içme, ulaştırma, eğlence ve diğer bir çok hizmetlerin bileşimi şeklinde tanımlanmaktadır. Başka bir tanıma göre ise **turistik ürün;** turistin seyahat ve geçici konaklamalarından doğan gereksinimlerini karşılayabilecek nitelikte olan mal ve hizmet karışımından oluşan bir paket olarak tanımlanmaktadır.

Genel olarak Turistik Ürün; turistin, sürekli yaşadığı yerden ayrılıp tekrar aynı yere dönünceye kadar geçen süre içinde, satın aldığı mal ve hizmetlerin ve yaşadığı deneyimlerin bir bütünüdür.

Turistik Ürün: “Çağdaş insanın çok boyutlu gereksinimlerini karşılamak üzere turizm işletmelerince bir araya getirilmiş ve yeniden düzenlenmiş Tabii, toplumsal, siyasal ve psikolojik verilerden oluşan karmaşık mallar ve hizmetler bütünüdür”.

Fotoğraf 1 Kırklareli İli Manzara

Turizm ürünü, endüstrideki bulunduğu konuma göre farklı kurumlar ya da kişiler tarafından farklı şekilde tanımlanmaktadır. **Otel işletmecisi** tarafından turizm ürünü; konaklama olarak tanımlanırken; **seyahat işletmecisi** tarafından tur; **havayolu işletmecisi** tarafından da hava ulaşımı olarak tanımlanmaktadır. Ekonomist M. Sinclair ve Mike Stobler **turizm ürününü**, seyahat (ulaşım), eğlence ve alış veriş, banka, seyahat acentesi ve tur operatörleri gibi çeşitli aktivite ve hizmetleri içeren bileşik bir ürün olarak tanımlanmaktadır. Turistik ürün bir hizmet endüstrisi olan turizmde hizmet ağırlıklı ve heterojen bir görünüm sergilemektedir.

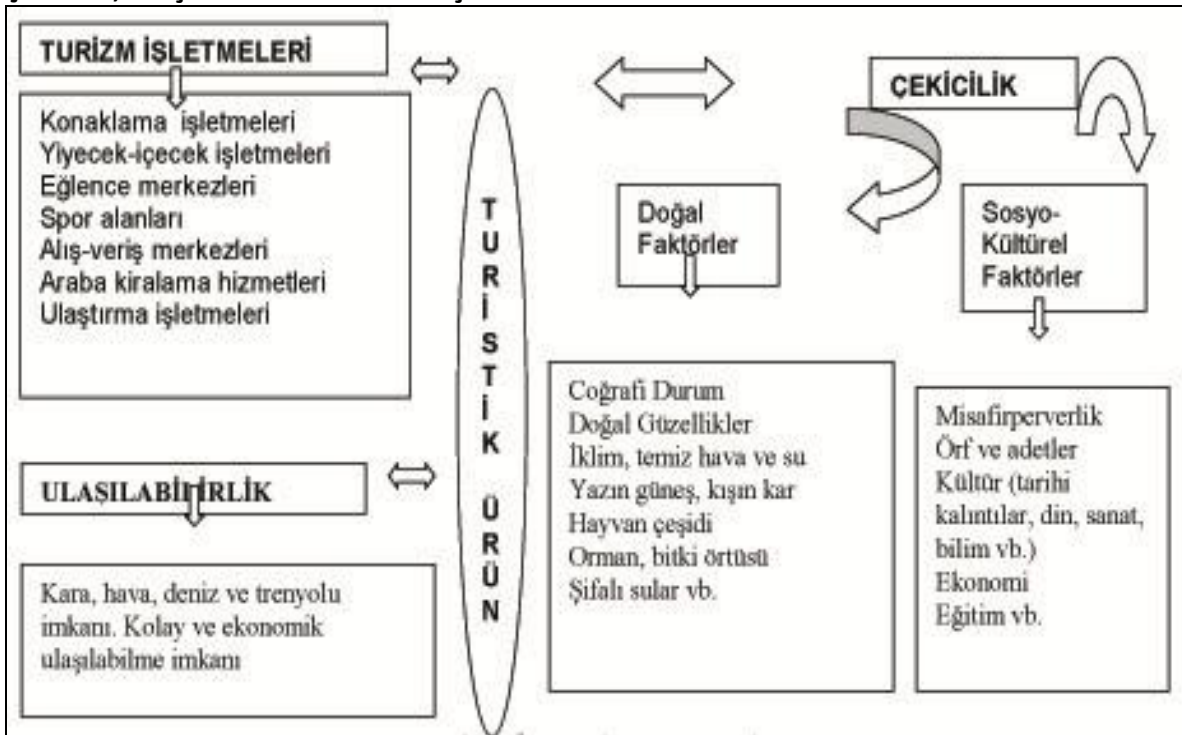
Turizmde ürün iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Birincisi, bir ülke veya bir yörenin, sahip olduğu tüm tabii, tarihi ve kültürel kaynakların oluşturduğu turizm ürünüdür. İkincisi ise tüketicilerin yer değiştirmelerini sağlayan ve tatil yapmalarına imkân veren tüm hizmetlerdir. Buna göre turistik ürünü oluşturan unsurlar;

- I. Turistleri çeken bir ülkenin veya bir bölgenin tabii, kültürel, tarihi, sanatsal, varlıkları ve değerleri,
- II. Turiste hizmet veren işletmeler, otel, motel, restoran, eğlence spor tesisleri ve seyahat acentaları,
- III. Turistin yer değiştirmesini, gidilecek yere ulaşımını sağlayan taşımacılık işletmeleri olarak sıralanabilir.

Bir ülkede veya bölgede çok zengin turistik değer ve kaynakların olması tek başına turist talebini oluşturamaz. Bu kaynakların bir turizm endüstrisince işlenmesi ve turistin kullanıma sunulabilir olması gerekir. Bu noktada ihtiyacı karşılayabilme özelliği, diğer deyişle bunu sağlayacak olan turizm işletmeleri öne çıkmaktadır.

Turistik ürünü oluşturan çok sayıdaki unsurlar üç ana değişken altında toplanmaktadır:

Çekicilik, Ulaşılabilirlik ve Turizm İşletmeleri.

Şekil 1: Turistik ürün

Herhangi bir destinasyonun bir çekicilik özelliğine sahip olması, talep çekebilmesi açısından tek başına yeterli değildir. Çekiciliği yüksek olmasına karşın turistik merkezlere ulaşımın güç olması, ürünlerin pazarlanmasında bir takım güçlüklerin ortaya çıkmasına neden olur. **Ulaşılabilirlik;** yüksek bir çekicilik özelliğine sahip destinasyonların, pazardaki hedef kitleye

olan yakınlığı ve onlara düşük maliyetle ulaşılabilme olanağını ifade eder. Yoğun nüfuslu yerleşim merkezlerine yakın yerler, ulaşımı en kolay ve en çok turist çeken yerlerdir.

Fotoğraf 2 Kırklareli Manzara

1.6.1. ÇEKİCİLİK

Turistin bir çekim yerini diğerine tercih etmesini, o çekim yerine karar vermesini sağlayan turistik ürün unsurlarına **çekicilik** adı verilir. Çekicilik unsuru yöresel, ulusal olabildiği gibi uluslararası nitelikte de olabilir. Ayrıca, mekân-yerden başka, olay çekiciliği şeklinde de olabilir. **Yer çekiciliği**, Antalya, Kuşadası, Göreme veya dağ, deniz, kum, güneşli yerler vb. olabilmekte; **olay çekiciliği** ise, fuar, sergi, konferans, olimpiyatlar, sanat gösterileri vb. olabilmektedir.

Çekicilik; tabii çekicilikler ve kültürü de içine alan insan yapısı çekicilikler olmak üzere iki başlıkta toplanabilir.

“Tabii Çekicilikler: Su kaynakları başlı başına büyük bir rekreasyon çekiciliğidir. Her geçen gün suya dayalı rekreasyonel faaliyetler hızlı bir şekilde büyümektedir. Bunlar arasında; balık tutma, yüzmeye, kano yapma, su kayağı, su altı avcılığı, yelken ve kürek sporları vb. sayılabilir. Manzara güzelliği de birinci derecede önemli rekreasyon ve turizm kaynağıdır. En çok turist çeken coğrafi görünümün çoğu kez arazi yapısı ve su özelliklerinin birleştiği alanlardır.

Coğrafi konum turistik yöreye olan talep bakımından çok önemlidir. Manzara güzelliğine, İngiltere'nin göller bölgesi, İsviçre ve Kuzey İtalya'da insan yapısı göl ve baraj gölleri, Kaçkar dağlarının buzul gölleri, Isparta'nın göller bölgesi ve ülkemizin deniz kıyılarının büyük bölümü muhteşem manzaralara sahip olması örnek gösterilebilir.

Dağlar esas olarak manzara güzellikleri yanında dağcılık, kış sporları ve trekking yapmak için turistlere çekici görünürler...

İnsan yapısı çekicilikler; İnsan tarafından oluşturulan turistik değerler, bir yandan sanat şehirleri, tarihi eser ve anıtlar, müzeler, baraj ve köprüler, stadyumlar, üniversite binaları vb. gibi unsurlardan oluşurken, diğer taraftan uygarlık, gelenekler, kültür, folklor, din, sanat, festivaller, bayramlar, siyasi ve sportif oluşumlar, sergi ve fuarlar, turizm endüstrisini oluşturan konaklama, ulaşım, dinlendirici ve eğlendirici donanım, turizm organizasyonunun yapısı gibi unsurlardan oluşur”.

Turizm ürününde çekiciliği belirleyen hususlar, münhal sosyo-kültürel, ekonomik ve psikolojik etkenler olarak dört gruba da ayrılabilir. Buna göre; yerli halkın misafirperverliği, gelenek görenekleri, kültürü, siyasi yapısı, ekonomik yaşamı ve eğitim durumu sosyo-kültürel faktörler olarak turizmde önem kazandırmaktadır.

Çekiciliğe Dünya üzerinde çok sayıda izleyicisi olan otomobil yarışlarının en ilgi çeken bir türü olan Formula 1 yarışlarının bir ayağının Monaco'da yapılması, İspanya'nın turistik şehirlerinde yapılan boğa güreşleri, Cannes 'teki uluslararası film şenliği gibi faaliyetler örnek olarak verilebilir.

1.6.2. ULAŞILABİLİRLİK

Turistik ürünü oluşturan diğer bir unsur ise; turistik merkezlere ulaşılabilirliktir. Çekiciliği yüksek olmasına karşın turistik merkezlerine ulaşmak zor ise, havayolu, denizyolu ve karayolu bağlantısı yetersiz ise, turistik ürünlerin pazarlamasında güçlükler ortaya çıkacaktır.

Ulaşılabilirlik; çekiciliği yüksek olan turizm merkezlerinin pazardaki hedef kitleye olan yakınlığı ve onlara düşük maliyetle ulaşılabilme olanağını ifade etmektedir. Ancak, üst ve orta grup için ulaşılabilirliğin bir çekicilik faktörü olması ile düşük maliyet arasında çok fazla bir belirgin bir ilişki bulunmaktadır. Bu grup için zaman maliyeti çok daha önemli bir çekicilik

kriteridir. Bir turistik ürünün ulaşılabilirliği onun kolay ve ekonomik oluşuna bağlıdır. Büyük kentlere yakın çekici yerler, turist akışını hızlandırır. Özellikle günümüz ulaşım araçlarının gelişmiş teknolojileri, fiziksel uzaklığın öneminin oldukça azalmasına neden olmuştur. Dolayısıyla yetersiz ulaşım imkânları, turizmi olumsuz etkilemektedir.

Yer ve olay çekiciliği, hizmet işletmeleri olan yerlerin kullanılan, tüketilen bir turistik ürün olmaları onlara ulaşımıyla doğru orantılıdır. Ulaşılabilirlik, fiziki mesafe, zaman ve ulaşım masrafları ile ölçülür ve değerlendirilir. Bir turistik ürünün ulaşılabilirliği onun kolay ve ekonomik oluşuna bağlıdır.

Fotoğraf 3 Kırklareli Manzara

Fotoğraf 4 Kırklareli Manzara

1.6.3. TURİZM İŞLETMELERİ

Bir ülkenin sahip olduğu ve ulaşılabilme özelliğine sahip turistik çekicilikler, onu destekleyen işletmelerce tamamlanmadıkça hak ettiği değeri ve ilgiyi bulamaz. Bu nedenle turizm endüstrisinde faydalılık ilkesi, turizm işletmelerince sağlanmaktadır. Turizmde başlıca işletmeler; ulaştırma, konaklama, yiyecek, seyahat, rekreasyon ve diğer turizm işletmeleri şeklinde ayrıma tabi tutulabilir.

Turizmde başarı için, ziyaret mahalline gelen yolcu talebini karşılamaya yetecek sayıda konaklama tesislerine ihtiyaç duyulur. Konaklama tesislerinin önemi hiçbir zaman ve hiçbir şekilde göz ardı edilemez. “Birinci derecedeki turizm işletmeleri arasında ilk sırayı alan ve turistik mal ve hizmetlerin üretimini sağlayan, varlıkları turizm olayına bağlı olarak ortaya çıkan ve şekillenip çeşitlenen işletmelere **konaklama işletmeleri** denir” Genellikle konaklama tesisleri içinde hizmet veren yiyecek-içecek işletmeleri, çalışma alanı dışında, bağımsız ticari kuruluşlar olarak da hizmet sunmaktadırlar. Üç yıldızlı otel statüsünden itibaren konaklama tesisleri içinde zorunlu olarak bulunan yiyecek içecek birimleri, konaklama işletmeleri içinde hizmet verirler. Ayrıca yeme-içme, konaklama ve eğlence tesisleri olmadan turizm ürünü olmayabilir.

Dünya turizm hareketlerinin gelişiminde, kuskusuz en büyük paylardan biri ulaştırma sektörüne aittir. Ulaşım araçlarının gelişimi, daha hızlı seyahat ve daha çok yer gezip görme şansını da beraberinde getirmiştir.

Ulaşım işletmeleri içinde demiryolu, denizyolu, karayolları, havayolları işletmeleri yer almaktadır.

Diğer bir turizm işletmeleri de rekreasyon işletmeleridir. **Rekreasyon işletmeleri** kişilerin boş zamanlarını değerlendirmek, eğlence-dinlence ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla katıldıkları etkinlikleri sunan işletmelerdir. Rekreasyon işletmeleri çeşitli kaynakları kullanmaktadırlar. Bunlar;

- **Tabii kaynaklar:** Milli parklar, Tabiat alanları, hayvanat bahçeleri vb.
- **Sportif kaynaklar:** Kayak, atlı spor, golf, tenis, paraşüt, futbol, basketbol vb.
- **Kültürel kaynaklar:** Tiyatro, konserler, müze, sinema, folklor, festival vb.
- **Eğlenceye yönelik kaynaklar:** Oyun salonları, bale, tiyatro vb.

Turizm merkezlerinde faaliyet gösteren her işletme bir anlamda bir turizm işletmesi işlevi görmektedir.

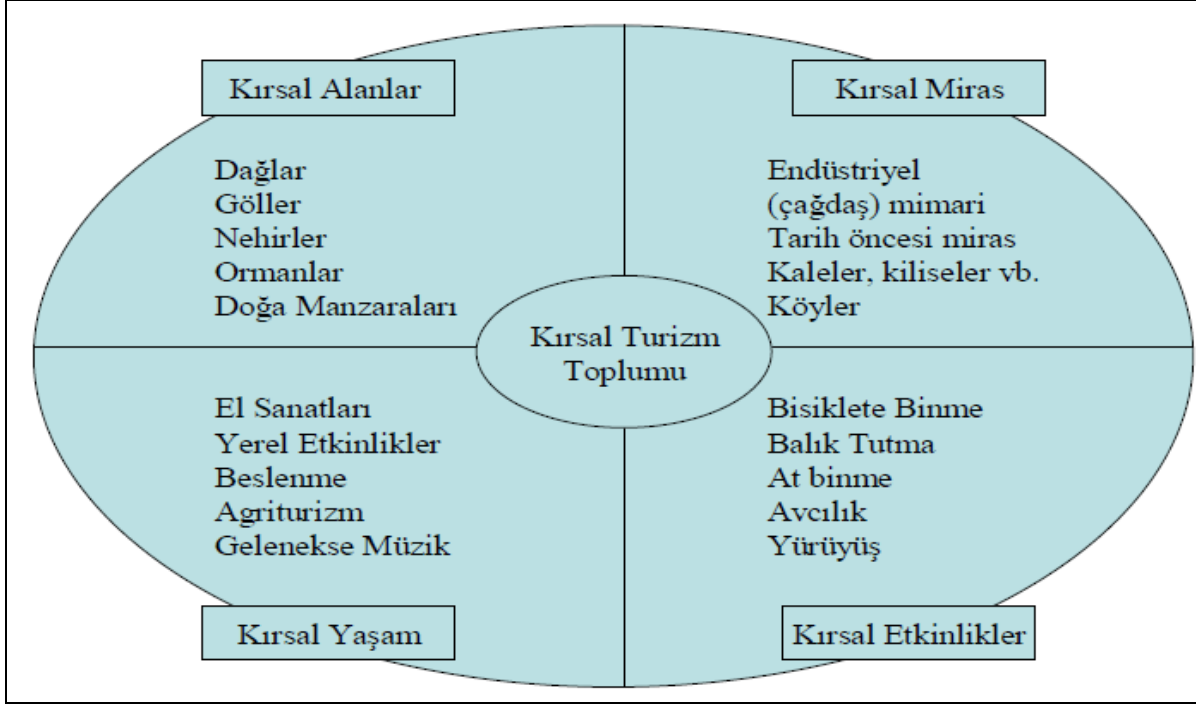
Seyahat ve tatil sırasında giyilen özel giysileri, yolculuğa ve mevsim koşullarına uyum sağlayabilmek için gereken şapka, ayakkabı, gözlük vb. malları üreten işletmeler, sattıkları mallar yalnızca turistlerin gereksinimi olmadığı halde varlıkları büyük ölçüde turizme bağımlı olan tatil beldeleri, havayollarında çeşitli perakendeci işletmeler, çevirmenlik, rehberlik, yüzme, kayak, tenis, binicilik dallarında öğretmenlik yapan kişiler, hatıra eşyası satan kuruluşlar bu gruba örnek olarak verilebilir.

1.7. TABİAT TURİZMİNİ OLUŞTURAN KAYNAKLAR

Tabiat turizmin en önemli özelliklerinden biri yerel kültürdür. Yerel kültür, özellikle yabancı turistlerin ve kent halkının ilgi odağıdır. Bu nedenle turizm etkinliklerinde yerel halkın katılımı çok önemlidir. Ancak turizm etkinliklerinde gelenek göreneklerin zayıflaması, gençlerin turistlere özenmeye başlaması, hoşgörü ve misafirperverliğin yok olması gibi tehlikelerle karşı karşıya kalınabilmektedir. Ayrıca, turisti yadırgama, kırsal kültür içine kabul etmeme gibi sakıncalar oluşabilmektedir. Bu nedenle yerel-kültürel mirasın turizm için önemli bir değer olduğu unutulmamalı, tüm bu yeniliklere açık olarak yerel kültür korunmalıdır. Folklorik

değerlere önem verilerek halk oyunları, enstrümanlar, geleneksel giyim gibi folklorik zenginlikler araştırılmalı, geliştirilmelidir.

İtalyan mutfağı, Fransız mutfağı, Türk mutfağı gibi öne çıkan gastronomi ürünlerin varlığı turizm bölgesinin gelişiminde önemli yere sahiptir. Tabiat turizminin farklı boyutları bakımından ülkeler arasında farklılıklar vardır.

Şekil 2. Tabiat turizmin başlıca kaynakları

Tabiat turizmi faaliyetinde kullanılan tabii kaynaklar;

1. Tarihi ve kültürel yapılar
2. Güzel manzaralı yerler
3. Dağlar
4. Ormanlar
5. Kanyonlar
6. Çöller
7. Göller
8. Volkanik araziler
9. Mağaralar
10. Gastronomi

Fotoğraf 5 Dupnisa Mağarası Yolu.

Fotoğraf 6 Dupnisa Mağarası

1.8. TABİAT TURİZMİNİN MAKSADI

- Turizmin, tabii ve geleneksel çevreye verdiği tahribatın en alt düzeye indirilmesi,
- Turistlere ve yerel halka, tabiatın ve geleneksel sosyo-kültürel çevrenin korunmasına yönelik eğitim verilmesi,
- Turizmin, yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayan, yerel yönetim ve halkla işbirliği içinde gelişen sorumlu bir ticaret olarak özendirilmesinin sağlanması,
- Koruma kapsamındaki tabii ve sosyo-kültürel alanların yönetimi için kaynak ayrılması,
- Turizmin negatif etkisinin en alt düzeye indirilmesi maksadıyla sosyokültürel ve tabii çevreye yönelik uzun vadeli takip ve değerlendirme programlarının desteklenmesi,
- Turizmin, yerel halkın geçimine katkı sağlayacak şekilde geliştirilmesi,
- Turizmin gelişiminin yörenin sosyal ve çevresel kapasitesini artıracak şekilde gelişmesinin temini,
- Çevreyle uyumlu, tabii ve geleneksel sosyo-kültürel yaşamla iç içe geçen, yöresel bitki ve yaban hayatını koruyan turizm şekline uygun altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi,

Ulusal ve uluslararası sermaye olarak ele alındığında ekoturizmin maksadı yeni kazanç alanları elde etmektir.

1.9. TABİAT TURİZMİNİN İLKELERİ

Tabiat turizmi ilkeleri; yararlanma, gelişim, tasarım, kırsal ekonomi, koruma ve pazarlama olmak üzere 6 ana başlık altında özetlenebilir.

Koruma ve kullanma: Kırsaldaki turizmden faydalananlar, bu turizmin en değerli varlığı olan kırsal alanın korunmasına ve zenginleştirilmesine katkıda bulunmak için koruma ve canlandırma politikalarına ve programlarına destek sağlamalıdır.

Tasarım: Yeni turizm gelişim projelerinin planlanması, yerlerinin saptanması ve yönetilmesi, peyzaja uygun olmalı ve mümkün olan durumlarda ise peyzajı zenginleştirmeye çalışmalıdır.

Gelişim: Kırsaldaki turizm gelişimi, koruma ve ayağa kaldırma maksatlarına yardımcı olmalıdır. Örnek olarak, tarihi evlere yeni kullanımlar, çiftliklere ise ek kullanım ve gelir

getirebilir; terkedilmiş arazilerin ıslahına yardımcı olabilir ve kırsala ulaşım için yeni fırsatların önünü açabilir.

Kırsal Ekonomi: Turizme yatırım, kırsal ekonomiyi desteklemeli, fakat hem yoğun kalabalıktan ve erozyon ile aşırı kullanma dolayısıyla turizm kaynaklarına hasar vermekten kaçınmak için, hem ekonomik ve hem de başka faydaları yaygınlaştırmak için, coğrafi olarak daha geniş çapta yayılmanın ve ziyaretlerin en yoğun olduğu dönemlerin dışına daha çok kaydırılmasının peşinde olmalıdır.

Pazarlama: Turizm sanayisinin tanıtım, bilgilendirme ve pazarlama girişimlerinde insanların kırsala yönelik anlayışlarını ve ilgilerini derinleştirerek takdir etme ve yararlanma duygusuna ulaşmalarını sağlamaya çalışılmalıdır.

Söz konusu bu ilkeler kırsal alanların korunarak kullanımına rehber olma özelliği taşımaktadır. Bu rehberlik tüm dünyada kırsal alanlara yönelen ve her geçen gün artan ilginin getireceği olumsuzlukların giderilmesi açısından da son derece önemlidir.

Tabii çevrenin ve Yerel kültürlerin sürdürülebilirlik ilkesi;

Tabiat turlarında tabii çevrenin bozulmaması ve korunması gerekir. Bu tür turların, belli bir plan ve program çerçevesinde hayata geçirilmesi, seçilen rotanın ve uyulması gereken kuralların önceden belirlenmesi ve eğitilmiş uzman rehber kullanılması gerekmektedir.

Tur düzenleyen acentalar ve tur katılımcıları, korunan alanlarımızda: (milli park, tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı, yaban hayatını geliştirme sahası vb.)

- İlgili kurumlarca konulmuş kurallara, kamp yapılması yasak olan ya da kısıtlanmalı bölgelerdeki yasaklara,
- Gezilen ve kamp yapılan yerlerde belirlenmiş gezi rotalarına,
- Tecrübeli tabiat rehberinin uyarılarına,
- Flora ve faunaya asgari zarar verecek şekilde hareket etmek,
- Gezi faaliyeti sırasında çevreye atık ve tabiatı silinemeyecek izler bırakmamak,
- Nesli tehlikede bulunan hayvanların bulunduğu bölgelerde gürültü, vb. kirlilik yaratmamak,

- Flora ve faunanın korunmasına özel önem verilen yerlerde tur rotalarını, koruma ilkelerini gözeterek sık sık değiştirmek,
- Yetkili resmi kurumlar tarafından mutlaka tabiat ve alan kılavuzluğu sertifikasyonu kullanmak, eğer yoksa tabiat turları konusunda uzman kurum ve kişilerden eğitim almış tecrübeli rehberler bulundurmak zorundadırlar.

Turizm planları ve projeler uzun dönemli Çevresel kaliteyi sağlayıcı özellikte olmalıdırlar. Planlayıcılar, ekonomik bir sektör olarak sadece turizmi tek başına görmemeli, turizmle birlikte var olacak dengeli bir ekonomiyi hedeflemelidirler **(Kaynak. Ş,2010s.104).**

Tabiat turizm faaliyetinin yapıldığı bölgenin yerel halkının bu turizm faaliyetlerinden yarar sağlaması, maddi bir pay almasını ifade eder. Bunu sağlamak için; uluslararası büyük tur operatörlerinden ziyade, ülke ve bölge çapındaki daha küçük acentaların tabiat turizmi faaliyetinde yer alması gerekir. Burada uzman acentecilik ön plana çıkmaktadır. Tabiat turizm, tabii ve yabanıl hayat gibi belli alan ve konularda uzmanlaşmış bu tür acentaların, tur programlarını yaparken, tur gereksinimlerini bölgeden sağlamaları, bölgeye maddi yarar sağlanmasının önkoşulu olmalıdır. Bir bölgeye turizm aracılığıyla katkı sağlarken, maddi ve manevi kültür unsurlarının bozulmamasına da dikkat edilmelidir. Otantik kültürlerin, ahlaki değerlerin bozulmadan yaşadığı bölgelerde, turist gruplarının bu değerlere saygılı davranması beklenmektedir. Kılık-kıyafet konusuna özen göstermek, dini ve manevi değerlere saygılı davranmak, yerel yeme-içme-eğlenme vb. gelenek ve göreneklere uyumlu davranmak ve mümkün olduğunca katılmak önemlidir Ayrıca, maddi kültür eserlerine saygılı ve korumacı davranmak, gerek turizm profesyoneli, gerekse tüketici olarak, yerel dokuyla uyuşmayan modern mimari ürünler yerine; koruma altına alınmış otantik yapılarda hizmet veren konaklama tesislerini tercih etmek de gerekir.**(Kaynak. Ş,2010s.104)**

Tabiat turizminde de kuşkusuz genel turizm ilkeleri, yönetmelikleri ve planları geçerlidir. Ancak, kitle turizmindeki hataların tekrarlanmaması maksadıyla:

- Tabii ve kültürel mirasın korunması,
- Kırsal alanlarda ve korunmuş alanlarda yerli halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesi,
- Eko turizmin özendirilmesi,
- Tabii, kültürel ve yerel özellikleri tanımak, tanıtmak, korumak, uzun vadede sürdürülebilirliği garanti etmek yöntem ve tekniklerin yaygınlaştırılması,

- Tabiat turizmi ürününün güvenilirliğinin ve rekabet gücünün ortaya çıkması için kalite sistemlerinin belgelendirilmesi,
- Toplumun, politikacıların, turizm ile alakalı kişi, kurum ve kuruluşların eko turizm konusunda bilgilendirilmesi, turizmin sürdürülebilirliğin sağlanması açısından oldukça yararlı olacaktır.

Tabiat turizmde tabiat alanlarının korunması, geliştirilmesi, çevresiyle birlikte toplumun sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunması önkoşul özelliği taşımaktadır. Tabiat turizmin geliştirileceği ülke, bölge ya da yerel alanda mutlaka özel politika ve stratejilerin belirlenmesi ve uygulanabilirliğinin tartışılması gerekir.

Ulusal parklar ve korunan alanlar eko turizmin temel kaynağını oluşturmaktadır. Tabiat turizmi, sürdürülebilir turizmin etkin yönetim anlayışı ve tanıtımla kırsal kalkınmada önemli neticeler doğurabilir.

Tabiat turizm alanlarında konaklama-yeme-içme tesislerinin tabiata uygun, yapılması iletişim ve ulaşım araçlarının çevreyi en az kirletecek şekilde geliştirilmesi, gürültü ve kirlilik yaratan araçlardan ve sportif etkinliklerden kaçınılması ilke edinilmelidir. İnşaat malzemesi, mobilya ve dekorasyon yerel dokuya uygun olmalı, düşük kirlenme yaratabilecek enerji türlerinden yararlanılmalıdır. Düzenlenecek tur güzergâhları, yürüyüş, bisiklet yolları tabiatın bir parçası olarak planlamalıdır. Yerel toplumun Tabiat turizmi etkinliklerinin her aşamasına katılması, planlama, yönetim ve denetim çalışmalarını izlemesi sağlanmalıdır. Bu alanların tabiat turizmi ilkeleri doğrultusunda yönetilmesi, ülkemizdeki sürdürülebilir Tabiat turizmi açısından da geçerlidir

1.10. TABİAT TURİZMİNİN FAYDALARI

Tabiat turizm aktivitelerinin bulunduğu destinasyonlarda çevre eğitimi imkânı sağlamakta ayrıca bunun yanında, tabiiliğin yaşatılmasına olanak sağlayan tutum ve davranışları da teşvik etmektedir. Yine sürdürülebilir bir sanayi ve kalkınma için yöre halkını motive edici bir etkiye de sahiptir.

Tabiat turizmin yöre kalkınmasına sağlayacağı faydaları şunlardır;

- Kırsal alanlara götürülecek altyapı, sağlık ve eğitim gibi hizmetlerin kalite ve sayısında artmasına,
- Tabiat turizminin gelişmesi ile kırsal yöredeki kadınların aile içerisindeki rollerinin değişmesi ve kadının çalışma yaşamına daha aktif olarak katılmasına,
- Restore çalışmaları ile geleneksel mimari tarz korunarak çevrenin peyzaj açısından planlanmasına,
- Kentte yaşayanların kırsal hayatı yerinde görmesi sonucu kırsal hane halkının problemlerinin fark edilmesi şeklinde çözüme kavuşturulmasına,
- Biyolojik çeşitliliğin korunmasına,
- Kentte yaşayan insanların kırsal alanları ziyareti sonucu her iki kesim arasında bilgi akışı olabilir. Bunun sonucunda kırsal alandaki halk için yeni şeylerin öğrenilmesi, yeni insanlar tanıma ve dışa açılma; turistler için ise kırsal aile ile birlikte yaşama, yeni dost edinme ve farklı hayat görüşüne sahip olma gibi faydalar sağlanabilir.
- Kırsal halka yerinde istihdam sağlanması,
- Bölge ekonomisinde üretim çeşitliliğinin artırılarak ekonomik istikrarın sağlanmasına,
- Bölgede nitelikli, niteliksiz işgücüne önemli çalışma fırsatlarının oluşturulmasına,
- Bölgede yer alan küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişmesine,
- Yerel düzeyde sanayi ve ticareti uyarıcı altyapı yatırımlarının geliştirilmesine,
- Gençlerin ve toplumun eğitimi ile yerel düzeyde modernizasyon sürecinin sağlanmasına,
- Sosyo-ekonomik gelişme konusunda başka seçeneği olmayan bir yörede yerel halk ve turistler tarafından kullanılabilecek rekreasyonel ve turistik olanaklar sağlanmasına,
- Yerel düzeyde kişisel gelirlerin ve vergi vb. kamu gelirlerinin artmasına,
- Yerel düzeyde imajın geliştirilmesi ve yerel halkın çevreyi koruma ve geliştirme bilincinin artmasına,
- Bölge ve kırsal kalkınmaya imkân sağlamaktır.

1.11. TABİAT TURİZMİNİN ETKİLERİ

1.11.1 Tabiat Turizminin Ülke Ekonomisine Etkileri

Tabiat turizm faaliyetleri, gelişmekte olan ülkelerde toplumun gelir düzeyi yüksek olan kesiminin kırsal alanlarda inşa ettirdikleri ve daha çok yakın kullandıkları ikinci evler / tatil evlerinde, yalnızca denize ya da göle girmek, balık tutmak gibi küçük çaptaki faaliyetlerden

oluştukları halde, gelişmiş ülkelerde çok sayıda insanın katılabildiği ve çok çeşitli faaliyetlerden oluşan dev bir endüstri haline gelmiştir. Yüksek ücret alan kentli nüfus her gün işe gidip gelme şekillerini kırsal yaşam şekline dönüştürmeye değişen sosyal değerler kent merkezlerini çevreleyen çiftlikler kentli nüfusu barındırmaya başlamıştır.

Türkiye’de son yıllarda turistik kıyı merkezleri ve büyük kentlerin çevresindeki köyler, yine antik kentlerin yakınlarındaki kırsal yerleşmeler, yol kenarlarındaki köyler, kasabalar, turizme artık yabancı değillerdir. Kır lokantaları, alışveriş sergileri, balık çiftlikleri ve kırsal yollar, turistlerle veya günübirlikçilerle tanışmışlardır. Bu tür yerlere ya da onların içinde bulunduğu kırsal alanlara günlük geziler düzenlenmektedir. Bazı projelerle (Kaya köy/Fethiye gibi) eski köy kalıntılarının canlandırılmasına gidilmekte, bazı köylerde ise konaklama, kültür mirası evlerde gerçekleştirilmektedir (Şirince köyü-Selçuk/İzmir) Bütün bu gelişimler, ülkemizde kırsal turizmin son yıllarda talep görmeye başladığının işaretidir.

Son yıllarda daha çok gelişen Tabiat turizm, kırsal yörelerin kalkınmasına yardımcı olarak, ülke ekonomisine katkıda bulunur. Tarımsal ve turistik etkinlikler bir arada ve birbirinin tamamlayıcısı olarak, hem kırsal alan hem de ülke ekonomisine önemli olumlu etkileri olur.

Ülkemizde kırsal alanda yaşayan nüfus kente göç nedeniyle giderek azalmaktadır. Turizm, turistik çekim gücü olan yörelerin canlılığı için zorunlu olan en uygun nüfus miktarının köyde tutulması ve göçün önlenmesi açısından önemli bir etmendir. Kırsal alandan kente göçün önlenmesi, yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve eşit gelir dağılımı ile sağlanır.

Kırsal turizm, kırsal yörelerde yaşayan insanlara yeni bir çalışma olanağı getirerek, kırsal yörelerin kalkınmasını ve iç göçü engeller.

Türkiye’de kırsal alanların kalkındırılması ve kırsal nüfusun yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar, Cumhuriyet’in kuruluş yıllarına kadar gitmektedir. Cumhuriyetin kuruluşu ile başlayan modernleşme hareketleri tarımda ve kırsal kesimde kalkınma çabalarında da etkisini göstermiştir.

Nüfusun çok önemli bir bölümünün köylerde yaşadığı ve ekonominin ağırlıklı olarak tarıma dayandığı bu ortamda, tarımsal ve kırsal kalkınmanın ulusal kalkınmadaki rolü, kalkınma ve

çağdaşlaşma çabalarında tarıma ve kırsal nüfusa özel bir önem verilmesini zorunlu hale getirmiştir.

1.11.2. Tabiat Turizminin Çevresel Etkileri

Kırsal alanlarda yaşayanların en önemli sorunlarından bir tanesi de işsizliktir. Bu yörelerde kırsal turizmin gelişmesi, yeni yatırımların yapılması (otel, motel, restoran) ve sonucunda çok sayıda kişinin iş sahibi olması anlamına gelmektedir. Bu durum hem kırsal bölgenin, hem ülkenin istihdamına olumlu katkıda bulunacaktır. Bununla birlikte, kırsal alanlarda özellikle tarımın yoğun olduğu yerlerde gizli işsizlik oranı da en aza inmiş olacaktır. Kırsal alanlarda tarımla uğraşan kesimin, yani çiftçilerin gelirlerinin yetersiz ve istikrarsız oluşu, kırsal yoksulluğun daha geniş toplum kesimlerini etkilemesine neden olmaktadır. Ancak, yörede turizmin gelişmesine paralel olarak, bölgede gelirlerin artması, tarım sektöründe üretim kapasitesinin artmasına, standardizasyon sağlanmasına ve kaliteli ürünün gerçek fiyatını bulmasına katkı sağlar. Bunun sonucunda o yörede tarımla geçinen kesimin gelirinde reel bir artış olacaktır. Tarım ekonomisinin yaygın olduğu bölgelerde turizmin gelişmesiyle tarımla geçinenlerin hem refah düzeyi artmış olacak hem de gelire bağlı olarak yoksulluk da azalmış olacaktır.

Kırsal alanda turizmin gelişmesine bağlı olarak turizm işletmelerinin farklı departmanlarında (kat hizmetleri, temizlik gibi) istihdam edilmesiyle hem işsizlik oranı azalmış, hem de çalışanların gelirleri artmış olur.

Tabiat turizminin gelişmesiyle birlikte, Türkiye’de önemli bir kültürel zenginlik oluşturan yöreye ait ağaç işleri, halı, kilim, el işlemleri, süs malzemeleri gibi geleneksel el sanatları ve diğer hediyelik eşyalar pazarlanarak yöre halkına ek bir gelir sağlamak ve gelir dağılımındaki dengesizliğin azalmasına katkı sağlamaktadır.

Tabiat alanlarında yerel kaynakların turizmin temel hammaddesini oluşturması, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesinde, yerel işbirliği ve kalkınma taleplerinin güçlendirilmesine yol açmaktadır. Bu, aynı zamanda yerel girişimcilik ruhunun da gelişmesine ortam hazırlamaktadır.

Tabiat turizmin gelişmesiyle yöreye gelen yerli ve yabancı turistlerin konaklama taleplerinin karşılanması doğrultusunda ailelerin oturdukları evlerin bir bölümünü yada oturmadıkları evleri kiraya vererek ek gelir sağlamaktadırlar.

Kırsal alandaki turizm yatırımlarına (otel, motel, pansiyon, restoran) bağlı olarak inşaat sektörünün iş hacmi artar. Bu gelişme yörede inşaat sektörüne bağlı yan sektörlerin gelirlerinin artmasına neden olmaktadır.

Kırsal alanlarda turizmin tabiata dayalı olması, büyük kentlerde daha önceden kazanılmış gelirlerin talebe bağlı olarak bu yörelerde harcanması sonucunda kent ile kırsal alan arasındaki gelişmişlik düzeyi arasındaki farklılık biraz daha azalmış olacaktır.

Kırsal alanlarda turizmin gelişmesine bağlı olarak yörede fiziksel altyapı sorunu da ortadan kalkmaktadır. Turizmin gelişmesi iyi hazırlanmış bir altyapıya bağlıdır. Başta, yörede yol, su, elektrik, kanalizasyon, otopark, iletişim ve telekomünikasyon gibi fiziksel altyapı yatırımları gelişecektir. Böylelikle yörenin sahip olduğu turistik arz potansiyeli sebebiyle, kırsal alanlarda yaşayanların yaşam kalitesi yükselecektir.

1.11.3. Tabiat Turizminin Yöre Halkına Etkileri

Tabiat alanlarında gerek tarımsal etkinliklerle uğraşan ve gerekse uğraşmayan ailelere kırsal turizm yoluyla ek gelir sağlamak mümkündür. Kırsal turizmde konaklama ve diğer hizmetler çoğunlukla küçük aile işletmelerinde ya da kırsal otellerde gerçekleştiğine göre, aile bireylerinin hepsine iş olanağı doğmaktadır.

Turizm, kırsal yöreler halkına, çok çeşitli kaynaklardan gelir kazanma olanakları yaratır. Bunlar:

- Tarım ürünlerine ek istem doğacağından, tarım ürünleri için ek piyasa oluşması demektir.
- Turistik mal ve hizmet sektörü ile kamu hizmetlerinin çoğalması, hem kişisel gelirleri hem de kamu gelirlerini arttırır.
- Kırsal yörelerde el ve ev sanatları gelişir, esnaf ve sanatkâr sayısı artar, ek gelirler çoğalır.
- Konaklama, yeme-içme vb. alakalı tesislerin artması, işlendirme ve ücret gelirlerini arttırır.
- İnşaat sektörü geliştiği için ona bağlı yan sektörler ve gelirler artar.

Tabiat turizminin başlatıldığı yörelerde eskiden var olan tarım, ormancılık ve el sanatları gibi etkinlikler sektörler arası işbirliği geliştir.

Bazı uygulamalarda tarım Tabiat turizm sayesinde canlanır verimli hale gelir.

Kırsal el sanatları gibi geleneksel kültür mirasının öğelerinin geleceğe aktarılması büyük ölçüde Tabiat turizmine borçludur.

1.11.4. Tabiat Turizminin - Sosyo Kültürel Etkileri

Tabiat alanları, sahip oldukları turistik arz çekiciliklerinden dolayı şehirden kırsal alanlara doğru sürekli insan hareketliliğine neden olmakta ve bunun sonucunda zamanla şehir ve kırsal yöre arasındaki yaşam ve davranış farklılıkları ortadan kalkmaktadır.

- Turizmin kırsal yörede yarattığı ilave istihdamla ilişkili olarak kadının ve gençlerin toplumdaki statüsü güçlenmekte ve kırsal alandan kente ekonomik sebeplerle göç olayı en aza inmiş olmaktadır.
- Turizmin gelişmesi sonucunda yörede, kalkınma hızı ile nüfus artış hızı arasındaki dengesizliğin sebep olduğu iç göçler, turizm nedeniyle yer yer azalacak veya duracaktır. Bu süreç kentlerdeki gecekondulaşma ve çarpık kentleşme sorunlarının çözümüne olumlu katkı sağlayacaktır. Kırsal turizm, çözümü güç ve aşılması zor olan bu toplumsal sorunların çıkmasını önleyici ve azaltıcı bir fonksiyon üstlenerek, kentlerdeki görüntü kirliliğinin azalmasına ve düzenli yapılaşmaya katkı sağlayacaktır
- Tabiat alanlarında turizme bağlı olarak aile pansiyonculuğunun gelişmesi ile birlikte yöre halkının ve turistlerin kültür yapısında ve yaşam tarzında çift yönlü bir etkileşim olmakta, iki taraf arasında oluşan dostluğa bağlı olarak giyim kuşam, yemek kültürü, gelenek görenekler gibi kültürel bileşenlerin alışverişi sonucunda kültürlerin zenginleşmesi sonucu doğmaktadır.
- Tabiat turizminin gelişmesiyle, kırsal alanlardaki turizm arzını oluşturan tarihi ve kültürel değerlerin ortaya çıkarılması ve korunması sonucunda kültürel bütünlük sağlanacak ve kent insanı ile kırsal halk arasında bilgi akışının sağlanmasıyla kent ile kırsal alan arasındaki ilişki artmış, farklılıklar azalmış olacaktır.
- Tabiat alanlarında turizmin gelişmesiyle birlikte turizmde istihdam edilen kişilerin, mesleki bilgi ve becerilerinin gelişmesine yönelik mesleki eğitim de gelişir. Bu da kırsal işgücünün

eğitim düzeyinin olumlu yönde etkilediği gibi aynı zamanda kırsal kalkınmayı hızlandıran önemli kıstaslardan birini oluşturmaktadır.

Diğer Etkiler:

- Tabiat turizmi geleneksel mimari tarzının korunmasını olumlu yönde etkilemektedir.
- Tabiat turizmi sektörler arası işbirliğini hızlandırmaktadır. Turizm her ne kadar hizmetler sektöründe yer alsa da, taşıdığı özellikler nedeniyle 33 sektörle yakın ilişki içindedir. Kırsal turizmin gelişmesi, aynı zaman da 33 sektörün de gelişmesine olumlu katkı sağlamaktadır.
- Kırsal alanlarda turizmin gelişmesi aynı zamanda sağlık hizmetlerinin de gelişmesini olumlu yönde etkilemektedir.

1.11.5. Tabiat Turizminin Olumlu Etkileri

Dünyada birçok ülkenin ulusal turizm yönetimi kırsal turizmin önemli ve gelişen bir sektör olduğunu kabul etmesine karşın özellikle kırsal turizmle alakalı istatistikî bilgi toplayan ülkelerin sayısının azlığından dolayı rakamsal boyutları ile alakalı bilgilere ulaşmak oldukça zordur. Ancak durum böyle olsa da, kırsal turizmin hem çevre ve turist hem de ev sahibi ve turist arasında ilişki boyutunun olması ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerinin de oldukça fazla olması sonucunu doğurmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşları destek verdikleri durumda kırsal turizm ekonomik kalkınma için bir araç niteliğindedir. Batı ülkelerinde, kırsal turizmin kırsal alanların ekonomisindeki önemi 1990'lı yıllarda anlaşılmaya başlanmıştır. İngiltere'de yapılan bir araştırmada çiftçilerin çoğunluğunun gelirlerini arttırmak için turizm sektörüne katıldıkları belirtilmektedir.

- Tabiat turizm nüfus kaybına uğrama riskleri ile karşı karşıya bulunan yöreleri canlandırmak suretiyle, yöre halkının başka bölgelere göç etmesini önleyebilmektedir. Göçün önüne geçilmesinde, kırsal turizm yeni bir istidam alanı yaratıcısı olarak da üzerinde durulması gereken bir yaklaşım olarak görülmektedir.
- Şehir ve kırsal yöreler arasındaki ilişkilerin gelişmesi, zamanla şehir ve kırsal yöre arasındaki yaşam ve davranış farklılıklarını yumuşatmaktadır.

- Tabiat turizmi, kırsal yörelerin kalkınmasına yardımcı olarak ülke ekonomisine katkıda bulunur. Tarımsal ve turistik etkinlikler bir arada ve birbirinin tamamlayıcısı olarak yer alırsa, hem o yöre hem de ülke ekonomisine önemli olumlu etkilerde bulunmaktadır.
- Turizm, kırsal yöreler halkına çok çeşitli kaynaklardan gelir kazanma olanakları yaratmaktadır. Tarım ürünleri talebi artmakta, kırsal yörelerde ev ve el sanatları gelişerek ek gelirler çoğalmakta; konaklama, yeme-içme v.b. alakalı tesislerin artması ile istihdam ve ücret gelirleri artmakta; inşaat ve ona bağlı yan sektörler ve gelirleri ile turistik mal ve hizmet sektörü ile kamu hizmetlerinin çoğalması, hem kişisel hem de kamu gelirlerini arttırmaktadır.
- Turistlerin her türlü hizmette belirli bir kalite aramaları yerli halkın da hayat standartlarının yükselmesine yol açmaktadır.
- Turizm, altyapı, konut ve çalışma şartlarının iyileştirilmesine neden olduğundan bu olumlu gelişmeler halkın yararına olmaktadır.
- Kırsal yöreler, turizmin doyum noktasına geldiği ve bu nedenle dinlendiricilik özelliklerini büyük ölçüde yitirmiş bulunan geleneksel tatil istasyonlarının yükünü hafifletir.
- Kırsal alanların büyük yer tuttuğu bir ülkede turizmi kıyı turizminin egemenliğinden kurtararak tatilleri kırsal alanlar içinde yaymaktadır.
- Tabiat turizm, iç turizmi canlandırmaktadır.

1.11.6. Tabiat Turizminin Olumsuz Etkileri

Tabiat turizm her ne kadar çevre dostu hedeflere sahip olsa da doğru yönetilmediğinde olumsuz etkileri olabilir. Ekoturizm hareketi zamanla kitle turizmine yönelme durumunda olduğu gibi, bölgelerin taşıma kapasitesinin aşılması durumu da söz konusu olabilmektedir.

Ekoturizm faaliyetleri iyi planlanmadığı durumlarda, kitle turizmi kadar çevresel tahribata sebebiyet verebilmektedir. Bunun nedeni, tabiat turizm hedeflerinin hassas ekosistemler olması ve bu bölgelerde yapılacak herhangi bir turizm hareketinin tabii kaynakların yok edilmesini beraberinde getirebileceğidir. Hatta bu durum çevre kirliliğinden, gürültü kirliliğine, trafik sıkışıklığından, fiyatların artmasına ve güvenlik sorunlarına kadar turizmin bildik olumsuzluklarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu olumsuzlukları ortadan kaldıracak politikalara yönlenebilir.

- Tabiat turizmi; tarımdan gelir sağlayan halkın, tarım sektörü dışına kaymasına neden olmaktadır. Kırsal turizmin plansız gelişimi, tarımsal alanların azalmasına yol açmaktadır.
- Arazi ve diğer gayri menkul fiyatlarında spekülasyon artışları olmaktadır. Kiralama bedelleri aşırı yükselerek, tarım üreticisi tarımdan gelir sağlamak yerine, arazisini münhal bırakarak rantı bekler duruma yönelebilmektedir.
- Tabiat alanların aşırı ve yoğun kullanımı, tarımsal alanları, tabii ve kültürel sit alanlarının tahribine yol açarak ekolojik dengeyi bozabilmektedir.
- Tabiat turizminden sağlanan gelir, yerli halka bu geliri tarım dışı hatta o yöre dışında değerlendirme şansı yaratır o da başka sektörlerle sermaye akımını kuvvetlendirir ve kırsal turizmi yöreyi kalkındırma maksatından uzaklaştırabilmektedir.
- Tabiat alanların aşırı kalabalık olması, çekiciliklerin azalmasına ve otantikliğini kaybetmesine neden olmaktadır.

2. SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ GELİŞİMİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

2.1. KAYNAK ANALİZİ

Gelişme planı ve stratejisi için öncelikle kaynak analizi yapılması zorunludur. Bir alanın sahip olduğu kaynaklar, o alanın kalkınması için bir sermaye veya potansiyel oluşturmaktadır. Bu kaynakların analizi de önemli veri ve bilgi oluşturulmasını temin etmektedir.

Ekolojik ve kültürel kaynakların yanında sosyo-ekonomik özellikler de turizm gelişimi için önemli bir temel oluşturmaktadır. Örneğin kırsal turizmin tarımsal faaliyetleri desteklemediği durumlarda kırsal turizmin gerçekleştirildiği bölge hem kendi sermayesini hem de kırsal olma özelliğini kaybedecektir.

Gerek turizm potansiyeli gerekse taşıma kapasitesi turizm kaynaklarının mevcut durumuna bağlı olduğundan kaynak envanterinin mutlaka yapılması gerekir

Kaynak Analizinde Ele Alınacak Unsurlar

a. Tabii Kaynaklar: Turizmin gelişimi için önemli olan yöreye özgü tabii kaynaklardır. Bu kaynakların hâlihazırdaki ekonomik kullanımları, korunma durumları, statüleri, iklim gibi turizm gelişimi için potansiyel kaynakların envanterini içermektedir.

Seçkin Tabii Kaynaklar: Turizm yalnızca korunan tabiat parçaları ile alakalı değildir. Eşsiz manzaralar, dağlar ve nehirler gibi ve korunmayan türler de turizm için ilgi çekici olmaktadır. Örneğin; ormandaki ağaçların üzerinde gezinen sincapları konakladığımız evin penceresinden gözlemlemek son derece çekicidir. Bir orman öncelikli olarak odunculuk maksatıyla kullanılsa da dağ bisikleti gibi bir aktivite ortamı çekici hale getirebilmektedir.

Seçkin Tabii Kaynakların Hâlihazırdaki Ekonomik Kullanımlarının Tanımlanması Tabii kaynakların çok çeşitli kullanımları söz konusudur, ormanların odunculuk maksatlı kullanımı, nehirler ve göllerin sportif balıkçılık, su sporları ve enerji üretmek için kullanımları gibi. Bu kullanımlardan bazıları gelenekseldir ve düşük etkilere sahiptir. Bazıları ise sürdürülebilir değildir. Bu sebeple bunlar turizm gelişimi için de uygun değildir.

Kaynağın Korunma Durumu ve Statüsü: Bazı tabii kaynaklar mevcut kanunlarla korunur. Bunların turizmde kullanımı da bu kanunlara uygun olmalıdır.

İklim; mevsimlerin dağılımı, ortalama sıcaklık, nem ve günlük ortalama optimal güneş ışığı saatlerine bağlı olarak iklim analizi yapılmaktadır. Burada önemli olan iklimin farklı mevsimlerde turizm için elverişli olup olmadığıdır.

Turizm Gelişimi İçin Potansiyel Tabii Kaynaklar: Potansiyel kaynakların tespiti turizm planlaması için önemli ve özellikle yönlendirici olmaktadır. Tüm bu kaynakların envanter çalışmalarının haritaya aktarılması, turizm ürünleri ve hizmetlerinin gelişmesi ve altyapı ile tesislerin fiziksel planlaması için önemli olmaktadır.

b. Kültürel Kaynaklar: Kültürel kaynakların envanteri tabii kaynaklara ilişkin çalışmalara benzerlik göstermektedir. Özellikle tabii ve kültürel kaynaklardan oluşan kombinasyonlar, turistler tarafından yüksek ilgi ile karşılanmaktadır. Kültürel mirasın korunmasının önemi konusunda farkındalık meydana getirilebilirse, sürdürülebilir turizm gelişimine ve Tabiat korumaya verilen destek artacaktır.

c. Sosyo-Ekonomik Kaynaklar: Altyapı, insan kaynakları ve farklı ekonomik sektörlerin bileşimini içermektedir. Bu konuda yapılacak envanter çalışması, birbiri ile bağlantılı birçok farklı unsurlar içermesi ve bu unsurların turizm gelişimi için ilk bakışta kavranamaması mümkündür. Bölgenin kalkınma potansiyelinde, sosyal ve ekonomik rekabet edebilirlik unsurları büyük öneme sahiptir. Yerel nüfusun turizme yaklaşımı, turizm sektöründe çalışma isteği gibi bazı unsurların turizm ile doğrudan ilişkisi bulunmaktadır.

Altyapı: Bir bölgenin turizmde rekabet edebilirliği ve kalkınma seviyesinin tespiti için altyapı kalitesi önemli bir göstergedir. Altyapının kalitesi, yerel nüfusun hayat kalitesini ortaya koymanın yanı sıra turizm gelişimi için de zorunlu bir şarttır. Alan, güvenli içme suyu, donanımlı sağlık tesisleri gibi temel unsurları içermiyorsa turizm gelişimi asla başarılı olamayacaktır.

Altyapının farklı unsurları için şartlar, kalite ve gelecekteki durum değerlendirilmelidir. Kaynak hâlihazırda turizm için mi kullanılmaktadır? Sorusu hem kaynağın turizm gelişimi için önemi konusunda hem de kaynak kalitesi hakkında göstergeleri ortaya koyabilmektedir.

- Su kaynaklarına yönelik etütler; kaliteli su kaynağının sağlanması, su kaynağının sürdürülebilir kullanımı ve su çıkarmanın çevresel etkisini de içerir.

- İletişim ağına yönelik etütler; turistlerin refahı ve turizm gelişimi için önemli olan cep telefonlarının da olmak üzere telefon ve internet ağlarının kalitesine yönelik etütleri içermektedir.
- Sağlık hizmetlerinin; kalite, miktar ve coğrafi dağılımı son derece önemlidir.
- Güç kaynaklarına yönelik etütler; elektrik şebekesi, ısınma ve yemek pişirme için enerji kaynaklarının varlığı önemlidir. Her ne kadar resmi standartlara göre planlansa ve tehlike içermese de turistler nükleer santrallerin yakınında konaklamamaktadır.
- Su ve toprak kirliliği etkisi olan atık su sistemleri önemli olup, bölgeye gelen turistlerin sayısı ile meydana gelecek atık su miktarı da dikkate alınmalıdır.
- Katı atıkların düzenli depolaması toplum için olduğu kadar çevre için de önemlidir. Katı atıkların görüntü kirliliğine de yol açması ayrı bir menfi etkisidir.
- Yol ağlarının durumu; çoğu turistin tercihlerini yaparken en önemli etkidir.
- Güvenlik; kamu güvenliğini ve asayişini sağlamak turist güvenliği gibi unsurlar önemli olmaktadır. Aşırı kar yağışı, kanyon veya dağ kurtarma timlerinin olup olmaması da çok önemlidir.
- Politik istikrarsızlık ve suçlar; turist için caydırıcı etki yapmaktadır.

d. İnsan Kaynakları; Bir bölgenin insan sermayesini ifade eden bu unsur, turizm gelişiminde anahtar etmenlerden biridir. İnsan kaynakları hem hizmeti hem de manevi nitelikteki kültür ve kimliği oluşturmaktadır.

İnsan kaynaklarına ilişkin etütler aşağıdaki unsurları içermelidir;

- Yöre halkının nüfusu,
- Göç vb. eğilimler,
- Demografik yapı,
- Aktif nüfus ve yapısı, eğitim seviyesi, potansiyel bilgi ve beceriler, açık fikirlilik, geleceğe odaklanma, çalışma ahlakı,
- Yöreye özgü geleneksel ekonomik faaliyetleri ve yöresel sanatları yapabilme,
- Turizm gelişimine ilişkin tutum, misafir severlik duygusu, hizmete yönelim,
- Sosyal tutarlılık, esneklik, mevcut sosyal ilişkilerin kalitesi ve aralarındaki işbirliğini içeren sosyal yapı,

- Yerel kurumlar, idareler, yönetim, bürokrasiden kaçınma vb. hususlarla finansal kaynaklar ve yönetimleri,
- Alanın kültürü ve kimliği, alanda etkin görev alacak kişilerin ortak değerleri, ilgileri, yaklaşımları, algılama şekilleri, özel ilgi ve becerileri, özgün gelenekler, o topluma ait olma ve o toplumda yaşamaktan onur duyma gibi durumları içerir,
- Farklı ekonomik sektörler; söz konusu coğrafi bölgeye ve ile yoğunlaşma durumları, firma sayısı, ölçeği, ortalama karlılık, geleceğe yönelik bakış açısı, pazarları ve dış ilişkileri, sektörler arası işbirliği son derece önemlidir, tüm sektörler turizm sektörü ile ilişkili olabilmektedir.

Kaynak analizinin sonuçları; sürdürülebilir turizm yönetimi ve kalkınmada sermayeyi oluşturan kullanılabilir kaynaklara genel bir bakışı sağlamakla beraber, bölgenin mevcut kalkınma durumunu ve sürdürülebilirliğini değerlendirmeye yönelik bir resim sunmaktadır. Analiz aynı zamanda; bölgenin sürdürülebilir kalkınmasına yönelik bir vizyon oluşturulmasını ve turizm gelişiminin diğer sektörlerle bütünleştirilmesini sağlayacaktır.

2.2. TABİAT TURİZMİNİN HEDEF KİTLESİ

Uluslararası turizm pazarında, turistlerin turizm anlayışları ve beklentileri gittikçe değişmektedir.

Günümüzde kıyı turizmiyle özdeşleşmiş kitle turizminin karşısında alternatifleri giderek çoğalmaya başlamıştır. Avrupa'ya ait bazı istatistikler, denizle bütünleşmiş tatil tiplerinden daha aktif ve otantik tatillere yöneldiğini göstermektedir. 1990 yılı verilerine göre Avrupalıların % 10'u tatillerinde köyleri tercih etmiştir (Soykan,F. 2003 S.6) Ülke bazına inildiğinde ise kırsal alanların tercihi bazı ülkelerde geçmiş yıllarda bile çok daha yüksek oranlara ulaşmıştır. Fransa bu ülkelerden biridir ve 1965'lerde tatillerini kırsal alanlarda geçirenlerin oranı % 17'dir. Son yıllara ait rakamlarda ise Fransızların % 53 ünün tatillerinde kırsal alanlara gittiği, bunların içinden % 19 unun büyük tatillerini buralarda geçirdiği % 34 ünün de kısa tatillerinde (hafta sonu 1-2 gün) kırsal alanları kullandığı görülmektedir.

Kırsal turizmin belirli bir müşteri profili vardır. Kırsal alanlarda birbirinden farklı yerleşmelerde herhangi bir etkinliğin ön plana çıkarılarak uzmanlaşmaya gidilmesiyle; atlı

geziler, golf sporu, tabiat yürüyüşleri ve açık hava sporları, el sanatları, gibi konularda köyler veya çiftlikler ön plana çıkmıştır. Avrupa'nın bazı ülkelerinde (İsviçre, Avusturya, Belçika vb.) yalnızca çocukların kabul edildiği sağlık turizmi alanında örnek olabilecek “pedagojik çiftlikler” bulunmaktadır. Bu takdirde turistler, kendi tercihlerine uygun bir yer seçimi yaparak, tatil yörelerini tesbit etmektedirler.

2.3. TABİAT TURİZMİ VE GELENEKSEL TURİZM KARŞILAŞTIRILMASI

Turist profilleri bakımından Tablo 1’de karşılaştırılan turizm türleri; turistik maksat ve beklenti, çevre koruma bilinci ve kültürel etkileşim konularında farklı bakış açıları sergilemektedir.

Turist Tutum ve Davranışları	KİTLE TURİZMİ	TABİAT TURİZMİ
	•Kitle turisti	•Çevreci turist
	•Orta sınıf toplum katmanı	•Toplumsal her sınıfı
	•Bilinçsiz çıkarıcı turist profili	•Maceracı, çevreci turist profili
	•Boyun eğen	•Kendi yönlendiren
	•Konfor beklentisi var	•Konfor beklentisi öncelikli değil
	•Standart konaklama kalitesi istemi	•Halk içinde konaklama istemi
	•Belirli program	•Kendiliğinden oluşan program
	KİTLE TURİZMİ	TABİAT TURİZMİ
	•Turist yönlendirilir	•Turist karar verir
	•Gözlem	•Deneyim
	•Zihinsel hazırlık düşük	•Zihinsel hazırlık yüksek
	•Tüketim odaklı	•Gezip, görüp tanımak odaklı
	•Gürültülü	•Sessiz, sakin
	•Kültürel etkileşim az	•Kültürel etkileşim hedefli
	•Genel tatil hatırası	•Denenmemiş öznel hatıra
	•Çevre bilinci az gelişmiş	•Çevre bilinci gelişmiş
	•Düşük maliyet beklentili	•Maliyet beklentisi geri planda

Tablo 1: Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Turist Profillerinin Karşılaştırılması

Tablo 2’de genel karakteristikleri; planlama ilkeleri, stratejiler, politik bakış açıları ve gereksinimler başlıklarında karşılaştırılan turizm türlerinden kitle turizminin; yoğun kullanım dolayısıyla iyi planlanması gereken, ekonomik hedefler için ekolojiyi göz ardı eden çizgide,

ekolojik turizmin ise; düşük kullanımlı, ekolojik süreklilik için ekonomiyi optimumda tutan, yerel girişimci ağırlıklı bakış açıları içinde geliştiği söylenebilir.

Turist Tutum Ve Davranışları	KİTLE TURİZMİ	TABİAT TURİZMİ
	Hızlı gelişme	Yavaş gelişme
	Maksimum kar	Optimum kar
	Planlanmamış	Planlı
	Kısa Süreli	Uzun süreli
	Devamlı olmayan	Sürekli
	Fiyat bilinciyle yapılan	Değer bilinciyle yapılan
	Büyük ölçekli turistik işletme	Küçük ölçekli turistik işletmeler
	Ağır alt ve üst yapı gereksinimi	Optimum alt ve üst yapı gereksinimi
	Kaynak tüketimi kontrolsüz	Kaynak kullanımında faydacı, sürdürülebilir
	Organize kitle turisti	Çevreci, maceracı turist
	Atıl kapasite oranı yüksek	Atıl kapasite riski yok
	Sürdürülebilir kalkınma ile uyumsuz	Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine paralel
	Taşıma kapasitelerini zorlayıcı	Taşıma kapasitelerine göre planlanmış
	Mimari ürünlerin benzerliği	Mimari ürünlerde çeşitlilik
	İç turizmin gelişimini engelleyen	İç turizmi destekleyen
	Yabancı turizm firması denetimli	Yerel turizm yatırımcıları denetimli
	Önce gelişme, sonra plan	Önce plan, sonra gelişme
	Tasarım merkezli	Kavram merkezli
	Proje-rehber tasarımlar	Bölgesel ve yerel planlama
	Yaygın tasarım	Alan için tanımlanan proje
	Yeni yapıların inşası öncelikli	Mevcut yapıların kullanımı öncelikli
	Ortak isteklerin sağlanması	İstek sınırlaması
	Her yerde turizm	Turizm bölgelemesi
	Uluslararası mimarlık	Geleneksel-bölgesel mimari
	Sadece bölge planı seviyesi	Makro ölçekte ekolojik planlama
	Hassas alanlarda yoğun yapılaşma	Hassas alanların korunması
	Dış girişimci tarafından yatırım	Sadece yerli girişimci
	Dış girişimcinin yönlendirmesi	Yerel potansiyele göre iş
	Turizm için iş imkanı	Yöresel kalkınma için iş imkanı
	Ziraat ekonomisinin zayıflaması	Ziraat ekonomisinin güçlenmesi
	İleri teknoloji	Yöresel yapım teknolojisi

Tablo 2: Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Genel Karakteristiklerinin Karşılaştırılması

Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Çevresel Etkilerinin Karşılaştırılması

Turist Tutum Ve Davranışları	KİTLE TURİZMİ	TABİAT TURİZMİ
	Tarım alanlarının yok olması	Tarım alanlarını koruyan
	Arazi kullanımlarının değişmesi	Arazi kullanım planlamasına uyan
	Toprak- su - hava kirliliği ve insan üzerindeki olumsuz etkileri	Toprak, su ve havayı koruyan
	Tabii morfolojinin bozulması (kıyı, dağ, göl vb.)	Tabii morfolojiye uyumlu
	Su, toprak ve havada yaşayan flora ve faunanın yaşam alanlarının daralması	Flora ve fauna habitatlarının korunarak, nitel ve nicel kalitelerinin arttırılması
	Denize bağlı rekreasyon eylemlerinin olumsuz etkilenmesi	Tabii çevreye bağlı rekreasyon eylemlerinin sınırlı kullanım hedefli
	Aşırı su kullanımı sonucu su kaynaklarının tükenmesi	Optimum su tüketimi ve yeraltı su kaynaklarının korunması
	Çevresel kirlilik ve yoğun yapılaşma nedeniyle tür kayıpları, ekolojik dengenin bozulması	Tür kayıplarını engelleyerek, yaşam alanlarını genişletme hedefli
	Hayvanların ticari mal olarak tüketilmesi	Hayvanların sadece gözlemlenmesi
	Rekreasyon olanaklarının azalması	Sınırsız Tabii eylem
	Kıyı alanlarının bozulması	Kıyılarının sınırlı kullanımı ve korunması
	Orman alanlarını tahrip olması	Orman alanlarında sınırlı eylem
	Şerit halinde genişleme ve yayılma sonucu kesintisiz kıyı yerleşimi oluşması	Strateji planına bağlı arazilerde araziyle uyumlu gelişme
	Arazi kullanımlarının değişmesi (konutların otele dönüşmesi gibi)	Arazi kullanımlarının değişmemesi hedefli
	Turistik yerleşmenin ikincil konut alanlarıyla dolması.	İkincil konutların pansiyon olarak kullanımı
	Alt yapının aşırı yüklenmesi	Mevcut alt yapının kullanımı
	Yapılı alanın kontrolsüz çoğalması	Atıl yapı stoklarının değerlendirilmesi
	Yeni yerleşmeler oluşturma	Mevcut yerleşmelerde gelişim
	Yeni mimari stiller ve binalar	Tarihi binaların korunarak yeniden kullanımı

Turist Tutum Ve Davranışları	KİTLE TURİZMİ	TABİAT TURİZMİ
	Kimliksiz yapılaşmaya bağlı estetik bozulma	Geleneksel kimliği yansıtan binalar
	Yanlış yapılaşma ile erozyona sebep olunması	Yeni yapılaşmalarda ekolojik tasarım verileriyle kontrollü yapılaşma
	Turist trafiğinden kaynaklanan hava kirliliği	Çevreci turistin bulunduğu yere ve halka katkısı
	Tarihi zenginliklerin bilinçsizce pazarlanması sonucu oluşan kültürel kayıp	Tarihi zenginlikleri korunmasıyla oluşan kültürel zenginlik
	Dildeki kelimelerde değişim	Kültürler arası iletişim
	Genel anlamda geleneksel değerlerin zayıflaması	İthal kültürün tanınması yanında öz kültürün güçlenmesi ve tanıtılması
	Toplumsal katmanlar arası çatışmanın artması	Yerel girişimci katılımıyla toplumsal katmanlar arası çatışmanın azalması
	Yaşam biçiminin değişimi	Özgün yaşam şeklinin arz ögesi olması
	Sezonluk göçlerin artması	Sezonluk göçün ortadan kalkması
	Turizm sezonu içinde turistik bölgelerde aşırı yüklenme (kalabalıklaşma)	Yılın tümüne yayılan sezon süresi ile yığılmanın oluşmaması
	Tabii çevrenin bozulmasının insanlar üzerinde yarattığı psikolojik olumsuzluklar	Tabii çevrenin korunmasının insanlar üzerindeki olumlu etkisi

Tablo 3: Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Çevresel Etkilerinin Karşılaştırılması

Tabiat turizmin uzun süreçte gerçekleştirilebilecek hedefleri Rio toplantısına katılan 182 ülke tarafından kabul edilmiş ve çalışmaları başlatılmış olsa da, halen bütüncül anlamda planlamaya aktarılmış değildir. Bu yüzden, kitle turizmi gibi çevresel etkilerini net bir biçimde görebilmek mümkün olmamaktadır. Kitle turizmi kavramının da ortaya çıktığı yıllarda ideal bir turizm hareketi olarak görüldüğü, ancak çevresel ve sosyo kültürel zararlarının uzun süreler sonra anlaşılabilirdiği ve bu yüzden alternatif turizm hareketlerine gereksinim duyulduğu unutulmamalıdır.

Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Mimari Karakteristikler Bakımından Karşılaştırılması

	KİTLE TURİZMİ	TABİAT TURİZMİ
Turist Tutum Ve Davranışları	Uluslararası standartlar	Yerel standartlar
	Sınırlı büyüklükte alan	Tüm çevre
	Otel, temalı otel ve tatil köyü gibi mega tesisler	Pansiyon, butik otel, hotel, oberj gibi
	Konforlu yatak kapasitesi	Küçük ölçekli tesisler
	Deniz-kum-güneşe yönelik sınırlı eylemler	Orta seviyede konfor
	Animasyonla rahatlama	Tabii çevreye dönük sınırsız eylemler
	Temelde kıyı şeridi (nehir-göl-deniz)	Ekolojik hassasiyeti olmayan yerlerde
	Belirli kıyı şeridinde yığılma	Tabiata dengeli yayılmış
	Sınırlı alanda yüksek yoğunluk	Düşük yoğunluk
	Yeni mekânlar oluşturma ağırlıklı	Atıl yapı stoklarının kullanımı öncelikli
	Sezon dışı atıl yatak kapasitesi	Atıl kalma riski yok
	Karmaşık tasarım	Basit tasarım
	Uluslararası üslup	Bölge mimarisi
Turist Tutum Ve Davranışları	Endüstrileşmiş yapım teknolojisi	Yerel yapım metotları
	Yanlış imaj oluşumlarına açık biçimleniş	Doğru imaj aktarımına yönelik biçimleniş
	Doku içinde uyumsuz	Dokuyla uyumlu
	Aşırı yapılaşma ile görsel kirlilik	Sınırlı yapılaşmayla araziye uyum
	Temalı oteller	Kültürel kimliği yansıtan çağdaş yapılar
	Karmaşık dekorasyon	Yerel dekorasyon
	Yerel mimariyi dışlayan	Yerel mimariyle içi içe uyumlu
	Yerel malzemeyi kullanmayan	Yerel malzeme ağırlıklı
	Kültürel kimliği dejenere eden	Kültürel kimliğe saygılı
	Tasarıma göre düzenlenmiş arazi	Tabii arazi dokusuna göre oluşan tasarım
	Çevreyle uyumsuz bitkilendirme	Tabii bitki örtüsü
	Yerel doku içinde yabancı görünüm	Yerel doku içinde uyumlu görünüm
	Kıyı alanında uygunsuz doku oluşumları	Çevre ekolojisini bozmayan yapılaşma

Tablo 4: Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Mimari Karakteristikler Bakımından Karşılaştırılması

Tablo 3’de belirtilen mimari karakteristikler kitle turizmi mimarisinin belirleyicisi olmaktadır. Kitle turizmi mimarisi, kıyı mekânlarını görsel ve mekânsal çeşitlilikten uzak, yerel kimlik ve niteliklerden yoksun, yöre mimarisini ve yapım sistemlerini göz ardı eden, yaygın karakterli ve yoğun nüfuslu, uluslararası standartlara uygun planlama ve tasarımlara yönelterek, görsel kirlilik yanında mimari kimliksizliğe de neden olmaktadır (Ovalı, P. K .s.65-76).

2.4. TURİZM POTANSİYELİ

Yüksek değerlere sahip tabii ekolojik sahalar her zaman yüksek turizm potansiyeli içermezler;

- Bazı Tabiat parçaları araştırma yapan uzmanlara, iyi eğitilmiş ekoturistlere hitap etmektedir.

Bu alanlar sayıca az olduğu için de sınırlı bir turizm potansiyeli içerirler,

- Bazı tabii sahalar, erişim, güvenlik gibi nedenlerle turistler için elverişli olmayan yerlerde bulunurlar,

- Ekolojik kaynakların kullanımlar karşısındaki duyarlılığı (taşıma kapasitesi), ziyaretçi girişinde kısıtlamalara sebep olmaktadır,

Bir sahanın daha fazla turist çekebilmesi için ihtimalleri ortaya koyan **turizm potansiyeli** önemli bir konudur. Turizm potansiyelinin tespiti için arz ve talebin ortaya konması gerekir. Bu potansiyel sınırlıysa başarılı bir turizm girişimini başlatmak imkânı olmayacaktır.

Turizm ekonomik bir faaliyet olduğundan ancak turizm pazarında sürdürülebilirliği için bir talebi karşılaması lüzumludur.

Turizme ilişkin motivasyon ve istekler değişkendir, kaynakların değeri aynı kalırken değişen tüketici davranışları turizm potansiyelini etkilemektedir. Dolayısıyla turizm potansiyeli tüketicinin bakış açısı (talebi) ile değerlendirilmelidir.

Turizm potansiyeline ilişkin veri toplarken, istatistik veriler, anketler gibi yöntemlerle veri elde edilebilir, ayrıca derinlemesine görüşmeler, katılımcı gözlemleme, olaylar üzerinde çalışmalar ile veri elde etmek için kullanılan niteliksel araştırma metotları kullanılmaktadır.

Turizm potansiyeli için “turizm talebi” incelemesi aşağıdaki hususların tespiti ile yapılabilir;

- Halen yapılan turizm,
- Hâlihazırdaki turist miktarı,
- Her bir ziyaretçinin günde harcadığı miktar,
- Ortalama kalma zamanları,
- Turist profili,
- Dürtü analizi; hangi temel etmenlerin turistler için rol oynadığı,(Tabiat, kültür, sağlık, güneş, vb.)

- Benzer bir il veya saha ile kıyaslama yapılması, milli veya milletlerarası bir il ile kıyaslama yapılması ve neden o ilin tercih edildiği,
- Gelecekte rakip olacak iller hangileridir, nedeni,
“Turizm arzı” incelemesinde ise aşağıdaki hususlar öne çıkmaktadır;
- İlimizde bir uluslararası havaalanı var mıdır veya yakın bir ilden yararlanma imkânı makul müdür?
- Alan ulaşım hangi araçlarla olur? (demiryolu, özel taşıt, genel taşımacılık, vd.) Bunlara yaklaşım nasıl olmaktadır (kötü, yeterli, iyi gibi),
- Alana ulaşma durumu (kolay-rahat, çaba ile, zor ve tehlikeli)
- İle gelmek için yabancı turistler ülkemizden vize alıyor mu?
- Sahamızın istikrarlı bir yönetimi var mı?
- Güvenlik ve ulaşım açısından ne gibi problemler yaşanabilir?
- **Alt yapı incelemesi;** taşımacılık ağı, yerel yolun durumu (toprak, asfalt), anayolla bağlantısı, demiryolu ağı, yerel genel taşımacılığın yaygınlığı, program, ücretler, hat/duraklar, döngü patikaları, patikalar, yollar, işaret levhaları, genel enformasyon levhaları, araç-otobüs park kapasitesi, bilgi alma, tercüme kolaylıkları,
- **Yiyecek içecek ve barınma;** restoran sayısı, restoranların sınıflandırılması (iyi-sayısı, orta iyi-sayısı vb.)
- Hangi standartta yiyecek sunuluyor? (yüksek, yeterli, kötü)
- İl ve çevresinde ne tür barınma alanları var? (otel, hotel, yatak kapasitesi, rota üstü barınma kulüpleri, bungalov, parkları, kamp alanı, diğerleri),
- Hangi standartlarda barınma sunuluyor? (yüksek, yeterli, kötü),
- İlinizin seçkin özellikteki tabii alanlarının özellikleri (sundukları ile tek mi? biraz farklı mı? diğer seçkin özellikli yerlere benziyor mu?),
- Alan turist gezi rotasına girecek şekilde turistlerin ilgisini çekebilecek diğer sahalara yakın mı? (diğer çekici sahalara yakın, orta derecede potansiyel, düşük veya yakında böyle bir potansiyel bulunmamakta),
- İlin alanlarında yaban hayatı; (bayrak tür, ilginç diğer türler, temsil edici yaban hayatı, farklı yaban hayatı izleme aktiviteleri, yürüyerek, botla, gözlem noktası ile vb.),
- Yaban hayatı izleme de tatmin edicilik durumu (garanti etme, genellikle, şans veya mevsime bağlı),
- Bölgedeki önemli yaban hayatının tanımı,

- Yardımcı tesislerin durumu (rekreasyonel, spor, diğer; durumu: kötü-yeterli-iyi),

Kaynakların turizm potansiyelinin değerlendirilmesi;

- **Tabii değerler:** (sahiller, sahil kayalıkları, kumullar, dağlar, ormanlar, korunmuş izole olmuş alanlar, şelaleler, göller, nehirler, mağaralar, yaban hayatı, hayvan-kuş, deniz canlıları, iklim, diğerleri),
- **Kültürel değerler;** (tarihi binalar, tarihi yerler, anıtlar, arkeolojik yerler ve koleksiyonlar, folklor ve gelenekler, el işleri, müzeler, sahne sanatları, sanayi mirası vb.)
- **Toplumsal turizm potansiyeli;** (insan kaynakları; aktif nüfusun büyüklüğü ve yapısı, eğitim düzeyi ve profesyonel bilgi, beceriler, eğitimler, orijinal-karaktestik ve geleneksel özellikleri, ekonomik faaliyetler-sanatlar profesyonel olmayanlar dâhil, resmi olmayan bilgi ve beceriler, turizm gelişimine yaklaşımlar, misafir severlik anlayışı, hizmet eğilimleri, yerel kuruluş ve idareler ile yönetim, alanın kültürü ve kimliği,
- **Ekonomik kaynakların turizm potansiyeli;** (tarım, ormancılık, balıkçılık, sanayi ve diğer),
- **Altyapı;** (su sistemleri, ulaşım ağları, sağlık imkânları, ulaşım terminalleri, enerji kaynakları, kanalizasyon sistemleri, katı atık ve yok etme sistemi, caddeler/yollar, güvenlik sistemleri vd.)
- **İş ve hizmet altyapısı;** (fırınlar, kasaplar, bakkallar, süpermarketler, doğrudan satış yapan çiftlikler, kiralık araç, servis istasyonları, taksiler, otobüsler, kiralık bisiklet, kiralık spor malzemeleri ve bakımı, postaneler, bankacılık hizmetleri, doktorlar, dişçiler, eczaneler, kafe ve restoranlar, ATM'ler, bankalar, diğer iş ve hizmetler.)

2.4.1. Turizm Talebi

Turizm talebi turizm piyasasını oluşturan ikinci önemli faktördür. Tanım olarak turizm talebi, turistin belli bir fiyat seviyesi ya da döviz kuru dâhilinde elde etmek istediği ve fiilen elde etmeyi kabul ettiği turizm ürünü ile hizmetlerin bütünüdür. Turizm talebi turist gönderen merkezlerden turistik arz potansiyeline sahip bölgelere doğru olan bir akımdır. Bu akımın sürekliliği de turizm sektörünün hızlı bir şekilde gelişmesine neden olmaktadır. Turizm talebinin atmasına etki eden makro faktörlerin başında ekonomik faktörler, irrasyonel (ekonomi dışı) faktörler, sosyal faktörler, politik faktörler ve psikolojik faktörler gelmektedir. Küreselleşme sürecinin hız kazanmasıyla birlikte ülkeler arasındaki coğrafi sınırların kalkması, yatırımların uluslararası boyut kazanması, farklı kültürlerle mensup milletlerin birbirini

tanınması, ortak dillerin kullanılması, seyahat formalitelerinin azaltılması, ulaşımındaki hız ve konforun gelişmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi sonucunda münhal zamanın artması, kişi başına düşen gelirin fazlalaşması, toplumda tatil bilincinin gelişmesi, uluslararası barışın hız kazanması, paket turların artması ve dünya genelinde birçok iktisadi ve siyasi birliklerin oluşması turizm talebine dünya genelinde büyük bir ivme kazandırmıştır

Yukarıda bahsedilen değişkenlere bağlı olarak Tabiat turizm talebini etkileyen faktörler şu şekilde sıralanabilmektedir;

- Farklı tatil anlayışlarının ortaya çıkması,
- Kentsel yaşamın giderek daha stresli, baskıcı ve sınırlayıcı bir hale gelmesi,
- Deniz kıyılarının aşırı kullanım nedeniyle kirlenmesi, betonlaşması,
- Kentsel nüfusun %80-90'lara ulaştığı ülkelerde, kentlerden kırsal alanlara dönme eğiliminin giderek artması,

-Kentlerde veya büyük şehirlerde yaşayanların bir kısmının kırsal kökenli oluşu nedeniyle düzenli ve sürekli olarak aynı yerlere belirli dönemlerde farklı sebeplerle ziyaretler yapılması,

Turizmin mevcut durumunun incelenmesi;

Ziyaretçi; boş zamanlarını geçirmek için bir yere gelen kişi olarak tanımlanabilir, turist ise alanda bir veya daha fazla gece konaklamaktadır. *Her turist bir ziyaretçidir, ancak her ziyaretçi turist değildir.* Dolayısı ile turist ve ziyaretçi sayılarının ayrılması gerekmektedir.

Ziyaretçi ve turist ayrımı farklı talepleri sebebi ile yapılmak durumundadır, ayrıca her ikisinin de farklı etkileri bulunmaktadır. Bir turistin ortalama harcaması alanda daha fazla zaman geçirdiğinden, konaklamaya, ilave yiyecek ve içeceğe ödeme yaptığından genellikle daha yüksek olmaktadır.

Turizme ilişkin mevcut durumun ortaya konabilmesi için;

- Turist ve ziyaretçileri ayrı ayrı sayısı (yıllık, mevsimlik, aylık, haftalık, günlük),
- Son on yılda turistlerin/ziyaretçilerin değişimi,
- Ortalama kalış süreleri, konaklama ve ulaşım şekilleri önemlidir.

(Sürdürülebilir Tabiat turizm gelişme planımızda ana unsur turizm olduğundan; turizme ilişkin veri kullanılamaz olduğu hallerde ikinci en iyi seçenek olarak ziyaretçilere ait veriler üzerinden değerlendirme yapılması mecburiyeti doğmaktadır).

- Turist başına ortalama harcama,
- Grup hacmi ve düzeni,
- Turistlerin ağırlıklı yaş grubu,
- Yaptıkları faaliyetler,
- Ziyaret edecekleri-ettikleri yere ilişkin seçimleri,
- Memnuniyeti, deneyimleri ve para harcama şekilleri,
- İkinci ziyaretlerin yüzdesi ve sayısı,
- Kullanılabilir ilave veriler.

Talep incelemesinde ilimizi rakip olarak gördüğümüz veya bizimle rekabet eden benzer il veya illerle karşılaştırmak faydalı ve yerinde olacaktır.

2.4.2. Turizm Arzı

Konum Faktörü; Bir ilin başka turizm pazarları ile ilişkili olarak nasıl konumlandığını, bir turist alana ulaşmak için harcadığı zamanı, parayı/enerjiyi belirtir.

Bir saha ne kadar güzel olursa olsun, hedef grup tarafından kolayca ulaşılabilir değilse asla başarılı bir turizm gelişimi sağlanamayacaktır. *Yerel nüfusun değil turist algılama durumu dikkate alınmalıdır.* Örneğin bakir alanları ziyaret etmekten zevk alan ve ilkel patika yollarla ulaşılan yerleri ziyaret etmek isteyen turistler için düşünülen uzak mesafeler için alanın sınırlı sayıda turist potansiyeli olacaktır.

- Uzun mesafeden gelen turistler için hava alanına uzaklık çok önemlidir,
- Tur operatörlerinin çoğu havayolu ulaşımını zorunlu görmektedirler, bu sebeple bağımsız turistler veya tur operatörleri hedeflenebilir,
- Tren, otobüs veya özel araçlarla erişim de konum faktörleri içinde önemlidir,
- Alana ziyaret iklim şartları açısından da kısıtlı imkânlarla neden olabilir,
- İle özgü yapılan bürokratik işlemlerin biktırcılığı da önemlidir, sık sık güvenlik birimleri tarafından kimlik sorulmak, aranmak gibi,

- Turizm arzında; işaretlemeler, doğru yönlendirmeler, bilgiye ulaşma kolaylığı da önem arz etmektedir. Haritalar, broşürler, internet imkânı, kılavuz ve rehberler önemli bir arz faktörüdür.
- Yiyecek içecek sunumu ve konaklama arzı; Sunumun ürün ve hizmet kalitesi, hijyenik standartlar, özgünlük/otantik, yöresel olması, yer ve ürünlerin çeşitliliği, ortam ve konukseverlik önemlidir.
- Restoranların sınıflaması önceden yapılırsa turist için kolaylık olacaktır.
- Konaklama tüm türleri içerebilmelidir, ürün ve hizmetlerin kaliteli olması, özellikle hijyeniklik konaklamada çok önemlidir.

Tabii Alanın Kendine Has Özellikleri; Tabii alanların değer yaratması, kırsal kalkınmada rol oynaması beklentisi de son yıllarda öne çıkan bir görüştür. Tabii alanların alternatif kaynak kullanımına dönüştürülmesi için yapılan baskılar sonucu tehdit altında olduğu yerlerde devamlılığını sürdürebilmeleri, diğer alternatif kaynak kullanımları karşısında koruma ve kullanma dengesinin uzun dönemli ekonomik değerinin gösterilebilmesine bağlıdır. Tabiat ve kültürel miras, yaban hayatının gözlemlenmesi, yöreye özgü özellikler ve korunması gereken öncelikli türler, Tabiat ile alakalı çalışan ve Tabiatın kıymetini bilen eko-turistler için son derece önemlidir.

2.5. TAŞIMA KAPASİTESİ

- Belirli bir sürede (yıl, ay, hafta, gün, saat) bir bölgenin alabileceği ziyaretçi sayısı veya bölgenin kaynakları üzerinde istenmeyen veya planlanmamış etkilere sahip olmayan ve sürdürülebilir kalkınmayı tehdit etmeyecek düzeyde bir alanda aynı anda bulunabilecek ziyaretçi sayısı,
- Bir bölgenin, hayati önemde olduğu düşünülen değerleri, ekolojik süreç ve koşulları tehlikeye atmadan ve sürdürülebilir kalkınma imkanlarını azaltmadan belirli bir süre boyunca destekleyebileceği insan faaliyetlerinin (ağaç kesimi, avlanma, tarım) ve diğer etmenlerin (ör: iklim değişikliği, kirlenme vb.) baskısı,
- Ziyaret edilen bir alan veya tesisin sahip olduğu kaynaklar üzerinde koruma maksatlarını tehlikeye atmadan, istenmeyen ve planlanmayan etkilere neden olmadan belirli bir süre (yıl, ay, gün, an) boyunca alabileceği ziyaretçi sayısı şeklinde tanımlanmaktadır.

Taşıma kapasitesi, *Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme (Master) Planında* önemli bir planlama aracıdır. Turizmin gelişimi ve korunmasında önemli bir kavramdır. Taşıma kapasitesinin analizi ve izlenmesi, yönetim kararları yönünden girdi sağlayacaktır. Taşıma kapasitesi sayesinde kullanımı sınırlamak, en elverişli ziyaretçi sayısını tamamlayarak müspet etkileri azamiye çıkartmak, olumsuz etkileri en aza indirmek mümkün olabilecektir. Kısaca *Tabiat Turizmi Gelişme (Master) Planındaki* “sürdürülebilirlik” taşıma kapasitesinin aşılması ile temin edilir.

Ziyaretçi sayısı ve etkinin büyüklüğü arasında doğrudan ilişki vardır. Ancak alan içinde tek tehdit unsuru ziyaretçiler değildir. Tabiat için önemli olan tehditlerin tümünün birleşik etkisidir.

2.5.1. Taşıma Kapasitesinin Elemanları

Sosyal Taşıma Kapasitesi; Turizm için yerel tolerans limitleri olarak tanımlanmakta olup yöre halkı üzerindeki olumsuz etkilerinden ve ziyaretçiler ile yöre halkı arasındaki çatışmalardan kaçınılmasını içerir. Bu unsurun turizm gelişimi içerisinde anahtar rolü vardır. Yöre halkı turizmi desteklemezse kalkınma asla olmaz.

Yerel kabulü belirleyen temel etmenler, sosyal yapı ve kültürün hassaslığı, toplumun değişimin üstesinden gelebilme yeteneği, turizmin algılanışı, yöre halkı ile ziyaretçilerin ilişkileri, kullanıcı grupların davranışları, birbiri ile uyumu ve paydaş olmanın ekonomik ve toplumsal faydalarıdır.

Ekonomik Taşıma Kapasitesi; Sürdürülebilir bir turizm gelişiminde turizm, ekonomik yapı ile bütünleşmiştir ve diğer sektörleri de desteklemektedir.

Ekonomik taşıma kapasitesi; turizm gelişimini sağlayan bir yerel ekonomi ve yerel ekonominin sürdürülebilirliğini sağlayan bir turizm gelişimi anlamına gelmektedir.

Ekonomik taşıma önemli olan iki unsur; Beklenen faydaları temin etmek için asgari turist sayısı ve ekonominin üstesinden gelebileceği azami turist sayısıdır.

Ekolojik Taşıma Kapasitesi; Ekolojik taşıma kapasitesi, ziyaretçilerin/turistlerin ziyaret edilen alandaki ekosistemler, ikamet yerleri ve canlı türleri üzerinde ortaya koyduğu ekolojik

zararlarıdır. Burada, ekolojik değerlerin, ziyaretçi akışlarının ve davranışlarının uzun süreli ve sistematik olarak izlenmesi ve veri toplanması önemli olmaktadır.

İdari/Fiziki Taşıma Kapasitesi; Fiziki taşıma kapasitesi aynı anda ve belirli bir zamanda müşteri olarak alınabilecek ziyaretçi sayısıdır. Bu kapasite, alana uygun insan sayısına, yani alanın büyüklüğü ve diğer fiziki şartlar (tabii, coğrafi koşullar ve hava şartları) ile turizm altyapısının kapasitesine dayanmaktadır. Burada temel göstergeler; kalabalık, kuyruklar ve trafik sıkışıklığıdır.

Fiziksel kapasite yönetiminin verimliliği ve etkinliği şu unsurlara bağlıdır;

- Organizasyon kaynaklarının kapasitesi (insan ve ekonomik kaynaklar vb. gibi),
- Ziyaretçi yönetiminin kapasitesi,

NOT : (Fiziksel kapasiteyi değerlendirmek için aşağıdaki bilgiler gerekmektedir;)

Bir sahanın ziyaretçi kullanımına/ turizm gelişimine karşı hassas olan kaynakları: Kırmızı liste ve endemik türlerin habitatları, alanın savunmasız olan diğer kaynakları, göçe hassas türler,

Ziyaretçi yönetimi de dâhil olmak üzere yönetim maksatları ve hedefleri: Genel bir Tabiat koruma planı, maksatlar, hedefler ve Tabiat koruma politikası, tür koruma politikaları, bölgeleme sistemi, izleme sistemi,

Ziyaretçiler/turistler, turizm gelişimi ve etkileri üzerine veriler; tüm güzergâhlar, tesisler, konaklama ve ziyaretçi/turist için olan etkinlikler ve detaylı haritalar, ziyaretçi sayısı, özellikleri, akımları, ziyaretçi modelleri, etkinlikler ve mevsime bağlı özelliklere ilişkin bilgiler vb. ziyaretçiler tarafından özel olarak gerçekleştirilen faaliyetler, ziyaretçi etkilerine ilişkin veriler, etkilerin izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin yöntemler, ölçütler ve göstergeler. Coğrafi bilgi sistemleri (CBS) teknikleri ile bilgilerin gösterilmesi mümkündür.

Psikolojik Taşıma Kapasitesi; bir alanın belirli bir zaman diliminde ziyaretçi deneyimleri üzerinde olumsuz etkilenmeye sebep olmaksızın kaldırabileceği maksimum ziyaretçi sayısıdır.

2.6. TABİAT TURİZMİNİN KIRSAL KALKINMAYA ETKİSİ

Kırsal turizm kırsal alanlardaki kırsal gelişim sürecine önemli bir katkı sağlamaktadır ve aşağıda belirtilen durumlarda bilhassa ortaya çıkmaktadır;

- Gelir getirici işler,
- Kırsal ve kentsel alanlardaki değişim,
- Nispi olarak küçük ölçekli doğrudan yatırımlar durumundaki çoklu etki,
- Ağlar oluşturarak yerel/bölgesel yapıları güçlendirme,
- Fiziksel altyapı alanlarındaki gelişmeleri teşvik etme ve
- Ekonomik aktivitelerin farklılığını artırmadır.

3. İLGİ GRUBU ANALİZİ VE YEREL ORGANİZASYONUN OLUŞTURULMASI

3.1. İLGİ GRUPLARI/PAYDAŞLAR

İlgi grupları, “belirli bir koruma ve sürdürülebilir kalkınma projesi ile alakalı olarak fayda sağlayan, projenin içinde yer alan veya söz konusu projeden olumlu ya da olumsuz etkilenen bireyler, gruplar veya organizasyonlar” olarak tanımlanabilirler.

Paydaşlar, bir problemi çözmek için sürdürülebilir Tabiat turizmi gelişimine ve maksatlarımıza ulaşmak için güvenebileceğimiz kişilerdir.

İlgi gruplarının hepsi sürdürülebilir Tabiat turizmi gelişimine ortak değildir veya olmaları gerekmez. Çünkü bir ortağın projeye olumlu bir bakışı, tutumu olmalıdır ve maksatlara ulaşmak için işbirliği yapmalıdır.

Bazen bir ilgi grubu projeye olumsuz bakabilir ve hatta aktif bir tehdit bile olabilir, ilgi gruplarını işbirliği yapılanlar haline getirmek onlara paydaş değeri verilmesi ile mümkün olur.

3.2. İLGİ GRUBU KATEGORİLERİ

Turizmde ilgi grupları;

- Yöre halkı, kişiler ve kurumlar,
- Alana dayalı ilin sorumlu yöneticileri,
- Bölgesel yetkililer,
- Ulusal yetkililer,
- Turizm ofisleri, yerel turizm organizasyonları, konaklama ve hizmet sunanlar, taşımacılar,
- Turizmle alakalı sektörler,
- Tarım, ormancılık ve balıkçılık gibi farklı ekonomik sektörlerin temsil edildiği ticaret ve sanayi odaları ve el sanatları ile alakalı birimler,
- İşçi sendikaları, dernekler, STK’lar,
- Eğitim ile alakalı birimler.

3.3. İLGİ GRUBU ANALİZİ

İlgi grubu analizi *sürdürülebilir Tabiat turizmi gelişme planının* ortaya konması ve uygulamasında yer alan farklı taraflara ilişkin genel bir izlenim sahibi olabilmek, niyet okumak için kullanılan bir araçtır. Yalnızca bir envanter olarak ele alınmamalıdır, *sürdürülebilir Tabiat turizmi gelişme planının* planlanmasında potansiyel ortaklarımızın kimler olduğunu ve hangi tarafla çelişkiler yaşayacağımızı bize bildirmektedir. Ayrıca projenin farklı seviyelerinde destek temini için de son derece elverişli bir analizdir.

İlgi grupları analizine dayalı olarak *sürdürülebilir Tabiat turizmi gelişme planının* yönetiminden sorumlu bir organizasyon oluşturulmalıdır.

Sürdürülebilir Tabiat turizmi gelişimi için, detaylı bir ilgi grubu analizi ilgi gruplarının;

- Genel hedeflerini,
- Turizmden beklediği faydaları
- Turizmdeki rollerini tanımlamalıdır.

Bu süreç şu adımlardan oluşur;

1. İlgi gruplarının tanımlanması,
2. Her ilgi grubunun çıkarlarının, önceliklerinin ve değerlerinin belirlenmesi,
3. Her ilgi grubunun davranışlarının belirlenmesi,
4. İlgi grubunun gücünün ve ilgi grupları arasındaki muhtemel koalisyonlarının gücünün tahmin edilmesi,
5. İlgi gruplarının mevcut ihtiyaçlarının ne düzeyde karşılandığının değerlendirilmesi,
6. İlgi grupları ile birebir iletişimlerin başlatılması ve ilgi gruplarının güveninin kazanılması,
7. Ortak menfaatler, sinerji ve başarı unsurlarının tanımlanması,
8. Paydaşların bir araya getirilmesi,
9. Ortak hedef ve maksatların ve onlara ulaşmak için gerekli olan stratejinin ortaya konması,
10. Organizasyon çerçevesinin oluşturulması,
11. Uygulama (zaman çizelgesinin ve hedeflerin ortaya konması, iletişim organizasyonunun oluşturulması, ilgi gruplarına somut sorumlulukların verilmesi.)
12. İzleme ve geri bildirimin yapılması

3.4. TOPLUM TEMELLİ YAKLAŞIM

Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme Planı'nın hazırlanmasında toplum temelli yaklaşım uygulanması neticesinde;

- Yöre halkı için sürdürülebilir geçim kaynakları ortaya koymak,
- Toplulukların kendi yapılarını korumalarını teşvik etmek ve
- Tabii alanların koruma hedeflerinde yerel faydayı oluşturmak mümkündür,

Toplum temelli turizmin en önemli özelliği, tabii kaynakların kalitesi ile alanın kültürel mirasının bozulmamış ve turizmle güçlendirilmiş olmasıdır. Tabii çevre üzerindeki olumsuz etkiler en aza indirilmeli ve yerel kültür korunmalıdır. Turizm, insanların kendi yerel kültürlerini yaşatma ve değerlendirmeye teşvik etmelidir.

3.5. YEREL ORGANİZASYONUN OLUŞTURULMASI

İlgi grubu analizine dayalı olarak, korunan alan ve çevresi için, Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme Planını izlemek veya biçimlendirmek maksadıyla, korunan alan yönetimi ve tüm ilgi gruplarının resmi işbirliğine dayalı bir organizasyon oluşturulmalıdır.

Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme Planını uygulamak, desteklemek ve sorumluluklarını, karar verme gibi hususları düzenler.

3.6. TARİHÇE

Paleolitik (Eski Taş) Çağ: 1 Milyon-M.Ö. 12000: İnsanların Trakya'ya ilk olarak, yaklaşık bir milyon yıl önce geldiği düşünülmektedir. Günümüzden ondört bin yıl öncesine dayanan kültür tarihinin en uzun dönemi olan bu süreç "Eski Taş Çağı" ya da "Avcılık Toplayıcılık Dönemi" olarak adlandırılmaktadır. Bu dönem boyunca av ve yenebilir bitki – yemiş toplayıcılığına dayalı bir beslenme düzeni ve göçebe bir yaşam biçimi hâkim olmuş, kalıcı barınaklar yapılmamıştır. Bu dönemde, insanların el becerilerinde önemli gelişmeler olmuş ve aletlerin büyük bölümü çakmak taşından yongalanarak, ya da ağaç ve kemikten yapılmıştır. Paleolitik döneme ait Trakya'da bilinen en eski ve önemli buluntular, İstanbul yakınlarındaki Yarımburgaz Mağarası ile Ağaçlı kumluğundan gelmektedir.

İlk Ziraatçı Köy Toplulukları Dönemi

Neolitik (Yeni Taş) Çağ: M.Ö. 5800-4800: Diğer bölgelerde olduğu gibi Trakya’da da insanlar değişen çevre koşullarına, gelişen teknolojileri ile uyum sağlamışlardır. İnsanlar ilk kez buğday, arpa, mercimek gibi tahılları ziraate alıp koyun, keçi, domuz gibi hayvanları evcilleştirerek çiftçiliğe başlamış; kerpiç ve taştan ilk kalıcı konutları yapmışlardır.

Gelişkin Köy Toplulukları Dönemi

Kalkolitik (Maden-Taş) Çağ: M.Ö. 4800-3000: Bu dönem boyunca Trakya yerleşim alanlarının Anadolu’dan en önemli farklılığı, yapılarda taş ve kerpiç yerine, ahşap ve dal- örgü üzerine sıva kullanılmasıdır. Bu dönemin sonlarına doğru Trakya madencilikte çok önemli bir gelişme göstermiş, özellikle bakır çok ustalıkla kullanılmıştır. Bakırdan yapılan eşyalar daha çok takılar, süs eşyaları, iğne ve basit aletlerdir.

Bölgenin Kalkolitik Dönemi hakkında en iyi bilgiyi yine Aşağıpınar yerleşmesi vermektedir. Aşağıpınar bu dönemde büyükçe bir köy ya da kasaba olarak düşünülebilir. Burada olağan çiftçilik uğraşlarının yanı sıra bazı zanaatların da yapıldığı anlaşılmaktadır. Bunların arasında en ilginç kuzeydeki dağlık bölgeden getirilen malahit işlikleridir. Malahitten çok sayıda silindirik, ya da kurs biçimli boncuğa Aşağıpınar’ın hemen hemen bütün tabaklarında yoğun olarak rastlanmıştır. Bu dönemde özellikle Kuzey Bulgaristan, Romanya ve Moldova’da çok canlı bir kültürel gelişim olmuş, madencilik hızla ilerlemiş, yerleşmelerin sayısı önemli ölçüde artmıştır. Buna karşılık Doğu Trakya’da bu dönemde göçebe çoban kavimlerin olduğu düşünülmektedir. Bu dönemi yansıtan biri Şeytandere kenarında, diğeri Dokuzhöyük Köyü ile İnece Kasabası arasında yer alan Helvacı Şaban Mevkii’nde olmak üzere iki küçük buluntu yeri bilinmektedir.

Kent Toplulukları ve Devletin Ortaya Çıkışı

Tunç Çağı: M.Ö. 3000 – 1200: Batı Anadolu’da en iyi Truva ile tanınan bu kent kültürleri, artık yavaş yavaş çömlekçi çarkını kullanmakta, yeni oluşan yönetici sınıf toplumun diğer kesimlerinden ayrı olarak sur ile çevrili, küçük de olsa bir iç şehirde oturmaktadır. Ekonomiyi denetleye bir ruhani sınıfın da ortaya çıktığı, anıtsal tapınak yapıları ile belirginleşmektedir. Gerek dini, gerekse yönetici sınıf tarafından beslenen uzman zanaatkâr, usta ve bürokratlar

da bu dönemde ilk olarak karşımıza çıkar. Anadolu’da bu gelişme olurken, Balkanlarda kırsal ve daha çok çobanlığa dayalı göçebe bir yaşamın olduğu bilinmektedir. Büyük bir ihtimalle bu çoban topluluklarının ihtiyaçlarını karşılayan küçük pazar yerleşmesi nitelikli tek tük yerleşmeler de vardır. Bu yerleşmelerdeki yapılar, ahşap basit yapılar şeklindedir. Genellikle yerleşmeler savunma maksatlı derin bir hendek ve bunu sınırlayan ahşap bir duvar ile çevrilidir. Taş, mimaride hemen hemen hiç kullanılmamıştır. Çömlekli çarkı da gereksinme ve uzman zanaatkârlık olmadığı için Balkanlarda ancak M.Ö. 1. bin yılda kullanılmıştır. Daha çok aşiret düzeninin hâkim olduğu bu dönemin sonuna doğru ise Trakya’da siyasi yapılanma görülür.

Yapılan araştırmalar neticesinde Kırklareli yakınlarında bulunan Kanlıgeçit Mevkii’nde Anadolu Tunç Çağı yerleşmeleriyle tam olarak benzeşen büyük bir yerleşim alanı tespit edilmiştir. Yerleşme taş sur ile çevrili bir iç kala ile bunun etrafında yayılmış aşağı şehirden oluşmuştur. Bilindiği gibi İlk Tunç Çağı, madenciliğin yaygınlaştığı, özellikle bakırın stratejik bir madde haline geldiği bir dönemdir. Bu itibarla, Yıldız Dağlık Bölgesi’ndeki büyük bakır yataklarının Anadolu’ya tüccar ya da yöneticilerin ilgisini çektiği, burada muhtemelen yerli bir yöneticinin işbirliği ile bir koloni kurulduğu düşünülebilir.

Siyasi Yapılanma ve Trak Beylikler Dönemi

Demir Çağı: M.Ö. 13 – 6. Yüzyıl: Tunç Çağı gelişim süreci içinde, geniş boyutlu ilişkilerin kurulduğu, büyük göçlerin yaşandığı ve ticaretin ortaya konduğu bir devir olarak dikkat çekmektedir. Yakın Doğu’nun büyük bölümünde olduğu gibi Anadolu ve Ege’de de Tunç Çağı bütün bu bölgeleri yakıp yıkan büyük bir göç dalgasının etkisi ile sona erer. Anadolu’da Hitit, Ege’de Miken uygarlıklarına son veren ve 300 yıl kadar süren bir “karanlık çağ”ı başlatan bu göç dalgasının, Anadolu’yu etkileyen bir bölümünün Trakya üzerinde geldiği sanılmaktadır.

Geç Tunç Çağı, madene duyulan ilginin arttığı, bu nedenle de insan topluluklarının önemli bir güç odağı haline geldiği dönem olarak, güçlü merkezi yapılaşmaların ve uygarlıkların oluştuğu Demir Çağı’nın hazırlayıcısıdır. Tunç Çağı içinde teşekkül etmiş devlet yapılanmaları alt üst olurken, yeni yeni teşekküller kendisini göstermiştir. Trakya’da yapılan çalışmalar, Demir Çağı başlarında bu bölgede çok yoğun, ancak kalıcı nitelikte yerleşildiğini göstermiştir. Nitekim Trakya’ya adını veren Traklar’ın da bu yeniden yapılanma sürecinin ürünü olduğu ve

dışarıdan gelerek, Trakya’da iskân eden topluluklar üzerinde şekillenen bir kültür oluşturdıkları anlaşılmaktadır. M.Ö. 7. yüzyılda önemli bir güç olan İskitler, Yakın Doğu ve Anadolu kadar Trakya’yı da tehdit etmeye başlar. Ancak bu döneme ait buluntular Traklar ve İskitler arasında önemli ilişkiler olduğu ve kız alıp vermeye kadar varan sosyal-politik bir yakınlaşma olduğunu ortaya koyar. Bu noktada, Traklar ve İskitlerin toplumsal ve dini oluşumlarındaki yakın benzerlik de dikkat çekicidir.

Persler, Odysler ve Makedonya Hâkimiyeti

Klasik ve Helenistik Dönemler: M.Ö. 5 - 3 yüzyıl: M.Ö. 513-512 tarihinde Persler’in İskit seferini müteakiben Trakya topraklarına girdiği ve uzun bir süre burada kaldığı kesin olmakla birlikte, satraplık oluşturduğu yönünde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Persler’in, karşı direniş göstermeyen Doğu Trakya’daki Trak toplulukları üzerinde mutlak bir hâkimiyetinin bulunmadığı ve özellikle Kırklareli gibi iç bölgelerde fazla bir etkinliğinin olmadığı anlaşılmaktadır. Bir türlü disiplin altına alınamadığı görülen Trak topluluklarının isyankâr tutumları, M.Ö. 449 da İon şehir devletleri ile Atina’nın çevresinde görülen Pers karşıtı oluşumlar ve Persler ile Yunan siteleri arasında vukuu bulan mücadeleler sırasında da sürmüştür.

Kersebleptes’e karşı Makedonya Kralı Philip ile ittifak yapan Amakodos, Makedonyalıların Trakya’ya girişini kolaylaştırmıştı. Trakya zengin maden, hayvan ve ziraat kaynakları ile Makedonyalıların iştahını kabartmaktaydı. Nitekim Makedonya hâkimiyeti M.Ö. 341’de Doğu Trakya’nın Marmara Denizi kıyısında tam anlamıyla yerleşti.

Philip’in 336’da Kuzeybatı Bulgaristan’da yaşayan Trak topluluklarından Triballileri ile yaptığı bir savaş esnasında öldürülmesinden sonra İskender Dönemi’nde (336-323) ve takip eden süreç içinde de Stratedos isyanları devam etmiştir. Özellikle İskender’in ölümünden sonraki Lysimachos’un Trakya yöneticisi olduğu süreçte de Odrisler’in önemli bir varlık gösterdiği, hatta III. Seuthes’in güç ve hâkimiyet kazandığı görülmektedir.

Galatlar – Roma Hâkimiyeti ve Got İstilas: M.Ö. 280’de Makedonyalıları ve diğer güçleri bertaraf eden Galatlar, Trak toprakları üzerinde, M.Ö. 273’ de Tyllis Krallığı’nı kurmuş ve yaklaşık 60 yıl süreyle varlığını sürdürebilen bu krallık da yine Traklar tarafından ortadan

kaldırılmıştır. Bu tarihten itibaren ise Romalıların bölgeye ilgi duymaya başladıkları, ancak uzun bir süre başarı gösteremedikleri dikkat çekmektedir. Özellikle M.Ö. 188 tarihinde, Romalıların Meriç Nehri'nin ağzında Traklar'a yenildiği savaşta yer alan dört güçlü kabile arasında Astailer'in de adı geçmektedir. M.S. 38'de Roma desteğiyle tahta çıkan Roimetalkes'in M.S. 45'te öldürülmesi üzerine, İmparator Claudius (MS 41-54) bu bölgeyi de Roma'ya bağlayarak Trak hâkimiyetine son vermiştir. Bu süreçle birlikte yönetim merkezinin Perinthos'a (Marmara Ereğlisi) nakledildiği, Tabii olarak Bizye'nin daha az önemde bir şehir vaziyetine gerilediği ve bir süre bu konumunu muhafaza ettiği anlaşılmakta ise de, Trak kültürel kimliği daha uzun sürelerle bölgede varlığını devam ettirmiştir.

Bizans Dönemi: Trakya, 626'da, Avarların yeni bir akınına uğradı. Avarlar, Trakya üzerinden gelip Bizans başkentini kuşattılar. Bunu, 678'de, Onogurlar'ın (Türk-Bulgarları) Tuna ile Balkan Dağları arasında yerleşmeleri izledi. Bizans İmparatoru V. Constantinus, 746'da çıktığı Suriye seferinden getirdiği tutsaklar ile ertesi yıl çıkılan Malatya ve Erzurum seferlerinden alınan tutsaklar Trakya'ya yerleştirildi. Haçlılar, 1190'da Bizans topraklarına girdiğinde, Edirne ve Kırklareli de işgal edildi. Bulgar sınırını denetlemek üzere Anadolu'dan Trakya'ya geçmekte olan bir Bizans birliği, savunmasız bulunduğu bir sırada, Bizans başkentini bir baskınla ele geçirdi (25 Temmuz 1261). Bu beklenmeyen olay, Bizans üzerindeki Latin egemenliğine son verdi. Aynı yıl, Hülagu'nun Moğolİlhanlı Devleti de Mısır'a yerleşen Kumanlar'ın (Kölemenler) kurduğu Memluk Devleti'ne yenilmiş ve Bizans'la dostluk kurmak zorunda kalmıştı.

Bizans'ın sağladığı bu barış, Bulgar ve Tatarların 1264'te Trakya'ya yaptıkları saldırıyla bozuldu. Yenilen Bizans ordusu çekildikten sonra, Trakya şiddetli bir biçimde yağmalandı. 1304-1305'de Bizans'ı korumak amacıyla çağrılan ücretli Katalan askerlerinin Gelibolu'yu işgal etikleri görülmektedir. Önderlerinin bir komplo sonucu öldürülmesinden sonra öç almaya kalkan bu savaşçılar, o sırada Avrupa yakasına geçmekte olan Türklerin de yardımıyla, Trakya bölgesine iki yıl süreyle egemen oldular. Bizans'ın çöküş sürecinin hızlandığı bu siyasal boşluk döneminde, Katalanların bölgeye baskınları daha bir süre devam etti.

Kırklareli Adının Kaynağı

Osmanlı Fethinden XX. Yüzyıl Başlarına Kadar Kırklareli (Kırkkilise) Şehri: Tarih öncesi devirde bölgenin bilinen ilk sakinleri olan Traklar'ın, M.Ö. 4200 yıllarından itibaren bölgede yaşadıkları yapılan arkeolojik kazılarda ortaya çıkmıştır. Kırklareli'nin fethinin Edirne'nin

fethinden sonra I. Murad zamanında ve bizzat padişahın kumandası altında gerçekleştiği genellikle kabul edilmektedir. Bu fetih muhtemelen 1367-1372 yılları arasında gerçekleşmiştir.

Osmanlılar tarafından bu şehre Kırk Kilise denilmekteydi. Bu ismin ne anlama geldiği konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Ancak bu görüşlerin kesin olarak hiçbirinin genel kabul görmediğini belirtmek gerekir. Bununla beraber Kırk Azizler Kilisesi anlamında Saranta Ekleşiai'den Kırk Kiliseye çevrildiği şeklindeki görüş, diğerlerine nazaran daha fazla benimsenmiştir. Kırkkilise ismi, Kırklareli Milletvekili Fuat UMay tarafından verilen bir teklif üzerine 20 Aralık 1924'te TBMM'de kabul edilen 537 sayılı kanunla **Kırklareli**'ne çevrilmiştir. Kırklareli, idari olarak Osmanlılar'ın ilk dönemlerinde Vize Sancağına bağlı bir kaza merkezi iken daha sonra Rumeli Eyaleti'nin bir sancağı haline getirilmiştir. 17.yüzyılın ilk yarısında Özi Eyaleti'nin kurulmasıyla Kırklareli bu eyalete bağlanmıştır. 19.yüzyıla kadar sancak olarak kalan Kırklareli'nin 1292 (1875) yılında Edirne'ye bağlı bir kaza olduğu görülmektedir. 1304 yılında ise tekrar Sancak olarak idare olunmuştur. Cumhuriyet döneminde idari yapıda yapılan düzenlemelerle birlikte sancak teşkilatı kaldırılmış ve Kırklareli vilayet olmuştur. Hane sayılarından hareketle 1529'da Kırklareli'nin nüfusu tahminen 2000-2200 civarındadır. Aradan 110 yıl gibi bir zaman geçmesine rağmen nüfusun artması gerekirken yatay bir seyir takip etmiştir. Bu dönemden itibaren Kırklareli'nin gayrimüslim nüfusunun arttığı gözlenmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden birisi 1674'te Kamenice'de yaşayan gayrimüslimlerin Kırklareli'ne sürgün olarak gönderilmesidir. 17.yüzyıl ortalarında Kırklareli başka şehirlerden ve civar köylerden gelip yerleşilecek bir yer olmuştur. Şam'dan, Çorlu'dan, Pınarhisar'dan gelip şehre yerleşenler olduğu gibi civar köylerden gelerek yerleşenlere de rastlanmaktadır. 17.yüzyılda Kırklareli halkının olağanüstü hallerde alınan vergilerden muaf olmak şartıyla İstanbul'un ihtiyacı için her yıl 220 koyun beslemekle yükümlü oldukları anlaşılmaktadır. 16. asırda da İstanbul için koyun beslediği Kırklareli beylerine gönderilen pek çok fermanan anlaşılmaktadır. Yine Kırklareli, İstanbul'dan Bulgaristan'a giden yol üzerinde bulunmasından dolayı ahalisi padişah fermanıyla dört adet menzil beygiri saklamakla mükellef idiler.

17. asrın ikinci yarısında Kırklareli'ni gören Evliya Çelebi şehrin bağ ve bahçeler içerisinde, mamur, kiremit örtülü evlere sahip olduğunu belirtir. Hatta evleri saraya benzetir. Evliya

Çelebi ayrıca şehirde iki hamam olduğunu, her esnafın bulunduğunu, bedesteninin faal olduğunu, mükemmel hanları bulunduğunu, kurşun örtülü imaretleri olduğunu, mahalle mekteplerinin bulunduğunu, yer yer sebil ve çeşmelerin mevcut olduğunu ve köprübaşındaki çeşmenin yanında bulunan kahvehanede ilim sohbetleri yapılmakta olduğunu kaydetmiştir. 19.yüzyılın başlarında Kırklareli'nin bir süre Rus işgaline uğradığı görülmektedir. 1828-1829 Osmanlı-Rus Savaşı esnasında Edirne'nin yanında Kırklareli de işgale uğramıştı. Savaş sonrası yapılan Edirne Antlaşması ile Ruslar bu bölgeyi boşalttılsa da işgal sırasında halkın elinde bulunan zahire, büyük ve küçükbaş hayvanlarla yük hayvanlarının zorla ellerinden alındığı bilinmektedir. Bu işgalin halkın ekonomik vaziyetinin kötüleşmesine neden olduğu muhakkaktır. 1877-78 Osmanlı Rus Savaşı sırasında Kırklareli ikinci defa Rus işgaliyle karşı karşıya kaldı. Bu savaşta Rus kuvvetleri İstanbul'a kadar tüm Trakya'yı işgal etmişlerdi. Savaş sonrasında 3 Mart 1878'de imzalanan Ayastefanos (Yeşilköy) Anlaşması ile Kırklareli, Rusya tarafından kurulan Bulgaristan'ın sınırları içerisinde kaldı. Ancak Rusya'nın Balkanlara tamamen hâkim olması Avrupa devletlerinin tepkisine neden olmuş ve yeni vaziyetini görüşmek üzere toplanan Berlin Konferansı sonunda imzalanan 13 Temmuz 1878 tarihli Berlin Antlaşması ile Kırklareli yeniden Osmanlılar'a verilmişti. Kırklareli'nin, I. Balkan Harbinde Bulgarların işgaline girdiği görülmektedir. Çatalca'ya kadar Trakya'yı işgal eden Bulgarların, Kırklareli'nde önemli oranda tahribatta bulundukları tarihi delillerden anlaşılmaktadır. Bulgarlar işgal sırasında, camileri ve mezarlıkları bile tahrip etmişlerdi. Balkan Devletleri arasında Osmanlı Devleti'nden ele geçirilen toprakların paylaşılması konusunda ortaya çıkan anlaşmazlık II. Balkan Harbi'nin patlak vermesine neden olmuş ve bunun üzerine harekete geçen Osmanlı kuvvetleri, Kırklareli'ni Bulgar işgalinden kurtarmıştır. Kırklareli'nin son uğradığı işgal 26 Temmuz 1920'de Yunan işgalidir. Yunanlıların işgal ettikleri bölgelerde Türk ve Müslümanlara karşı pek çok insanlık dışı muameleler yaptıkları bilinmektedir. Kırklareli'nde ahaliye yaptıkları zulümlerin belgeleri, Osmanlı Arşivlerinde ve Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı Askeri Tarih Arşivi'nde bulunmaktadır. 1903 yılında patlak veren Makedonya İhtilali Kırklareli'ni de etkilemiştir. Makedonya'da başlayan ihtilal, Bulgarlarca Doğu Trakya'ya taşınmış ve 6 Ağustos 1903 de Kırklareli ve havalisi kan ve ateş içerisinde kalmış ve bu ihtilal çetelerinin kontrol altına alınabilmesi için aylarca mücadele edilmiştir.

İşgaller, Milli Mücadele ve Ebedi Özgürlük: Romanya, Bulgaristan, Karadağ, Yunanistan ve Sırbistan'ın 1912 yılının Ekim ayında yaptıkları anlaşma sonrasında başlayan I.Balkan Savaşı sırasında düşman işgaline uğrayan Kırklareli yöresi, belki de tarihin en kötü günlerini yaşamıştır. Düşmanın 26 Ekimde iki koldan başlattığı saldırı sırasında Doğu Ordusu ikiye ayrıldı ve Vize'deki 2. Doğu Ordusu'nun başına ise Ahmet Abuk Paşa getirildi. Bulgar güçleri ise 28 Ekimde Pınarhisar ve Vize'ye şiddetli saldırılarda bulundu. İstanbul Hükümeti barış isterken, Bulgar Orduları 17 Kasım'da yeni bir saldırı başlattı. Fakat takviye edilen Türk Birlikleri düşmanı püskürtünce, 25 Kasım'da ateşkes görüşmeleri başladı. 3 Aralık'ta anlaşma sağlandıktan sonra 17 Aralık'ta Londra da Barış Konferansı toplandı. Tarafların karşılıklı katı tutumları ile karara varılamazken, İstanbul'da yönetim değişmiş ve Edirne düşmüştü. Yeniden ateşkes görüşmeleri başlatıldı ve ardından 30 Mayıs 1913'te Londra Antlaşması imzalandı. Buna göre Girit ve EgeAdaları ile Makedonya'daki Osmanlı hâkimiyeti sona ermiş oluyordu. Anlaşmanın ardından Balkan Devletleri aralarında toprakları paylaşma savaşı başlatınca, Enver Paşa, Osmanlı Ordularını harekete geçirerek Kırklareli önlerindeki düşmanı cephelerinden söktü ve Edirne'ye doğru ilerledi. Bulgarların isteği üzerine 31 Temmuz'da ateşkes yapıldı, ardından 30 Eylül 1913 tarihinde ise İstanbul Anlaşması imzalanarak Edirne geri alındı. 4 Eylül 1919'da toplanan Sivas Kongresi'nden bir süre sonra Trakya'nın silah yoluyla kurtarılması için kurulan "Trakya Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" Trakyalı vatanseverleri bir çatı altında topladı. 31 Mart 1920'de Lüleburgaz'da toplanan kongrede, işgalcilere karşı kesin tavır belirlemek ve alınan kararları uygulamak üzere bir yönetim heyeti kabul edilerek, vaziyet Ankara'ya bildirildi. Çalışmalar üzerine 3 Nisan 1920'de kongreye bir telgraf yollayan Mustafa Kemal, başarı diliyordu. 9- 13 Mayıs 1920'de Edirne'de genişletilmiş "Trakya Kongresi" yapıldı. Burada işgale karşı mukavemet gösterilmesi ve Milli Kuvvetler Komutanlığı'na Cafer Tayyar Paşa'nın getirilmesine karar alındı.

25 Mayıs 1920'de genel seferberlik ilan edildi. Yunanlılar 20 Temmuz 1920'de Tekirdağ'a asker çıkardılar ve hızla ilerleyerek 25 Temmuz'da Edirne'yi ele geçirdiler. Edirne işgalinden birkaç gün önce Trakya-Paşaeli Müdafaa-I Hukuk Cemiyeti merkezi Kırklareli'ne taşınmıştı. 10 Ağustos 1920'de imzalanan Sevr Anlaşması ile Trakya Yunanlılar tarafından işgal edildi. Bu vaziyet İstiklal Savaşı hazırlıklarını hareketlendirdi. İşgal sırasında bir süre yönetimi dağılan Trakya-Paşaeli Müdafaa-I Hukuk Cemiyeti yeniden toparlandı ve silahlanma hareketini hızlandırarak, Ankara Hükümeti'ne bağlandı. Artık İstiklal Mücadelesi başlamıştı. Nitekim

Nisan 1922'den itibaren silahlı çetelerle vur-kaç hareketleri düzenlenmeye başlandı. Bu arada bağımsız olarak hareket eden 3 direniş müfrezesi, Doğu Trakya içlerine doğru düşmana karşı baskınlar düzenliyordu. Doğu Trakya'nın teslim alınması için İtilaf Yüksek Temsilcileri ile İstanbul'a gönderilen Refet Paşa arasında 23 Ekim 1922'de bir protokol imzalandı. Buna göre Doğu Trakya'nın boşaltılması il ve kasaba düzeyinde tarihleniyor ve tahliye koşulları karara bağlanıyordu. Buna göre ilk olarak İtalyan denetim bölgelerinden başlayarak, Şakir Kesebir Doğu Trakya'yı bütünüyle teslim aldı. Önce Vize ve Demirköy'e (2 Kasım), akabinde Lüleburgaz (8 Kasım), Babaeski (9 Kasım) ve nihayet Kırklareli'ne 10 Kasım 1922'de Türk Bayrağı çekildi.

3.7. KIRKLARELİ İLİ TARİHİ VE KÜLTÜREL VARLIKLARI

Anadolu ile Avrupa arasında geçiş bölgesinde bulunan Kırklareli tarihi eserler bakımından Osmanlı kültür mirasına sahip zengin illerden biridir. Bu eserler arasında camii, hamam, çeşme, şehitlik, külliye, köprü ve türbeler yer almaktadır.

3.7.1. Köprüleri

Sokollu Mehmet Paşa Köprüsü:

İstanbul-Edirne asfaltı üzerinde, Lüleburgaz'ın Edirne çıkışı tarafında Lüleburgaz Deresi üzerinde bulunmakta olup, Sokullu Mehmet Paşa tarafından Mimar Koca Sinan'a yaptırılan Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi ile birlikte 1569-1570 yıllarında yapılmıştır. Çevre taşları ince yonu, menba tarafındaki orta ayak detayları sağlamdır. Mansap tarafında, muntazam on iki köşeli bir planın yarısı üzerine resmedilen piramitten oluşan kısım, Lüleburgaz tarafında olan ayakta ilk şeklini muhafaza etmektedir. Diğeri ise sonradan ehil olmayan ustalarca, piramit yerine koni şeklinde yapılmıştır. Halen kullanılmakta olup, İstanbul-Edirne asfaltı İlçe dışına alındıktan sonra bu köprünün yükü azalmıştır.

Köprünün yapılış maksadı; Kervan ve posta yolları üzerindeki suları aşmak için yapılmış ve aynı zamanda 16.y.y.da Osmanlı İmparatorluğunun yaptığı hizmet etmektir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında sefere çıkan ordunun Mimarbaşının seçtiği hassa mimarlarından birinin emri altında yüzlerce inşaat ustası bulunuyordu. Strateji icabı yapıları ve köprüleri bu ekip yapmaktaydı. Bu köprülerin bir kısmı acelece ahşaptan yapılmaktaydı. Ancak Batı sefer

yolları üzerinde bulunan Harami deresinde Kapı Ağası, Büyük Çekmece, Silivri, Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa, Alpulu'da Sinanlı, Cisri Mustafa Paşa Köprüsü ile Visograd'ta Vizir-i Azam Mehmet Paşa ve Mostar Köprüsü sağlam işçilikle yapılmış, günümüze değin gelebilen köprülerdir. Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü de batı seferlerine çıkan orduya hizmet etmesinin yanında, imar faaliyetlerinin içinde yer almasıyla önemlidir.

Babaeski Köprüsü:

İstanbul-Edirne asfaltının Babaeski Deresi (Şeytan Dere)ni geçtiği, Babaeski'nin Lüleburgaz çıkışında yer alır. 1633 (H.1043) yılında 4. Murat devrinde yapılmıştır. Muntazam kesme taş kaplı, kargir bir köprüdür. Nehir taşıdığı zaman zedelenmemesi için, 6 kemerli köprünün kemer aralarında büyük delikler bulunmaktadır. Nöbet hücreleri birer dantel gibi taş işlemedir. Kuzeydeki nöbet hücresi aslına uygun olarak yeniden yapılmıştır. Halen kullanılmaktadır.

Alpulu (Sınlı) Köprüsü:

16. yy. ortalarında Sokullu döneminde yapılmıştır. Mimar Koca Sinan'ın en muhteşem abide köprüsüdür. Sivri kemerlidir. Koca Sinan, bu büyük kemeri teşkil eden 76 cm.lik çevre taşlarını da tek taş olarak kullanmıştır. Bu genişlikte kemer taşına hiçbir köprüde rastlanmaz. Bu taşların boyları 2,5 metreyi bulmaktadır. Korniş profili aynı olup, korkuluk taşı ile dış yüzleri birleştirilmiştir.

Pehlivan köy Akarca Köprüsü:

Uzunköprü-Edirne yolu üzerinde, Pehlivan köy'e Uzunköprü tarafından girişte bulunan Ergene Nehri üzerinde bulunmaktadır. Osmanlı imparatorluğunun Anadolu'dan Balkanlara genişlemesi sırasında önünde engel görünen Ergene Nehri'nin bol suyunu aşmak maksadıyla yapılmıştır. Ortadaki büyük kemerli gözün etrafında oluşturulan yuvarlak kemerli gözlerle toplam 7 gözlü olarak yapılan köprü, bugün kullanılır durumdadır. Üst yarısı kırılmış ve tarihi bulunmayan (muhtemelen kırılan kısmında tarih mevcut idi) kitabesine göre yapılış yılı kesin bilinmemekle birlikte, köprünün yapılış şekli, malzeme ve kullanım maksadı gözetildiğinde Osmanlı döneminde 16.y.y. da yapıldığını söylemek mümkündür.

Bir rivayete göre köprü Pavlu adlı bir usta tarafından yapılmıştır. Ancak tüm çabalara rağmen orta kemeri tutturmak mümkün olmamıştır. Yine rivayetlere göre köprüyü yapan usta bir yiğidin kurban edilerek duvarın içine gömülmesi ile ancak kemerin ayakta kalabileceğini söyler. Çare olarak kendilerine bir gün yemek taşıyan hanımlar arasında kura çekilir. Her kim ki kurada çekilirse kurban edilecektir. Ertesi gün yemek getirecek olan kadına kura isabet eder. Kurada çıkan kadın yeni doğum yapmış, kucağında çocuğunu emzirmektedir. Kadın ertesi gün gelir, köprü'nün kemerine sıkıştırılmak suretiyle kurban edilir ve kemer de tamamlanır. Bu nedenle, her Cuma gecesi köprü ayağında ağlayan kadın sesi duyulduğu ve iki taş arasından süt aktığı söylenile gelmiştir.

Demircihalil Babatepe Köprüsü

Kırklareli İl, Merkez İlçe. Demircihalil Köyü sınırlarında. Kırklareli-Derekoy anayolunda Demircihalil Köyü'nün yaklaşık 4 km sonrasında, solda bulunan eski asfalt yolda yer almaktadır. Kırklareli İl , Merkez İlçe, Demircihalil Köyü sınırlarında, Kırklareli-Dereköy anayolunda Demircihalil Köyü'nün yaklaşık 4 km sonrasında, solda bulunan eski asfalt yolda yer almaktadır. Tek gözlü yuvarlak kemerli beşik tonozlu kesme taştan inşa edilmiş köprü'nün dış çerçevesi moloz taşlarla doldurularak tamamlanmıştır. Tonoz içerisindeki taşlar kireç harcı ile birbirine bağlanmış olup, yola yakın üst bölümünde yaklaşık 50 cm- 1 m'lik kısmındaki moloz taşların beton harç ile sonradan döşendiği anlaşılmaktadır. Doğu-bastı doğrultuda inşa edilen köprü'nün inşa edilen köprü'nün üzeri günümüzde asfalt tabaka ile kaplanmıştır. Üzerinde herhangi bir inşa ve onarım kitabesi bulunmayan köprü'nün Geç Osmanlı Dönemi'nde inşa edildiği anlaşılmıştır. Kenarlarında korkulukların bulunmadığı köprü günümüze oldukça sağlam olarak ulaşmıştır. Köprü'nün ayaklarındaki taşların yer yer kaçak kazılar sonucu sökülerek tahrip edildiği görülmüştür.

Büyükkarıştıran Köprüsü

İstanbul Yolu, Büyükkarıştıran deresi üzerinde bulunmaktadır. 7 kemerli olan köprü yuvarlak kemerli ve düzgün kesme taşla inşa edilmiştir. Köprü Osmanlı döneminde inşa edilmiş olup Kanuni döneminde, Mimar Sinan tarafından yapılmıştır. Büyükkarıştıran İstanbul Yolu üzerinde Büyükkarıştıran Deresi üzerinde bulunmaktadır. Kesme taş malzeme ile inşa edilen

köprü 7 gözlü ve yuvarlak kemerlidir. Osmanlı döneminde Avrupa'ya yapılan seferlerde kullanılmış olan köprü günümüzde halen kullanılmaktadır.

3.7.2. Çeşmeler

Kırklareli kent merkezinde mevcut yazılı kaynaklara göre 15 adet geleneksel mahalle çeşmesi bulunduğu ancak bu çeşmelerden 4 adedinin Kırklareli Belediyesi'nin yürüttüğü çalışmalar neticesinde yıkılmış olduğu tespit edilmiştir. Günümüze ulaşan çeşmelerden ise ikisi farklı bir yere taşınmış, dördü geçirdikleri onarımlar neticesinde özgün durumlarını büyük ölçüde yitirmiştir. İl merkezinde bulunan Kadı Ali, Paşa, Kayyumoğlu, Hapishane, Kuru Paşa (Kayalık), Büyük Camii (Alman), Gerdanlı, Kocahıdır çeşmeleri Yüksek Anıtlar Kurulu'nun 20.04.1990 gün ve 646 sayılı kararı ile tescillenerek Kırklareli İl Merkezi ve İlçelerindeki Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıkları Listesi'ne alınmıştır (Kırklareli Müze Müdürlüğü). Kent merkezindeki çeşmeler yoğun olarak şehrin ticaret hayatının da yaşandığı çarşı meydanı ve çevresi ile bu meydanın etrafında bulunan camilerin yakınında inşa edilmiştir. Şehrin çarşı meydanını Hızırbey Külliyesi ile Dingiloğlu Parkı'nın arasında kalan bölge oluştururken meydanın ortasında ve parkın köşesinde yer alan birer çeşme ile meydan vurgulanmıştır. Çeşmelerin konumlandırılmasında dikkat çeken diğer bir nokta da kentin ilçeleriyle ve diğer illerle bağlantısını sağlayan caddelerin sokaklarla kesiştikleri yerlerde olmalarıdır. İl merkezindeki çeşmelerin çoğu ilişkili oldukları sokaklara isimlerini vermiş ve bu özellikleri ile geleneksel sokak dokusunun algılanmasını sağlamıştır.

Şehrin fazla sayıda su kaynağına sahip olmasına rağmen mevcut çeşmelerin yeterli olmaması nedeniyle su sıkıntısı çektiği yıllarda Kayserili Hacı Hasan Ağa isimli bir şahsın inşa ve tamir ettirdiği çeşmeler ile bu sorun büyük ölçüde çözümlenmiştir. Şehir merkezinin çeşitli mevki ve mahallerindeki kaynakların sularındaki kalker oranının yüksek olması dolayısıyla şehrin kuzey ve kuzey batısında bulunan içilebilir nitelikteki kaynaklardan getirilen su ile çeşmeler beslenmiştir. Bu kaynaklar; Gerdanlı, Söğütçük, Çukur Çeşme, Aslanlı Çeşme, Aşağı Pınar, Baba Pınar, Sıyrıncak ve Nallı Horoz olarak sıralanabilir (Dursunkaya, 1948).

Kadı Ali Çeşmesi

Çeşme 1568-69 yılları arasında Köse Mihalzade Ali bin Hızır Bey tarafından inşa ettirilmiştir (Kırklareli İl Yıllığı, 1967). Dikdörtgen plan şemasıyla kesme küfeki taştan tek cepheli bir köşe çeşmesi olarak yapılan çeşme; Doğu Mahallesi'nde, Yanık Kışla ve Tırnova caddelerinin kesiştikleri köşede, Kadı Camii karşısında yer almaktadır. Su, sivri kemerli bir niş içerisine yerleştirilmiş ayna taşındaki tek musluktan temin edilmektedir. Nişin iki yanında oturma taşı bulunmaktadır. Kemerin iç kısmında tepe noktasına yakın bir yerde inşa kitabesi yerleştirilmiştir. Çeşmenin ön yüzünü dikdörtgen bir çerçeve içine alan profillerle cepheye hareket kazandırılmış, üst kısmını çevreleyen saçak silmesiyle de yapımı tamamlanmıştır. Sonraki yıllarda saçak silmesinin üst kısmına taş ve betonarme malzemeye ilave bir bölüm eklenmiştir.

Paşa Çeşme

Çeşme, 1622 yılında caminin tamiri sırasında Külabi Ahmet Paşa tarafından yaptırılmıştır (Dursunkaya, 1948). Kocahıdır Mahallesi'nde, Paşa Camii avlu duvarının batı köşesine tek yüzlü bir duvar çeşmesi olarak kare plan şemasıyla yerleştirilen çeşme, kesme küfeki taştan inşa edilmiştir. Basık sivri kemerli bir niş içerisine yerleştirilen ayna taşı üzerinde tek musluk bulunmaktadır. Kemerin kilit taşı dışarıya doğru çıkıntı yapacak şekilde oturtulmuştur. Çeşmenin saçak kısmının üzerindeki ve ayna taşındaki süslemeleri çeşmeyi sadelikten kurtarmıştır.

Kapan (Salı Yeri) Çeşmesi

Karakaş Mahallesi'nde, Kapan Camii avlu duvarına bitişik olarak 1771 yılında Kayserili Hacı Hasan Ağa tarafından yaptırılmıştır (Kırklareli İl Yıllığı, 1967). Geçirdiği onarımlar neticesinde, çeşmenin üzeri mermer kaplanmış ve günümüzde orijinalliği kalmamıştır.

Kayyumoglu Çeşmesi

Çeşme, Karacaibrahim Mahallesi'nde 1772 yılında eski İstanbul yolu üzerinde Kayserili Hacı Hasan Ağa tarafından yaptırılmıştır (Altuntaş, 1995). Dikdörtgen plan şemasına sahip bir köşe

çeşmesi olarak inşa edilen çeşmenin tek yüzündeki yuvarlak kemerli bir niş içerisine yerleştirilen musluktan su sağlanmaktadır. Bu niş içerisinde kemerin tepe noktasına yakın bir seviyede çeşmenin inşa kitabesi, kemerin iki yanına birer kabara ve üst kısmına tamir kitabesi yerleştirilmiştir. Su haznesinin üzeri tonozla örtülü olan çeşmenin ön cephesinde üçgen alınlık oluşturan bir saçak silmesi bulunmaktadır.

Kara Umurbey Çeşmesi

Demirtaş Mahallesi'nde bulunan çeşme, pazar yerinde Hacı Süleyman isimli bir hayırsever tarafından 1844 yılında yaptırılmıştır. Pazar yerinde iken dört yüzlü bir meydan çeşmesi olan yapı bulunduğu yerden kaldırılarak bugünkü yerine taşınmıştır (Kırklareli İl Yıllığı, 1967). Günümüzde, çeşmenin tek cephesinde bulunan musluktan faydalanılmaktadır. Musluk, sivri kemerli bir niş içerisine yerleştirilen ayna taşı üzerinde yer almaktadır. Kare planlı olarak, kesme küfeki taş malzeme ile inşa edilen çeşme yer yer beton malzeme kullanılarak onarılmıştır. Ön cephedeki oturma taşı sonradan ilave edilmiştir.

Hapishane Çeşmesi

Karakaş Mahallesi'nde bulunan çeşme, XIX. yüzyılın ikinci yarısında yapılmıştır. İki cepheli bir meydan çeşmesi olarak inşa edilen çeşmenin ismini aldığı Hapishane binası çeşmeye bitişik olarak sonraki yıllarda yapılmıştır (Kırklareli İl Yıllığı, 1967). İki cephesinde de yuvarlak kemerli birer niş bulunan çeşmenin günümüzde tek cephesi kullanılmaktadır. Kemer kilit taşlarının bir kısmı dikdörtgen şekilli olarak dışarıya doğru çıkıntı yapacak biçimde işlenmiştir. Çeşmenin köşe kısımları yuvarlatılmış pilastrlarla, üzeri profillendirilmiş çift sıra saçak silmesiyle şekillendirilmiştir. Kare planlı olan çeşme tümüyle sıva ile kaplanmışken günümüzde sıvanın büyük bir bölümü dökülmüştür.

Kuru Paşa (Kayalık) Çeşmesi

Karacaibrahim Mahallesi'nde, XIX. yüzyılın ikinci yarısında inşa edilmiştir (Kırklareli İl Yıllığı, 1967). Tek cepheli bir duvar çeşmesi olarak inşa edilen çeşmenin ön yüzündeki basık kemerli niş içerisine yerleştirilen musluktan su temin edilmektedir. Dikdörtgen plan şemasıyla kesme küfeki taşından inşa edilmiş, fakat üzeri sonradan sıvanmıştır.

Söğütlü (Söğütçük) Çeşmesi

Akalar Mahallesi'nde, XIX. yüzyılın ikinci yarısında inşa edilen tek cepheli çeşmeye, toprak seviyesinden birkaç basamak merdivenle inilerek ulaşılmaktaydı (Kırklareli İl Yıllığı, 1967). Sonraki yıllarda etrafı açılarak muslukları dışarı çıkarılan çeşme betonarme olarak yeniden inşa edilmiş, dolayısıyla orijinalliğini yitirmiştir.

Büyük Camii (Alman) Çeşmesi

Çeşme, XIX. yüzyılın sonlarında Hacı Adil Bey tarafından yaptırılmıştır (Kırklareli İl Yıllığı, 1967). Karakaş Mahallesi'nde, Hızırbey Camii bahçe duvarının Çarşı Meydanına bakan köşesinde yer alan çeşme, daha önce Çarşı Meydanının ortasında bulunmaktayken sonradan bugünkü yerine taşınmıştır. Dört yüzlü bir meydan çeşmesi olarak kare plan şemasıyla tamamen mermerden inşa edilmiştir. Kare planlı olan çeşmenin bir yüzü, günümüzdeki yerine taşınınca duvara bitleştirilerek iptal edilmiştir. İşçiliği ve süslemeleriyle dikkat çeken çeşmenin cepheleri birbirinin aynısı olup süslemeler ayna taşında ve üst kısmında yoğunlaşmıştır. Ayna taşının üst kısmında kitabelik ve iki farklı renkteki mermerden oluşturulmuş sivri kemer şeklindeki çerçeve, kemer formunun iki yanında birer kabara bulunmaktadır. Muslukların altında, çeşmenin gövdesine monte edilmiş geniş mermer kurnalar bulunmaktadır. Çeşmenin üst örtüsü eski yerinden taşınmadan önce, geniş saçaklı eğimli yüzeylerin merkezine yerleştirilmiş soğan biçimli bir kubbe ile oluşturulmuşken, şimdiki yerine taşındığında düz betonarme bir döşeme olarak teşkil edilmiştir. Son zamanlarda Kırklareli Belediyesi, çeşmeyi meydandaki eski yerine taşıma yönündeki çalışmalara başlamıştır.

Gerdanlı Çeşmesi

Doğu Mahallesi'nde bulunan çeşme, XIX. yüzyılın sonlarında yapılmıştır. İki cepheli bir meydan çeşmesi iken günümüzde yalnızca bir cephesi kullanılmaktadır (Kırklareli İl Yıllığı, 1967). Fazlaca bir yüksekliğe sahip olan çeşme kare planlıdır. İki cephesinde sivri kemerli birer niş bulunan çeşmenin caddeye bakan tarafındaki niş içerisinde iki adet musluk bulunmaktadır, bu kısımdaki mermer kaplama sonradan yerleştirilmiştir. Diğer cephesindeki muslukların ise yakın zamanda kapatıldığı düşünülmektedir. Kesme küfeki taştan inşa edilen çeşmenin kemerindeki kilit taşları dışarıya doğru çıkıntı yapacak şekilde oturtulmuştur.

Kocahıdır Çeşmesi

Çeşme, 1905 yılında Kayserili Hacı Hasan Ağa tarafından eski İstanbul yolu üzerinde yaptırılmıştır (Altuntaş, 1995). Kocahıdır Mahallesi'nde, Kocahıdır İlköğretim Okulu'nun avlu duvarının güney batı köşesine yerleştirilmiş olan çeşme tek yüzlü bir duvar çeşmesi olarak inşa edilmiştir. Dikdörtgen plan şemasına sahip olan çeşmenin köşeleri pahlanmışken, ön cephede bu pahlanma kemer üzengi seviyesinden itibaren başlamaktadır. Çeşmenin basık sivri kemerli bir niş içerisine yerleştirilen ayna taşı üzerindeki musluğundan su temin edilmektedir. Bu nişin iki yanında oturma taşı yer almaktadır. Arka cephesinde küçük bir niş içerisinde kitabesi ve musluk bulunmayan bu nişin altında küçük bir kurnası bulunmaktadır. Çeşmenin üzeri ilk inşa edildiği yıllarda, saçak kısımlarında ahşap süslemeleri olan katlanmış plak şeklinde, ahşap bir kırma çatı ile örtülüyken günümüzde bunun yerini betonarme döşeme almıştır.

Bu çeşmelerden başka, şehir merkezinde, yazılı kaynaklardan tespit edilen ancak farklı sebeplerle ortadan kaldırılan Çukur Çeşme, Dere Mahallesi Çeşmesi, Boyacı (Kalancı) Çeşmesi, Aslanlı Çeşme bulunmaktaydı (Dursunkaya, 1948). Ayrıca XX. yüzyılın ortalarında şehrin yeni gelişen yerleşim alanlarında birbirine benzer tarzda dört adet çeşme inşa edilmiştir.

Babaeski Dördüzlü (Dört Yüzlü) Çeşme

Asfalt üzerinde, hamam karşısında bulunmaktadır. 17. yy. yapısıdır. Şehir suyu akıtmakta olan çeşmenin kitabesi Bulgar istilasında kazanmıştır. Kesme köfeki taştan, dört cepheli ve kubbeli bir meydan çeşmesidir. Halen tek yüzü faal olup, Edirne'nin klasik çeşmeleri tipindedir.

Lüleburgaz Çarşı (Orta) Çeşmesi

Eski adıyla Cedidi Müslüm Bey Mahallesinde bulunan meydanın ortasında, bu günkü Turgut Bey Caddesi'nde Osmanlı padişahlarından IV. Mehmet tarafından 1667 (H.1078) yılında meydan çeşmesi olarak yaptırılmış olup, bu nedenle 4. Mehmet (Avcı) Çeşmesi ve Orta Çeşme olarak da bilinmektedir. Halen sağlam ve faal olup, cephe aynasında talik yazı ile beş mısralık ilk inşa kitabesi bulunur. Dört köşe ve dört cepheli olup, her yüzü kare şeklinde bir meydan çeşmesidir. Üzeri kubbe ile örtülü, duvarlar kesme köfeki taşındandır. Rivayete göre

avlanmayı seven padişah IV. Mehmet bu yörede dinlenirken içtiği suyun hoşuna gitmesiyle bu mahalleye bu çeşmeyi yaptırmıştır.

Lüleburgaz Zafer Çeşmesi

Çeşme; 1917 M. (1333 H.) yılında I. Dünya savaşının devam ettiği yıllarda yapılmıştır. 1920-22 yılları arasındaki Yunan işgali sırasında zarar görmüş ve 1962 yılında aslına uygun restorasyonu yapılmış, ancak 1990 yılında bir trafik kazası neticesinde kamyon çarpması ile yıkılmış ve tekrar yapılmıştır. Bu yapımının Edirne Valisi Hacı Adil Bey tarafından yaptırıldığını gazete kaynaklarından öğreniyoruz. Çeşmenin dört yanında yalakları ve suyu akan kurnası mevcut iken, bu yalak ve kurnalar 1944 yılında kaybolmuştur. Çeşme, köfeki taştan dikdörtgen sütun şeklinde olup, temel gövde, alınlık ve tabla üstünde küçük bir kubbeden ibarettir. Dört topuzlu kubbenin tepesinde pirinç bir ay bulunur.

Çeşmenin dört alınlığının her bir yönünde Osmanlıca olarak yazılmış tarihi ibareler mevcuttur.

Güney alınlığında; “Atalarının oğullarına armağanıdır”,

Kuzey alınlığında; “10 Temmuz 1324 – Su Hayattır”,

Doğu alınlığında; “ 7 Temmuz 1329 Tarihini Unutmayınız.”

Batı alınlığında; 1333 Zafer Çeşmesi” yazmaktadır.

10 Temmuz 1324 (Miladi 23 Temmuz 1908) ile “II. Meşrutiyet’in ilânı”,

10 Temmuz 1331 (Miladi 1915) ile “Çanakkale Zaferi”,

7 Temmuz 1329 (Miladi 20 Temmuz 1913) ile “Lüleburgaz’ın Bulgarlardan Kurtuluşu” vurgulanmaktadır. Lüleburgaz’ın düşmandan geri alınışı, düşmanın kasabayı tahliye etmesi, askerlerin kışlarına dönmesinin sevinç nişanesi olarak ta yapılan bu çeşme, anıt görünümünde, zarif edası ve kitabeleri ile kasabanın önemli yapılarından biridir.

Vize Cemilzade Mahmut Ağa Çeşmesi

Hamam Caddesi, Kale Mahallesi’nde bulunmakta olup, 16. yüzyıl yapısıdır. Çeşme üzeri ufak kubbelidir. Kare planlı, iki oluklu ve yalaklı meydan çeşmesidir. 1838 yılında tamir görmüş, muntazam kesme köfeki taşlardan yapılmıştır.

3.7.3. Camiler

Kırklareli Kadı Camii:

Kırklareli merkezinde Ahmet Mithat İlkokulu karşısında bulunmaktadır. Emin Ali Çelebi tarafından 1577 (H.985) yılında yaptırılmış olan cami, halen kullanılmakta olup, kare planlıdır. Vakıflar Genel Müdürlüğü mülkiyetinde olan çami; 457 m² arsa üzerinde 93 m² lik bir iç alana sahiptir. Aynı anda 200 kişinin ibadet edebileceği bir kapasiteye sahiptir. Daha önceden yakınında bulunan bir mahkemeden dolayı Kadı Camii denilmektedir. Bir diğer adı da Emin Ali Çelebi Camii olan yapının duvar bünyesi, üç cephede düzgün yonu köfeki kaplamadır. Alt sıra pencerelerinin söveleri ve mihrabı, çok iyi bir işçilikle köfeki taşından yapılmıştır. Hafifletme kemerlerinde köfekiye hakedilmiş kabartma dilimli ve kemer sivrisine yakın rozetler, caminin tek tezyinat özelliğidir. Tavan ve çatı ahşap olup, dört mahyalı ve üzeri alaturka kiremit örtülüdür. Minaresi camiye bitişik olup, çok köşeli kütüklüdür. 2007 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından aslına uygun bir restorasyon geçirmiştir. Bu restorasyonda minaresi tamamen yenilenmiştir. İbadete açıktır.

Beyazıt Camii:

Kırklareli merkezinde Kocahıdır Mahallesi'nde bulunmaktadır. İlk inşaa tarihi 16. yüzyıldır. İkinci inşa, 1593-1594 (H.1002) tarihinde Güllabi Ahmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. Halen ibadete açık olup, kare planlıdır. 489 m² arsa üzerinde 105 m² lik bir iç alana sahiptir. Aynı anda 210 kişinin ibadet edebileceği bir kapasiteye sahiptir. Duvarların dış yüzleri alternatif tuğla sıkıştırırmalı köfeki ve tuğla hatıl sıralıdır. İç tezyinatı ve çatısı ahşaptan, dört mahyalı, üzeri alaturka kiremit örtülüdür. Minare kaideden itibaren köfeki örgülüdür.

Karakaş Camii:

Kırklareli merkezinde Karakaş Mahallesinde bulunan cami, 1628 (H.1110) tarihinde Karakaş Hacı Mehmet Bey tarafından yaptırılmıştır. Halen ibadete açık olan cami kare planlı, moloz taş, ahşap çatılı bir yapıdır. Eski caminin minaresi, kesme muntazam köfeki, tek şerefeli ve külahı kurşunludur. Yeni bina betonarmedir, minaresi kütüğe kadar yıkılmış, yeniden yapılmıştır. Sonradan ek bir son cemaat kısmı ilave edilmiştir. Çatısının üzeri marsilya kiremitleri ile örtülüdür.

Hızırbey Camii (Büyük Camii):

Kırklareli merkezinde, çarşı içindedir. 1383 (H.785) yılında Köse Mihalzade Hızır Bey tarafından yaptırılmış, kare planlı bir yapıdır. Duvarların dış yüzleri, kubbe kasnağı ve minaresi düzgün yonu köfeki kaplamadır. 1470 m² arsa üzerinde 15x15 mt. ebatlarında temel üzerine oturmuş, 328 m²lik bir iç alana sahiptir. Aynı anda 1000 kişinin ibadet edebileceği bir kapasiteye sahiptir. Deprem sonucu yıkılan, cami inşasından daha sonra yapılmış olan dikdörtgen planlı son cemaat yeri, Aydos'lu Hacı Yusuf Paşa tarafından 1824 yılında onarılmıştır. Tosunoğlu Ali Efendi tarafından 1887 yılında bir onarım daha geçirmiştir. Minaresi kesme taş ve tek şerefeli, kütük kare ve külah kurşunludur. Balkan Savaşında Bulgarlar tarafından yarıya kadar yıkılan minaresi tekrar yapılmıştır. Büyük Camii olarak da bilinen yapı ibadete açıktır. 2007 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından aslına uygun bir restorasyon daha geçirmiştir. Zengin kalem işi süslemeleri ile erken Osmanlı dönemi yapısıdır. İç duvarlarını süsleyen büyük harfli yazılar 1308 tarihinde Kastamonu'lu Hattat Tefik tarafından yazılmıştır. Diğer bir özelliği ise; 15x15 mt. temel üzerine oturan cami, bu ölçüleriyle de Kabe-i Maazzama ile benzeşmektedir.

Kapan Camii:

Kırklareli merkezinde Belediye binasının yanında bulunmaktadır. 1640 (H.1050) yılında Karaca İbrahim Bey tarafından yaptırılmış olup, Karaca İbrahim Bey Vakfına aittir. Diğer adı Karaca İbrahim Bey Camii olan yapı, halen ibadete açıktır. Bina esasen kare planlı olup, eski Müftülük binası sonradan ilave edilmiştir. 900 m² arsa üzerinde 256 m² iç mekana sahiptir. Aynı anda 300 kişinin ibadet edebileceği kapasitededir. Duvarların dış yüzü düzgün yonu köfeki kaplama ve taş dizileri arası tuğla hatıllıdır. Çatısı dört mahyalı olup, ahşap üzerine marsilya kiremit kaplıdır. Minaresi muntazam kesme taş örgülü, tek şerefeli ve külah kesme taşlıdır. Bu günkü minaresi, camiin 1958 yılı onarımında yapılmıştır. 2007-2008 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından aslına uygun bir restorasyon daha geçirmiştir.

Üsküpdere Camii:

Merkez İlçe'ye bağlı Üsküpdere Köyü'nde bulunmaktadır. 1904 yılında yaptırılan cami, dikdörtgen mekânlıdır. Kadınlar mahfili ve son cemaat yeri bulunmaktadır. Tavanı ahşaptan

olup, dört cephede sivri kemerli pencereleri bulunmakta ve minaresi tek şerefelidir. Halen ibadete açıktır.

Babaeski Cedid Ali Paşa Camii:

Babaeski İlçemizde İstanbul-Edirne asfaltı yanında bulunmaktadır. 1555 (H.962) yılında Cedid Ali Paşa tarafından Koca Sinan'a yaptırılmıştır. Halen cami olarak kullanılmakta olan bu yapı, 1832'de esaslı bir tamir görmüştür. Dört satırlık Türkçe inşa kitabesi ile on satırlık tamir kitabesi mevcuttur. Kare bir plan üzerine kesme köfeki taşı kullanılarak yapılmış, üzeri kurşun kaplı büyük bir kubbe ile örtülmüştür. Birinin çatısı ahşap olmak üzere, birbirine ekleme yapılmış iki son cemaat yeri vardır. Tek şerefeli minaresi Balkan Harbi'nde (1912) Bulgarlar tarafından yıkılmış ise de sonradan tekrar yapılmıştır. Cami, Edirne'deki Selimiye Camii'nin küçük bir modelidir.

Babaeski Fatih (Eski) Camii:

Babaeski İlçemizde İstanbul-Edirne asfaltı yanında, tarihi çeşmenin arkasında bulunmaktadır. 1467 (H.871) tarihinde yapılmış ve halen ibadet maksadıyla kullanılmaktadır. Moloz taş, dört duvardan ibaret olan bu caminin, son cemaat kısmı ahşap, üzeri kiremit örtülüdür. Minaresi yıkılmış olup, sonradan şerefeden yukarısı ahşap olarak yapılmıştır. İç kapı üzerinde taşla hakedilen iki satırlık bir inşa kitabesi mevcuttur.

Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi:

Lüleburgaz ilçe girişinde oldukça geniş bir sahaya yayılmıştır. 1569-1570 (H.977) yıllarında ibadet, ticaret ve eğitim maksatlı yapılan külliye; cami, kemerli dükkanları, hanı, hamamı, medresesi ile bir kompleks özelliği göstermektedir. Ancak çeşitli tahribatlara maruz kalan külliye, bugün adeta birbirinden bağımsız birer yapı görünümü arz etmektedir.

16. y.y.ın tanınmış devlet adamı, devşirme kökenli, saray damadı, 1505 yılı doğumlu, saraydaki çeşitli görevlerini takiben kaptan-ı deryalık, sancak beyliği, Rumeli Beylerbeyliği ve vezirlik görevlerinde bulunmuş, 1564 yılında sadrazam olmuş ve bu görevini ölüm tarihi olan 1579 yılına kadar sürdürmüş olan Sokullu Mehmet Paşa tarafından bu külliyenin 1569 yılında

Lüleburgaz'da yaptırılma maksadı; Osmanlı'nın 16.y.y.daki askeri, siyasi, ticari, sosyal, haberleşme ve ulaşım politikasının bir gereği olarak düşünülebilir.

Şöyle ki;

Osmanlı İmparatorluğunda Kanuni Sultan Süleyman (1520-1566) ile birlikte Balkanlara yapılan seferlerin artması, eski bir Roma yolu olan ve Lüleburgaz'ın da içinden geçen İstanbul-Edirne-Belgrad yolunun önemini arttırmış, bu güzergâhın iyileştirilmesini gerektirmiştir. Dolayısıyla bu yol üzerinde bulunan her önemli mevki, menzil adı verilen durak ve konaklama yeri olarak belirlenmiştir. Lüleburgaz, bu dönem ile birlikte ordunun konaklayabileceği, iaşesini sağlayabileceği menziller içinde yer almaktaydı.

İstanbul ve Trakya bölgesi Balkan şehirleri arasında buğday, tahıl, canlı hayvan, kumaş vb. malları taşıyan kervanların konaklayacağı tesislere olan gereksinim, çevresi zengin tarım alanları ve meralarla çevrili Lüleburgaz'da büyük bir kervansaray, çok sayıda alış-veriş dükkanı ve panayır (Evliya Çelebi burada kurulan panayıra "Sığır Panayırı" der.) kurulmasını gerektirmiştir.

Halifeliğin Osmanlıya geçmesiyle her yıl düzenlenen hac seferleri sırasında, Balkanlardan kutsal topraklara gidiş ve dönüşlerinde Lüleburgaz'dan geçmeleri bu kasabada güvenli bir konaklama tesisi ihtiyacı oluşturmuştur.

İstanbul'daki Osmanlı sarayından Balkanlara gönderilecek ferman, berat, mektup ve diğer posta gönderilerinin zamanında hızlı ve güvenli bir ortamda yerine ulaştırılabilmesi maksadıyla, Lüleburgaz da dahil ana yol üzerindeki önemli menzillerde, içinde çok sayıda at bulundurulan menzilhaneler oluşturulmuş, posta tatarlarının yorgun atlarının dinlenmiş atlarla değiştirilerek gidecekleri yerlere zamanında ulaşmaları sağlanmıştır.

Böylece İstanbul'dan Balkanlara ulaşımı sağlayan ana yol üzerindeki Lüleburgaz'da, Sokullu Mehmet Paşa tarafından dönemin ihtiyaçlarına cevap verecek bir kent dokusu oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu maksatla; dönemin baş mimarı Mimar Sinan ve ekibi Hassa Mimarlar Teşkilatına inşa ettirilen külliye, büyük bir bölümü tahrip edilen Bizans surlarının dışında, yaklaşık 40.000 M2 lik bir alana yayılmıştır. Külliye; cami, kervansaray, tabhane, imaret, arasta, dua kubbesi, hazire, medrese, sıbyan mektebi, çifte hamam, köprü, çeşme, suyuolları, dış avlu ve kapılar, sosyal meskenler, tuvalet, sarnıç ve kaldırımdan oluşmaktaydı. Külliyenin

Batı tarafında yine Sokullu Mehmet Paşa tarafından dönemin sultanı için inşa ettirilmiş hünkâr sarayı bulunmaktaydı.

Lüleburgaz Sokollu Mehmet Paşa Camii:

Cami, güneyde Sıbyan Mektebi, kuzeyde çarşı ve medresenin ortasına denk gelecek şekilde yerleştirilmiştir. Cami üç girişe sahiptir. Ana giriş, camiin kuzeyinde bulunan Merkezi Kubbenin altından olan giriştir. Diğer iki giriş ise, avlunun iki yanında son cemaat yerinin yakınında karşılıklı iki kapı ve uzun bir koridordan olmaktadır. Bu koridorlardan camiin avlusuna girilir. Koridorların bitiminde yayvan kemerli dik kapı, bunları üstünde kubbeli iki oda vardır. Bu odaların üzerleri, kasnaksız, sivri olarak biten kubbelerle örtülüdür. Avlu medrese ile ortaktır. Avlu revakları son cemaat yerine birleştirilmemiştir.

Çifte son cemaat yerinin ayrı bir varlığı vardır. Caminin önünde yanlara genişlemiş ve ileriye taşmış şekli ile ayrı bir kütle görünümündedir. Son cemaat yerinin sağda ve solda camiden yana taşan duvarlarında ve ileri taşan duvarlarında ikişer pencere açılmıştır. Bu pencerelerin tamamı sivri kemerli, dikdörtgen pencereler olup bronz korkuluklara sahiptirler. Bazı klasik son cemaat yerlerinde olduğu gibi iklim zorunluluğundan üç tarafı kapatılmış, çifte son cemaat yerlerinin bir benzeri durumundaki bu çifte son cemaat yerinin karanlık havası, yanlara ve ileri taşan duvarlarında açılan pencereler ile giderilmiş, ışık alması sağlanmıştır. İç son cemaat yeri skalaktif başlıklı 9 sivri kemer üzerine oturan 8 kubbe ve 1 tonozdan ibarettir. Tonoz tam ortada olup, cümle kapısının önüne denk gelmektedir. Bu kubbelerde ve tonozda 1983 yılı onarımında yapılmış kalem işi süslemeler vardır.

Cümle Kapısı:

Kuzey cephenin tam ortasında cümle kapısı yer alır. Mermer olan kapı mukarnaslı kavsaraya sahiptir. Mukarnas yuvaları derin olup skalaktiflidir. İki yanda mukarnaslı birer mihrabiye yer alır. Cümle kapısının iki yanında dikdörtgen silmeli bronz şebekeli ikişer pencere, üst kısımları sivri kemerli silmeler içinde koyu zemin üzerine sarı yaldızla hattat İzzet tarafından yazılmış, Fatiha suresinden alınan yazılar okunmaktadır. Caminin duvarları yukarıda basamaklı birer alınlıkla sona ermektedir.

Caminin üzerini örten kubbe onaltıgen kasnak üzerine oturur ve pencere açılmamıştır. Ancak dikkati çeken bir nokta; yapının kubbesinde geçmişte kullanılan tuğla malzeme kubbe

kasnağında tekrar karşımıza çıkar ve başka da hiçbir yerde görülmez. Onaltıgen kasnağın her kenarında dikdörtgen bir çerçeve içinde sivri kemer taklidi yapan pencere şekilleri tuğladandır.

İç Mimari Özellikleri:

Tek kubbeli camiler içinde özel yer tutan caminin içine girildiğinde, yapının sınırlarının genişletildiğine tanık olunmaktadır. Ortadaki büyük kubbe köşelerdeki dört ayak üzerinden 2.75 m. genişliğinde sivri kemerlerle oturmaktadır. Böylece mekan üç yönden (kuzey, batı, doğu) kemerler genişleyince 2.75 mt kadar genişletilmiş ve kemerler kalınlığında mahfiller için yararlanılmıştır. Bu mahfillerden doğu ve batı yandakiler üçer ince zarif sütun 4 sivri kemerle taşınmaktadır. Bu sivri kemerler kırmızı ve beyaz olmak üzere iki renklidir. Bu sütun başlıkları skalaktiflidir. Bu mahfillerin cami içinde kalan tarafları bu sütunlara otururken, duvar yanları ise duvara gömülmüş sivri kemerlerle duvara bağlanmışlardır. Yapının üçüncü mahfili ise kuzey duvarında yapılmış olup, kadınlar mahfili olarak kullanılmaktadır.

Üç yönde kemerler genişliğince mahfillerin yapılmasıyla ortada kubbe çok hakim durumda tesir etmektedir. Kubbe kasnağının oturduğu geniş sivri kemerler dışarıya doğru çıkıntı teşkil eden 4 kalın köşe üzerine oturmaktadır. Kubbeye pendentiflerle geçilmektedir. Kubbenin genişliği, kemerlerin ağırlığı derhal hissedilir. Kemerleri taşıyan 4 kalın köşe dıştan 4 zarif kule ile belirtilmiştir. Bu kuleler klasik döneme uygun olup üzerleri kubbe ile örtülüdür. Cami içindeki yazılar Abbas Mursi ve Hasan Çelebi tarafından yazılmıştır. Kubbede açık mavi üzerine beyazla yazılmış yazı Hasan Çelebi'ye ait olup, pendentiflerdeki koyu zemin üzerine sarı ile Kur'an'dan alınmış yazılar da yine aynı hattata aittir.

Mihrap: Giriş ile aynı eksen ve sade bir görünüşte olan mihrap nişi beş köşelidir. Üstü yedi sıra mukarnas frizi tam ortada istiridye şeklinde bitmektedir. İki yanında sonradan sarı yaldızla boyanmış gülçe motifi, daha üstte kitabe yer almıştır. Mihrabın üstündeki taç kısmında koyu yeşil üzerine sarı yaldızlarla yapılmış rûmi palmet frizi vardır ki, bu friz iki yanda bulunan yuvarlak sütunların üstünde de devam eder. Mihrabın sade bir görünüşü vardır. Klasik dönem mihrapları örneğinde yapılmıştır. Mihrabın sağında ve solundaki pencere alınlıklarında koyu yeşil zemin üzerine sarıyla yazılmış Kur'an'dan ayetler yer alır.

Minber: Mermerden yapılmıştır. Kaide kısmını bir sıra mukarnas frizi dolaşır. Giriş kısmının iki yanında birer zarif sütunca bulunur. Sivri kemerli bu giriş açıklığının sağında ve solunda kalan üçgen alanlarda rûmi-palmet motifleri yer alır. Korkuluğun giriş ile birleştiği yerde oluşan üçgen boşlukta mermer palmet motifi sağ ve solda iki tane ve çok güzeldir. Korkuluk ile süpürgeliğin birleştiği yerde üçgen kabartmanın ortasında mihraptaki gülçeleri tekrarlar biçimde, ancak daha küçük olarak sağ ve solda birer tane gülçe motifi bulunur. Mimber üçgeni içinde ortada yuvarlak madolyon ajurlu olup birbirine geçmiş üçgen, dörtgen ve altıgenlerden oluşmuştur.

Müezzin Mahfili: Caminin kuzey duvarında, kapının sağında kadınlar mahfilinin önünde yer alan müezzin mahfili mermerdir. Yapının hiç bir yerinde görülmeyen kaş kemer burada kullanılmış, taşıyıcı bir özelliği kalmamıştır. Bu kemerlerin üstünde iki sıra mukarnas frizi, daha üstte ajurlu mahfil korkulukları yapılmıştır.

Minare: Yapının sağında minare yükselmektedir. Eski şekline uygun biçimde 1937 yılında yapılmıştır. Kaide kısmı caminin orta kubbesini taşıyan kemerler boyunca yüksek tutulmuştur. Gövdesi pahlı olarak yüksektir. Şerefe altlığında mukarnas sarkıtlar bulunur. Petek ve külah kısımları klasik dönem cami minarelerine uygundur. Caminin avlusu, medresenin avlusu ile ortaktır. İşte bu ortak avlunun ortasında 12 kenarlı bir şadırvan bulunur. II. Mahmut devrine ait bir kitabesi vardır. Şadırvanın üstü ahşap saçakla örtülü olup, ahşap saçak sonradan yapılmıştır. Saçakların iç kısmındaki kalem işleri de bu dönemdendir. Muslukların bulunduğu kaideler mermerdir. Cephelerde çiçek desenli motifler alçak kabartma olarak yapılmıştır. Bir cephede mermer, diğer cephelerde bronz şebekeler kullanılmıştır. Ancak bronz şebekelerden bir tanesi kaybolmuş, onun yerine demirden hiçbir değeri olmayan bir şebeke sonradan yapılmıştır.

Lüleburgaz Kadı Ali Camii:

Osmanlı Sultanı I. Murat zamanında 1360-1363 yıllarında Hacı İlbeği tarafından oğlu Gazi Ali Bey adına yaptırılmıştır. Lüleburgaz'a Edirne istikametinden girişte, Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Köprüsünün karşısında yer alır. Pınarhisar'dan getirilen taşlarla kare planlı, tek minareli olarak yapılmıştır. Halen ibadete açıktır. (Not: Bahri Berberoğulları; "6500 Yıllık

Tarihi İle Lüleburgaz -2- Rumeli’de 653 Yıllık Vatan Lüleburgaz ve Gazi Ali Bey Camii Tarihi” adlı eserinde bu camiın adının “Gazi Ali Bey Camii” olduğunu belgelerle anlatmaktadır.)

Pehlivanköy Camii:

Pehlivanköy ilçe girişindeki cami, ibadete açık durumdadır.

Kuştepe Köyü Camii:

Pehlivanköy Kuştepe Köyü’nde bulunmakta olup, ibadete açıktır.

Pınarhisar Hundi Hatun Camii (Cami-i Kebir):

Cami-i Kebir Mahallesi’nde bulunan, 15. yüzyıla ait bir yapıdır. Sağlam ve ibadete açıktır. Önceleri kare planlı iken, sonradan cemaat mahalli kapatılarak dikdörtgen bir görünüm kazanmıştır. Duvarlar tamamen kesme taştan yapılmıştır. İhata duvarlarında büyük blokların görülmesi, evvelce kubbe olduğu fikrini kuvvetlendirmektedir. Mihrap, minber ve vaiz kürsüsü ahşaptandır.

Pınarhisar Sadıkağa Camii;

Pınarhisar-İstanbul yolu üzerinde olan, 14. yüzyıla ait yapı ibadete açıktır. Kare plan üzerine, yarı ahşap bir yapıdır.

Vize Küçük Ayasofya (Gazi Süleyman Paşa) Camii:

Kale Mahallesi’nde iç ve dış surlar arasındadır. 6. yüzyılda Jüstinyen döneminde kilise olarak yapılmış, 14.yüzyılın ikinci yarısında cami olarak düzenlenmiş olup halen cami olarak ibadete açıktır. Kareye yakın dikdörtgen planlıdır. Üç apsisi bulunmakta olup, kubbesi on altı köşeli tanbur üzerine oturtulmuştur. Yapı, kubbeyi tutan 1.30, 1.40 cm çapında ayaklar ve bunların yanında (arasında) bulunan sütunlarla üç bölüme ayrılmıştır. Mermer olan bu sütunların başlıkları korinth stildedir. Sütunlar gibi hali hazırda mevcut olmayan mozaikler, şekil itibarıyla Ayasofya ile St. İrene arasındaki kazıda bulunanlarla benzeşmektedir. Asıl binaya narteksten, tamamen Bizans stilindeki üç mermer söveli kapı ile girilmekteydi. Bir zamanlar kırık yazılar ve kadın heykellerinin yer aldığı bina, taş ve tuğladan inşa edilmiştir. Kubbe

çapraz ve beşik tonozludur. Mihrap sonradan beton ilavedir. Minberi bulunmamaktadır. Binada tamamen kilise havası hakimdir. Yapı, muhtelif defalar değişikliklere maruz kalmış, uzun bir süre kaderine terk edildikten sonra, son olarak ehil olmayan kişiler tarafından geliş güzel restore edilmeye çalışılmış, ancak bu da yarım bırakılmıştır. 1997 yılında Kırklareli Müzesi ile T.Ü. Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü'nün müşterek bir çalışması ile kısmi bakım ve temizliği yapılmış, 2007 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından aslına uygun bir restorasyon geçirmiştir.

Vize Hasan Bey Camii:

Kale Mahallesi'nde, İlçe Jandarma binasının karşısındadır. 14. yüzyılın sonlarında havra olarak kullanılmakta iken, Gelibolulu Hasan Bey adında bir zat camiye dönüştürmüştür. Minaresiz olduğundan, ayrıca şekil itibarıyla de adeta bir türbeyi anımsatmaktadır. Kare plan üzerine kalın duvar, iri kesme muntazam taş kaplama olup, kubbesi sekiz köşe tanbur üzerine oturtulmuştur. 2007 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından aslına uygun restorasyon yapılmıştır.

Vize Sadri Bey Camii:

Kale Mahallesi'nde, 16. yüzyıla ait bir yapıdır. Ayakta üç duvar ve kemeri kalmıştır. Yanındaki çeşme de aynı yüzyıla aittir. Muntazam kesme köfeki taşından yapılmıştır. Cami avlusundaki şadırvan, Bizans başlıklı taşlarla süslüdür. Camiye bitişik olarak yine 16. yüzyıldan kalma bir hamam vardır. Geniş, fakat harap bir soyunma mahalli ve kurnasız harap bir sıcaklığı kalmıştır.

Vize Yeni Camii:

Bulaca Mahallesi'nde, 1949-1955 yılları arasında halkın yardımı ile yapılmıştır. Yerinde daha önce bir kilise bulunmaktaydı. Kare plan üzerine, muntazam kesme köfeki taş duvar, yuvarlak kasnak ve geniş yüksek bir kubbeye sahiptir. Tek şerefeli bir minaresi bulunan cami, ibadete açıktır.

Vize Fatma Hatun Mescidi:

Daha önce ufak bir mescit iken, cami haline dönüştürülmüştür.

Sergen Camii:

Sergen Kasabası'ndadır. Geç Osmanlı dönemine ait bir yapı olup, halen faal olarak kullanılmaktadır.

Kıyıköy Camii:

Kıyıköy kasabasının girişinde bulunmaktadır. Geç Osmanlı dönemine ait olan yapı, kiliseden camiye dönüştürülmüş ve halen faal durumdadır.

3.7.4. Mezarlar**Dolmenler (Kapaklı Kaya Mezarlar)**

Trakya'da çok sayıda görülen tümülüslerin erken safhası olarak kabul edilen dolmenler, genel olarak Kırklareli'nin kuzey – kuzeybatı dağ yamaçlarında ve bu yamaçlara yakın ova eteklerinde sıralanmıştır. Bölgede kapaklı veya kapaklı kaya olarak da anılan dolmenler, yekpare, yassı iri taşlardan, basit oda şeklinde yapılmış anıt mezarlardır. Şu ana kadar yapılan araştırmalarda Edirne'nin Lalapaşa ilçesi merkez olmak üzere, bir hat halinde Kırklareli'nin Demirköy ilçesi yakınlarına kadar ulaştığı tespit edilen dolmenlerin Erken Demir Çağı (M.Ö. 1300 – 800) sürecinde kullanım gördüğü anlaşılmaktadır.

Menhirler (Dikili Taş)

Megalit (büyük taş), dikili anıtsal mezar taşlarıdır. Kırklareli ve yakın çevresinde çok sayıda görülmektedir. Çoğunlukla yakın dönem mezarlık alanlarında da benzer dikili mezar taşları görülmekte ise de esas kullanım süreci Erken Demir Çağı'dır. Yükseklikleri ortalama 3 m'ye varan dikit örnekleri Kırklareli merkez ilçe, Erikler, Değirmencik, Ahmetçe köyleri ile Lüleburgaz ilçesinde görülmektedir. Ancak, Kırklareli merkezi de dahil olmak üzere, çoğu ilçe ve köylerdeki Müslüman mezarlarında bulunan dikili taşların bir bölümünün orijinal yerlerinden sökülerek getirilen menhirler olduğu düşünülmektedir.

Tümülüsler

İçerisinde mezar bulunan, insan eliyle oluşturulmuş yığma tepelerdir. İl sınırları içinde 92 adet tümülüs tescil edilmiştir. Ancak son yıllarda yapılan yüzey araştırmaları sonucunda

bunların sayısının 500'den fazla olduğu görülmüştür. İlimizde bulunan tümölüslerden Dügüncölü, Çakıllı ve Yündolan tümölüslerinde resmi kazılar yapılmış, çıkarılan buluntular Kırklareli Müzesine alınarak teşhir edilmektedir.

3.7.5. Kaleler

Mermer Ocağı Üstü Kalesi

Kale kalıntısı, Çukurpınar Köyünün 4,8 km kuzeydoğusunda, Armutveren yolunun sağında, ormanlık alanda, hakim bir tepede bulunmaktadır. Kale büyük ölçüde yok olmuştur. Zeminde, temel seviyesinde taş yığınları şeklinde duvar kalıntıları görülmektedir. Duvar örgüsü anlaşılamamaktadır.

Çukurpınar Kalesi

Kale kalıntısı, Çukurpınar Köyünün 2,8 km kuzeyinde, ormanlık alanda, hakim bir tepede bulunmaktadır. Yaklaşık 50 metreye 110 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Büyük ölçüde yok olmuştur. Zeminde taş yığınları şeklinde duvar kalıntıları görülmektedir. İçinde küçük bir mağara oluşumu bulunmaktadır. Kuzey tarafında ayakta kalmış yaklaşık 1,5 m yüksekliğindeki duvar parçasından, kale duvarlarının harçsız moloz taşlar ile örölü yaklaşık 1 m eninde olduğu görülmektedir. Kalenin bazı bölümlerinde kayalıklardan yararlanılarak doğal tahkimat oluşturulmuştur.

Çukurpınar Kışlalar Kalesi

Kale kalıntısı, Çukurpınar Köyünün 5,8 km batısında, ağaçlık bir mera alanda, hakim bir tepede bulunmaktadır. Küçük ölçekli bir kaledir. Büyük ölçüde yok olmuştur. Zeminde taş yığınları şeklinde duvar kalıntıları görülmektedir. Duvar izleri her yerde takip edilememektedir. Alanda çok sayıda pişmiş toprak kap, tuğla ve kiremit parçalarına rastlanmaktadır.

Çukurpınar Kıraklıkayrak Kalesi

Kale kalıntısı, Çukurpınar Köyünün 2,8 km kuzeyinde, ormanlık alanda, hakim bir tepede bulunmaktadır. Yaklaşık 45 metreye 60 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Kale, büyük

ölçüde yok olmuştur. Zeminde, temel seviyesinde taş yığınları şeklinde duvar kalıntıları görülmektedir. Duvar örgüsü anlaşılamamaktadır.

Karadere Kalesi

Kale kalıntısı, Karadere Köyünün 2 km güneybatısında, Armağan Barajı kenarında, ormanlık alanda, hakim bir tepede bulunmaktadır. Yaklaşık 150 metreye 60 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Kale, büyük ölçüde yok olmuştur. Kuzey ve doğu kısmında yaklaşık 1 m yüksekliğinde sur duvarları bulunmaktadır. Kalıntılardan anlaşıldığı kadarıyla duvarlar yassı taşlar ile harçsız olarak örülmüştür. Kale duvarları diğer kısımlarda zeminde taş yığınları şeklinde takip edilebilmektedir. Batısında ve doğusunda giriş olabilecek yollar ve boşluklar bulunmaktadır.

Armağan Dolapdere Kalesi

Kale kalıntısı, Armağan Köyünün 1,8 km batısında, mera alanında, hakim bir tepede bulunmaktadır. Yaklaşık 90 metreye 40 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Trak Kalesi olduğu, Roma, Bizans ve diğer dönemlerde de kullanıldığı tezi ileri sürülmektedir. Kesin yapılış dönemi bilinmemektedir. Kale, büyük ölçüde yok olmuştur. Zeminde, temel seviyesinde taş yığınları şeklinde duvar kalıntıları görülmektedir. Duvar örgüsü anlaşılamamaktadır.

Demircihalil Kızılcageren Kalesi

Kale kalıntısı, Demircihalil Köyünün 3,2 km doğusunda, mera alanında, çok dik bir kaya yamacında bulunmaktadır. Yaklaşık 65 metreye 35 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Kale, büyük ölçüde yok olmuştur. Güney tarafında yaklaşık 1,5 m yüksekliğinde moloz taş ve kireç harcı ile örülmüş duvar kalıntıları, batı tarafında ise sur duvarları temel seviyesinde taş yığınları şeklinde takip edilebilmektedir. Sağlam kalmış duvar parçalarından anlaşıldığı kadarıyla duvar genişlikleri yaklaşık 150 cm dir.

Demircihalil Kızılcageren Kalesi

Kale kalıntısı, Demircihalil Köyünün 3,2 km doğusunda, mera alanında, çok dik bir kaya yamacında bulunmaktadır. Yaklaşık 65 metreye 35 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Kale,

büyük ölçüde yok olmuştur. Güney tarafında yaklaşık 1,5 m yüksekliğinde moloz taş ve kireç harcı ile örülmüş duvar kalıntıları, batı tarafında ise sur duvarları temel seviyesinde taş yığınları şeklinde takip edilebilmektedir. Sağlam kalmış duvar parçalarından anlaşıldığı kadarıyla duvar genişlikleri yaklaşık 150 cm dir.

Demircihalil Gürgendere Kalesi

Kale kalıntısı, Demircihalil Köyünün 3,9 km güneydoğusunda, mera alanında, Kırklareli Barajının kuzey kolunda yer alan bir burunda bulunmaktadır. Kırklareli Barajında yarımada şeklinde bir burun olan doğal bir kaya yamacında bulunan kale, büyük ölçüde yok olmuştur. Sur duvarları temel seviyesinde 5-6 m uzunluğunda bir bölgede, taş yığınları şeklinde görülebilmektedir. Duvar örgüsü ve duvar doğrultusu anlaşılamamaktadır.

Düzorman Kalesi

Kale kalıntısı, Düzorman Köyünün 2,6 km güneydoğusunda, mera alanında, hakim bir tepede bulunmaktadır. Yaklaşık 45 metreye 115 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Kale, büyük ölçüde yok olmuştur. Zeminden yaklaşık 1,5 m yüksekliğe kadar duvar kalıntıları görülmektedir. Kalın duvarları çoğunlukla kaba yontulmuş taşlar ile harçsız örülmüştür. Duvar genişlikleri yaklaşık 2 metredir. Doğal kayaların yüksek olduğu yerlerde duvar örülmemiştir. Güneyinde ve kuzeydoğusunda giriş olabilecek boşluklar bulunmaktadır. Surun dışında, 7-8 m kuzeyinde, moloztaş ve kireç harcı ile örülmüş yaklaşık 7x5 m ebatlarında bir yapı kalıntısı daha görülmektedir.

Koruköy Kalesi

Kale kalıntısı, Çukurpınar Köyünün 2,8 km kuzeydoğusunda, mera alanında, hakim bir tepede bulunmaktadır. Yaklaşık 55 metreye 75 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Dereköy yolunun sağında taş ocağının hemen arkasında yer alır.

Kale, büyük ölçüde yok olmuştur. Zeminde, temel seviyesinde taş yığınları şeklinde 0,5-1 metreye varan yükseklikte duvar kalıntıları görülmektedir. Güney kısmı yüksek bir kaya yamacında olduğu için doğal tahkimatlıdır.

Kuzulu Kalesi

Kale kalıntısı, Kuzulu Köyünün 3,6 km kuzeyinde, ormanlık alanda, hakim bir tepede bulunmaktadır. Yaklaşık 30 metreye 60 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Kale, büyük ölçüde yok olmuştur. Kuzey kısmında burç olduğu düşünülen yaklaşık 4x4 m ebatlarında bir mekan bulunmaktadır. Duvarları 150 cm eninde ve 1,5 metreye kadar ayakta olan bu kısım moloz taş ve kireç harcı ile örülmüştür. İç kısmının sıvalı olduğu görülmektedir. Güneydoğu kısmında sur duvarı yarım daire biçiminde çıkıntılı yapılmıştır. Burada da bir burç olduğu düşünülmektedir. Batı tarafında da 4-5 m uzunluğunda bir sur duvarı kalıntısı görülmektedir. Güney kısım tamamen yok olmuştur. Bölgede asayiş maksatlı bulundurulmuş askerlerin barındırıldığı kule-kale olması ihtimali bulunmaktadır.

Çukurpınar Beypınar Kalesi

Kale kalıntısı, Çukurpınar Köyünün 7,4 km güneydoğusunda, ormanlık alanda, hakim bir tepede bulunmaktadır. Yaklaşık 45 metreye 55 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Kale, büyük ölçüde yok olmuştur. Zeminde, temel seviyesinde taş yığınları şeklinde duvar kalıntıları görülmektedir. Sağlam kalmış duvar örgülerinden anlaşıldığı kadarıyla sur duvarlarında 50.30.100 cm ebatlarında düzgün işlenmiş taşlar kullanılmıştır. Doğu tarafındaki duvar izlerinden dairesel kesitli bir burç olduğu anlaşılmaktadır. Kalenin doğu tarafında sur duvarı içerisinde definecilerin kazmış olduğu çukurda kesme taş ve kireç harcı ile örülmüş kale sur duvarına dik doğrultuda bir duvar parçası bulunmaktadır. Kazı çukurunun yanında 3 cm kalınlığında pişmiş toprak dişli bir tuğla parçası bulunmuştur.

Üsküp Hasarcık Kalesi

Kale, Üsküp Belde Merkezinden yaklaşık 6,4 km kuzeydoğuda, meralık alanda, hakim bir tepede bulunmaktadır. Büyük ölçüde tahrip olmuş olan kale, Bizans Dönemine ait olmakla beraber, buranın daha önceki dönemlerde de kale olarak kullanıldığı, hem konum itibarıyla hem de keramik buluntularıyla ileri sürülebilir. Kalenin güney, doğu ve batı kısmı doğal kaya üzerine oturmaktadır. Güneydoğusunda yer yer moloz taş ve kireç harcı ile örülmüş duvar kalıntıları görülebilmektedir. Duvar genişlikleri yaklaşık 170 cm dir. Doğu kısmında sadece tuğla ve kireç harcı ile örülmüş bir duvar görülmektedir. Tuğlalar 30x30 cm ebatlarında ve 3 cm kalınlığındadır. Kullanılan harcın içerisinde de iri tuğla parçaları görülmektedir. Kalenin kuzey, batı ve güney tarafında dış duvar olması muhtemel ikinci bir sur duvarı izi

görülmektedir. Kale içerisinde defineciler tarafından açılmış kaçak kazı çukurunda moloz taş ve kireç harcı ile örülmüş içi yaklaşık 3x3 m ölçülerinde bir yapı kalıntısı açığa çıkmıştır. İç kısmının bir bölümünün de sıvalı olduğu görülmektedir. Etrafta çok sayıda Trak, Roma ve Bizans Dönemlerine tarihlenen keramik kap parçası görülmektedir.

Yündolan Kalesi (Büyük Kale)

Kale kalıntısı, Yündolan Köyü'nün 4,6 km kuzeybatısında, Kırklareli Barajı yanında, mera alanında, hakim bir tepede bulunmaktadır. Yaklaşık 50 metreye 125 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Muhtemelen Roma Döneminde inşa edilen kale Bizans Döneminde de kullanılmıştır. Kale, büyük ölçüde yok olmuştur. Ayakta kalan duvarları 2 m ile 4 m yüksekliktedir. Bu duvarlar kaba yontulmuş taşlar ve kireç harcı kullanılarak örülmüştür. Kuzey kısmı doğal kaya tahkimatlıdır. Duvarlar yaklaşık 180 cm enindedir. Yer yer ana kaya üzerine duvar örülerek tahkimat güçlendirilmiştir.

Yündolan Küçük Kale

Kale kalıntısı, Yündolan Köyünün 4,5 km kuzeyinde, Kırklareli Barajı yanında, mera alanında, hakim bir tepede bulunmaktadır. Büyük ölçüde yok olmuştur. Doğu ve güney tarafında zeminde taş yığınları şeklinde duvar kalıntıları görülmektedir. Diğer kısımlar tamamen yok olmuştur. Alanda çok sayıda keramik kap parçası görülmektedir. Duvarlarda horasan harcı gözükmemektedir.

Keçikale Kalesi

Kale Karakoç köyünün 3,9 km kuzeybatısında çevreye hakim bir tepe üzerine kurulmuştur. Fiziki yapısı itibarıyla, Batı, Kuzey ve Kuzeybatı cephelerinde geniş ve yüksek bölümler oluşturan geçitvermez kayalık alanlardan doğal bir savunma sistemi olarak yararlanmıştır. Güney, doğu ve kuzey cephesinin yaklaşık 1/4'lük bölümü düşük eğimli bir yapıya sahip olmaları nedeniyle, duvar örülerek alan her yandan savunmaya uygun hale getirilmiştir. Duvarlar direk olarak kayalık zemin üzerine oturtulmuştur. Duvarlar bir sıra orta boy dikdörtgen taşlar üzerine, bir sıra ince yassı taşların herhangi bir işçiliğe tabi tutulmaksızın düzgün yüzeylerinin dışa getirilmesi suretiyle örülmüştür. Temeli oluşturan ilk sıra taş dizileri nispeten daha büyüktür. Duvarların iç ve dış yüzeylerinde harç kalıntısı pek gözükmeyen,

dolgu malzemesi olarak ufak taş parçaları beraberinde bol miktarda horasan tabir edilen harç kullanılmıştır. Kalenin iki burcu bulunmaktadır. Güneydeki ana girişten ayrı olarak küçük bir giriş de doğu duvarında burcunun yanında yer almaktadır. Ana giriş iki yanında bulunan kule kalıntısı önemli oranda korunarak günümüze ulaşmıştır. Genel olarak duvar kalınlığı 1,2-2 m, duvar yüksekliği ise 1-1,5 m arasında değişmektedir. En iyi korunan güney kısmında A-B burçları arası duvar uzunluğu 47,5 m olup toplam duvar uzunluğu yaklaşık olarak 101 metredir. Kale doğal yükselti oluşturan batı ve kuzey cepheleri ile birlikte 2830 m2 alanı kapsamaktadır.

Erikler Hisar Kale

Kale kalıntısı, Erikler Köyünün 4,2 km kuzeyinde, mera alanında, hakim bir tepede bulunmaktadır. Yaklaşık 130 metreye 65 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Dikdörtgene yakın bir planda olan kalede burç yoktur. Surlar harçsız ve yığma teknikte yapılmış. Kale içindeki bazı duvar temel kalıntılarında çamur harç ve tuğla kırıklı kireç harcı kullanıldığı görülmektedir. Muhtemelen Bizans Döneminde manastır olarak da kullanıldığı fikri ileri sürülmektedir. Kale, büyük ölçüde yok olmuştur. Zeminde, temel seviyesinde taş yığınları şeklinde duvar kalıntıları görülmektedir. Kuzeybatı köşesinde yaklaşık 60 cm yüksekliğinde moloz taşlar ile harçsız olarak örülmüş küçük bir parça duvar örgüsü görülebilmektedir. Güney ve doğu tarafında temel izlerinden anlaşıldığı üzere sur duvarları iki sıra halindedir.

Eriklice Çayırlar Kalesi

Kale kalıntısı, Eriklice Köyünün 3,3 km kuzeybatısında, mera alanında, hakim bir tepede bulunmaktadır. Yaklaşık 50 metreye 200 metrelik bir alanı çevrelemektedir. Kuzeydoğudan muhtemelen giriş bölümünün izleri belirgindir. Kuzey ve güney yönlerinden dere yatakları ile doğal tahkimat sağlanmış olup, 150-180 cm duvar kalınlıkları mevcuttur. Kale, büyük ölçüde yok olmuştur. Zeminde, temel seviyesinde taş yığınları şeklindedir. Güneybatı tarafında duvar dibinde yapılmış kaçak kazı çukurunda kale sur duvarının toprak altında sağlam kalmış, kısmı görülmektedir. Moloz taş ve kireç harcı kullanılarak örülmüş sur duvarlarında tuğla kırıkları da görülmektedir. Kale sur duvarının batı tarafı çok tahrip olduğu için duvar izleri takip edilememektedir. Kale içerisinde ayrıca yapı kalıntılarını andıran taş yığınları da bulunmaktadır.

Yoğuntaş Polos Kalesi

Kale Yoğuntaş köyünün 500 m kuzeybatısında hakim bir tepede bulunmaktadır. Makedonya Kralı II. Philip döneminde, M.Ö. 4. yüzyılda yapılan kale, Helenistik, Roma, Bizans, Yunan ve Pers İmparatorluğu dönemlerinde kullanılmıştır. üyük ölçüde yok olmuştur. Yaklaşık 100 metreye 460 metrelik bir alanı çevreleyen kale duvarları moloztaş ve kireç harcı ile örülmüştür. Batı tarafında dairesel bir burç ve sur duvarları 5-6 metreye kadar ayakta. Burç duvarlarında 5 sıra tuğla hatıl sıraları da görülmektedir. Burca çıkış duvar içerisinde dönen bir merdivenle sağlanmaktadır. Kalenin doğu tarafı daha harap durumdadır. Temel seviyesinde taş yığınları şeklinde duvar takip edilebilmektedir. Kalenin güney kısmında, sur duvarının dışında, sarnıç olduğu düşünülen yaklaşık 15x20 m ebatlarında, yol kotunun altında, dikdörtgen planlı bir yapı kalıntısı bulunmaktadır. Duvarları moloz taş ve kireç harcı ile örülmüş olan yapının üstü büyük ölçüde yıkılmış yine moloz taş örgülü iki büyük tonoz ile örtülüdür.

Yukarıkanara Kalesi

Kırklareli İli, Kofçaz İlçesi, Yukarıkanara Köyü, Kale Yanı mevkiinde yer alan kale, Demir Çağlarında yapılmıştır. Bununla birlikte yapım tarihi tam olarak bilinmemektedir. Yukarıkanara Köyünün doğusunda bir tepe üzerinde yer almaktadır.

Kale kalıntısından ayakta hemen hemen birşey kalmamıştır. Tepenin güney tarafında parçalar halinde duvar kalıntıları bulunmaktadır ve bu duvar kalıntılarının doğusunda temel taşları ve izleri mevcuttur. Yüzeyde insitu durumda bulunmuş seramiklere göre en erken yerleşimin Kalkolitik Döneme kadar gittiği, bununla birlikte kalenin ilk yerleşiminin Demir Çağında olduğu söylenebilir. Kalıntı şeklinde günümüze gelebilen sur duvarları, kayrak taşlarının karışık biçimde birleştirilmesi ile oluşturulmuştur ve kalınlıkları yaklaşık olarak 0,8-1,2 metreyi, yükseklikleri 2 metreyi bulmaktadır. Bu duvarların güneyinde horasan harcının da kullanılmış olduğu, muhtemelen su künkü oldukları tahmin edilen bir kalıntı mevcuttur. Kalenin, bu özelliklerinden dolayı farklı dönemlerde kullanım gördüğü anlaşılmaktadır. Bulunduğu mevki itibarı ile Karakol Kalesi olarak niteleyebileceğimiz kale, değişik dönemlerde iskan görmüş olup, istilalar ve yağmalar sonucu temeli aynı olmak üzere beden duvarları yıkılıp gelişi güzel tamir görmüştür.

Lüleburgaz Kalesi Sur Duvarları

Tamamen yok olmuş olan Lüleburgaz kalesinden geriye iki sur duvarı parçası kalmıştır. Yaklaşık 35 m uzunluğunda ve 6 m yüksekliğindeki duvarın alt kısmı tuğla üst kısmı tuğla hatıllı sıralı moloz taş tekniğinde örülmüştür. Duvar kalınlığı yaklaşık 160 cm'dir. 150 m kuzeyinde binaların arasında aynı yapım özelliği gösteren sur duvarının ikinci parçası bulunmaktadır. Kalıntıların etrafında yoğun bir yapılaşma olması sebebi ile üzerinde ve bitişğinde bulunan binalar tarafından tahrip edilmektedir.

Kıyıköy (Midye) Kalesi

Kırklareli İli, Vize İlçesi, Kıyıköy merkezde yer alan kale, ilk olarak 6. yüzyılda yapılmış olup, güneyde Kazandere ve kuzeyde Pabuçdere arasında denize doğru uzanan bir sırt üzerinde yer almaktadır. Günümüzde batı yönü sur duvarları ile girişi sağlayan iki ana giriş kapısı mevcudiyetini korumaktadır. 9. ve 10. yüzyıllarda surlar onarımlardan geçirilmiştir. Sur duvarlarının büyük bir bölümü bakımsız ve harap haldedir.

Vize Kalesi ve Surları

Kırklareli İli, Vize İlçe merkezinde yer alan kale yapısının surlarından günümüze çok az bir bölümü ulaşabilmiştir. Güney yönündeki surlar yaklaşık 3-4 m yüksekliğindedir ve büyük taş bloklardan yapılmıştır. Biri hamam binasının kuzeybatı köşesinin hemen gerisinde ve diğeri bunun 30 m kuzeybatısında olmak üzere surlara dikey olmayan biraz güneye çevrilmiş iki burç görülür. Güneyde yer alan beşken burcun yüksekliği 5 m olup, ön cephesinde bir mazgal pencere görülmektedir. Kuzeydeki dikdörtgen burç 5.7x4.47 m ölçülerinde, 6 m yüksekliğindedir. Bu burç üzerinde de mazgal vardır. Biraz ileride, 37.6 m uzunluğunda oldukça iyi korunmuş sur kısmı vardır. Bu surun yüksekliği 5 m, kalınlığı altta 2.1 m, 1.5 metredir. Surlar 1.53x0.4 m veya 1.47x0.6 m büyüklüğünde taş bloklardan yapılmıştır.

Bu şekilde 37,6 m devam ettikten sonra doğuya yönelirler ve bundan sonra kaplama taşları alınmış bir bölüm başlar. Burada 0.35 m kalınlığında ve 0.28 m uzunluğunda tuğlalardan yapılmış beş sıra tuğla hatıl görülür. Yolun kuzeybatısında kısmen yıkılmış yuvarlak bir burç vardır. Çapı içeriden 4 m ve duvarlarının kalınlığı da 1,7 metredir.

Burcun ön ve arka cepheye açılan birer kapısı vardır. Sokağa doğru açılan kapı tamamen yıkılmıştır. Surlar bu burcun karşı tarafından itibaren doğuya dönerler, ilk 40 metrede arazi

üzerinde hiçbir şey görmek mümkün değildir. Bundan sonra 18 m uzunluğunda bir sur parçası, daha sonra iç ölçüsü 8.6x9 m boyutlarında bir burç kalıntısı ve en doğuda 6.5 m uzunluğunda yine bir sur parçası görülür. 1.7 m kalınlığındaki bu son sur kalıntısından sonra kale duvarları tamamıyla kaybolur. Günümüzde surların güneydoğusunda yuvarlak kemerli bir giriş bulunmaktadır. Kapının kuzeybatısında Roma dönemine ait yaprak motifi friz devşirme olarak kullanılmıştır. Bu kapının güneybatısında ve kuzeyinde yarısı yıkılmış iki burç vardır. Burcun doğusunda duvarlar devam etmektedir ve yıkılmış bloklar vardır. Bu burcun doğu tarafında, yaklaşık 40 m uzaklıkta 18 m uzunluğunda bir duvar görülmektedir. Aynı doğrultuda doğu-batı doğrultusunda yer yer yıkılmış olarak devam eden 41 m uzunluğunda duvarlar bulunmaktadır. Batı yönündeki sur duvarı yapılaşma nedeniyle büyük zarar görmüştür ve kısmen izlenebilmektedir. Surlar yapılaşma ve açılan yollar nedeniyle büyük oranda tahrip olmuştur. Kalenin içinde ve çevresinde çok sayıda kaçak kazı çukurları bulunmaktadır.

3.7.6. Manastır ve Kiliseler

Vize Mağara Manastırları

Vize Asmakaya Mevkii'nde, Bizans Dönemi eserleridir. Bir takım sıralı doğal mağaralardan yararlanarak, taş ustalarının şekillendirmesiyle meydana gelmiştir. Yakın çevresinde yine benzer özellikler taşıyan kaya mezarların varlığı da göze çarpmaktadır. Manastırın bir kısmı, hayvan ağılı olarak kullanılmaktadır.

Aya Nikola Manastırı

Kıyıköy Kasabası, Papuçdere yolu üzerinde güney yamaçta, kasabaya 700 metre mesafededir. Bizans Dönemi (6- 9. yy.) kaya manastırlarının en iyi örneklerindendir. Zemin katta kilise, daha aşağıda ayazma, üstte keşişlere mahsus bölümler bulunmaktadır. Kayalara oyularak meydana getirilmiş kademe halinde hücreler vardır. Kuzey tarafta merdivenle ayazmaya inilmektedir. Kilisenin doğusunda ikinci bir giriş daha bulunmaktadır. 19. yüzyılda Rumlar tarafından kaya galerilerinin önü ahşap bir girişle tamamlanmış, ancak bu bölüm daha sonra ortadan kaldırılmıştır.

Koyunbaba Kilisesi

Osmanlı Döneminde Bulgarlarla Türklerin birlikte yaşadığı Merkez İlçe'ye bağlı Koyunbaba Köyü'nde bulunmakta ve kısmen sağlam durumdadır. 19.y.y. ikinci yarısındaki mimari özellikleri taşıyan kilise, düzgün yonu kesme taş kaplama olup, köşe taşları çerçevesi olarak işlenmiştir. Çatı kısmı çökmüş haldedir. Bulgarların Koyunbaba Köyünde yaşadığı dönemde Hristiyan Bulgarların ibadetine açık olan kilise, 1924 yılındaki mübadelede Bulgarların köyden ayrılmasından sonra bir süre değirmen olarak kullanılmış, daha sonra kendi haline terk edilmiştir.

Asma Kaya Mağara Manastırı

İlçe merkezinin 1650 metre kuzeydoğusunda yer alan Asma Kaya Mevki kayalık formasyonlu bir vadidir. Bu vadi içerisinde, gerek doğal gerekse insan eliyle yapılmış oyma mekanlar (konut, kilise) pişmiş toprak su künkleri, amorf seramik parçaları yer almaktadır. Alan olasılıkla Geç Roma ve Erken Bizans Dönemleri'nde iskan edilmiştir. Bu alanda üç farklı kilise görülmektedir. Orta kilise içlerinde en büyük olanıdır. Yaklaşık 10x6 m ebatlarında, tavan yükseklik 5 m civarındadır. Ayrıca apsisin sağ üst tarafında kayayı oyma bir bölüm daha bulunmaktadır. Yaklaşık 2x2 m ebatlarındaki bu odaya duvara oyulmuş bir merdivenden çıkılmaktadır. Merdivenin üst kısmı tahrip edilmiştir. Narteksin batı kısmında niş şeklinde odalar bulunmaktadır. Kuzey kilisenin giriş kısmı batıda, apsis kısmı doğuda yer almaktadır. Kuzey kilisenin güney kısmında kuzeye doğru uzanan yan yana dizilmiş daha küçük üç mekan bulunmaktadır. Ana mekanın kuzeyinde de iki farklı bölüm olduğu görülmektedir. Ana mekanın üzeri tonoz şeklinde oyulmuş olup, tavan yüksekliği 3 m civarındadır. Diğer bölümler yaklaşık 2 m yüksekliğinde olup, ön kısımlarında girişleri bulunmaktadır. Ayrıca bütün bölümler arasında duvarlarda geçiş boşlukları açılmıştır. Kuzey kilisenin dışı bakan duvarında, önünde saçak olduğunu düşündüren ahşap hatılların yerleştiği boşluklar ve çok sayıda oyma niş bulunmaktadır. Güney kilise ebat olarak en küçük olup, diğer iki kilise yapısına göre daha az tahrip edilmiştir. Tavanında ve apsis kısmında oyulmuş haç motifleri bulunmaktadır.

Balkaya Kült Alanı

Köy merkezinin 450 metre güneydoğusunda, Balkaya-Aksicim yolunun sağında, yolun 200 metre güneybatısında bulunan kilise doğal kaya kitlesinin içi oyularak şekillendirilmiştir. Çevresinde çok sayıda kayaya oyulmuş dikdörtgen formda mezarlar bulunmaktadır. Kayaya

oyma kilisenin kuzeyinde giriş kapısı yer almaktadır. Tek nefli kilisenin kayaya oyma ikonostasisinin bir bölümü kırılmış olsa da 3 kemer açıklığına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Kilisenin hemen batısında kayaya oyulmuş pitos formunda, muhtemelen depolama maksatlı yapılmış bir küp bulunmaktadır. Bunların üzerindeki alanda kayaya oyulmuş birçok dikdörtgen formda mezarlar görülmektedir. Kilisenin doğusunda ağız kısmı güneye bakan, yan yana iki mekan yer almaktadır.

Şükrüpaşa mağara manastırı

Köyün 1,3km kuzeydoğusunda orman içerisinde bulunan, manastır olarak kullanılmış doğal mağara oluşumu. Kilisenin ana mekanını oluşturan kısım, üç tarafı doğal kaya ile çevrili üzeri açıktır. Yaklaşık 7mt ye 15mt ebatlarındadır. Bu kısmın önünde bir duvar bulunduğu ve üzerinin kiremit kaplı ahşap bir çatı ile örtülü olduğu söylenmektedir. Çatıyı oluşturan kiriş izleri doğal kaya duvarda görülebilmektedir. Güney kısımdan bir yan mekan şeklinde doğal bir mağaraya girilmektedir. Mağaranın içi su doludur, duvarlarında niş şeklinde oyuklar görülmektedir.

Kuzulu koyva kaya oyma kilisesi

Doğal kayaya oyularak oluşturulmuş kilise, köyün 3,3km kuzeyinde ormanlık alanda bulunmaktadır. Doğal bir mağara oluşumunun bir kısmının el ile şekillendirilmesiyle oluşturulmuştur. Ana mekan önünde dairesel apsis kısmı bulunmaktadır. Ölçüleri yaklaşık 4 mt ye 7mt dir. Üstü tonoz şeklinde oyulmuş, ortasından kemer şeklinde bir çıkıntı yapılmıştır. Ana mekanın giriş kısmının solundan daha küçük bir yan mekana geçilmektedir. Bu kısım da önü kavisli ve bu kısımda üç tane yan yana üstü kemerli küçük niş bulunmaktadır.

Kaynarca kaya kilisesi

Beldenin güneybatısında bulunmaktadır. Doğal kaya kitlesinin içi oyularak şekillendirilmiş kilise yapısıdır. İç içe iki mekandan oluşmakta olan kilise doğuya bakan kaya bir yamaca oyularak oluşturulmuştur. Ön mekan kuzey güney doğrultusunda dikdörtgen planlı yaklaşık 4x10 m ebatlarında, üzeri tonoz şeklinde oyulmuştur. Kuzey kısmı daireseldir ve bu bölümde iki haç motifi bulunmaktadır. Batısında ise daha küçük bir oda daha bulunmaktadır. Bu iç oda yaklaşık 3x3 m ebatlarında üzeri çapraz tonoz şeklinde oyulmuştur. Ön bölümün güney tarafında, zeminde tahıl küpü şeklinde bir oyuk bulunmaktadır. Ayrıca duvarlarda çok sayıda

irili ufaklı nişler oluşturulmuştur. Ana mekanın dışında, girişinin üzerinde, önünde saçak olabileceğini düşündüren ahşap hatıl boşlukları görülmüştür. Kilisenin 15 m kuzeyinde yine aynı kaya yamacına oyulmuş bir mekan daha bulunmaktadır. Yaklaşık 3x3 m ebatlarında, kare planlı, üstü konik bir şekilde baca gibi oyulmuş ve dışarı açılmaktadır. Mekanın bu şekli, ortasında ateş yakılarak yemek pişirilen bir yer olabileceği izlenimi vermektedir.

Baklaya kayaya oyma kilise-1

Köy merkezinin 500 metre güneybatısında ana yolun 100 metre güneybatısında bulunan kilise doğal kaya kitlesinin içi oyularak şekillendirilmiştir. Tamamen kayaya oyularak yapılmış olan kilisenin üst örtü sistemi günümüzde mevcut değildir. Kilisenin kuzeyinde apsis yarım kubbesinde haç kabartması bulunan bir şapel yer almaktadır. Kilisenin güneyinde ise yine kayaya oyulmuş dikdörtgen mezarlar bulunmaktadır. Yapı içerisinde ve çevresinde sırlı ve sırsız Bizans dönemine ait keramik parçaları görülmektedir.

Baklaya kayaya oyma kilise -2 Köy merkezinin 500 metre güneybatısında köy girişi ana yolun 110 metre güneybatısında bulunan kilise doğal kaya kitlesinin içi oyularak şekillendirilmiştir. Tek nefli, tamamen kayaya oyularak yapılmış olan kilisenin üst örtüsünün bir kısmı yıkılmış sonradan beton dökülerek tamamlanmıştır. Önündeki kayaya oyma narteks kırılmış olup, ikonostasisin sadece kuzeyde küçük bir kısmı mevcuttur. Yapı çevresinde sırlı ve sırsız Bizans dönemine ait keramik parçaları görülmektedir.

Kıyıköy liman oyma kilisesi

Kilise Kıyıköy Limanı'nda surun dibinde bulunan doğal kayaya oyulmuştur. Girişi güneye bakmakta olan yapı, dikdörtgen planlı, doğu batı yönünde konumlanmış, yaklaşık 4x7 m ebatlarındadır. Doğu kısmında apsisi bulunmaktadır. Üstü tonoz şeklinde oyulmuştur. Kuzey duvarında üstü kemerli bir niş oyulmuştur. Duvarlarında düzenli olmayan Grekçe yazılar kazınmıştır. Batı duvarının orta kısmında küçük bir haç motifi ve altında grekçe "Stefanos" yazısı görünmekte, apsisin sağında da haç motifi bulunmaktadır.

Kıyıköy Liman Oyma Kilisesi (Batı) Kilise

Kıyıköy Limanı'nda surun dibinde bulunan doğal kayaya oyulmuştur. Girişi güneye bakmakta olan yapı, dikdörtgen planlı, doğu batı yönünde konumlanmış, yaklaşık 4x7 m ebatlarındadır. Doğu kısmında apsisi bulunmaktadır. Üstü tonoz şeklinde oyulmuştur. Kuzey duvarında üstü kemerli bir niş oyulmuştur.

3.7.7. Türbeler ve Kümbetler

Zindan Baba Türbesi:

Hükümet binası yanında yer almaktadır. Sağlam durumda bulunan Zindan Baba Türbesi, Bursa tipi türbeleri anımsatmakta ise de esas mahiyeti tam olarak bilinmemektedir. Tuğla ve köfeki taşından yapılmıştır. Daha önceden binanın üzerinde tahtadan bir saat kulesi bulunmakla birlikte, sonradan yıkılmıştır. İçindeki mezar, Bulgar ve Yunan askerleri tarafından tahrip edilmiştir. Üç katlı olan binaya kuzeydoğu cephesindeki küçük bir kapıdan girilmektedir. Dikdörtgen prizma şeklinde yükselen kulenin üstünde silindirik şeklinde bir kasnak yer alır. Her katta, kare tabanlı tek bir hacim bulunur. Yapının bodrum katında, beşik tonoz örtülü 3.70x3.90 m. boyutlarındaki türbe kısmı yer almaktadır.

Binbir Oklu Ahmet Baba Türbesi:

Erenler Köyü girişinde bulunmaktadır. 14. yüzyılın ikinci yarısında yapılmış, sekiz köşeli, her cephesinde sivri kemerleri bulunan, kapı büyüklüğünde yedi penceresi olan bir yapıdır. Duvarlar kalın, muntazam kesme köfeki taş kaplamadır. Kubbe sekiz köşeli tambur üzerine oturtulmuştur. Orijinalinde kurşun kaplı iken, halen çimento sıvalıdır. 14. yüzyıla ait olan içindeki yapı, 16. yüzyılın mimari karakterini taşımaktadır.

Şehbali türbesi ve mezarlığı

İlçe merkezinde yol kenarında mezarlık alanı içerisinde yer almaktadır. Türbe olarak tanımlanan yapı küçük açık bir mezar yapısıdır. Yaklaşık 1.5 m yüksekliğinde, 50x100 cm boyutlarında bir yapıdır. Ön kısmında mezarda yatan şahsa ait bilgilerin yer aldığı demir bir korkuluk bulunmaktadır. Mezarlık alanında Osmanlıca yazılı mezar taşları ve menhir şeklinde yazısız taşlar bulunmaktadır. Çevreye dağılmış durumda birçok Osmanlıca yazılı taş ve sarıklı taş parçaları bulunmaktadır. Okunabilen en erken tarihli mezar taşı H.1109 tarihlidir.

3.7.8. Hamamlar

Hızırbey Hamamı (Çifte Hamam)

Kırklareli merkezinde, Cumhuriyet Meydanı'nda bulunmaktadır. 1383 (H.785) yılında Köse Mihalzade Hızırbey tarafından yaptırılmış, 1683 yılında, Hacı Hüseyin Ağa tarafından onarılmıştır. Halen faal durumdadır. Duvarların dış yüzeyi düzgün yonu köfeki kaplamadır. Kubbe fenerlerinin işçiliği köfeki olup, dikkat çekicidir. Hamam, bitişigindeki arasta ile birlikte yapılmıştır.

Babaeski Hamamı

Hükümet binası yanında, asfalt üzerindedir. Halen faal durumdaki yapı, tek klasik tip, kargir camekânlıdır. Üstü çatı, dış kısmı çimento ile sıvanmış ve yapı tarzı belli değildir. Kurnalar ile döşeme mermerden olup, orijinaldir.

Lüleburgaz Sokollu Mehmet Paşa Hamamı

Sokullu Mehmet Paşa tarafından Mimar Koca Sinan'a yaptırılan Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi ile birlikte 1569-1570 yıllarında yapılmıştır. Uzun yıllar özel şahıslar tarafından amacı dışında işletilen yapı, Lüleburgaz Belediye Başkanlığı tarafından kent müzesi olarak kullanılmak maksadıyla restore edilmektedir. Türk klasik hamamlar tipinde kadın ve erkekler kısmından oluşan çifte hamamdır. Üstü kubbeli olup, etrafında gelir getirmesi maksadıyla yapılmış 11 adet dükkân vardır.

3.7.9. Hanlar

Lüleburgaz Sokollu Mehmet Paşa Kervansarayı

İlk yapıldığında külliyeinin kuzeyinde tabhane ve imaret ile birlikte yapılan yapı, 1935 yılında yol geçirilmesi maksadıyla yıkılmıştır. Bu gün arasta duvarına bitişik duvar üzerinde ocak ve duvar nişleri, taç kapı ve giriş bölümünün batısında tam olarak ne işe yaradığı anlaşılamayan dikdörtgen bir yapı ayakta kalmıştır.

Evliya Çelebi Seyahatnamesinde, Kervansaray hakkında şunları yazmaktadır.

Lüleburgaz'ın kervansarayı büyük bir kapıdan girilen kale gibi karşı karşıya yüzeli ocağı olan büyük bir handır. Avlusu, deve konulan yeri ve ahır dardır ki, sadece ahır üç binden fazla hayvan alır. Kapıda devamlı olarak bekçileri bulunur. Akşam olunca kapıda mehterhane çalınır kapı kapanır. Bekçiler vakıf olan kandilleri yakıp kapı dibinde yatarlar. Eğer gece yarısı misafir gelirse kapıyı açıp içeri alırlar. Hazır yemek getirirler. Amma dünya yıkılsa içeriden dışarı bir kimse bırakmazlar. Vakıf şartı böyledir. Tâ bütün misafirler kalkınca yine mehterhane çalınır herkes malından haberdar olur. Hancılar tellallar gibi;

-“Ey ümmet-i Muhammed, Malınız, canınız, atınız, donunuz tamam mıdır? Diye rica edip bağırırlar. Misafirler;

-“Hepsi tamamdır. Hak, hayır sahibine rahmet eyleye” dediklerinde, bunlar kapıları açıp kapı dibinde;

-“Yollarda gafil gitmen, vakit kaybetmen, herkesi arkadaş etmen, yürün, Allah kolaylık getire” diye dua ve nasihat ederler. Herkes bir tarafa yol alır. Bu yapı da Sokullu Mehmet Paşa'nın olup, demir kapının kemeri üzerinde beyaz mermer taş Karahisari hattıyla kitabesi şöyle yazılmıştır. “Bu kervansaraya gelen oldu hep revan”.

3.7.10. Şapeller

Kayalı şapeli

Kesme taş ve tuğla duvarlı küçük kilise yapısı. Günümüze ulaşan duvar kalıntılarından anlaşıldığı kadarıyla, kilise bazilika planlı ve üç neflidir. Yaklaşık 5mt ye 7mt ebatlarındadır. Duvarları, temellerde moloz taş, üst kısımda tuğla hatıllı kesme taştır. Bulunan sıva parçalarından iç kısmının fresklerle süslü olduğu anlaşılmaktadır. İç mekanda bulunan temel izlerinden çatının dört dikme üzerine oturduğu anlaşılmaktadır. Etrafta bulunan çok sayıda kiremit parçası, çatısının ahşap konstrüksiyon ve üzerinin kiremit kaplı olabileceğini göstermektedir.

3.7.11. Şehitlikler

Kırklareli Garnizon Şehitliği

Eski İstanbul yolu üzerinde bulunmakta olup, üçgen bir mezarlık içerisinde yer almaktadır. Şehitlik, sivil ve askeri şehedaya aittir. Eski İstanbul yolu üzerinde bulunmakta olup, üçgen bir mezarlık içerisinde yer almaktadır. Şehitlik, sivil ve askeri şehedaya aittir. Yapımına 1926 yılında başlanmış ve 1930'lu yılların başlarında tamamlanmıştır. Altıgen kaide üzerine üstte birleşen üç sütundan oluşan anıt son yapılan onarımda kare kaide üzerine yukarıya doğru daralan kare kesitli dikilitaş şeklinde yeniden yapılmıştır. Şehitlik içerisinde Osmanlı Dönemi mezar taşları da bulunmaktadır. 1963 yılında Türkiye Şehitlikleri İmar Cemiyeti tarafından yeniden düzenlenmiştir.

Cevizköy (Balkan) Şehitliği

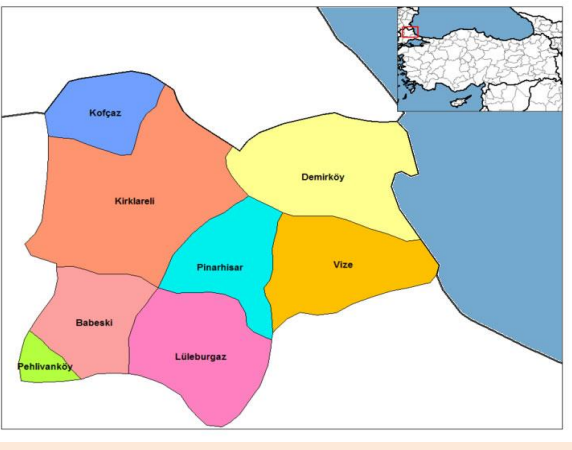
Kırklareli İli, Pınarhisar İlçesi, Cevizköy Köyü, Şehitlik mevki, E.19.d.17.c(a)paftada yer alan Cevizköy Balkan Şehitliği, Osman Ağa komutasındaki, 1912 Balkan Harbinde geri çekilen Bulgar kuvvetlerince pusuya düşürülerek şehit edilen 85 Mehmetçiğin köylüler tarafından gömüldüğü yerdir. 1986 yılında, şehit olan 85 Mehmetçiğin anısına bir anıt dikilmiştir. Şehitliğin girişinde uzun bir yürüme yolu, tören alanı, tören alanında 1986 yılında dikilen bir anıttır ve arkasında şehitlere ait mezarlık bulunmaktadır. Şehitliğin etrafı askeriye tarafından tel örgülerle çevrilmiştir.

Poyralı Şehitliği

Poyralı köyünün kuzeydoğusunda, Yeni Bağlık mevki, 9 pafta, 691 parselde Pınarhisar-Vize asfaltı üzerinde yolun sağ tarafında yer almakta olup, şehitliğin girişinde bulunan yürüme yolunun sonunda, askeriye'nin 1981 yılında diktiği anıta ulaşılmaktadır. Alan çam ağaçları ile kaplanmış ve şehitliğin etrafı taş duvar ve tellerle çevrilmiştir. Şehitliğin doğusunda Balkan Savaşları sırasında şehit düşen üç kişiye ait mezarlık bulunmaktadır.

3.8. KIRKLARELİ İLİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

3.8.1. İlin Coğrafi Konumu

Yüz Ölçümü	6.550km ²	
Nüfusu	351.684	
Yıllık Ortalama Yağış	570.1mm	
Ortalama Sıcaklık	13.3 ⁰ C	
Kırklareli ilinin 7 ilçesi		

Şekil 3 Kırklareli ilinin Coğrafi Konumu

Marmara Bölgesinde Trakya Istranca (Yıldız) Dağları ve Ergene Ovası bölümleri üzerinde yer alan hudut ilimiz, kuzeyinde Bulgaristan, kuzey doğusunda Karadeniz, güney doğusunda İstanbul, güneyinde Tekirdağ ve batısında Edirne ile çevrilidir. Yüzölçümü 6.550 kilometrekaredir. Büyüklük bakımından 81 il içerisinde 55. sıradadır. Bulgaristan'a 180 kilometre kara sınırı, Karadeniz'e 60 kilometre deniz kıyısı bulunmaktadır. Denizden 203 metre yüksekliktedir. Kuzey ve doğusu dağlık ve ormanlık, diğer bölümü genelde düzlük arazidir. Bölgede kara iklimi hakimdir. Kışları sert ve yağışlı, yazları sıcak ve kurak geçer. Başlıca akarsuları Ergene Nehri, Rezve Deresi, Tekke Deresi, Şeytandere, Kocadere, Büyükdere, Balaban Dere, Papuç Dere, Kazan Dere ve Vize Deresidir. Bitki örtüsü olarak ormanlık ve step özelliği göstermektedir.

3.8.2. İlin Jeomorfolojik Özellikleri

Kırklareli, Türkiye'nin Avrupa Kıtasında bulunan Trakya Bölgesinde yer alır. 41°44 - 42°00 Kuzey Enlemleri ile 26°53 - 41°44 Doğu Boyamları arasında kalır. 6.555 km² toprak büyüklüğüne sahiptir. Kuzeyden 159 km sınır uzunluğu ile Bulgaristan, doğudan 58 km. kıyı uzunluğu ile Karadeniz, batıdan Edirne, güneydoğudan İstanbul, güneyden ise Tekirdağ illeri ile çevrilidir. Toprakların %48i dağlık, %35i dalgalı arazi, %17si ise ovalıktır.

Bölge, yeryüzü şekilleri bakımından çeşitli görünümler yansıtır. Kuzey ve Kuzeydoğu doğrultusunda uzanan Yıldız Dağları (Istrancalar) Kırklarelinin kuzeyinde bir nevi Tabii duvar meydana getirir. Istranca adı, özellikle dağların güney yamaçlarından çok sayıda dere, çay çıkması dolayısıyla "Akıntılı- Akarsulu Yer" anlamına gelmektedir. Pınarhisar ilçesine bağlı Evciler Köyü ile Vize ilçesine bağlı Sergen Kasabası arasında kalan Mahya (Magiada) Tepesi 1.031 metre ile Yıldız Dağlarının en yüksek tepesini oluşturur. En düşük seviye Karadeniz kıyısında 10 metre kadardır. Bu vaziyetde Trakya, kenarları oldukça yüksek tepelik, ortası çukur (Ergene Ovası) bir çanak biçimindedir. Ancak çeşitli nedenlere bağlı aşınmalarla yavaş yavaş düzleşmeye başlamış bir ova görünümü vardır. Bölgenin toprak yapısı, yeryüzü görüntüsü 1. ,2. ve 3. Jeolojik Zamanlarda biçimlenmiştir. Bundan dolayı toprak çeşitli katmanlarla zenginleşmiştir. Oturmuş, sıkışmış, durağan katmanlar nedeniyle 4. Derece Deprem Bölgesi kabul edilir. Bulgaristan, Romanya ve Rusyanın güneyinde meydana gelen depremlerden etkilenir.

Kırklareli büyük ölçüde dağlık ve platoluk bir arazi görünümündedir. İl coğrafyasının % 48'ini dağlar oluşturmaktadır. Bölgenin en önemli yükseltisi ise kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan Yıldız Dağları (Istranca)'dır. Karadeniz'e paralel uzanan bu dağlar, Bulgaristan sınırından başlamakta ve Durusu Gölü'ne kadar alçalarak uzanmaktadır. Yıldız Dağları, Kuzey Anadolu Dağları ile aralarında yapısal fark olmasına rağmen, aynı doğrultuda uzandıkları için Kuzey Anadolu Dağlarının Trakya' daki uzantısı olarak kabul edilmektedir. Ege Havzası ile doğrudan Karadeniz'e ulaşan akarsuların havzalarının birbirinden ayıran bu bölge, bütünüyle orta yükseklikte bir dağdır. Bu dağların en yüksek noktası ise Pınarhisar ile Demirköy ilçeleri arasında yer alan Mahya Tepesi'dir (1031 m). Yıldız Dağlarının diğer önemli yükseltileri ise Karamanbayırı Tepe (986 m.), Boyunduruk Tepe (958 m), Fatmakaya Tepesi (901 m), Paraşüt Tepe (877 m), Sivri Tepe (851 m) ve Kale Tepe (846 m)'dir. Yıldız Dağları kuzeyde Karadeniz'e dökülen, güneyde Ergene Ovası'na inen akarsularla derin olarak parçalanmıştır. Bu özellik il'in kuzeybatısında ve Karadeniz eğimli kıyı kuşağında daha belirgindir. Ergene Ovasına doğru dağlar iyice alçalmakta ve yerini düşük yükseltili platolar almaktadır.

Plato, akarsularla parçalanmış düzlüklerdir. Eski Tekirdağ aşınma yüzeyleri olan Yıldız Dağları Masifi, dış kuvvetlerle (akarsular, rüzgâr, sel sulan vb.) parçalanıp aşınarak, aşınmış platoları

oluşturmuştur. Bölgede Kırklareli Morfoloji Haritası yükseltileri 200-500 m arasında değişen düz alanlar geniş yer tutmaktadır. İl' de gerçek dağlık alanı oluşturan Kırklareli-Demirköy çizgisi dışında kalan alanlar platoları oluşturur. Yer yer parçalanmış ve yarılmış olan bu alanlar, dalgalı düzlük şeklinde birbirine çok benzer. Platolar, kuzey ve güney platoları olmak üzere ikiye ayrılır.

Kuzey Platoları Yıldız Dağları ile Karadeniz kıyı kuşağı arasında çeşitli yükselti basamaklarına sıralanmıştır. Belli başlıları Demirköy ve Limanköy platolarıdır.

Güney Platoları ise Ergene Ovası ile Yıldız Dağları arasındaki sahayı kaplar. Yer yer birbirinden Ergene Irmağı'nın kolları ile parçalanmış halde ayrılan bu platoların yükseltisi, güneye doğru inildikçe düşmekte ve giderek ova tabanındaki alüvyal kesimlerle birleşmektedir.

Yıldız Dağları'ndan sonra, Ergene Havzası yönünde vadilerin tabanları genişlemekte ve Bölgenin hemen hemen tüm ovaları burada toplanmaktadır. Bu ovaların tümüne "Ergene Ovası" denilmektedir. Ovalar Vize, Pınarhisar, Kırklareli Merkezi'nin güney kesimleri ile Pehlivan köy, Babaeski ve Lüleburgaz sahasını kaplamaktadır. Ergene Havzası 3. jeolojik zamanda Trakya Yarımadası'nın güneye kıvrılmasıyla çukurlaşmıştır. Çukurlaşan bölgeye Yıldız Dağlarından taşınan alüvyonlar dolmuş, vadi tabanları birleşerek irili ufaklı ovaları oluşturmuştur. Bu ovaların yükseltisi ise 50-150 m. arasında değişmektedir.

Kireçtaşlarını yağış sularının eritmesi sonucunda oluşan eriyik oluşumlara "Karstik şekiller" denilmektedir. Kırklareli İlin'de kireçli araziler Yıldız Dağlarının güney eteklerinden, Pınarhisar ve Vize ilçelerini bir kuşak halinde çevrelemektedir. Kırklareli ve çevresinde bulunan başlıca karstik şekiller:

1. Lapy: Eğimli yamaçlarda yağış sularının kireç taşı (kalker) eritmesi sonucunda oluşmuş taşlar üzerindeki küçük kanalcıklar, oluklar ve delikler şeklindedir. Vize ve Pınarhisar'ın dağlık alanlarında yaygın olarak görülmektedir.

2. Mağara: Karstik alanlarda suların eritmesi sonucunda meydana gelen yer alt boşluklarıdır. Bölgenin en ilginç mağarası, Demirköy ilçesi'nin Sarpdere Köyü yakınlarında bulunan Dupnisa Mağarası 'dır. İçinde sarkıt ve dikitler bulunan Mağara'nın içinde dışarıya çıkan bir dere ve su

birikintisi bulunmaktadır. Vize'nin Soğucak Köyü'nde de vadi boyunca birçok mağara bulunmaktadır.

3. Mesa: Vize platosunda, aşınmanın ilerlemesine bağlı olarak, başlangıçta tüm alanı kaplayan kireç taşları tabakası yarılarak parçalanmış ve adeta bir masa şeklini almıştır. Yatay yapı üzerinde dayanıklı bir tabaka ile taşlanmış olan bu çeşit düzlüklere "Mesa" adı verilir. Vize'de Dere Kayalıkları yöresinde birçok mesa bulunmaktadır. Bunlardan en ilginç Göztepe Tepesi (450 m)'dir. Bu tepenin üzerindeki kireç taşının erimesi ile de lapyalar oluşmuştur.

3.8.3. Jeolojik Özellikler

Kırklareli ili Marmara Bölgesinin kuzeybatısında yer almakta olup, Dereköy sınır kapısıyla Türkiye'yi Bulgaristan'a bağlayan geçiş yollarından birine sahiptir. Kırklareli ilinin kuzeyinde, kuzeybatı güneydoğu doğrultusu boyunca uzanan Istranca Masifine ait metamorfik kayalar yüzeylerken, güneyinde Ergene havzasına ait Tersiyer-Kuvaterner yaş aralığında çökelmiş kırıntılı birimler bulunur. Istranca masifi içerisinde yer alan metamorfik seriler, Kretase yaşlı plütonik kayalar tarafından kesilmektedir. Istranca Masifi, hemen batısındaki Rodop Masifi ile doğusundaki İstanbul Paleozoyiki arasında bir geçiş zonu oluşturmaktadır.

Masifin tabanında Permiyen ve öncesi yaşa sahip yüksek derecede metamorfizmaya uğramış çekirdek kayaları yer almaktadır (Yurtsever vd.1990). Bu çekirdek kayaları, Kırklareli-Dereköy hattı üzerinde ve masifin tüm batı bölümünde yüzeylerken doğuda, Saray-Çatalca civarında geniş bir alanda yüzeylenmektedir. Ayrıca masif içerisinde amfibol gnays, amfibol şist, biyotit gnays gibi ileri metamorfik kayaların yanısıra iri pembe mikroklin kristallerinin egemen olduğu çoğunlukla belli bir şistozite kazanmış gnaysik granitler, alkali metagranit özellikli gnayslar ile kumtaşı görünümlü gnays ve şistlerden oluşan diğer gnays türleri masifteki diğer temel birimleri oluşturmaktadır.

Çekirdek kayalarıyla temsil edilen bu kıtasal kabuk üzerinde Permo-Triyas'tan itibaren uyumsuzlukla başlayan ve Kretase'ye kadar çökelimine devam eden metamorfik çökel paketi yer alır. Yeşil şist fasiyesinde başkalaşıma uğrayan metamorfik çökel paketi, masifin orta ve batı bölümünde karasal (akarsu) kökenli kırıntılı kayalarla başlayıp karbonatlarla biterken, orta ve doğu bölümde sığ denizel kırıntılı kayalarla başlayan denizel şeyl ve türbiditler

şeklindedir. Metamorfik çökel kayalar, Kocabayır metakırıntılı takımı, Şermat kuvarsiti, Ranpana kuvars şisti, Mahya şist takımı, serves metagrovağı ve Dolapdere formasyonu ile temsil olunur.

Istranca Masifi içerisindeki metamorfik seriler Kretase yaşlı granitoyitler tarafından kesilmektedir. Bu granitoyitler büyük kütleler halinde, batıdan doğuya doğru Dereköy, Karacadağ ve Demirköy plütonları olup kompozisyonları gabro ve diyoritten, granodiyorit, siyenit, lökogradit ve granite kadar değişmektedir. Bölgede sadece İğneada civarında gözlenen Üst Kretase yaşlı volkanotortul kayalar, Bulgaristan'da geniş yüzlekler vermektedir.

Istranca (Yıldız Dağları) masifinin en genç birimleri ise Eosen yaşlı Kırklareli kireçtaşları ile başlayan ve Oligosen yaşlı kömürlü seri ile devam eden, Miyosen yaşlı Ergene formasyonu ve Pliyosen yaşlı Karasal Trakya formasyonu ile sona eren genç ve kalın istiftten meydana gelmektedir.

Istranca Masifindeki tektonik hatlar genel olarak KB-GD yönlü olarak gelişmiştir. İkincil yönler ise KD-GB yönlüdür. Yöredeki intrüzyonların yerleşiminde ve maden zuhurlarının gelişiminde KB-GD yönlü tektonizmanın etkisi olmuştur.

Masif içerisinde metamorfik serileri kesen Kretase yaşlı plütonik kayaların varlığı, bölgede metalik ve endüstriyel hammadde açısından maden çeşitliliği yaratmıştır. Ayrıca, Kretase yaşlı granitoyitlerle kesilen bu kayaların etrafında, fels ve skarn zonları oluşmuş olup, hidrotermal etkiler izlenmektedir. Masifte görülen cevherleşmeler, bu granitoyitler içerisindeki genç dayklar içinde ve yan kayaç kontaktlarında gelişmişlerdir. Ergene tersiyer havzasında ise daha çok hammadde ve enerji kaynakları potansiyeli mevcuttur.

Jeolojik zamanda Yıldız Dağları'nın bulunduğu yerde Tethys (Tetis) Denizi bulunuyordu. Bu denizin dibinde bulunan tortullar, kuzey ve güneydeki eski kıta çekirdeklerinin birbirlerine doğru yaklaşmaları sonucu kıvrılarak su yüzeyine çıkarak Yıldız Dağlarını oluşturmuşlardır. Daha sonra meydana gelen dağ oluşumu, kıta oluşumu (epirojenik) ve volkanik hareketler sırasında Yıldız Dağlarını oluşturan taş ve tabakalar sıkışmış, kıvrılmış ve kırılmıştır. Yıldız Dağları 1. jeolojik zaman arazisi olduğu için "masif" adını almaktadır.

Masifler, kıvrılma özelliğini yitirmiş olan yaşlı ve sert kütlelerdir. İl arazisi, genel olarak paleozoik ve IV mesozoik döneme ait Yıldız Masifi'nin çekirdek ve örtü kayaları ile tersiyere ait sedimanter, metamorfik, magmatik kayalardan oluşmuştur. Ergene yöresinde ise eosen kireçtaşları dik bir yamaç meydana getirir.

Bu yamacın eteğinde suyu bol kaynaklar, önünde ise miosen ve pliosen killi, kumlu, kireçli Mermer kristalize kalker ve dolomit dolgu katmanları yer yer alüvyonlarla örtülüdür. Yıldız Masifi'nin uzanımına uygun olarak, Vize'den Kırklareli'nin doğusuna kadar uzanan Kuzeybatı-Güneydoğu yönlü fay hattı ile bu hattı kesen Kuzeydoğu-Güneybatı yönlü ikincil faylar, sahanın tektonik yapısını oluşturmaktadır.

Yıldız Masifi'ni etkileyen Kırklareli- Vize arasındaki fay, normal faydır. İkinci fay sistemi ise Karadeniz kıyılarının girintili-çukuntılı (İğneada-Limanköy) olmasına neden olmuştur. İl toprakları 4. derece deprem kuşağında yer almaktadır.

3.8.4. İklim Özellikleri

Kırklareli iklimi yörelere göre farklılık göstermektedir. Yıldız Dağları'nın kuzeye bakan kesimlerinde Karadeniz iklimi görülür. Buna bağlı olarak yazlar serin, kışlar ise soğuktur. Bu kesimde, yaz ve kış mevsimleri arasındaki sıcaklık farkı az olup, m2 düşen yıllık ortalama yağış

oranı 800-900 mm. dolaylarındadır. Denizden uzak iç kesimlerde ise karasal iklim görülmekte olup, yaz ve kış mevsimleri arasında sıcaklık farkı yüksektir. İç kesimler, her mevsim yağış almakla birlikte, yıllık yağış miktarı kıyı kesimlere göre oldukça azdır. Bu kesimlerde, yıllık sıcaklık ortalaması 13,3°C, m² düşen yağış ortalaması ise 570,1 mm. dolaylarındadır.

3.8.5. Hidrografya

3.8.5.1. Akarsular

İlimizde bulunan belli başlı akarsular Havsa Deresi, Şeytandere, Turgutbey Deresi, Lüleburgaz Deresi, Uğurlu Deresi, B.Karıştıran Deresi, K.Karıştıran Deresi, Evrensekiz Deresi, Sazlıdere, Lişko deresi ve Ergene nehridir.

Bunların yanı sıra rejimleri düzensiz ve ufak debili Karadeniz'e dökülen dereler ve Ergene'nin yukarıda sayılanlar hariç ufak kolları bulunmaktadır.

3.8.5.2.Göller

İlimizde bulunan belli başlı göller; Erikli Gölü, Mert Gölü (Koca), Saka Gölü, Pedina Gölü, Hamam Gölüdür.

3.8.5.3. Baraj Gölleri

Kırklareli Barajı, Papuçdere Barajı, Kazandere Barajı, Sultanbahçe Dere Barajı, Elmalidere Barajı, Armağan Barajı, Kayalıköy Barajı, Kurudere Göleti, Lüleburgaz Kırıkköy Göleti, Lüleburgaz Kışlacık Göleti, Dolhan Göleti, Karacaoğlan Göleti, Lüleburgaz Umurca Reisdere Göleti, Çiğdemli Göleti, Lüleburgaz Hamzabey Göleti, Babaeski B. Osmaniye Göleti, Lüleburgaz Çeşmekolu Sayadere Göleti, Lüleburgaz Çukurpınar Göleti, Evrensekiz Göleti, Merkez Deveçatağı Göleti, Sarıcaali Göleti, Çengelli Göleti, Ertuğrul Göleti, Babaeski Terzili Akkadındere Göleti, Katranca Göleti, Lüleburgaz Ayvalı Göleti, Lüleburgaz Ayvalı Akandere Göleti, Merkez Kavakdere Göleti, Lüleburgaz Karaca ağaç Göleti, Babaeski Oruçlu Göleti, Lüleburgaz Celaliye Göleti, Lüleburgaz Ceylanköy Göleti, Merkez Karahıdır Göleti, Lüleburgaz Tatarköy Göleti, Lüleburgaz Sakızköy Göleti, Üsküp Göleti, Evciler Göleti, Sofuhalil Göleti, Sarıcaali Göleti, Turgutbey Göleti, Sergen Göleti.

3.8.5.4. Şelaleler

Cehennemdere Şelaleleri

Şelaleler Vize'ye bağlı Kızılağaç köyü sınırları içerisinde olup İstanbul'dan yaklaşık 2,5 saatlik bir yolculukla ulaşılmaktadır. Cehennem Şelaleleri adını kanyonlar arasından akan sulardan ve sarp kayalardan almaktadır. Bu derenin adı Kerevizderedir. Kıyıköy'ün kuzeyinden Karadeniz'e dökülmektedir. Şelale dar uzun bir kanyondan ve 6-7 metre yüksekten akmaktadır. Bu ilk şeleleden 500 metre ileride ikinci şelaleye ulaşılmaktadır.

Fotoğraf 7 Cehennemdere Şelalesi

3.8.6. Mağaralar

Yıldız Dağlarında araştırma yapılan 26 mağara bulunmaktadır.

Bağlar Mağarası

Bağlar Mağarası Sergen Köyü'nün 3.5 km kuzeybatısında, Kanlı Deresi'nin batı yakasında, Ocak Mağarası'nın 50 m güneyinde ve taş ocağının yanındadır. Bağlar Mağarası Istranca Masifi'nin güney Paleozoik granitleri ve metamorfik kayalarının içinde bulunan ince kireçtaşı kalıntılarında oluşmuştur. Bu yüzden mağara içinde çok az sayıda damlataş oluşumu mevcuttur. Mağara 318 m uzunluğundadır ve 3 kata yayılmış 1-4 m genişlik ve 1-6 m yükseklikte birçok geniş pasaja sahiptir. Bağlar Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Bağlar Mağarası yöredeki en önemli yer altı habitatlarından biridir. Mağarada yıl boyunca orta büyüklükteki nalburunlu yarasalar, *Rhinolophus euryale* ve *Rhinolophus blasii*, bulunmaktadır. Bu türler mağarayı hem kışlama hem de yavrulama için kullanmaktadır. Yaz dönemi araştırmalarında dört türden 1,600 yarasa kaydedilen mağarada toplam dokuz türe rastlanmıştır. Bunların arasında, Trakya'nın Türkiye sınırları içinde kalan bölümünde ilk kez kayda geçen *Meta menardi* de mevcuttur. Bunların yanı sıra henüz tanımlanmamış Acaridae, Diplopoda, Lepidoptera, Isopoda, Collembola ve Gastropoda örnekleri de bu mağarada bulunan canlılar arasındadır.

Bezirgan Mağarası

Bezirgan Mağarası Demirköy ilçesindeki Sivrililer Köyü'nün kuzeyindeki vadide yer alan fosil bir mağaradır. Istranca Masifi'ndeki mezozoik metamorfik ve intrüsif kayaların içindeki kireçtaşı katmanlarında oluşmuştur. Mağaranın girişinden itibaren ilk 10 metresi çöküntü kayalarıyla kaplı olup asıl galeriyi oluşturan kısımlar çamurla kaplıdır. Mağara içinde damlataş oluşumları yoktur. Mağaranın toplam uzunluğu 75 m, derinliği 25 m olarak ölçülmüştür. Bezirgan Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Bezirgan Mağarası kış boyunca küçük bir *Rhinolophus Euryale*, *Rhinolophus hipposideros* ve *Rhinolophus ferrumequinum* kolonisine ev sahipliği yapmaktadır (toplam 34 yarasa). Ayrıca mağara girişindeki bir çatlakta yaklaşık 20 adet *Miniopterus schreibersii* de kaydedilmiştir. Bunların, mağarayı göç sırasında transit yuva olarak kullandığı sanılmaktadır.

Bostanlıktarla Mağarası

Bostanlıktarla Mağarası Vize'nin Kışlacık Köyü kuzeyinde, büyük bir tarlanın ortasında yer almaktadır. Mağara Istranca Masifinin güney sırtındaki Mezozoik metamorfik intrüsif

kayalarla Orta-Üst Eosen karbonatlarının temas hattında yer alan küçük mağaralardan biridir. Güneybatı istikametine doğru seyreden mağara 98 m uzunlukta ve galeri genişliği en fazla 2 m kadardır. Mağaranın içinde ufak bir su akıntısı vardır ve bazı bölümlerde sarkıt, dikit ve damlataş perdeleri gözlemlenmiştir. Bostanlıktarla Mağarası'nda çömlek parçalarına rastlanmıştır. Bostanlıktarla Mağarası'nda kış uykusunda sadece bir adet *Rhinolophus ferrumequinum*'a rastlanmıştır. Bunun yanısıra mağarada üç omurgasız türü bulunmuştur ve bunlara muhtemel yeni tür *Centromerus bumadi* sp. n. de dahildir. Ayrıca mağaradan alınmış ve henüz tanımlanmamış Opiliones, Ixodida, Acaridae, Diplopoda, Isopoda, Collembola ve Gastropoda örnekleri de mevcuttur.

Çatalyol Subatanı

Çatalyol Subatanı Bulgaristan sınırı yakınındadır. Mağara orman içindeki ufak bir dere yatağından su toplamaktadır. Istranca Masifi'nin kuzeybatı sırtında, Paleozoik granit ve metamorfik kayalardaki Mezozoik mermer formasyonları içinde oluşmuştur. Mağaranın girişindeki büyük dikey çatlaktan giren su, mermer bloğu basamaklar halinde aşındırarak 60 metrelik dikey mesafeden sonra geçirimsiz tabakaya ulaşmakta, 2 ila 5 m genişliğindeki yatay çatlak içerisinde yaklaşık 200 m güneye doğru yol almaktadır. Mağara toplam 326 m uzunluğa sahip olup bir sifonla sona ermektedir. Çatalyol Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Çatalyol Subatanı içinde en dikkat çekici bulgular en derin galeride kış uykusunda gözlemlenen Schreiber yarasaları (yaklaşık 1,200 adet) ve Türkiye'de ilk kez rastlanan *Porrhomma convexum* isimli örümcek türüdür. Yine bu mağarada *Beyaz Burun Sendromuna* yakalanmış bir *Myotis myotis/blythii*'ye rastlanmıştır.

Ceneviz Mağarası

Ceneviz Mağarası Tekirdağ'da, Bahçeköy'ün kuzeybatısında Saklısu adı verilen bölgede yer almaktadır. Mağara Istranca Masifi'nin Orta-Üst Eosen karbonatları içerisinde oluşmuştur ve üç girişi vardır. Saklısu Uvala'sının suyu alt girişin hemen önünden batmakta ve bir yer altı deresi oluşturmaktadır. Bu akıntı birkaç ufak göl oluşturarak kum ve çakıl bir yüzey üzerinden akıp üst fosil girişin 16 m ötesinde batarak gözden kaybolmaktadır. Aktif pasajın üzerinde, büyük miktarda damlataş oluşumuna sahip bir fosil pasaj mevcuttur. Bu pasajın zemini kum ve çakıl birikintileriyle kaplıdır. Her iki pasaj mağaranın çeşitli bölgelerinde birbiriyle

birleşmektedir. Bu iki tabaka arasındaki kesişim 10 m-16 m aralığındadır. Ceneviz Mağarası'nda çok sayıda arkeolojik bulgu mevcuttur. Kubbe biçimli üst galeride birçok çömlek parçası bulunmakta, defineciler tarafından kazılmış çukurlarda daha derinlerde de insan yapımı eserler bulunduğu kolayca görülebilmektedir. Bu bulgular, mağaranın insanlar tarafından çok uzun bir süre boyunca kullanılmış olduğunu işaret etmektedir. Kış döneminde gerçekleştirilen araştırmalarda kaydedilen yarası türleri *Rhinolophus ferrumequinum* ve *Rhinolophus hipposideros*'tur. Mağarada ayrıca çeşitli familyalardan 12 omurgasız türü tanımlanmıştır. Öte yandan mağaranın boyutları, katları ve içindeki yer altı deresi düşünüldüğünde, mağaranın biyospeleolojik açıdan daha detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir.

Dupnisa Mağara Sistemi

Dupnisa Mağara Sistemi Demirköy İlçesi'ne bağlı Sarpdere Köyü'nün 6 km güneybatısında, Bulgaristan sınırına yakın bir noktada yer almaktadır. Mağara Geç Miyosen ve Pliyosen kuvarterner kabarma sistemleri üzerinde bulunan aşınma yüzeylerinde, mermer ve kristalize kireçtaşları içindeki fay kuşağında Kuzeybatı –Güneydoğu istikametinde uzanmaktadır. Dupnisa Yer altı Sistemi'nin toplam uzunluğu 3150 m olup, iki katman ve birbiriyle bağlantılı üç mağaradan oluşmaktadır; Dupnisa (Sulu Kol), Kuru Mağara ve Kız Mağarası. Edirne Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, 2001 yılında yayınladığı 6962 No'lu kararla Dupnisa Mağara Sistemi'nin koruma statüsü 1. derece Doğal Koruma Alanı'ndan ikinci dereceye düşürmüş, bu da mağaranın turizm maksatlı olarak kullanılmasına imkân sağlamıştır. Toplam 1.68 hektarlık alana yayılmış olan koruma bölgesi, 1992'den 2001'e kadar ise birinci derece Doğal Koruma Alanı olarak kalmıştır. Koruma statüsündeki değişiklikte birlikte Dupnisa (Sulu Kol) ve Kuru Mağara'nın bir kısmı turizme açılmıştır.

Dupnisa Mağarası (Sulu Kol)

Dupnisa Mağarası (sulu kol) sistemin alt bölümünü oluşturur. Sürekli bir su çıkışı olan aktif bir mağaradır. Mağaranın ilk kısmı KB-GD ekseninde büyük bir çöküntü galerisine kadar uzanır. Bu ilk bölümün tavan yüksekliği 30-40 metredir ve yer altı deresi yer yer derinliği 2 metreye kadar ulaşan göller oluşturur. İlk bölümün zemininde yuvarlak çakıl ve sedimentler bulunur. Mağaranın bu bölümü perdeler, sarkıtlar ve dikitler gibi çok çeşitli damlataş oluşumlarına sahiptir. Büyük galeriden sonra başlayan ikinci kısım KD-GB doğrultusunda uzanmaktadır. Bu

kısım yarı aktif bir karakterde olup Kızılıçık Deresi'nden su girişi mevcuttur. Yağmur alan aylarda pasajda sürekli bir su akışı olmakla birlikte kurak mevsimlerde tamamen kurumaktadır. Büyük galeri tüm yer altı akıntılarında su almaktadır. Bu galeri 125 m boyunda, 80 m enindedir ve tavan yüksekliği yaklaşık 30 metreye kadar ulaşmaktadır. Bu galeri, tavandan düşen kayalarla kaplıdır. Galerinin üst kısmında birçok damlataş oluşumu mevcuttur. Dupnisa Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Mağarada beşi yarasa ve beşi de omurgasız olmak üzere toplam 10 fauna türü tespit edilmiştir. Kış mevsimi boyunca 25,000'den fazla yarasa Dupnisa Mağarası'nı kışlama barınağı olarak kullanmaktadır. Bu dönemde Schreiber yarasaları (*Miniopterus schreibersii*), 20,000 bireyle en büyük koloniyi oluşturmaktadır. Dupnisa Mağarası aynı zamanda büyük nalburunlu yarasaların (*Rhinolophus ferrumequinum*), Yıldız Dağları'ndaki en büyük kış kolonisini barındırmaktadır.

Fotoğraf 8 Dupnisa Mağarası

Kuru Mağara (Dupnisa Mağara Sistemi)

Kuru Mağara iki girişe sahiptir. Bunlardan ilki Dupnisa Mağarası girişinin 100 m güneydoğusunda 5 metrelik dikey bir çukur şeklindedir. İkinci giriş ise birincisinin 225 m

güneydoğusunda yer almaktadır. Bu mağaratamamen fosil karakterde olup çeşitli damlataş oluşumlarıyla doludur. Büyük damlataş galerisinden sonra Kuru Mağara 29 m derinliğinde bir bacayla Dupnisa'ya bağlanır. Kuru Mağara'nın zemininde bazı çömlek parçalarına rastlanmıştır. Fosil karakteri (su akışı olmaması) düşünüldüğünde, mağaranın tarihi yerleşimler için elverişli bir ortam sağlamış olduğu düşünülebilir. Mağarada detaylı arkeolojik araştırmalar yapılması gerekmektedir.

Fotoğraf 9 Dupnisa Mağarası

Kız Mağarası (Dupnisa Mağara Sistemi)

Kız Mağarası, Kuru Mağara'nın yaklaşık 400 m güneyinde yer almaktadır. Kız Mağarası'nın girişindeki galeri taşlarla kaplı olup iki pasaja bölünmüştür. Bu pasajlardan biri kuzeydoğuya, diğeri güneybatıya doğru uzanmaktadır. Her iki pasajda damlataş oluşumları mevcuttur. Kuzeydoğuya uzanan pasaj 20 m derinlikte bir bacayla Dupnisa Mağarası'na bağlanmaktadır. Kız Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Yaz dönemi araştırmasında mağarada altı ayrı türden yaklaşık 2,000 yarası kaydedilmiştir. Bunlardan dördünün (*Miniopterus schreibersii*, *Rhinolophus blasii*, *Rhinolophus euryale* ve *Myotis capaccinii*) yavrulama kolonileri vardır. Ayrıca Kız Mağarası kış mevsimi boyunca yaklaşık 800 *Rhinolophus blasii*'ye ev sahipliği yapmaktadır. Yarasaların yanı sıra mağarada 12 omurgasız

türü tanımlanmıştır. Bunlardan *Nelima pontica*, *Mitostoma gracile* ve *Centromerus milleri* Türkiye'deki ilk kayıtlardır.

Kale I Mağarası

Kale I Mağarası Çukurpınar köyü'nün kuzeydoğusundaki ormanlık alanın kenarında bulunan kayalık arazide yer almaktadır. Kale I Mağarası Istranca Masifi'nin kuzeydoğu sırtındaki Mezozoik mermerlerin ve Paleozoik granitlerin temas hattında oluşmuştur. Mağaranın girişi son derece dardır ve bu girişin ardında çöküntü kayalarıyla kaplı küçük bir oda vardır. Mağara içinde damlataş oluşumlarına rastlanmamaktadır. Kale I Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Kale I Mağarası'na yapılan her iki ziyarette de yarasaya rastlanmamıştır. Mağaradaki en önemli bulgu yeni tür olarak tanımlanan *Harpactea coramani* sp. n. türü örümcektir.

Kale II Mağarası

Kale II Mağarası, Kale I Mağarası'na çok yakın, çok dar girişe sahip bir mağaradır. Girişten sonra mağara iki bacaya ayrılmaktadır. Ana baca damlataş oluşumlarına sahip olmakla birlikte çöküntü kayalarıyla doludur. Diğer bacada ise asılı kalmış ve düşme tehlikesi olan çok sayıda kaya vardır. Mağara, damlataş oluşumlarıyla kaplı çok dar bir yarıktadır. Kale II Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Kale I Mağarası'na yapılan her iki ziyarette de yarasaya rastlanmamıştır.

Kale III Mağarası

Kale III Mağarası, Kale I Mağarası'nın çok yakınında yer alan travers bir mağaradır. Mağaranın bitkilerle kaplı iki girişi vardır. Maksimum tavan yüksekliği 2 metredir. Kale III Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Mağarada 120 bireyden oluşan bir *Rhinolophus euryale* yavrulama kolonisine rastlanmıştır.

Kıyıköy Mağarası

Kıyıköy Mağarası Vize İlçesi'ne bağlı Kıyıköy'ün 2 km güneyinde, Büyük Kurudere Vadisi'nin güney duvarında bulunmaktadır. Kıyıköy Mağarası Istranca Masifi'nin orta-üst Eosen karbonatlarında oluşmuştur. Mağara güneybatı yönüne doğru yatay olarak uzanır ve toplam

uzunluğu 365 metredir. Mağara içinde, birbirine maksimum 2 m uzaklıktaki duvarlar arasında ufak bir su akıntısı mevcuttur. Kıyıköy Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Kıyıköy Mağarası'nda yaz dönemi araştırmalarında *Miniopterus schreibersii*, *Rhinolophus blasii* ve *Rhinolophus euryale* yavrulama kolonilerine rastlanmıştır. Araştırmada kaydedilen tek *Myotis emarginatus* bireyi de bu mağarada görülmüştür. Mağarada, aralarında *Porrhomma convexum* ve *Mitostoma gracile* gibi ilk kez kaydedilen türlerin de bulunduğu yedi omurgasız türüne rastlanmıştır.

Kızılağaç Mağarası

Kızılağaç Mağarası Kızılağaç Köyü'nün 4 km kuzeydoğusunda bir orman yolunun kenarındadır. Mağara Istranca Masifi'nin Mezozoik metamorfik ve intrüsif kayalarındaki kireçtaşı formasyonları içinde oluşmuştur ve yarıaktiftir. Çok sayıda damlataş oluşumuna sahip olan ana galerinin sonunda küçük göller (0.5-1m derinlikte) mevcuttur. Perde formasyonları, sarkıtlar ve dikitler halen oluşum aşamasındadır. Kızılağaç Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Kızılağaç Mağarası içinde büyük yarasa kolonileri olmamakla birlikte dört yarasa türüne rastlanmıştır. Mağara omurgasız çeşitliliği açısından da zengindir. Arachnida, Diplopoda, Chilopoda, Insecta, Entognatha ve Gastropoda sınıflarından çok sayıda örnek toplanmıştır.

Kızlar Mağarası

Kızlar Mağarası'nın girişi Demirköy ilçesine bağlı Sarpdere Köyü'nün 1.5 km doğusunda ormanın içindedir. Kızlar Mağarası, bir yer altı boşluğunun tavanının çökmesi sonucu oluşmuş kısa bir mağaradır (toplam uzunluğu 123m). Mağaranın bazı bölümleri yerüstü sularıya bağlantılıdır. Bu yüzden mağara içindeki küçük galeriler damlataş oluşumları barındırmaktadır. Kızlar Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Kızlar Mağarası içinde birkaç küçük nalburunlu yarasaya, *Rhinolophus hipposideros* ve dört omurgasız türüne rastlanmıştır.

Kovantaşı Mağarası

Kovantaşı Mağarası Kışlacık Köyü'nün 3 km kuzeydoğusunda, Kışlacık ve Kızılağaç köyleri arasındaki yolun yakınlarındadır. Mağara Istranca Masifi'nin Mezozoik metamorfik ve intrüsif

kayaları arasındaki kireçtaşı tabakalarda oluşmuştur. Kovantaşı Mağarası aktif bir mağaradır ve yağış alan dönemlerde Kovantaşı Deresi mağarının içerisinden akmaktadır. Mağara blok kayalar, taşlar, çakıllar ve çamurla kaplıdır. Mağara tavanının yüksekliği 2 m ile 7 m arasında değişmekte olup mağaranın toplam uzunluğu 270 metredir. Mağaradaki en geniş pasaj 10 m, en dar pasaj ise 3 m enindedir. Kovantaşı Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Kovantaşı Mağarası içinde yedi yarasa türüne rastlanmıştır. Bunlardan *Miniopterus schreibersii*, *Rhinolophus blasii* ve *Rhinolophus euryale*'nin yavrulama kolonileri vardır. Aynı zamanda mağarada çok büyük bir *Rhinolophus ferrumequinum* kışlama kolonisine rastlanmıştır.

Kozarka Mağarası

Kozarka Mağarası Çukurpınar ve Armağan köyleri arasındaki yolun yakınında bulunmaktadır. Mağara Istranca Masifi'nin kuzeydoğu sırtındaki Paleozoik granit ve mezozoik mermer tabakalarının temas hattında oluşmuştur. Mağarada kalker ve alçıtaşı gibi değişik kaya tipleri mevcuttur. Mağaranın toplam uzunluğu 84 metredir. Kozarka Mağarası'nın zemininde arkeolojik bir kalıntıya rastlanmamıştır. Kozarka Mağarası'nda kış döneminde 21 tane *Rhinolophus hipposideros*'a rastlanmıştır.

Kurudere (Ağıl) Mağarası

Kurudere Mağarası Vize'ye bağlı Hamidiye Köyü'nün güneyindedir. Mağara Kuru Dere'nin sol üst yakasında yer almakta olup eski kireçtaşı katmanlarının Orta-üst Eosen karbonatları içinde oluşmuştur. Kurudere Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Mağara içinde sadece birkaç adet yarasa gözlemlenmiştir.

Kurudere (Domuzdere) Mağarası

Domuzdere Mağarası Balkaya köyü'nün 4 km güneybatısında, Ayvapınar Deresi'nin sol yakasında yer almaktadır. Mağara Istranca Masifi'nin Orta-Üst Eosen kireçtaşları içindeki 2-10 m genişlik ve 3-4 m yükseklikteki yatay bir çatlakta oluşmuştur. Toplam uzunluğu 621 metredir. Mağara kireçtaşı katmanı içinde iki kat halinde ve menderesler oluşturarak devam etmektedir. Üst katı fosil, alt katı ise yarı-aktiftir. Domuzdere Mağarası'nın tüm galerilerinde çok çeşitli ve güzel damlataş oluşumları mevcuttur. Domuzdere Mağarası'nın zemininde

arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Domuzdere Mağarası *Rhinolophus blasii* ve *Rhinolophus euryale*’lerden oluşan karışık bir koloniye barındırmaktadır. Her iki tür de mağarayı yavrulama kolonileri için kullanmaktadır. Bunun yanısıra mağaranın bitiğine yakın bir galeride yaklaşık 160 bireyden oluşan bir *Rhinolophus ferrumequinum* kışlama kolonisi vardır. Mağarada aynı zamanda çeşitli omurgasız türlerine rastlanmıştır.

Mermer Mağarası

Mermer Mağarası Demirköy İlçesi’ne bağlı Sivrilere Köyü’nün kuzeyindeki eski mermer ocakları mevkiinde yer almaktadır. Mağara Istranca Masifi’nin Mezozoik metamorfik ve intrüsf kayaları içindeki mermer katmanlarında oluşmuştur. Mermer Mağarası 36 m derinlik ve 96 m uzunluğa sahiptir. Mağara muhtemelen dere yatağına bağlantılı olan çok dar bir pasajla sona ermektedir. Girişin yaklaşık 20 m ilerisinde düşük oksijen seviyesine sahip 15 m derinlikte bir çukur mevcuttur. Bu galeriye girilirken önlem alınmalıdır. Mermer Mağarası’nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Mermer Mağarası’ndaki en önemli biyospeleolojik bulgu, mağaranın dip bölümünde kışlayan ve yaklaşık 350 bireyden oluşan bir *Rhinolophus euryale* kolonisidir. Mağara ayrıca yaz döneminde küçük bir *Rhinolophus blasii* yavrulama kolonisine de ev sahipliği yapmaktadır.

Ocak Mağarası

Ocak Mağarası Sergen Köyü’nün 3 km kuzeybatısında, Kanlı Dere’nin batı yakasında taş ocaklarına yakın bir bölgede yer almaktadır. Köylülerden alınan bilgiye göre mağaranın yarısı taş ocağının faaliyetleri sonucunda yok olmuştur. Ocak Mağarası Istranca Masifi’nin güney Paleozoik granitleri ve metamorfik kayaları içerisindeki ince kireçtaşı katmanında oluşmuştur. Mağara kireçtaşı içindeki 6-8 m yükseklik ve 2-4 m genişlikteki bir çatlak içerisinde şekillenmiştir. Ocak Mağarası’nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Küçük bir mağara olmasına karşın Ocak Mağarası’nda birçok omurgasız türü ve bir *Rhinolophus blasii* yavrulama kolonisi bulunmaktadır. Ocak Mağarası Bağlar’a çok yakın olduğundan aynı kolonilerin her iki mağarayı da kullanıyor olması muhtemeldir.

Pestilin Mağarası

Pestilin Mağarası Vize İlçesi’ne bağlı Evrenli ve Balkaya köyleri arasında yer almaktadır. Mağara Evrenli Köyü sınırında olmasına karşın Balkaya Köyü’nden ulaşım daha kısadır.

Pestilin Mağarası Istranca Masifi'nin orta-üst Eosen karbonatları içinde oluşmuştur. Fosil karakterdeki mağara 105 m uzunluğundadır ve kuzeybatı istikametine doğru uzanmaktadır. Mağara içinde dikkate değer damlataş oluşumları yoktur. Pestilin Mağarası içinde arkeolojik bulgulara rastlanmıştır. Pestilin Mağarası'nda kış uykusundaki iki adet *Rhinolophus hipposideros* haricinde yarasaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte altı omurgasız türü bulunmuştur. Bunların beşi Arachnida sınıfındadır. *Harpactea babori*, *Phalangium opilio* ve *Mesoiulus kosswigi* bunlardan bazılarıdır.

Tirfez Mağarası

Tirfez Mağarası İğneada'ya bağlı Avcılar Köyü'nün kuzeyinde, Bulgaristan sınırının yakınında yer almaktadır. Mağara, orman içindeki kireçtaşı formasyonları arasında, bulunması oldukça güç iki girişe sahiptir. Tirfez 138 m uzunlukta küçük, yatay bir mağaradır. Istranca Masifi'nin kuzeybatı sırtındaki Paleozoik granitlerin ve metamorfik kayalardaki Mezozoik mermerler içinde oluşmuştur. Mağara tavanının yüksekliği genellikle 2 metreyi geçmemektedir. Mağara, çamur ve guanoyla kaplı çok dar bir geçitle sona ermektedir. Mağarada arkeolojik bulgulara rastlanmıştır. Mağarada beşi yarasaya olmak üzere toplam 10 türe rastlanmıştır. Yaz döneminde 50 bireyden oluşan bir *Miniopterus schreibersii* kolonisi gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros* ve *Myotis capaccinii* yarasaları mağarayı kışlamak için kullanmaktadır. İlk defa tanımlanan sahte akrep türü *Neobisium (O.) hazalae* sp. n., bu mağaradan alınan guano örneği içerisinde bulunmuştur.

Uzuntarla Mağarası

Uzuntarla Mağarası Vize'nin Evrenli ve Balkaya köyleri arasında, fosil bir mağaradır. Istranca Masifi'nin yaşlı kireçtaşı tabakaları içinde yer almaktadır. Girişi takip eden ilk 5 metre çöküntü kayalarla kaplıdır ve bu pasaj giderek daralmaktadır. Bu dar geçiş damlataş oluşumlarıyla dolu büyük bir galeriye çıkmaktadır. Galerinin zemini çamur ve guanoyla kaplıdır. Mağaranın uzunluğu 135 m, maksimum tavan yüksekliği de 6 m kadardır. Uzuntarla Mağarası'nın zemininde arkeolojik bulgulara rastlanmamıştır. Uzuntarla Mağarası'nda sürekli yaşayan bir *Rhinolophus blasii* kolonisi mevcuttur. Bu koloni mağarayı hem kış uykusu hem de yavrulama maksatlı kullanmaktadır. Mağarada aynı zamanda çoğu Insecta sınıfına mensup altı omurgasız türüne rastlanmıştır.

Yenesu Mağarası

Yenesu Mağarası, Balkaya köyü'nün doğusunda, Yana Deresinin sağ yakasında yer alan aktif bir mağaradır. Mağaradan çıkan su, Yana Deresi'ni besleyen kaynaklardan biridir. Toplam uzunluğu 1620 m olan Yenesu Mağarası, Dupnisa Mağara Sistemi'nin ardından Yıldız Dağları'ndaki en uzun ikinci mağaradır. Girişin hemen sonrasında yer alan geniş pasaj yüksek bir tavana sahiptir ve zemini kayalarla kaplıdır. Mağara içinde daha alçak pasajlara doğru akan su bu bölümde taşlar arasından yüzeye çıkmakta, daha sonra tekrar yer altına batmakta ve mağara dışında tekrar yüzeye çıkmaktadır.

Köylülere göre, ağır yağışların ardından su, girişteki çamur birikintisi içinden ani bir patlamayla çıkmaktadır. Bu yüzden yağmurlu günlerde mağaraya girilmesi tehlike teşkil etmektedir. Girişteki geniş bölümün ardından mağara kireçtaşı içindeki yatay bir yarıktaki, 2-8 m genişlik, 2 m yükseklik ve 800 m uzunlukta çok aktif bir pasajla devam eder. Bu pasajın bitimine yakın, sağ duvardan 600 m uzunluğunda yarı-aktif ikinci bir pasaj devam etmektedir. Bu pasaj güzel sarkıtlar, dikitler ve kolonlarla doludur. Yenesu Mağarası'nın zemininde arkeolojik bulgulara rastlanmamıştır. Kış döneminde mağarada bir *Rhinolophus euryale* kolonisine rastlanmıştır. Mağarada ayrıca Arachnida sınıfından beş omurgasız türüne rastlanmıştır. Bunlar dışında da yaz döneminde muhtemelen tesadüfî olarak orada bulunan bir semender *Triturus karelini* gözlemlenmiştir.

Yeşillik Mağarası

Yeşillik Mağarası, Armağan Köyü'nün kuzeyindeki ormanlık alanda yer almaktadır. Mağara Istranca Masifi'nin Mezozoik metamorfik ve intrüsf kayaları arasındaki kireçtaşı tabakaları arasında oluşmuştur. Yeşillik Mağarası 4 odacığı olan fosil bir mağaradır. Girişten sonraki ilk odacığın zemini çöküntü kayalarıyla, diğer odacıkların zemini ise çamur ve guano ile kaplıdır. Mağarada az sayıda damlataş oluşumu mevcuttur. Mağaranın derinliği 13 m, uzunluğu ise 135 metredir. Yeşillik Mağarası'nın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Yeşillik Mağarası'nda yarası kolonisi gözlemlenmemiştir.

Şekil 5 Yıldız Dağları ve yakın çevresinde yer alan ve araştırılan 26 mağaranın konumu.

3.8.7. Toprak Özellikleri

Topraklar, iklim, bitki örtüsü, ana materyal ve topoğrafyaya bağlı olarak farklılık göstermektedir. Ergene havzasında ve Karadeniz havzasında altı büyük toprak grubu bulunmaktadır.

Toprak Grubu	Kireçsiz Orman	Kireçli Orman	Vertisoller	Kahverengi	Alüvyal	Kolüvyal
Alanı, hektar	341.000	35.000	102.000	138.000	33.500	800

Tablo 5 Tarım Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2009.

3.8.8. Arazi ve Orman Varlığı

İlimizin yüzölçümü 6.550 km²'dir. Arazi varlığının % 39'u tarım arazisi, % 40'ı orman, % 5'i mera, geriye kalan % 16'sı ise tarım dışı arazidir. Tarım yapılan arazinin 46.250 hektarlık yani % 18'lik bölümünde sulama yapılabilmektedir.

Yıldız Dağları'nın Karadeniz'e bakan yamaçları sık bir orman örtüsü ile kaplıdır. Bu ormanlar, kıyından başlayarak dağların yamaçları boyunca 1000 metreye kadar yükselir. 1031 m. yüksekliğe ulaşan Yıldız Dağları'nın kuzey yamaçları ile 500-600 m.ye kadar olan güney yamaçlarında, doğu kayın ormanları yaygındır. Kayın ormanları, Yıldız Dağları'nın genel doğrultusu olan Kuzeybatı-Güneydoğu istikametinde Bulgaristan sınırı yakınlarına ve İğne ada'nın güneyinde yer alan Panayır Deresi Havzasına kadar devamlı bir şerit halinde gelişmektedir. Yıldız Dağları'nın kuzey yamaçlarında egemen olan kayınlar sahile doğru 250–300 m.ye kadar devam etmektedir. Kıyıköy'de denize dökülen akarsuların açmış olduğu vadilerde kayın bulunmaz, ancak bu saha, Çoruh meşesi, Macar meşesi ve Saçlı meşe türleri ile örtülüdür. Bulgaristan sınırı ile doğuda Şükrü paşa-Armağan (Hedye) hattı arasındaki alan ormanların egemen olduğu bölgedir. Buradan kuzeybatıya doğru gidildikçe kayın ormanlarının içerisine adacıklar halinde gürgen kümelerinin karıştığı görülür. Bu sahanın batısındaki ormanlarda ise saplı meşe egemendir. Ayrıca meşe ormanları içerisinde kızılçık, üyez, akçaagaç, fındık, muşmula ve yabani erik de bulunmaktadır.

Kırklareli İli hudutları dahilindeki ormanlar Kırklareli, Demirköy ve Vize Orman İşletme Müdürlükleri sınırları içinde yer almaktadır. Kırklareli İli Ormanlık alan miktarı 258.695,9 ha'dır. Bunun 36.806,4 hektarı bozuk orman, 221.889,5 hektarı normal orman niteliğindedir.

Nemli orman alanının orta bölümü ise, sık bir orman altı florasına sahip, kayın ormanları ile kaplıdır. Kayın ormanlarına Çoruh meşesi birlikleri karışmaktadır. Bu sahanın etek kesimlerinde ise meşe ve gürgen Ormanları yayılmaktadır. Kuzey yamaç boyunca 300 m.den sahile doğru olan kuşak, meşelerle kaplıdır. Yine bu kuşakta 0–150 m. arası psödomaki topluluklar hâkim duruma geçer. Özellikle, Yıldız Dağları'nın en yüksek kesimini oluşturan Mahya Tepesi ve çevresinde tamamen kayın hâkimdir. Burada, optimum gelişme koşullarına sahip kayın yanı sıra, az da olsa meşe, gürgen, kızılçık, titrek kayak ve dişbudak türleri görülür.

Kayın ormanları, yüksek Yıldız Dağları'nın güney yamacında 500–600 m.ye kadar inmektedir. Bu yamaçlardaki kayın ormanlarının bileşimine %30–40 nispetinde meşe ve gürgen de katılmaktadır.

Yıldız Dağları üzerinde Demirköy- Yeniceköy arasında tipik bir vejetasyon örtüsü kesidi görülmektedir. Bu kesitte dağların güney yamacında 450 m yüksekliğe kadar olan kesimlerdeki ormanlar tamamen tahrip edilmiş ve tarım alanı haline dönüştürülmüştür. 450–600 m. arasında meşe ye gürgen çalılıkları, 600 m.den sonra meşe-gürgen ye kayın karışık ormanları başlar. 700- 750 m.den sonra, şistler üzerinde kayının flora dâhilindeki oranı artarak, zirveye doğru birlikler teşkil etmektedir. Kuzey yamaç boyunca 300 m.ye kadar saf kayın ormanları geniş alanlara yayılır. Demirköy'e kadar devam eden kayın ormanları, burada yerini sapsız meşe ormanlarına bırakır.

İgneada'nın doğusunda ve güneyinde, kıyı kordonları ile ağızları tıkanarak göl ye bataklık haline dönüşmüş saz ve bataklık bitkileri görülür. Bu saha dâhilinde nemli alüvyal tabanları kaplayan ve "Longos" denilen orman topluluğu vardır. Çok nemli bir zemin ve balçıklı topraklar üzerinde gelişmiş olan bu ormanın, zengin bir alt florası bulunmaktadır. Orman içinde yürümek adeta olanaksızdır. Longos ormanı, esas itibariyle dişbudak, kızılğaç, karaağaç, kavak, ceviz, ıhlamur ve söğütlerden oluşmaktadır.

3.8.9. Flora-Fauna ve Hassas Yöreler

3.8.9.1. Flora

Trakya, Türkiye' nin Avrupa kıtasında yer alan bölümü küçük bir kısımdır ve 23.500 km² lik yüzölçümüne sahiptir. Marmara Denizinin kuzeyine yerleşmiştir, Karadeniz ile İstanbul boğazı, Ege denizi ile de Çanakkale boğazı sayesinde bağlantılıdır. Bu iki boğaz ile Avrupa ve Asya kıtaları birbirinden ayrılır, Türkiye'nin genel topografyası ile karşılaştırıldığında Trakya alçak bir topografya sahiptir. Bölgenin Kuzeydoğusunda yer alan Yıldız Dağları silsilesi (Istranca Dağları) Güneydoğu Bulgaristan'a kadar uzanır. Bu sıradağların en yüksek noktası Mahya Dağıdır (1035 m). Bu sıra dağlar Karadeniz ile sınırlanır ve Anadolu'nun Kuzey Karadeniz Dağlarının alçak yükseltilerini temsil eder. Büyük oranda şist yapısındadır ve orman vejetasyonu ile kaplıdır. Nemli kuzey yamaçları kayın (*Fagus orientalis*) ormanları ve orman gülü (*Rhododendron ponticum*) ile kaplıdır. Bölgenin Güneybatısında, Ganos Dağları (Tekir Dağları) ve Kuru Dağ (Güneye doğru Gelibolu Yarımadasına doğru devam eder) kızıl çam (*Pinus brutia*) ormanları ve maki vejetasyonu ile tipik Doğu Akdeniz peyzajı görülür. Daha büyük bir kısmı Ergene nehri ile drene edilen 200 metreden daha alçak hafif dalgalı bir yüzey

şekline hakimdir ve neredeyse tamamı tarım alanı haline getirilmiştir. Trakyanın florası ondokuzuncu yüzyılın başlarından beri birçok yabancı botanikçinin ilgisini çekmiştir, özellikle Clarke (1816), Grisebach (1938-40), Formanek (1890) ve Aznavour (1897-1913) tarafından İstanbul'un Avrupa yakasından çok sayıda bitki kaydı verilmiştir. Trakya'dan çok sayıda yeni kayıt 1912-1923 savaşları sırasında Bulgar, Rus ve İngiliz askeri personel tarafından yayınlanmıştır. 1950 yıllarından sonra Türk botanikçileri tarafından Trakya'dan çok sayıda bitki örneği toplanmış ve bölgenin florasına yeni türler ilave edilmiştir. Bunlar içinde en önemlisi Prof. Asuman Baytop ve arkadaşları tarafından yapılan geziler ve ISTE'de (İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu) saklanan bitki örnekleridir.

Trakya florası yaklaşık 2250 çiçekli bitki ve eğrelti çeşidinden oluşmaktadır. Bu sayıya alttür ve varyeteler dahildir ve İki Flora (The Flora of European Turkey, Webb, 1966 ve Flora of Turkey and The East Aegean Islands, Davis 1965-88 ve ek ciltleri Suppl. I ve II) ile bölgenin florası hakkında yayınlanmış yaklaşık 95 yayın ve ISTE Herbaryumundaki bitki örneklerine dayanır.

Türkiye'nin Anadolu kısmı ile karşılaştırıldığında bitki çeşitliliği az gibi görülsede, bu kadar küçük ve yüksekliği 1000 m aşmayan bir alan olmasına, doğal vejetasyonun bu kadar yok edilmesine ve bölgenin her tarafında kereste üretimi nedeniyle ormanlar tahrip edilmesine rağmen bitki çeşitliliği bakımından önemli bir bölgedir. Trakya'nın bu nispeten zengin bitki çeşitliliği değişik iklim tipleri ile çeşitli habitatlara sahip olması ile açıklanabilir. Türkiye'nin Avrupa yakasının bu zenginliğine önemli bir neden ise çeşitli floristik elementlerin, (Akdeniz, Balkan-Orta Avrupa, Sarmatyan ve Öksin bölge bitkileri) karşılaştığı bir bölge olmasıdır. 300 den fazla ülkemiz için nadir ve endemik bitki çeşidine ev sahipliği yapan Trakya 50 kadar türün dünyadaki en zengin popülasyonlarına sahiptir. Doğa koruma açısından ulusal ve uluslararası öneme sahip çeşitli habitatlar bölgede yer alır.

- Karadeniz kıyısı boyunca uzanan kıyı kumulları
- Sulak alanlar (longoz ormanları ve kıyı lagünleri)
- Istranca (Yıldız Dağları) Dağlarının kuzey sırtlarındaki nemli ormanlar
- Karakteristik Orta Avrupa Step yapısındaki kurak kireçtaşlı çayırlar ve parçalanmış fundalıklar

Şekil 6 Önemli Bitki Alanlarının Konumu: (a) Istranca (Yıldız)Dağları, (b) İğneada Longozu ve (c) Kasatura ve Terkos

Istranca Dağları (Yıldız Dağları) Önemli Bitki Alanı: Istranca Dağları Önemli Bitki Alanı (ÖBA), Bulgaristan sınırındaki Rezve Deresinden 70 km kadar uzanan en yüksek noktası 1.030 m olan Trakya'nın en yüksek dağ silsilesidir. Bu sıradağlarda birçok dere tarafından derin vadiler oluşturulur, dereler ya doğuya doğru Karadeniz'e veya güneybatıda Ergene Nehri Havzasına drene edilir. Bu dağlar genellikle kayın, meşe veya karışık ormanlarla ve daha küçük alanlar ise çalılar ve çayırarla kaplıdır. Toplam 600 takson içeren ÖBA florasında, Küresel Ölçekte Tehlike Altında bulunan bir tür (*Symphytum pseudobulbosum*) ve Bern Sözleşmesi Ek Liste I'de yer alan üç tür olmak (*Cyclamen coum*, *Vaccinium arctostaphylos*, *Veronica turriliana*) üzere ülke çapında nadir 39 takson yer alır. Bulgaristan sınırına yakın olması nedeniyle alandaki Türkiye'ye özgü bitki türü (endemik) nispeten azdır, ancak ÖBA bazı Öksin *Cyclamen coum*, *Daphne pontica*, *Epimedium pubigerum*, *Helleborus orientalis*, *Hypericum calycinum*, *Primula vulgaris* subsp. *sibthorpii*, *Prunus laurocerasus*, *Rhododendron ponticum*, *Ruscus hypoglossum*, *Salvia forskahlei*, *Smilax excelsa*, *Trachystemon orientalis* ve *Vaccinium arctostaphylos* gibi flora elemanlarının yayılış alanının batı ucunu ve çeşitli Balkan ve Orta Avrupa bitki taksonunun yayılış alanının da güney ucunu oluşturması nedeniyle fitososyoloji açısından oldukça önemlidir.

Ayrıca ÖBA Öksin *Fagus orientalis-Rhododendron ponticum* orman topluluğu başta olmak üzere Avrupa’da pek rastlanmayan yüksek orman bitki örtüsü tiplerinin çok geniş örneklerini içermesi gibi floristik özellikleriyle de uluslararası ölçekte önem taşır. *Anemone ranunculoides*, *Campanula rotundifolia*, *Digitalis grandiflora*, *Digitalis viridiflora*, *Ornithogalum pluttulum*, *Pulmonaria dacica*, *Sideritis scardica* ssp. *scardica* ve *Thlaspi praecox* subsp. *praecox* gibi Türkiye’de sadece Trakya’da yayılış gösteren Balkan türlerini içerir.

İğneada Longozu Önemli Bitki Alanı: İğneada Longozu Önemli Bitki Alanı, Bulgaristan sınırının 15 km güneyinde Karadeniz kıyısında yer alan kumul, göl, bataklık ve subasar orman habitatlarının bir karışımını içerir. Alanda doğal kum bandının Istranca Dağları’ndan Karadeniz’e akan [Taşlıdere (Çavuşdere) ve Bulanıkdere başta olmak üzere] bir dizi akarsuyu bloke etmesi sonucu çok çeşitli bir bitki örtüsü gelişmiştir. Kum bandı üzerinde çeşitli kumul bitki örtüsü tipleri gelişirken onun arkasında ise subasar orman ve sulakalan habitatlarının bir mozayığı meydana gelmiştir. Kum bandının uzunluğu yaklaşık 5-10 km ve derinliği 300 m’yi bulur. Bu bölümde bozulmamış sahil, ÖN CEPHE KUMUL ve SABİT KUMUL BITKİ ÖRTÜLERİ son derece iyi durumdadır. Bu bitki örtüleri içinde sahilin arkasına doğru *Paliurus spinachristii* toplulukları küçük öbekler halinde yer alır. ÖBA sınırları içindeki en önemli bölüm olan, kum bandı Türkiye’nin kuzeybatısı ve Bulgaristan’a endemik pek çok nadir bitki içerir. Bunlar arasında, *Centaurea arenaria*’nın Türkiye’deki tek lokalitesidir. 5 Bern Sözleşmesi ek liste 1. de yer alan, *Aurinia uechtritzi*, *Salvinia natans*, *Silene sangaria*, *Trapa natans* ve *Verbascum degenii* ve Kıyı kumul bandının florası *Aurinia uechtritzi*, *Centaurea arenaria*, *C. kilaea*, *Jurinea kilaea*, *Peucedanum obtusifolium*, *Stachys maritima*, *Silene sangaria* ve *S. dichotoma* subsp. *euxina* gibi nadir Kuzey-batı Türkiye Bulgaristan endemik taksonlarına ev sahipliği yapar. Yüksekliği yaklaşık 15-20 m olan SUBASAR ORMAN BITKİ TOPLULUĞU sık sayılabilecek bir yüksek orman formasyonundadır. Avrupa’nın güneydoğusuna özgü bu dişbudak-meşe-kızılağaç orman tipinin en sulak bölümlerinde kızılağaç (*Alnus glutinosa*) ve dişbudak (*Fraxinus angustifolia* subsp. *oxycarpa*) ve nispeten daha kuru bölümlerde ise saplı meşe (*Quercus robur*) başta olmak üzere çeşitli meşe türleri baskındır. Buna ek olarak *Clematis viticella* ve *Smilax excelsa* gibi tırmanıcı türler ormanın en belirgin özelliğidir. Bu orman toplulukları Karadeniz’in güneybatı sahillerinde (Türkiye’nin kuzeybatısı ve

Bulgaristan'daki bir kaç su basan vadide) görülen çok nadir ve önemli habitatlar olup her iki ülkede de ortak olarak 'longoz' şeklinde adlandırılır.

Subasar orman mozayığı içinde bir dizi hafif tuzlu ve tatlısu SULAK ALAN BITKİ TOPLULUĞU gelişmiştir. Sulakalan sisteminde yer alan tatlısu ve hafif tuzlu su gölleri arasında: Erikli Gölü (43 ha) ve Mert Gölü (266 ha) hafif tuzlu su; Saka (5 ha), Hamam (19 ha) ve Pedina (10 ha) gölleri ise tatlısu içerir. Alanın denize yakın bölümü *Phragmites australis* ve *Schoenoplectus* sp. ağırlıklı kalkerli boylu bataklık bitki topluluklarıyla çevrelenmiştir. Çoğunlukla tatlısu göllerinin bulunduğu bataklık bitki örtüsü Türkiye'de örneğine çok az rastlanan Avrupa-Sibiryaya tatlısu florası içermesi açısından oldukça önemlidir. Bu bitki örtüsünde yer alan pek çok bitki türü aynı zamanda yüksek su kalitesinin göstergesi olarak da kabul edilir. Bunlar arasında: *Cladium mariscus*, *Euphorbia palustris*, *Hydrocharis morsus-ranae*, *Najas marina*, *Najas minor*, *Oenanthe aquatica*, *Oenanthe fistulosa*, *Potamogeton nodosus*, *Potamogeton panormitanus*, *Potamogeton trichoides*, *Potamogeton crispus*, *Salvinia natans*, *Spirodela polyrhiza*, *Trapa natans* ve *Utricularia australis* sayılabilir. Subasar ormanının nispeten kuru kısımlarında nehir setleri boyunca küçük KURU KUMLU MERA TOPLULUKLARI görülür. Detaylı olarak çalışılmamış olmakla birlikte diğer kuru meralar ve başlangıç halindeki fundalıklar da alanın çeşitliliğine katkıda bulunur. Nehir seti üzerinde gelişmiş bitki örtüsünde Türkiye için yeni bir tür, *Logfia minima* ve Türkiye'de çok az kayıtlı bazı *Trifolium-üçgül* türlerine (örn. *T. bocconeii* ve *T. glomeratum*) rastlanır.

Kasatura ve Terkos Önemli Bitki Alanı: Kasatura büyük bir kıyı kumul sistemi içerir. Alan uluslararası öneme sahiptir ve bazı nadir ve endemik bitkilere ev sahipliği yapar: *Asperula littoralis*, *Isatis arenaria*, ve *Linum tauricum* subsp. *bosphori* gibi.

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Elymus hispidus</i>	Elimotu	<i>Populus alba</i>	Akkavak
<i>Elymus repens</i>	Sabankıran	<i>Populus nigra</i>	Karakavak
<i>Ephedra foeminea</i>	Borotu	<i>Populus tremula</i>	Titrek Kavak
<i>Epilobium angustifolium</i>	Yakıotu	<i>Portulaca oleracea</i>	Semizotu
<i>Epilobium hirsutum</i>	Hasanhüseyin Çiçeği	<i>Potamogeton crispus</i>	Susümbülü
<i>Epilobium lanceolatum</i>	Dilyakısı	<i>Potamogeton natans</i>	Suotu

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Epilobium montanum</i>	Dağyakısı	<i>Potamogeton nodosus</i>	Düğmeli Suotu
<i>Epilobium parviflorum</i>	Iraz Yakıotu	<i>Potamogeton pusillus</i>	Güçük Susümbülü
<i>Epilobium roseum</i>	Eşekgülü	<i>Potamogeton trichoides</i>	Tüylü Susümbülü
<i>Epilobium roseum</i>	Eşekgülü	<i>Potentilla argentea</i>	Gümüş Parmakotu
<i>Epilobium tetragonum</i>	Ezberyakısı	<i>Potentilla astracanica</i>	Yıldız Parmakotu
<i>Epimedium pubigerum</i>	Tekeotu	<i>Potentilla calabra</i>	Sivri Parmakotu
<i>Epipactis helleborine</i>	Bindallıçiçeği	<i>Potentilla crantzii</i>	Beşparmakotu
<i>Epipactis microphylla</i>	Minikbindallı	<i>Potentilla inclinata</i>	Eğri Parmakotu
<i>Epipactis pontica</i>		<i>Potentilla recta</i>	Su Parmakotu
<i>Equisetum arvense</i>	Atkuyruğu	<i>Potentilla reptans</i>	Reşatinotu
<i>Equisetum giganteum</i>	Kırk Kilitotu	<i>Primula acaulis</i>	Çuhaçiçeği
<i>Equisetum telmateia</i>	Deredoruk	<i>Prospero autumnale</i>	Güz Sümbülü
<i>Eragrostis minor</i>	Bodur Yulaf	<i>Prunella laciniata</i>	Bodur Fesleğen
<i>Erica arborea</i>	Funda	<i>Prunella vulgaris</i>	Gelinciklemeotu
<i>Erica manipuliflora</i>	Püren	<i>Prunus cocomilia</i>	
<i>Erigeron acris</i>	Mavi Şifaotu	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği
<i>Erigeron annuus</i>	Hemşin Şifaotu	<i>Prunus spinosa</i>	Çakal Eriği
<i>Erodium acaule</i>	Leylekgagası	<i>Prunus x domestica</i>	Erik
<i>Erodium ciconium</i>	Kocakarıiğnesi	<i>Pseudolysimachion orchideum</i>	Meşe Sırımotu
<i>Erodium cicutarium</i>	İğnelik	<i>Pseudoturritis turrita</i>	Perçemotu
<i>Eryngium campestre</i>	Kırsenet	<i>Pteridium aquilinum</i>	Eğrelti
<i>Eryngium campestre</i>	Kırsenet	<i>Puccinellia festuciformis</i>	Deniz Tuzçimi
<i>Eryngium creticum</i>	Göz Dikeni	<i>Puccinellia intermedia</i>	Sağır Tuzçimi
<i>Eryngium maritimum</i>	Kum Boğadikeni	<i>Pulicaria dysenterica</i>	Yaraotu
<i>Erysimum cuspidatum</i>	Kuyruklu Zarife	<i>Pulicaria odora</i>	Kokulu Çayırotu
<i>Erysimum repandum</i>	Çatal Zarife	<i>Pulicaria sicula</i>	Kum Yaraotu
<i>Erysimum sorgerae</i>		<i>Pulmonaria dacica</i>	Yorgancık
<i>Euonymus europaeus</i>	İğcik Ağacı	<i>Pulmonaria obscura</i>	Kara Yorgancık
<i>Euonymus latifolius</i>		<i>Pyracantha coccinea</i>	Ateşdikeni
<i>Euonymus verrucosus</i>	Benli İğcik	<i>Pyrus amygdaliformis</i>	Çöğür Armudu
<i>Eupatorium cannabinum</i>	Koyuntırpağı	<i>Pyrus communis</i>	Armut
<i>Euphorbia agraria</i>	Sütlengeç	<i>Pyrus communis</i>	Armut
<i>Euphorbia amygdaloides</i>		<i>Pyrus elaeagnifolia</i>	Ahlat
<i>Euphorbia amygdaloides</i>		<i>Pyrus elaeagnifolia</i>	Ahlat
<i>Euphorbia barrelieri</i>		<i>Quercus cerris</i>	Sağlameşe

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Euphorbia cyparissias</i>	Servi Sütleğen	<i>Quercus frainetto</i>	Macar Meşesi
<i>Euphorbia falcata</i>		<i>Quercus hartwissiana</i>	Istiranca Meşesi
<i>Euphorbia glareosa</i>	Kırım Sütleğeni	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi
<i>Euphorbia helioscopia</i>	Feribanotu	<i>Quercus ithaburensis</i>	Palamut Meşesi
<i>Euphorbia lucida</i>	Parlak Sütleğen	<i>Quercus petraea</i>	
<i>Euphorbia myrsinites</i>	Deli Sütleğen	<i>Quercus petraea</i>	
<i>Euphorbia oblongata</i>	Tüylü Sütleğen	<i>Quercus pubescens</i>	Tüylü Meşe
<i>Euphorbia palustris</i>	Su Sütleğeni	<i>Quercus robur</i>	Saplı Meşe
<i>Euphorbia pannonica</i>	Macar Sütleğeni	<i>Ranunculus arvensis</i>	Mustafaçiçeği
<i>Euphorbia paralias</i>	Kum Sütleğeni	<i>Ranunculus brutius</i>	Buladanotu
<i>Euphorbia peplis</i>	Kıyı Sütleğeni	<i>Ranunculus constantinopolitanus</i>	Kâğıthane Çiçeği
<i>Euphorbia peplus</i>	Bahçe Sütleğeni	<i>Ranunculus cuneatus</i>	Körükotu
<i>Euphorbia platyphyllos</i>	Koca Sütleğen	<i>Ranunculus ficaria</i>	Arpacıksalebi
<i>Euphorbia seguieriana</i>	Tasmaotu	<i>Ranunculus ficaria</i>	Arpacıksalebi
<i>Euphorbia seguieriana</i>	Tasmaotu	<i>Ranunculus gracilis</i>	Narin Yağçiçeği
<i>Euphorbia stricta</i>	Katı Sütleğen	<i>Ranunculus illyricus</i>	
<i>Euphorbia taurinensis</i>	Tilki Sütleğeni	<i>Ranunculus lanuginosus</i>	
<i>Euphrasia pectinata</i>	Gözotu	<i>Ranunculus lateriflorus</i>	Yamuk Çırnıkotu
<i>Fagus orientalis</i>	Kayın	<i>Ranunculus marginatus</i>	Çırnıkotu
<i>Fagus sylvatica</i>	Avrupa Kayını	<i>Ranunculus millefoliatus</i>	Yalı Yağlıotu
<i>Falcaria vulgaris</i>	Orakotu	<i>Ranunculus muricatus</i>	Kutsaldefne
<i>Ferula communis</i>		<i>Ranunculus neapolitanus</i>	Çiçeğer
<i>Ferulago confusa</i>		<i>Ranunculus ophioglossifolius</i>	Çamur Yağotu
<i>Ferulago thirkeana</i>		<i>Ranunculus paludosus</i>	Koyunüçgülü
<i>Festuca arundinacea</i>	Kamış Yumağı	<i>Ranunculus peltatus</i>	Su Yağlıcanağı
<i>Festuca callieri</i>		<i>Ranunculus repens</i>	Tiktakdana
<i>Festuca drymeja</i>	Çalı Yumağı	<i>Ranunculus sceleratus</i>	Batak Düğünçiçeği
<i>Festuca gigantea</i>	Koca Yumak	<i>Ranunculus sphaerospermus</i>	Su Çiçeği
<i>Festuca heterophylla</i>	Dağ Çayırı	<i>Ranunculus trichophyllus</i>	Suluçanak
<i>Festuca jeanpertii</i>	Kireç Yumağı	<i>Ranunculus velutinus</i>	Kadife Yağotu
<i>Festuca valesiaca</i>	Meşe Yumağı	<i>Raphanus raphanistrum</i>	Eşek Turpu
<i>Ficus carica</i>	İncir	<i>Rapistrum rugosum</i>	Kedi Turpu
<i>Filago arvensis</i>	Keçeotu	<i>Reseda lutea</i>	Muhabbet Çiçeği
<i>Filago eriocephala</i>	Deli Keçeotu	<i>Reseda luteola</i>	Eşekçitlimi
<i>Filago gallica</i>	Çatal Keçeotu	<i>Rhagadiolus stellatus</i>	Çatlakçanak

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Filago germanica</i>	Alaman Keçeotu	<i>Rhinanthus angustifolius</i>	Horozotu
<i>Filago pygmaea</i>	Kısa Keçeotu	<i>Rhododendron ponticum</i>	Kumar
<i>Filago pyramidata</i>	Ateşpamuğu	<i>Rhus coriaria</i>	Sumak
<i>Filipendula vulgaris</i>	Çayirmelikesi	<i>Ridolfia segetum</i>	Sarı Maydanoz
<i>Foeniculum vulgare</i>	Rezene	<i>Robinia hispida</i>	Kıllı Akasya
<i>Fragaria vesca</i>	Dağ Çileği	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya
<i>Fragaria viridis</i>	Yer Çileği	<i>Romulea columnae</i>	Bodur Çiğdem
<i>Frangula dodonei</i>	Barutağacı	<i>Romulea linairesii</i>	Dibitallı
<i>Fraxinus angustifolia</i>	Sivri Dişbudak	<i>Rorippa sylvestris</i>	Çakandura
<i>Fraxinus angustifolia</i>	Sivri Dişbudak	<i>Rorippa thracica</i>	
<i>Fraxinus excelsior</i>	Dişbudak	<i>Rosa agrestis</i>	Yaban Gülü
<i>Fraxinus ornus</i>		<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu
<i>Fritillaria pontica</i>	Eğri Lâle	<i>Rosa gallica</i>	Hokka Gülü
<i>Fritillaria sibirica</i>		<i>Rosa iberica</i>	Gülezer
<i>Fumana procumbens</i>	Yer Güneşotu	<i>Rosa micrantha</i>	Gözkıvrıran
<i>Fumaria kralikii</i>	Gül Şahtere	<i>Rosa sempervirens</i>	İtburnu
<i>Fumaria officinalis</i>	Şahtere	<i>Rosa turcica</i>	Özgül
<i>Fumaria rostellata</i>		<i>Rostraria cristata</i>	Gagaotu
<i>Gagea bohemica</i>	Sarıyıldız	<i>Rubia peregrina</i>	Yabani Kökboya
<i>Gagea chrysantha</i>	Alyıldız	<i>Rubia tinctorum</i>	Kökboyası
<i>Gagea pratensis</i>	Çayır Yıldızı	<i>Rubus caesius</i>	Büküzümü
<i>Gagea villosa</i>	Tüylü Yıldız	<i>Rubus canescens</i>	Çobankösteği
<i>Galanthus elwesii</i>		<i>Rubus canescens</i>	Çobankösteği
<i>Galanthus gracilis</i>	İnce Kardelen	<i>Rubus hirtus</i>	Tüntürük
<i>Galanthus x valentinei</i> <i>nothosubsp. subplicatus</i>	Melez Kardelen	<i>Rubus ibericus</i>	Malina
<i>Galatella linoisyris</i>	Çalı Galateli	<i>Rubus idaeus</i>	Ahududu
<i>Galega officinalis</i>	Keçisedefi	<i>Rubus sanctus</i>	Böğürtlen
<i>Galinsoga parviflora</i>	Beşpat Çiçeği	<i>Rubus saxatilis</i>	Köslek
<i>Galium album</i>	Ak İplikçik	<i>Rubus tereticaulis</i>	Karantı
<i>Galium aparine</i>	Çobansüzgeci	<i>Rumex acetosella</i>	Kuzukulağı
<i>Galium debile</i>	Bataklik İplikçiği	<i>Rumex conglomeratus</i>	Ekşikulak
<i>Galium elongatum</i>	Çayır Yoğurtu	<i>Rumex crispus</i>	Labada
<i>Galium octonarium</i>		<i>Rumex dentatus</i>	Kivırtırak
<i>Galium odoratum</i>	Orman İplikçiği	<i>Rumex obtusifolius</i>	Kökükızıl

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
Galium palustre	Su İplikçiği	Rumex pulcher	Ekşilik
Galium paschale	Gök İplikçik	Rumex sanguineus	Kuzuolağı
Galium radulifolium		Rumex tuberosus	
Galium spurium	Arsız İplikçik	Ruscus aculeatus	Tavşanmemesi
Galium subuliferum	Kıl İplikçik	Ruscus hypoglossum	Atdili
Galium uliginosum		Ruta suaveolens	Taş Sedefotu
Galium verum	Boyalık	Sagina apetala	Tarla Saginotu
Gaudinia fragilis	Başaklı Yulaf	Sagina maritima	Arsız Saginotu
Genista anatolica	Kandaş Dikeni	Salix alba	Ak Söğüt
Genista carinalis	Kırtıl Çalısı	Salix babylonica	Salkım Söğüt
Genista januensis	Yer Borcağı	Salix caprea	Sorgun
Genista sessilifolia	Borcak	Salix cinerea	Boz Söğüt
Genista tinctoria	Boyacı Katırtırnağı	Salix triandra	Bağ Söğüdü
Gentiana asclepiadea	Sütlü Güşad	Salsola kali	Döngele
Geranium asphodeloides		Salsola tragus	Kum Döngelesi
Geranium columbinum	Güvercin Itırı	Salvia aethiopis	Habeş Adaçayı
Geranium dissectum	Dilimli Itır	Salvia amplexicaulis	Ekin Şalbası
Geranium lanuginosum	Yünlü Itır	Salvia argentea	Boz Şalba
Geranium lucidum	Dakkaotu	Salvia forskahlei	Dolmayaprağı
Geranium molle	Yumuşak Itır	Salvia glutinosa	Oklu Şalba
Geranium purpureum	Ebedön	Salvia nutans	
Geranium pusillum	İncegeliçarşafı	Salvia russellii	Kurdeşik
Geranium pyrenaicum	Geliçarşafı	Salvia sclarea	Paskulak
Geranium robertianum	Dağ Itırı	Salvia verbenaca	Elmakekiği
Geranium rotundifolium	Helilok	Salvia verticillata	Dadırac
Geranium sanguineum	Ece Itırı	Salvia verticillata	Dadırac
Geranium tuberosum		Salvia virgata	Fatmanaotu
Geum urbanum	Meryemotu	Salvia viridis	Zarif Şalba
Glaucium flavum	Gündürmelâlesi	Salvinia natans	Su Eğreltisi
Glechoma hederacea	Yernanesi	Sambucus ebulus	Mürver Otu
Gleditsia triacanthos	Gilediçya	Sambucus nigra	Ağaç Mürver
Globularia trichosantha		Samolus valerandi	Gilotu
Globularia vulgaris	Deli Küreçeği	Sanguisorba minor	Çayırduğmesi
Glyceria notata	Kıvrık Tatlıçim	Sanguisorba minor	Çayırduğmesi
Gnaphalium supinum	Bayır Bozağanı	Sanguisorba officinalis	Gambati
Goniolimon incanum	Boz Kuduzotu	Sanicula europaea	Sanikel

KIRKLARELİ İLİ
TABİAT TURİZMİ MASTER PLANI

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Gratiola officinalis</i>	Hüdaverdiotu	<i>Saponaria orientalis</i>	Deli Sabunotu
<i>Gypsophila muralis</i>	Kır Çöveni	<i>Satureja coerulea</i>	
<i>Hedera helix</i>	Duvar Sarmaşığı	<i>Satureja parnassica</i>	
<i>Hedypnois rhagadioloides</i>	Sünnetlice	<i>Saxifraga adscendens</i>	Yayla Taşkıranı
<i>Helianthemum aegyptiacum</i>	Ege Güngülü	<i>Saxifraga carpetana</i>	Ada Taşkıranı
<i>Helianthemum nummularium</i>		<i>Scabiosa argentea</i>	Yazı Süpürgesi
<i>Helianthemum oelandicum</i>	Tüylü Güngülü	<i>Scabiosa atropurpurea</i>	Mor Uyuzotu
<i>Helianthemum salicifolium</i>	Söğüt Güngülü	<i>Scabiosa columbaria</i>	
<i>Helichrysum luteoalbum</i>	Samançeği	<i>Scabiosa columbaria</i>	
<i>Heliotropium europaeum</i>	Akrep Otu	<i>Scabiosa columbaria</i>	
<i>Heliotropium suaveolens</i>	İtrılı Bambul	<i>Scabiosa triniifolia</i>	
<i>Helleborus orientalis</i>	Çöpleme	<i>Scandix pecten-veneris</i>	Zühretarağı
<i>Helminthotheca echioides</i>	Billurdüğme	<i>Scandix stellata</i>	Dağ Kışkışı
<i>Heptaptera triquetra</i>		<i>Schoenoplectus lacustris</i>	Semerotu
<i>Heracleum humile</i>	Kaya Öğrekotu	<i>Schoenoplectus litoralis</i>	Göl Semerotu
<i>Heracleum sphondylium</i>		<i>Schoenoplectus tabernaemontani</i>	Ayna Semerotu
<i>Herniaria glabra</i>	Atyaran	<i>Scilla bifolia</i>	Orman Sümbülü
<i>Herniaria hirsuta</i>	Deli Yaran	<i>Scirpoides holoschoenus</i>	Vurla
<i>Herniaria incana</i>	Kabayaran	<i>Scirpus sylvaticus</i>	Topakbedri
<i>Hesperis macedonica</i>		<i>Scleranthus annuus</i>	Kınavel
<i>Hesperis matronalis</i>	Akşam Yıldızı	<i>Scleranthus perennis</i>	Kaz Kınavel
<i>Hesperis tristis</i>		<i>Scleranthus perennis</i>	Kaz Kınavel
<i>Hibiscus trionum</i>	Kerkede	<i>Sclerochloa dura</i>	Mıcırotu
<i>Hieracium sabaudum</i>	Kaba Şahinotu	<i>Scolymus grandiflorus</i>	Çetmidikeni
<i>Hieracium vagum</i>	Kırk Şahinotu	<i>Scolymus hispanicus</i>	Şevketi Bostan
<i>Himantoglossum caprinum</i>	Kayıslı Keşkeş	<i>Scorpiurus subvillosus</i>	Koyundüğü
<i>Hippocrepis emerus</i>	Gevrecik	<i>Scorzonera cana</i>	Tekesakalı
<i>Hippocrepis unisiliquosa</i>	Atnalı	<i>Scorzonera mollis</i>	İskorçına
<i>Hirschfeldia incana</i>	Nadas Turpu	<i>Scrophularia canina</i>	İt Sıracaotu
<i>Holcus lanatus</i>	Kadifeotu	<i>Scrophularia nodosa</i>	Tavuk Sıracası
<i>Holosteum umbellatum</i>	Şeytan Küpesi	<i>Scrophularia scopolii</i>	
<i>Hordelymus europaeus</i>	Odun Arpası	<i>Scrophularia umbrosa</i>	Su Kestereotu
<i>Hordeum geniculatum</i>	Yatık Arpa	<i>Scutellaria albida</i>	Akkaside
<i>Hordeum marinum</i>	Sahil Arpası	<i>Scutellaria galericulata</i>	Su Kasidesi
<i>Hordeum murinum</i>		<i>Scutellaria hastifolia</i>	Mızraklı Kaside

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Hordeum murinum</i>		<i>Secale cereale</i>	
<i>Humulus lupulus</i>	Şerbetçiotu	<i>Secale sylvestre</i>	
<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	Kurbağazehiri	<i>Securigera cretica</i>	Ada Körigeni
<i>Hylotelephium telephium</i>	Mandakulağı	<i>Securigera securidaca</i>	Kanca Körigen
<i>Hyoscyamus niger</i>	Banotu	<i>Securigera varia</i>	Körigen
<i>Hyparrhenia hirta</i>	Damsazı	<i>Sedum acre</i>	Acı Damkоруğu
<i>Hypocoum procumbens</i>		<i>Sedum aetnense</i>	Kara Damkоруğu
<i>Hypocoum pseudograndiflorum</i>	Hıdrellezotu	<i>Sedum album</i>	Çobankavurgası
<i>Hypocoum torulosum</i>	Düğümlü Yavruağı	<i>Sedum cespitosum</i>	Bodur Damkоруğu
<i>Hypericum androsaemum</i>	Kamaniça	<i>Sedum grisebachii</i>	Ergene Kоруğu
<i>Hypericum aucheri</i>	Koramanotu	<i>Sedum hispanicum</i>	
<i>Hypericum bithynicum</i>	Uludağ Koyunkıranı	<i>Sedum ochroleucum</i>	
<i>Hypericum calycinum</i>	Koyunkıran	<i>Sedum pallidum</i>	Koyunörmece
<i>Hypericum hirsutum</i>	Tüylü Kantaron	<i>Sedum urvillei</i>	Çıbanotu
<i>Hypericum montbretii</i>	Çay Kantaronu	<i>Senecio aquaticus</i>	Su Kanaryaotu
<i>Hypericum perforatum</i>	Binbirdelik Otu	<i>Senecio doria</i>	
<i>Hypericum perforatum</i>	Kantaron	<i>Senecio jacobaea</i>	Bostan Kanaryaotu
<i>Hypericum rumeliacum</i>		<i>Senecio lividus</i>	
<i>Hypericum tetrapterum</i>	Çizgili Kantaron	<i>Senecio nemorensis</i>	Koru Kanaryaotu
<i>Hypericum thasium</i>		<i>Senecio othonnae</i>	Tek Kanaryaotu
<i>Hypochaeris achyrophorus</i>	Sarı Hindiba	<i>Senecio vernalis</i>	Kanaryaotu
<i>Hypochaeris glabra</i>	Dağmarulu	<i>Senecio vulgaris</i>	Taşakçilotu
<i>Hypochaeris radicata</i>	Dağmarulu	<i>Serapias orientalis</i>	Dillikulak
<i>Ilex aquifolium</i>		<i>Sesleria alba</i>	Ak Bozkıryumağı
<i>Ilex colchica</i>	Işılğan	<i>Setaria glauca</i>	Sıçansaçı
<i>Imperata cylindrica</i>	Çardakotu	<i>Setaria viridis</i>	Yeşil Sıçansaçı
<i>Inula britannica</i>	Çayır Andızı	<i>Sherardia arvensis</i>	Gökörenotu
<i>Inula conyzae</i>	Gölge Andızotu	<i>Sideritis lanata</i>	İpekçayı
<i>Inula ensifolia</i>	Kılıç Andızotu	<i>Sideritis montana</i>	Karaçay
<i>Inula germanica</i>	Ekin Andızotu	<i>Sideritis romana</i>	
<i>Inula heterolepis</i>	Ak Andızotu	<i>Sideritis scardica</i>	
<i>Inula oculus-christi</i>	Yolotu	<i>Sideritis taurica</i>	
<i>Inula salicina</i>	Su Andızotu	<i>Silene compacta</i>	Kanlıbasıra Otu
<i>Iris pseudacorus</i>	Batak Süseni	<i>Silene conica</i>	Sivri Nakıl
<i>Iris sintenisii</i>	Çatal Süsen	<i>Silene conoidea</i>	Şıvananotu

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Iris suaveolens</i>	Bodur Süsen	<i>Silene coronaria</i>	Râna Nakıl
<i>Isatis arenaria</i>		<i>Silene dichotoma</i>	Çatal Nakıl
<i>Jasione heldreichii</i>		<i>Silene dichotoma</i>	Çatal Nakıl
<i>Jasione montana</i>	Dağ Gökçesi	<i>Silene euxina</i>	Yalı Nakılı
<i>Jasminum fruticans</i>	Boruk	<i>Silene gallica</i>	Serçeçeği
<i>Juglans regia</i>	Ceviz	<i>Silene italica</i>	Yuğuşyüreği
<i>Juncus articulatus</i>	Camışotu	<i>Silene lydia</i>	Çizgili Nakıl
<i>Juncus bufonius</i>	Kamır	<i>Silene noctiflora</i>	Yeşil Nakıl
<i>Juncus compressus</i>	Karahasırlık	<i>Silene otites</i>	Sinekkıran
<i>Juncus effusus</i>	Has Kofa	<i>Silene skorpilii</i>	
<i>Juncus gerardii</i>	Erkek Kofa	<i>Silene spargulifolia</i>	Ana Nakılı
<i>Juncus heldreichianus</i>	Dombayotu	<i>Silene subconica</i>	Mahruti Nakıl
<i>Juncus inflexus</i>	Sazak	<i>Silene tenuiflora</i>	İnce Nakıl
<i>Juncus littoralis</i>	Balıksazı	<i>Silene thymifolia</i>	
<i>Juncus maritimus</i>	Peygamberkılıcı	<i>Silene viridiflora</i>	Dilli Nakıl
<i>Juncus minitulus</i>	Cüce Kofa	<i>Silene viscaria</i>	Gül Nakıl
<i>Juncus striatus</i>	Yivli Kofa	<i>Silene vulgaris</i>	Ecibücü
<i>Juncus thomasi</i>	Çayır Kofası	<i>Silene vulgaris</i>	Ecibücü
<i>Juniperus communis</i>		<i>Silybum marianum</i>	Devedikeni
<i>Juniperus oxycedrus</i>		<i>Sinapis alba</i>	Mamanık
<i>Jurinea alpigena</i>		<i>Sinapis arvensis</i>	Hardal
<i>Jurinea consanguinea</i>	Geyikgöbeği	<i>Sison amomum</i>	Kara Maydanoz
<i>Jurinea kilaea</i>		<i>Sisymbrium altissimum</i>	Ergelenotu
<i>Jurinea macrocalathia</i>		<i>Sisymbrium irio</i>	Çalgıcıotu
<i>Jurinea mollis</i>	Yaban Göbeği	<i>Sisymbrium officinale</i>	Ergelen Hardalı
<i>Kickxia commutata</i>	Tarla Fukaraotu	<i>Smilax aspera</i>	Gıcırdikeni
<i>Kickxia elatine</i>	Fukaraotu	<i>Smilax excelsa</i>	Dikenucu
<i>Kickxia spuria</i>	Sivri Fukaraotu	<i>Smyrniololus atrum</i>	Deli Kereviz
<i>Knautia degenii</i>		<i>Smyrniololus perfoliatum</i>	Sarıkörek
<i>Knautia drymeia</i>	Velika Kulağı	<i>Solanum americanum</i>	İtüzümü
<i>Knautia integrifolia</i>	Götürotu	<i>Solanum decipiens</i>	Eceavlus
<i>Knautia macedonica</i>		<i>Solanum dulcamara</i>	Sofur
<i>Koeleria brevis</i>	Kısa Kırnal	<i>Solidago virgaurea</i>	Altınbaşak Çiçeği
<i>Koeleria lobata</i>	Tike Kırnal	<i>Sonchus arvensis</i>	Sökelek
<i>Koeleria macrantha</i>	Koca Kırnal	<i>Sonchus asper</i>	Eşekgevreği
<i>Koeleria nitidula</i>	Köse Kırnal	<i>Sonchus oleraceus</i>	Kuzugevreği

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Lactuca muralis</i>	Divar Marulu	<i>Sonchus tenerrimus</i>	Kovuk
<i>Lactuca saligna</i>	Deli Marul	<i>Sorbus aucuparia</i>	Kuş Üvezi
<i>Lactuca serriola</i>	Eşekhelvası	<i>Sorbus torminalis</i>	Pitlicen
<i>Lactuca tatarica</i>	Yağ Marulu	<i>Sparganium erectum</i>	Kindıra
<i>Lactuca viminea</i>	Çukurçitliği	<i>Sparganium erectum</i>	Kindıra
<i>Lagoecia cuminoides</i>	Pülüskün	<i>Spergularia diandra</i>	Nernedov
<i>Lamium album</i>	Balıcak	<i>Spergularia marina</i>	Sahil Remilotu
<i>Lamium amplexicaule</i>	Baltutan	<i>Spergularia media</i>	Kuş Remilotu
<i>Lamium galeobdolon</i>	Sarı Balıcak	<i>Spergularia rubra</i>	Remilotu
<i>Lamium garganicum</i>		<i>Spiranthes spiralis</i>	İnci Salebi
<i>Lamium maculatum</i>		<i>Spirodela polyrrhiza</i>	Telli Sumercimeği
<i>Lamium purpureum</i>		<i>Stachys angustifolia</i>	
<i>Lamium purpureum</i>		<i>Stachys annua</i>	
<i>Lapsana communis</i>	Şebrek	<i>Stachys annua</i>	
<i>Lapsana communis</i>	Şebrek	<i>Stachys bithynica</i>	Ulu Deliçay
<i>Laser trilobum</i>	Kefe Kimyonu	<i>Stachys cretica</i>	
<i>Lathraea squamaria</i>	Gizliot	<i>Stachys cretica</i>	
<i>Lathyrus annuus</i>	Dağdırılcısı	<i>Stachys maritima</i>	Kum Karabaşı
<i>Lathyrus aphaca</i>	Sarı Burçak	<i>Stachys obliqua</i>	Sarı Çayçe
<i>Lathyrus aphaca</i>	Sarı Burçak	<i>Stachys sylvatica</i>	Hamısırgan
<i>Lathyrus aphaca</i>	Sarı Burçak	<i>Stachys thirkei</i>	Kestere
<i>Lathyrus aphaca</i>	Sarı Burçak	<i>Stellaria holostea</i>	Urgancık
<i>Lathyrus aureus</i>	Koru Mürdümüğü	<i>Stellaria media</i>	Kuşotu
<i>Lathyrus cicera</i>	Colban	<i>Stellaria pallida</i>	Kuşmak
<i>Lathyrus digitatus</i>	Tavşankanı	<i>Sternbergia colchiciflora</i>	Tavukçiçeği
<i>Lathyrus hirsutus</i>	Kaba Mürdümük	<i>Stipa bromoides</i>	Kılaç
<i>Lathyrus laxiflorus</i>		<i>Stipa capensis</i>	Kum Kılaç
<i>Lathyrus niger</i>	Kara Burçak	<i>Stipa capillata</i>	İnce Kılaç
<i>Lathyrus nissolia</i>	Çimen Burçak	<i>Stipa pulcherrima</i>	Zarif Kılaç
<i>Lathyrus pratensis</i>	Yılan Gürülü	<i>Stuckenia pectinata</i>	Sutarağı
<i>Lathyrus sativus</i>	Müldümük	<i>Symphytum bulbosum</i>	Şiş Kafesotu
<i>Lathyrus sphaericus</i>	Çam Burçağı	<i>Symphytum orientale</i>	Eşek Kafesotu
<i>Lathyrus undulatus</i>		<i>Symphytum pseudobulbosum</i>	
<i>Lathyrus venetus</i>	Ebem Burçağı	<i>Symphytum tauricum</i>	Kırım Kafesotu
<i>Laurocerasus officinalis</i>	Karayemiş	<i>Symphytum tuberosum</i>	
<i>Laurus nobilis</i>	Defne	<i>Taeniatherum caput-medusae</i>	Kılçık Arpası

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
Lavandula stoechas		Tamarix parviflora	Deli Ilgın
Lavatera punctata	Saracak	Tanacetum balsamitoides	Marsuvanotu
Lavatera thuringiaca	Yayla Saracağı	Tanacetum corymbosum	
Leersia oryzoides	Bıçakotu	Tanacetum parthenium	Beyaz Papatya
Legousia pentagonia	Kadınaynası	Taraxacum butleri	Karahindiba
Lemna gibba	Yamuk Sumerçimeği	Taraxacum gracilens	
Lemna minor	Sumerçimeği	Taraxacum hellenicum	Leblebiotu
Leontice leontopetalum	Kırbaş	Taraxacum pseudobrachyglossum	
Leontodon crispus	Aslandişi	Taraxacum scaturiginosum	Kıvrıkıvrık
Leontodon hispidus	Gulikazer	Taraxacum thracicum	
Leontodon tuberosus	Yumrulu Aslandişi	Taraxacum turcicum	
Leonurus cardiaca		Taxus baccata	Porsuk
Lepidium campestre	Horozcuk	Teesdalia coronopifolia	Çobançadırı
Lepidium draba	Diğnik	Teline monspessulana	Üçtelliçalı
Leucanthemum vulgare	Ay Papatya	Tephrosia integrifolia	Ümbülükçiçeği
Leucojum aestivum		Tephrosia papposa	Kır Ümbülüğü
Leymus racemosus	Sahil Çavdar	Teucrium chamaedrys	
Ligustrum vulgare	Kurtbağrı	Teucrium lamiifolium	
Lilium martagon		Teucrium montanum	Dağdalak
Limodorum abortivum	Saçuzatan	Teucrium polium	Acıyavşan
Limonium bellidifolium	Hoş Kuduzotu	Teucrium scordium	Susarmışağı
Limonium virgatum	Kuduzotu	Thalictrum aquilegifolium	Haseki Sedefi
Linaria genistifolia		Thalictrum lucidum	Çayırsedefi
Linaria grandiflora	Koca Aslanağzı	Thesium arvense	Tezgüvelek
Linaria kurdica		Thesium bergeri	Koru Güveleği
Linaria odora		Thesium divaricatum	Çatal Güvelek
Linaria pelisseriana	Mor Nevruzotu	Thlaspi alliaceum	Soğan Dağarcığı
Linaria simplex	Yalın Nevruzotu	Thymus atticus	
Linaria vulgaris	Nevruzotu	Thymus longicaulis	
Linum aroanium	Çam Keteni	Thymus roegneri	Koyun Kekiği
Linum bienne	Deli Keten	Thymus striatus	
Linum corymbulosum	Koru Keteni	Thymus zygioides	
Linum hirsutum		Tilia cordata	Kış İhlamuru
Linum nodiflorum	Yaban Keten	Tilia platyphyllos	Yaz İhlamuru

KIRKLARELİ İLİ
TABİAT TURİZMİ MASTER PLANI

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Linum tenuifolium</i>	Narin Keten	<i>Tilia rubra</i>	Kafkas İhlamuru
<i>Linum trigynum</i>	Otlak Keteni	<i>Tilia tomentosa</i>	Gümüş İhlamur
<i>Listera ovata</i>	Çalı Salebi	<i>Tordylium apulum</i>	Kafkalida
<i>Lolium multiflorum</i>	İtalyan Çimi	<i>Tordylium maximum</i>	Koca Davulotu
<i>Lolium perenne</i>	Çim	<i>Torilis arvensis</i>	Dercikotu
<i>Lolium rigidum</i>		<i>Torilis arvensis</i>	Dercikotu
<i>Lolium rigidum</i>		<i>Torilis japonica</i>	Uzun Dercikotu
<i>Lonicera caprifolium</i>	Hanımeli	<i>Torilis nodosa</i>	Boncuklu Dercikotu
<i>Lonicera etrusca</i>	Dokuzdon	<i>Tournefortia sibirica</i>	Kumgelini
<i>Lonicera etrusca</i>	Dokuzdon	<i>Trachystemon orientalis</i>	Kaldirik
<i>Loranthus europaeus</i>	Ardıçburcu	<i>Tragopogon aureus</i>	
<i>Lotus angustissimus</i>	Kurtlu Ot	<i>Tragopogon dubius</i>	At Yemliği
<i>Lotus corniculatus</i>		<i>Tragopogon pratensis</i>	Salsifin
<i>Lotus corniculatus</i>		<i>Tragus racemosus</i>	Kızıl Kirpikotu
<i>Ludwigia palustris</i>	Su Toynakotu	<i>Trapa natans</i>	
<i>Luzula campestris</i>	Luzulotu	<i>Tribulus terrestris</i>	Çobançökerten
<i>Luzula forsteri</i>	Gevşek Luzul	<i>Trifolium affine</i>	Kıvrık Yonca
<i>Luzula luzuloides</i>	Çatal Luzul	<i>Trifolium alpestre</i>	Sert Yonca
<i>Luzula multiflora</i>	Kırk Luzul	<i>Trifolium angustifolium</i>	Nefel
<i>Luzula sylvatica</i>	Meşe Luzulu	<i>Trifolium arvense</i>	Tavşanayağı
<i>Lycium barbarum</i>	Atlangaç	<i>Trifolium aureum</i>	
<i>Lycium chinense</i>	Termiye Çalısı	<i>Trifolium bocconeii</i>	İkiz Üçgül
<i>Lycopus europaeus</i>	Kurtayağı	<i>Trifolium campestre</i>	Üçgül
<i>Lysimachia atropurpurea</i>	Mor Kargaotu	<i>Trifolium cherleri</i>	Tokalı Dücük
<i>Lysimachia nummularia</i>	Yer Kargaotu	<i>Trifolium clusii</i>	Ters Üçgül
<i>Lysimachia punctata</i>	Benli Kargaotu	<i>Trifolium constantinopolitanum</i>	Üçkulak Otu
<i>Lysimachia verticillaris</i>	Hilal Kargaotu	<i>Trifolium dubium</i>	Tatlı Yonca
<i>Lysimachia vulgaris</i>	Kargaotu	<i>Trifolium echinatum</i>	
<i>Lythrum salicaria</i>	Hevhulma	<i>Trifolium elongatum</i>	Helva Üçgülü
<i>Malcolmia flexuosa</i>	Kaya Şebboyu	<i>Trifolium glomeratum</i>	Topuz Yonca
<i>Malus sylvestris</i>		<i>Trifolium grandiflorum</i>	Hanım Üçgülü
<i>Malva neglecta</i>	Çobançöreği	<i>Trifolium heldreichianum</i>	
<i>Malva sylvestris</i>	Ebegümece	<i>Trifolium hirtum</i>	Deli Yonca
<i>Maresia nana</i>	Yanalot	<i>Trifolium hybridum</i>	
<i>Marrubium peregrinum</i>	Yabaniderme	<i>Trifolium hybridum</i>	

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
Marrubium vulgare	Karaderme	Trifolium hybridum	
Matricaria chamomilla		Trifolium incarnatum	Kan Yoncası
Matthiola fruticulosa	Kum Şebboyu	Trifolium incarnatum	Kan Yoncası
Matthiola incana	Şebboy	Trifolium lappaceum	Yivli Yonca
Medicago arabica	Benli Yonca	Trifolium latium	İnci Yoncası
Medicago falcata	Kart Yonca	Trifolium leucanthum	Yapışık Üçgül
Medicago littoralis	Kum Yoncası	Trifolium ligusticum	Pembediş
Medicago lupulina	Bitçikotu	Trifolium lucanicum	Yumurta Yoncası
Medicago marina	Sahil Yoncası	Trifolium medium	Köse Yonca
Medicago minima	Gurnik	Trifolium michelianum	Uzundış
Medicago orbicularis	Paralık	Trifolium micranthum	Yer Yoncası
Medicago polymorpha	Kırkyonca	Trifolium nigrescens	Yanık Üçgül
Medicago rigidula	Kaba Yonca	Trifolium nigrescens	Yanık Üçgül
Medicago sativa	Karayonca	Trifolium ochroleucum	Mızrak Üçgülü
Melampyrum arvense		Trifolium patens	Köpek Üçgülü
Melampyrum cristatum	Tilkibuğdayı	Trifolium pratense	Çayır Üçgülü
Melampyrum pratense	Pişmezot	Trifolium purpureum	Mor Üçgül
Melica ciliata	Kirpikli İnci	Trifolium repens	
Melica ciliata	Kirpikli İnci	Trifolium repens	
Melica uniflora	Seyrek İnciotu	Trifolium repens	
Melilotus albus	Ak Taşyoncası	Trifolium repens	
Melilotus indicus	Otuzlu Yonca	Trifolium resupinatum	Anadolu Üçgülü
Melilotus officinalis	Kokulu Yonca	Trifolium scabrum	Hıyar Dücük
Melilotus spicatus	Taşyoncası	Trifolium sebastianii	İtalyan Yoncası
Melissa officinalis	Oğulotu	Trifolium spadiceum	Çayır Dutu
Mentha aquatica	Su Nanesi	Trifolium spumosum	Kese Yonca
Mentha longifolia		Trifolium stellatum	
Mentha longifolia		Trifolium striatum	Çizik Yonca
Mentha pulegium	Yarpuz	Trifolium strictum	Koçak Üçgülü
Mentha spicata	Eşek Nanesi	Trifolium subterraneum	Yeraltı Üçgülü
Mercurialis perennis	Köpekmarulu	Trifolium suffocatum	Cüce Üçgül
Mespilus germanica	Muşmula	Trifolium sylvaticum	Orman Üçgülü
Mibora minima	Zarif Kumotu	Trifolium tenuifolium	Eğri Yonca
Micropyrum tenellum	Cüce Buğdayotu	Trifolium tomentosum	Yünlü Yonca
Microthlaspi perfoliatum	Giyle	Trifolium uniflorum	Deli Dirfil
Milium effusum	Yabani Darı	Trifolium vesiculosum	Rumeli Yoncası

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Milium vernale</i>	Yayla Darısı	<i>Trigonella monspeliaca</i>	Som Çemenotu
<i>Minuartia anatolica</i>		<i>Trinia glauca</i>	Üç Çatalotu
<i>Minuartia erythrosepala</i>	Dağ Tıstısı	<i>Tripleurospermum parviflorum</i>	Beybunik
<i>Minuartia glomerata</i>	Küme Tıstısı	<i>Tripleurospermum sevanense</i>	Hanım Gödesi
<i>Minuartia hirsuta</i>	Çengel Tıstısı	<i>Tripleurospermum tenuifolium</i>	Saçaklı Beybunik
<i>Minuartia verna</i>		<i>Tripolium pannonicum</i>	Bataklık Papatyası
<i>Misopates orontium</i>	Asi Balıkağzı	<i>Trisetum flavescens</i>	Palah
<i>Moehringia trinervia</i>	Keleşot	<i>Triticum monococcum</i>	
<i>Moenchia mantica</i>	Dördüz Otu	<i>Tuberaria guttata</i>	Karagözü
<i>Molinia caerulea</i>	Isır Çayırı	<i>Tulipa orphanidea</i>	Doğandili
<i>Monotropa hypopithys</i>	Sarıkuşyuvası	<i>Tulipa sylvestris</i>	Sarı Lâle
<i>Morus alba</i>	Ak Dut	<i>Tulipa undulatifolia</i>	Kıvırcık Lâle
<i>Muscari armeniacum</i>	Gâvurbaşı	<i>Turgenia latifolia</i>	Karaheci
<i>Muscari comosum</i>	Morbaş	<i>Tussilago farfara</i>	Öksürükotu
<i>Muscari neglectum</i>	Arapüzümü	<i>Typha angustifolia</i>	Saz
<i>Myagrum perfoliatum</i>	Üçodaotu	<i>Typha domingensis</i>	Şeytanmumu
<i>Myosotis alpestris</i>	Boncukotu	<i>Typha laxmannii</i>	Papur
<i>Myosotis arvensis</i>	Kardeşboncuğu	<i>Tyrimnus leucographus</i>	Dulkarigömlüğü
<i>Myosotis incrassata</i>	Deli Kuşgözü	<i>Ulmus canescens</i>	Karangiç
<i>Myosotis laxa</i>	Hüthütgözü	<i>Ulmus glabra</i>	Dağ Karaağacı
<i>Myosotis lithospermifolia</i>	Taş Boncukotu	<i>Ulmus laevis</i>	Hercai Karaağaç
<i>Myosotis sicula</i>	İnciboncuk	<i>Ulmus minor</i>	Ova Karaağacı
<i>Myosotis stricta</i>	Yitik Unutmabeni	<i>Umbilicus luteus</i>	Sarı Göbekotu
<i>Myosotis sylvatica</i>	Unutmabeni	<i>Umbilicus rupestris</i>	Göbekotu
<i>Myriophyllum spicatum</i>	Sucivanperçemi	<i>Urtica dioica</i>	Isırgan
<i>Najas marina</i>	Dikenli Superisi	<i>Urtica membranacea</i>	Çinçar
<i>Najas marina</i>	Dikenli Superisi	<i>Urtica pilulifera</i>	Dalağan
<i>Najas minor</i>	Küçük Superisi	<i>Urtica urens</i>	Cılağan
<i>Narcissus pseudonarcissus</i>	Zeren	<i>Utricularia australis</i>	Durgun Sumiğferi
<i>Nasturtium officinale</i>	Suteresi	<i>Vaccaria hispanica</i>	Ekin Ebesi
<i>Neottia nidus-avis</i>	Asalak Salep	<i>Vaccinium arctostaphylos</i>	Likarpa
<i>Nepeta cataria</i>	Kedinanesi	<i>Valeriana alliariifolia</i>	Pisot
<i>Nepeta nuda</i>		<i>Valeriana officinalis</i>	Kediotu

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Nigella arvensis</i>		<i>Valerianella carinata</i>	Sandal Kuzugevreği
<i>Nigella arvensis</i>		<i>Valerianella coronata</i>	Taçlı Kuzugevreği
<i>Nigella damascena</i>	Şam Çörekotu	<i>Valerianella locusta</i>	Nazlı Kuzugevreği
<i>Nigella elata</i>	Deli Çörekotu	<i>Verbascum banaticum</i>	
<i>Nocca praecox</i>	Dereköy Dağarcığı	<i>Verbascum blattaria</i>	Tutan Sığırkuyruğu
<i>Nonea atra</i>	Bağ Sormuğu	<i>Verbascum bugulifolium</i>	Riva Sığırkuyruğu
<i>Nuphar lutea</i>	Sarı Nilüfer	<i>Verbascum degenii</i>	
<i>Nymphaea alba</i>	Nilüfer	<i>Verbascum densiflorum</i>	Gırç
<i>Odontites vulgaris</i>	Davunotu	<i>Verbascum lagurus</i>	Tavşan Sığırkuyruğu
<i>Oenanthe aquatica</i>	Deniz Rezenesi	<i>Verbascum macrurum</i>	Yokuş Sığırkuyruğu
<i>Oenanthe fistulosa</i>	Kazyak	<i>Verbascum ovalifolium</i>	Çayır Sığırkuyruğu
<i>Oenanthe pimpinelloides</i>	Deli Maydanoz	<i>Verbascum phlomoides</i>	Yünotu
<i>Oenanthe silaifolia</i>	Attohumu	<i>Verbascum phoeniceum</i>	Yanık Sığırkuyruğu
<i>Olea europaea</i>	Zeytin	<i>Verbascum purpureum</i>	
<i>Onobrychis aequidentata</i>	Dişlek Korunga	<i>Verbascum samniticum</i>	Dirgen Sığırkuyruğu
<i>Onobrychis alba</i>	Istiranca Korungası	<i>Verbascum sinuatum</i>	Bodanotu
<i>Onobrychis caput-galli</i>	Pıtrak Korunga	<i>Verbascum speciosum</i>	Zelve
<i>Onobrychis gracilis</i>	Zarif Korunga	<i>Verbascum xanthophoeniceum</i>	Sülün Sığırkuyruğu
<i>Onobrychis oxydonta</i>	Kır Korungası	<i>Verbena officinalis</i>	Mineçeği
<i>Ononis pusilla</i>	Yaltak Dikeni	<i>Veronica acinifolia</i>	Benlik
<i>Ononis spinosa</i>	Kayıskıran	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	Sugedemesi
<i>Ononis spinosa</i>	Kayıskıran	<i>Veronica anagalloides</i>	Camak
<i>Ononis spinosa</i>	Kayıskıran	<i>Veronica arvensis</i>	Ekin Mavişi
<i>Onopordum tauricum</i>	Atdikeni	<i>Veronica beccabunga</i>	At Teresi
<i>Onosma echioides</i>	Oğlandüşüren	<i>Veronica bozakmanii</i>	Bozakman Mavişi
<i>Onosma nigricaulis</i>	Kara Şincar	<i>Veronica chamaedrys</i>	Cancan
<i>Onosma propontica</i>	Kum Emziği	<i>Veronica crinita</i>	Istiranca Mavişi
<i>Onosma thracica</i>	Evren Emcek	<i>Veronica cymbalaria</i>	Venüşçeği
<i>Ophioglossum lusitanicum</i>	Dilotu	<i>Veronica dillenii</i>	Kara Maviş
<i>Ophrys apifera</i>	Arı Salebi	<i>Veronica filiformis</i>	Tel Maviş
<i>Ophrys mammosa</i>	Kedikulağı	<i>Veronica hederifolia</i>	Baharmavisi
<i>Ophrys oestrifera</i>		<i>Veronica jacquinii</i>	Çalı Mavişi
<i>Orchis coriophora</i>	Pirinççeği	<i>Veronica montana</i>	Şimal Mavişi
<i>Orchis coriophora</i>	Pirinççeği	<i>Veronica officinalis</i>	Oropaçayı
<i>Orchis laxiflora</i>	Salep Sümbülü	<i>Veronica pectinata</i>	

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
Orchis morio	Gelincik Salebi	Veronica persica	Circamuk
Orchis morio	Gelincik Salebi	Veronica polita	Mavişot
Orchis palustris	Çayır Salebi	Veronica samuelssonii	Tarla Mavişi
Orchis papilionacea	Dilçıkık	Veronica serpyllifolia	Güzelnane
Orchis purpurea	Hasancık	Veronica turrilliana	
Orchis simia	Salep Püskülü	Veronica verna	Ergen Maviş
Orchis tridentata	Katranalacası	Vicia barbazitae	Yılan Fiği
Origanum vulgare	Karakınık	Vicia cassubica	Dirifiğ
Origanum vulgare	Karakınık	Vicia cracca	Kuş Fiği
Origanum vulgare	Karakınık	Vicia cracca	Kuş Fiği
Orlaya daucoides	Dilkanatan	Vicia cracca	Kuş Fiği
Orlaya grandiflora	Koca Dilkanatan	Vicia grandiflora	Koca Bakla
Ornithogalum armeniacum	Soryaz	Vicia hirsuta	Bozfiğ
Ornithogalum comosum	Göze Sasal	Vicia hybrida	Melez Bakla
Ornithogalum fimbriatum	Kirpi Sasal	Vicia lathyroides	Çamfiği
Ornithogalum montanum	Dağ Akyıldızı	Vicia lutea	
Ornithogalum narbonense	Akbaldır	Vicia melanops	Sülük Fiği
Ornithogalum oligophyllum	Kurt Soğanı	Vicia pannonica	Macar Fiği
Ornithogalum orthophyllum	Bayır Yıldızı	Vicia pannonica	Macar Fiği
Ornithogalum pyrenaicum	Eşek Susamı	Vicia sativa	
Ornithogalum refractum	Dönek Yıldız	Vicia sativa	
Ornithogalum sigmoideum	Sakarca	Vicia sativa	
Ornithogalum sphaerocarpum	Salkım Sakarca	Vicia tetrasperma	Kırkbakla
Ornithogalum umbellatum	Sunbala	Vicia villosa	Dağ Efereği
Ornithopus compressus	Kuşayağı	Vicia villosa	Dağ Efereği
Orobancha alba	Boğasak	Vicia villosa	Dağ Efereği
Orobancha caryophyllacea	Kokulu Süpürgeotu	Vinca herbacea	Bikir Çiçeği
Orobancha cernua	Deli Yergöbeği	Vinca major	Cezayir Menekşesi
Orobancha hederæ	Tez Canavarotu	Vinca minor	Rozet Çiçeği
Orobancha minor	Göveotu	Vincetoxicum hirundinaria	Kuş Gâvurbiberi
Orobancha mutellii	Baklakıran	Vincetoxicum speciosum	Kara Gâvurbiberi
Orobancha nana	Veremotu	Viola alba	
Orobancha pubescens	Tüylü Kazıkotu	Viola alba	
Orobancha purpurea	Mor Veremotu	Viola arvensis	Tarla Menekşesi
Oryzopsis coerulescens	Gök Piriçotu	Viola canina	İt Menekşesi
Oryzopsis hymenoides	Delipirinç	Viola kitaibeliana	Yabani Menekşe

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Ostrya carpinifolia</i>	Firek	<i>Viola odorata</i>	Kokulu Menekşe
<i>Osyris alba</i>	Morcak	<i>Viola parvula</i>	Tüylü Menekşe
<i>Oxalis corniculata</i>	Sarı Ekşiyonca	<i>Viola sieheana</i>	Çayır Menekşesi
<i>Paeonia peregrina</i>	Bocur	<i>Viola tricolor</i>	Hercai Menekşe
<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	<i>Viscum album</i>	Ökseotu
<i>Pancratium maritimum</i>		<i>Vitis sylvestris</i>	Deli Asma
<i>Panicum miliaceum</i>	Darı	<i>Vulpia bromoides</i>	Titrek Kırpikliçim
<i>Papaver dubium</i>	Köpekyığı	<i>Vulpia ciliata</i>	Kırpikliçim
<i>Papaver hybridum</i>	Melez Gelincik	<i>Vulpia myuros</i>	Arsız Kırpikliçim
<i>Papaver rhoeas</i>	Gelincik	<i>X malosorbus malosorbus florentina</i>	Elma Üvezi
<i>Parapholis incurva</i>	Eğri Kiremitotu	<i>Xanthium orientale</i>	Domuz Pıtrağı
<i>Parapholis pycnantha</i>	Çorak Salkımotu	<i>Xanthium spinosum</i>	Pıtrak
<i>Parentucellia latifolia</i>	Üçdilotu	<i>Xeranthemum annuum</i>	Kâğıtçiçeği
<i>Parietaria judaica</i>	Duvarfesleğeni	<i>Xeranthemum cylindraceum</i>	Deli Kâğıtçiçeği
<i>Parietaria officinalis</i>		<i>Ziziphora capitata</i>	Anuk
<i>Paronychia argyroloba</i>		<i>Anthoxanthum gracile</i>	
<i>Paronychia cephalotes</i>		<i>Brachypodium sylvaticum</i>	
<i>Paronychia polygonifolia</i>	Kın Kepekotu	<i>Galeopsis speciosa</i>	
<i>Pastinaca sativa</i>	Şeker Havucu	<i>Muscari botryoides</i>	Müşkürüm
<i>Periploca graeca</i>	Gariplerurganı	<i>Pterocaria fraxinifolia</i>	
<i>Petasites hybridus</i>	Kabalak	<i>Rorippa prolifera</i>	
<i>Petrorhagia dubia</i>	Zarkaranfil	<i>Sorbus torminalis</i>	Pitlicen
<i>Petrorhagia prolifera</i>	Çerikaranfili	<i>Bupleurum apiculatum</i>	
<i>Peucedanum obtusifolium</i>		<i>Erysimum diffusum</i>	
<i>Phalaris paradoxa</i>	Topuzlu Kanyaş	<i>Hypericum umbellatum</i>	
<i>Phalaris truncata</i>	Küt Kanyaş	<i>Taraxacum serotinum</i>	
<i>Phillyrea latifolia</i>	Akçakesme	<i>Teucrium lamiifolium</i>	
<i>Phleum bertolonii</i>	Kumul İtkuyruğu	<i>Acer negundo</i>	İsfendan
<i>Phleum exaratum</i>	Meşe İtkuyruğu	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Atkestanesi
<i>Phleum phleoides</i>	Bayır İtkuyruğu	<i>Allium ampeloprasum</i>	Pırasa
<i>Phleum pratense</i>	Çayır İtkuyruğu	<i>Allium cepa</i>	Soğan
<i>Phleum subulatum</i>	Tel İtkuyruğu	<i>Antirrhinum majus</i>	Aslanağızı
<i>Phlomis pungens</i>	Silvanok	<i>Arundo donax</i>	Kargı
<i>Phragmites australis</i>	Kamış	<i>Berberis vulgaris</i>	Kızılkaramuk
<i>Physalis alkekengi</i>	Güveyfeneri	<i>Betula pendula</i>	Huş Ağacı

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Physocaulis nodosus</i>	Hacıkuş	<i>Buddleja davidii</i>	Kelebek Çalısı
<i>Physospermum cornubiense</i>	Kızbara	<i>Buxus sempervirens</i>	Şimşir
<i>Phytolacca americana</i>	Şekerciboyası	<i>Campsis radicans</i>	Acemborusu
<i>Picris pauciflora</i>	Kum Şirosu	<i>Catalpa bignonioides</i>	Katalpa
<i>Picris rhagadioloides</i>	Maki Şirosu	<i>Citrullus lanatus</i>	Karpuz
<i>Pilosella cymosa</i>	Sülün Tırnakotu	<i>Cryptomeria japonica</i>	Kadife Çamı
<i>Pilosella hoppeana</i>		<i>Cucumis melo</i>	Kavun
<i>Pilosella hoppeana</i>		<i>Cucumis sativus</i>	Hıyar
<i>Pilosella piloselloides</i>	Köse Tırnakotu	<i>Cucurbita maxima</i>	Helvacı Kabağı
<i>Pilosella x auriculoides</i>	Kulak Tırnakotu	<i>Cucurbita moschata</i>	Bal Kabağı
<i>Pilosella x ruprechtii</i>	Kirpi Tırnakotu	<i>Cucurbita pepo</i>	Sakız Kabağı
<i>Pimpinella saxifraga</i>	Taş Anasonu	<i>Cupressus sempervirens</i>	Servi
<i>Pimpinella tragiolum</i>	Teke Anasonu	<i>Datura innoxia</i>	Abuzambak
<i>Pinus brutia</i>	Kızılçam	<i>Eriobotrya japonica</i>	Yenidünya
<i>Pinus nigra</i>	Karaçam	<i>Hydrangea macrophylla</i>	Ortanca
<i>Pinus pinaster</i>	Sahil Çamı	<i>Jasminum officinale</i>	Yasemin
<i>Pinus sylvestris</i>	Sarıçam	<i>Juniperus sabina</i>	Saç Ağacı
<i>Pistacia palaestina</i>	Çöğre	<i>Koelreuteria paniculata</i>	Güvey Kandili
<i>Pistacia terebinthus</i>	Menengiç	<i>Lagenaria siceraria</i>	Uzun Kabak
<i>Plantago coronopus</i>	Boğaothu	<i>Laurocerasus officinalis</i>	Karayemiş
<i>Plantago coronopus</i>	Boğaothu	<i>Laurus nobilis</i>	Defne
<i>Plantago holosteum</i>	Beşdamarotu	<i>Lycopersicon esculentum</i>	Domates
<i>Plantago lagopus</i>	Kırkdamarotu	<i>Maclura pomifera</i>	Ayıdutu
<i>Plantago lanceolata</i>	Damarlıca	<i>Malus sylvestris</i>	
<i>Plantago major</i>	Sinirotu	<i>Melia azedarach</i>	Tesbih Ağacı
<i>Plantago major</i>	Sinirotu	<i>Momordica charantia</i>	Kudretnarı
<i>Plantago maritima</i>	Yıldandili	<i>Ocimum basilicum</i>	Fesleğen
<i>Plantago scabra</i>	Sinirsek	<i>Phaseolus vulgaris</i>	Fasülye
<i>Plantago sempervirens</i>		<i>Picea abies</i>	Avrupa Lâdini
<i>Platanthera bifolia</i>	Guguk Salebi	<i>Picea orientalis</i>	Lâdin
<i>Platanthera chlorantha</i>	Çarpık Salep	<i>Platanus occidentalis</i>	Londra Çınarı
<i>Platanus orientalis</i>	Çınar	<i>Punica granatum</i>	Nar
<i>Poa angustifolia</i>	Dar Salkımotu	<i>Robinia hispida</i>	Kıllı Akasya
<i>Poa annua</i>	Salkımotu	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya
<i>Poa bulbosa</i>	Yumrulu Salkım	<i>Salix babylonica</i>	Salkım Söğüt
<i>Poa compressa</i>	Yassı Salkımotu	<i>Secale cereale</i>	

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Poa infirma</i>	Hatun Salkımotu	<i>Sesamum indicum</i>	Susam
<i>Poa jubata</i>		<i>Solanum melongena</i>	Patlıcan
<i>Poa nemoralis</i>	Orman Salkımı	<i>Solanum tuberosum</i>	Patates
<i>Poa pratensis</i>	Çayır Salkımotu	<i>Sophora jaubertii</i>	Çelepen
<i>Poa supina</i>	Sulu Salkımotu	<i>Sorghum bicolor</i>	Süpürge Darısı
<i>Poa timoleontis</i>	Gür Salkımotu	<i>Spartium junceum</i>	Katırtırnağı
<i>Poa trivialis</i>	Kaba Salkımotu	<i>Spiraea vanhouttei</i>	İspirya
<i>Polycnemum verrucosum</i>		<i>Viburnum lantana</i>	Germişe
<i>Polygala anatolica</i>	Yılanyoncası	<i>Viburnum tinus</i>	Filburnu
<i>Polygala major</i>	Koca Sütotu	<i>Yucca filamentosa</i>	Güravize
<i>Polygala pruinosa</i>		<i>Zea mays</i>	Mısır
<i>Polygala supina</i>	Gihaye Sipirge	<i>Abelia x grandiflora</i>	Abelya
<i>Polygala vulgaris</i>	Sütotu	<i>Abies bornmülleriana</i>	Gökmar
<i>Polygonatum hirtum</i>	Kıllı Boğumluca	<i>Aucuba japonica</i>	Akuba
<i>Polygonatum multiflorum</i>	Mührüsüleyman	<i>Berberis x thunbergii</i>	Kırmızı Kadıntuzluğu
<i>Polygonum arenastrum</i>	Bezmeceotu	<i>Cedrus atlantica</i>	Atlas Sediri
<i>Polygonum aviculare</i>	Köyotu	<i>Chamaecyparis lawsonia</i>	Lavsonya
<i>Polygonum bistorta</i>	Çimen Eveleği	<i>Chenopodium speciosa</i>	Japon Ayvası
<i>Polygonum convolvulus</i>	Yayılğan	<i>Cotoneaster franchetii</i>	
<i>Polygonum hydropiper</i>	Su Biberi	<i>Cotoneaster horizontalis</i>	
<i>Polygonum lapathifolium</i>	Tırşon	<i>Cupressus arizonica</i>	Arizona Servisi
<i>Polygonum mesembryum</i>	Kuşbarık	<i>Thuja orientalis</i>	Mazı
<i>Polygonum patulum</i>	Atmercimeleği	<i>Forsythia x intermedia</i>	
<i>Polygonum persicaria</i>	Söğütotu	<i>Hedera canariensis</i>	
<i>Polygonum salsugineum</i>	Kızıl Madımak	<i>Hibiscus syriacus</i>	
<i>Polypodium interjectum</i>	Kaya Elverdisi	<i>Kerria japonica</i>	
<i>Polypodium vulgare</i>	Benli Eğrelti	<i>Laburnum anagyroides</i>	Sarı Salkım
<i>Polypogon maritimus</i>	Kum Hıtırı	<i>Lagerstroemia indica</i>	
<i>Polypogon monspeliensis</i>	Hıtır	<i>Lonicera fragrantissima</i> Lindl. and Paxt.	
<i>Polystichum aculeatum</i>	Sivri Pilunç	<i>Lonicera japonica</i> Thunb.	
<i>Polystichum setiferum</i>	Kızıl Pilunç	<i>Mahonia aquifolium</i>	
<i>Parthenocissus quinquefolia</i>		<i>Brassica napus</i>	Kolza
<i>Paulownia tomentosa</i> Thunb.		<i>Brassica oleracea</i>	Lahana
<i>Picea pungens</i>	Mavi Ladin	<i>Coriandrum sativum</i>	Kişniş
<i>Pittosporum tobira</i>		<i>Eruca vesicaria</i>	Roka

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
Prunus ceracifera		Hordeum vulgare	Arpa
Prunus serrulata		Oryza sativa	Çeltik
Spiraea japonica		Petroselinum crispum	Maydanoz
Syringa vulgaris		Ricinus communis	Hintyağı
Wistaria sinensis		Rosmarinus officinalis	Biberiye
Allium sativum	Sarmısak	Triticum aestivum	Ekmeklik Buğday
Lactuca sativa	Marul	Viburnum opulus	Gilaburu
Capsicum annum	Biber	Vitis vinifera	Asma
Helianthus tuberosus	Yerelması	Brachypodium sylvaticum	Koru Kılcanı
Vicia faba	Bakla	Anthoxanthum gracile	
Avena sativa	Yulaf		

Tablo 6 Kırklareli İli Flora Türleri

Fotoğraf 10 Pancratium maritimum

Fotoğraf 11 Ophrys oestrifera

Fotoğraf 12 Centaurea kilaea

3.8.9.2. Fauna

Trakya Bölgesi Türkiye'nin Avrupa'daki tek parçasıdır. Bu yüzden Türkiye'deki bazı fauna elemanları sadece Trakya'da bulunmaktadır. Trakya'daki Yıldız Dağları Bölgesi, subasar ormanları ve bozulmamış ormanları gibi eşsiz ekolojik özelliklere sahip olması bakımından Trakya'daki en önemli doğal alanlardan birisidir.

Yıldız Dağları ormanlık ve sahil alanlarında memeliler, sürüngenler, amfibiler, balıklar, teyyare böcekleri-yusufçuklar, kelebekler hakkında ayrıntılı verilerin elde edilmesi amacıyla 2009 yılında Yıldız Dağları Biyosfer Projesi kapsamında envanter çalışmaları yapılmış olup arazi çalışmalarında başlıca, Yıldız Dağları Biyosferinin oluşturulması için önerilen alanın temsilcisi olan farklı habitat tiplerine odaklanılmıştır. Bu çalışmada lepidopterler, odonatlar, tatlısu balıkları, deniz balıkları, amfibiler, sürüngenler, küçük memeliler, ağaçta yaşayan kemiriciler, büyük memeliler ve ağaçta yaşayan yarasalar değerlendirilmiştir.

Lepidopterler ve memeliler için başlıca altı temel habitat tipi çalışılmıştır, bu habitat tipleri şunlardır:

- 1) Longos olarak adlandırılan subasar ormanlar,
- 2) Tarım alanları,
- 3) orman içi açıklıklar,
- 4) Karışık ormanlar,
- 5) Dereler boyunca uzanan çalılıklar,
- 6) Çam ekim alanları.

İlave olarak, arazi çalışması süresince dere yatakları, yol kenarları ve çayırliklar gibi alanlar da lepidopter örneklerini belirlemek için tesadüfî olarak kontrol edilmiştir. Küçük memeliler her habitat tipinde yaklaşık 100 kapan kullanılarak çalışılmıştır. Kapanlar 3-4 ardışık gün kuruldu ve günlük olarak kontrol edilmiştir. Her habitat tipi içinde belirlenen transektler boyunca yürünmüş ve memeliler ve bunlara ait izler (dışkılar, izler vb.) araştırılmıştır. Arazi çalışması boyunca Lepidoptera'da olduğu gibi Odonata için uygun görülen habitatlar da araştırıldı ve gözlenen örnekler fotoğraflanmıştır. Herpetofauna (amfibiler ve sürüngenler), ağaçlarda

yaşayan yarasalar ve ağaçlarda yaşayan kemiriciler başlıca habitat tiplerindeki 36 lokaliteden örneklenmiştir. Sucul ortamlarda amfibi örneklerini yakalamak için ağlar kullanılmıştır. Ağaç yarasaları ve ağaç kemiricilerini yakalamak için ise sırasıyla canlı yakalama kapanları ve yarasa ağı kullanılmıştır.

Tatlısu balıkları, Yıldız Dağları Biyosfer Projesi alanındaki 7 nehir sisteminde yer alan 28 alandan (6 göl ve 16 akarsu) çeşitli tiplerdeki ağlar ve elektroşoker ile örneklenmiştir. Deniz balıkları ise açıkta dip tirolü ağları, sahile yakın kesimlerde ise tüpsüz dalışlarla örneklenmiştir.

Odonata: Literatür taraması ve arazi çalışmalarına göre Yıldız Dağlarında çalışma süresince 34 Odonata türü tespit edilmiştir. Bu türlerden 5'i Trakya Bölgesi için yeni türler olup, bu türlerden de Balkan zümrüdü (*Corduliochlora borisi*) türü balkanlar için endemiktir. Tespit edilen türler arasında Bern Sözleşmesi'nin Eklerinden hiçbir tür bulunmamaktadır. Ancak IUCN'in Kırmızı Listesi'nde 3 tür yer almaktadır. ***Somatochlora borisi*=*Corduliochlora borisi*** **IUCN** tarafından NT (near Threat) olarak listelenmiştir ve korunmadığında zarar görebilecek bir türdür. Bu tür Pabuç Deresi (Kıyıköy)'nden kayıt edilmiş, yaşam alanı olarak ise zemini çamurlu orman içi dereler olarak tespit edilmiştir. Odonatlar dereler, göller, akarsular ve sulak alanlar gibi sucul ortamları tercih ederler. Bu tip habitatları korumak için sulama faaliyetleri ve baraj yapımı gibi etkinliklerin çok dikkatli bir şekilde planlanması ve yönetilmesi zorunludur. Ayrıca su kaynaklarının foseptik atıklardan da korunması zorunludur.

Lepidoptera (Kelebekler ve Güveler): Yıldız Dağları Biyosfer Proje alanının tümünü içerecek şekilde daha önce yapılan bir çalışma bulunmamaktadır. Ancak Daha önce GEF-II Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi Projesi kapsamında İğneada ve çevresinde 61 tür tanımlanmıştır. 42 güve ve 75 kelebek türü proje alanından ilk kez bu çalışma ile kaydedilmiştir. Çalışma sonrasında Yıldız Dağları Biyosfer proje alanını da içerecek şekilde Kırklareli Bölgesinden 117 lepüdoptera türü tanımlanmıştır. Çalışma alanından kaydedilen toplam tür sayısı Kırklareli'nden kaydedilen tür sayısının % 66'sını oluşturmaktadır. Ayrıca çalışmalar sonucunda Dereköy civarında ***Aphantopus hyperantus*** için ilk kayıt yapılmış, yine ***Polyommatus semiargus*** ve ***Polyommatus aroaniensis*** türlerinin ilk kez ve sadece Kırklareli için kayıtları yapılmıştır. Daha detaylı çalışmaların bu sayıyı ve dağılım oranını artıracığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar sonucunda alandan tespit

edilen 117 Lepidopter türlerinden yalnızca *Lycaena (Thersamolycaena) dispar* IUCN tarafından **düşük risk** (LR-Low Risk) olarak listelenmiştir. Bu tür Dereköy, Deringeçit Deresi-Uzunalan arası, Erikli Gölü, Longoz, Yavuz-Bulanık dereleri arasından kayıt altına alınmıştır. Yaşam alanı olarak tuzlu bozkırlar ve bataklıklar olarak tespit edilmiştir. Diğer türlerin hiç birisi koruma kriterleri bakımından değerlendirilememektedir. Tanımlanan türler arasından hiçbiri Bern Sözleşmesi Ek-II veya Ek-III listelerinde yer almamaktadır. Lepidopterler özellikle orman içi açıklıklar, çayırlar ile yollar, dereler ve nehirler boyunca görülen açık alanları tercih eder. Bu tür alanlar korunmalı ve özellikle orman içi açıklıklar ağaçlandırılmadan bırakılmalıdır.

Tatlısu balıkları: Bölge iç suları içinde ilk kez *Alosa caspia*, *Knipowitschia caucasica*, *Lepomis gibbosus*, *Liza aurata*, *Neogobius eurycephalus* ve *Oncorhynchus mykiss*. olmak üzere 6 tür, toplamda da 39 tatlı su balığı türü tespit edilmiştir. Kaydedilen 39 türden iki tür (*Barbus tauricus escherichi* ve *Cyprinus carpio*) kırılgan (VU-Vulnerable) kategorisindedir, ve 7 tür Bern Sözleşmesi Ek-III listesinde yer almaktadır.

Söz konusu bölgenin tatlısu ihtiyofaunası, IUCN 'e göre küresel boyutta koruma kategorileri açısından değerlendirildiğinde çoğunlukla tatlısu balıklarının korunma durumu düşük riski (LC-Low Risk) olarak değerlendirilmiştir.

Alanda çalışılan 28 lokaliteye göre elde edilen anahtar bulgular şöyledir:

- *Cyprinidae* 14 takson ile en yaygın familyadır, bunu 7 takson ile *Gobiidae* takip etmektedir.
- Çalışılan 7 akarsu havzasının tür çeşitliliği önem sırasına göre şöyledir: Bulanık Deresi (18 tür),

Yavuz Deresi (17), Rezve Deresi (15), Pabuç Deresi (13) Çavuşköprü Deresi (12), Kazan Deresi (7) ve Şahin Deresi (5) *Barbus tauricus escherichi* en yaygın türdür (16 istasyondan kaydedildi), bunu sırası ile *Phoxinus phoxinus* (15), *Alburnus chalcoides* ve *Squalius cephalus* (10), *Alburnoides bipunctatus* ile *Gobio gobio* (9) ve *Salmo trutta* (7 istasyon) takip etmektedir. Diğer türler sadece bir veya birkaç istasyondan kaydedilmiştir.

- Bölge yakınındaki büyük şehirlerin ve büyük sanayi tesislerinin bulunuşu ile bu bölgenin Tatlısu rezervinin oralara taşınması riski bulunmaktadır. Ancak hali hazırda

Pabuçdere ve Kazanderenin suları İstanbul için içme su rezervi olarak kullanılmaya başlanmış. Bölgeden su alınması tatlı su balıkları için önemli bir tehdit olarak görülmektedir. Bu nedenle bölgedeki diğer akarsuların (özellikle Bulanık dere) bu gibi faaliyetlerden korunması gerekir.

- Yıldız dağlarının doğu kısmında kalan bölgede aşırı bir sanayileşme ve nüfus yoğunluğu olmadığından çevresel tehditlerden uzak bir alan gibi görünmektedir. Ancak İğneada civarında yoğunlaşan turizm etkinliklerinden dolayı Erikli ve Mert Gölleri evsel atıklar ile yoğun şekilde kirlenmeye maruz kalmaktadır.
- Sulak alanlarda görülen ekzotik türler ise diğer bir tehdit kaynağıdır. Şu an bölge Tatlısularında bulunan ekzotik türler: *Oncorhynchus mykiss*, *Carassius gibelio*, *Gambusia affinis*, *Lepomis gibbosus*, 'tur. Bu türlerin bulunduğu habitatlardaki yoğunluklarının sürekli izlenmesi vegerekirse yoğunluklarının azaltılması için müdahale edilmesi gerekmektedir.

Deniz Balıkları: Kırklareli ili, 60 km'lik kıyı şeridinde sahiptir. Her ne kadar Türkiye'nin Karadeniz kıyılarının sadece %4.3'lük kısmını oluşturuyor olsa da, bölgesel balık faunası oldukça zengin olup biyoçeşitliliğin korunması ve bu kaynakların balıkçılık açısından sürdürülebilirliğinin sağlanması maksadıyla gerekli önlemlerin alınması gereklidir. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi ile: Kırklareli kıyılarına ait **ilk defa** balık faunası envanteri yapılmıştır. Proje alanının kıyısız sularında, hepsi ulusal ölçekte "hassas" olarak tanımlanan (Fricke ve diğ., 2007) ve Blenniidae familyasına ait üç tür (*Parablennius incognitus*, *P. zvonimiri* ve *Salaria pavo*) ilk defa rapor edilmiştir.

Söz konusu türlerin, Türkiye'nin Trakya kıyılarından daha önce kaydı bulunmamaktadır. Bu çalışma esnasında rapor edilen toplam 121 deniz balığından küresel ölçekte 1 tür "kritik" (keler, *Squatina squatina*), 4 tür "tehlikede" (mersin balıkları, *Acipenser nudiiventris*, *A. gueldenstaedtii*, *A. stellatus* ve *Huso huso*), ve 3 tür "hassas" (mahmuzlu camgöz, *Squalus acanthias*; kazıkuyruk, *Gymnura altavela* ve tirsi, *Alosa immaculata*) olarak, 54 tür ise ulusal ölçekte tehlike altında olarak tanımlanmıştır.

Toplam 11 tür, Bern sözleşmesinin Ek II ve Ek III kapsamında listelenmiştir.

Kırklareli kıyılarında saptanabilen türler içerisinde tek yabancı balık türü tespit edilmiştir. Bu tür Rus kefali Amuderya kefali (*Liza haematocheila*) olup bu türün ekosisteme etkisi bilinmemektedir. Ancak bu türün beslenme rejimi daha çok küçük dip omurgasızları üzerine olduğundan, yerli kefal türleriyle rekabete girdiği düşünülmemektedir. Bölge balıkçıları tarafından Kırklareli kıyılarından yakalanan Rus kefalleri sadece düşük veya orta derecede ekonomik değer arz etmektedir. Bölgedeki balıkçılık faaliyetleri az sayıda tür üzerine yoğunlaşmış olup kalkan, barbun ve mezigit dip trolü ile, palamut, lüfer ve hamsi ise gırgır ağlarıyla avlanan başlıca türlerdir. Sürü oluşturan balıkların büyük kısmı, Karadeniz'deki göçleri esnasında saatin ters yönü istikamette hareket ettiklerinden, av sezonun başlamasıyla birlikte Kırklareli kıyılarına başka limanlardan çok sayıda ve yüksek teknolojiye sahip tekne gelmektedir.

Çalışma sahasındaki aşırı avcılık olgusu son derece belirgin olup, özellikle kalkan ve palamut gibi yüksek ekonomik değer arz eden türlerdeki ciddi azalışlar, resmi balıkçılık istatistiklerine de yansımıştır. Örneğin yıllık palamut üretim miktarı 2005 yılında 30,000 ton iken bu rakam 2007 yılında 1,500 tona kadar düşmüştür. Kırklareli kıyıları, ihtiyolojik araştırmalar açısından son derece ihmal edilmiş bir bölge konumundadır. Lokal balıkçılığın düzenlenebilmesi ve maksimum kalıcı ürünün saptanabilmesinde, özellikle yüksek ekonomik öneme sahip ticari türlerin popülasyon dinamikleri hakkında somut veriye ihtiyaç duyulmaktadır. Su Ürünleri Sirkülerindeki en küçük avlanma boyu verilerinin, mutlaka bilimsel araştırma sonuçlarına göre düzenlenmesi gerekmektedir. Nesli tehlike altında bulunan türler (ve bunlar arasından ticari önem arz edenler) hakkındaki bilimsel çalışmalara ağırlık verilmesi, alınması gereken tedbirlerin ve koruma önlemlerinin belirlenebilmesi açısından önemlidir.

Amfibiler ve Sürüngenler: Yıldız Dağları Biyosfer Projesi alanında amfibilerden ve sürüngenlerden yeni kaydedilen bir tür bulunmamaktadır ve kaydedilen türlerden 4 tanesi tehlikeye yakın (NT-Near Threat) olmasına rağmen hiçbir tür tehdit altında değildir. Amfibi ve sürüngenlerden Bern Sözleşmesine göre 8 tür Ek-II ve 13 tür Ek-III listelerinde yer almaktadır.

Dikkat edilmesi gereken başlıca tehditler şunlardır:

- Yaşlı ve özellikle boşlukları bulunan ağaçların uzaklaştırılması bütün fauna elemanlarını olumsuz etkilemektedir. Özellikle bazı yılan ve kertenkele türleri bu tip

ağaçlara sığınmaktadır. Bu yüzden ormancılık faaliyetlerinin yapılmadığı alanların rahatsız edilmeden korunması iyi olacaktır.

- *Testuda greaca* ve *T. Hermannii* ve ayrıca *Rana ridibunda* Bern sözleşmesi tarafından koruma altında olmalarına rağmen bölgede toplanmakta ve ihraç edilmektedir. Bu şekilde illegal faaliyetlerin uygun şekilde kontrol edilmesi ve önlenmesi gerekmektedir.
- İstanbul için içme suyu temini maksadıyla Karadeniz'e akan derelere baraj yapımı sadece bu sularla beslenen longos ormanlarını olumsuz etkilemekle kalmayıp ayrıca bu derelerdeki akarsuyun azalması amfibiler, su yılanları ve balıkları içeren sucul faunayı da tehdit etmektedir.

Memeliler: Yıldız Dağları Biyosfer Projesi alanında yapılan araştırmalar sonucunda bir memeli türü, Gunther tarla faresi (*Microtus guentheri*)'nin ilk defa kaydı yapılmıştır. Çalışmalar sonucunda toplam 66 memeli türünün 4 tanesi nin hassas (Vu-Vulnerable) kategorisindedir. Bunlar alacasansar (*Vormela peregusna*) ve üç yarasa türü'dür (*Rhinolophus euryale*, *Rhinolophus mehelyi* ve *Myotis capaccinii*). Su samuru (*Lutra lutra*) tehlikeye yakın (NT-Near Threatened) kategorisindedir. Bern Sözleşmesine göre de 7 tür Ek-II ve 13 tür Ek-III listelerinde yer almaktadır. Kör fare, *Nannospalax leucodon*, çalışma boyunca kayıtlarına rastlanmadığı için bölgenin memeli envanterinden çıkarılmıştır. Önceki kayıtların köstebek yuvalarının yanlış değerlendirilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Son birkaç on yıldır yeni bir kaydı bulunmadığı için Akdeniz foku (*Monachus monachus*) da listeden çıkartılmıştır. Kapanlama çalışmaları farklı habitat tiplerindeki küçük memeli tür çeşitliliği ve yoğunluğunu genel olarak ortaya koymak için kullanılmış, komple kapan başarısı % 19 olarak belirlenmiştir. Longoz ormanı % 46 yakalama oranı ile habitatlar arasında en zengini olarak belirlenmiş, lbu habitatı çalılık kaplı açık orman ve akarsular ve sonra da çam plantasyonu takip etmiştir. Küçük memeliler bakımından en az üretken bulunan ortam tarım alanı olmuştur. Çam ormanı Trakya için doğal bir orman olmadığından çam plantasyonunun karışık ormandan daha üretken bulunması özellikle şaşırtıcıdır.

Bu durum yetersiz örneklemeden kaynaklanabilir ve durumun daha uzun süreli çalışmalar ile daha geniş şekilde çalışılması yararlı olacaktır. Çalışmalar esnasında küçük memelilere yönelik özel bir tehdit belirlenmemiştir. Ancak Kızıl geyik (*Cervus elaphus*) ve Karaca

(*Capreolus capreolus*) gibi büyük memelilere karşı temel tehditin yasadışı avcılık olduğu belirlenmiştir. *C. elaphus* zaman zaman Bulgaristan tarafından Türkiye'ye geçmekte, ancak kaçak avcılıktan dolayı çok azı geri dönebilmektedir. Bu yüzden sağlıklı bir üreme popülasyonunun alanda barınabilmesinin ön şartı yasadışı avcılığın önlenmesidir. Ayrıca ormanlık alanda açık alanlar ve yoğun kapalı alanların mozaik şeklinde varlığını sürdürmesi açık alanların karaca ve kızıl geyiklerin otlatma ve kur yapma alanı olarak kullanılması açısından önemlidir. Özet olarak Yıldız Dağları Biyosferi Türkiye memeli ve amfibi türlerinin % 40, Karadeniz balık türlerinin ise % 70 veya daha fazlasını temsil eden önemli ve zengin bir faunayı desteklemektedir. Avcılık, balıkçılık ve yaban hayatı türlerinin yasadışı ticareti maksatlı toplama faaliyetlerinden dolayı alanın aşırı istismarını önlemek, bunlarla birlikte baraj yapım faaliyetleri ve suların kaynaklarından çeşitli maksatlar için taşınması faaliyetleri üzerinde durulması gereken ana tehdit unsurlarıdır.

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Erinaceus roumanicus</i> (Barret-Hamilton, 1900)	Kirpi	<i>Spermophilus citellus</i> (Linnaeus, 1766)	Gelengi, Yer sincabı, Kazık sıçanı
<i>Talpa europaea</i> (Linnaeus, 1758)	Köstebek	<i>Cricetulus migratorius</i> (Pallas, 1773)	Avurtlak
<i>Talpa ceaca</i> (Savi, 1822)	Akdeniz Köstebeği	<i>Arvicola amphibius</i> (Linnaeus, 1758)	Su Sıçanı
<i>Sorex minutus</i> (Linnaeus, 1776)	Sivriburunlu Cücefare	<i>Microtus subterraneus</i> (De Selys-Longchamps, 1836)	Küçük Oyucufare
<i>Sorex araneus</i> (Linnaeus, 1758)	Orman Sivriburunfaresi	<i>Microtus levis</i> (Ognev, 1924)	Uzun kuyruklu çayır faresi
<i>Crocidura suaveolens</i> (Pallas, 1811)	Küçük Sivriburunlu Bahçefaresi	<i>Microtus guentheri</i> (Danford and Alston, 1880)	Tarla faresi
<i>Crocidura leucodon</i> (Hermann, 1780)	Sivriburunlu Bahçefaresi	<i>Nannospalax leucodon</i> (Nordmann, 1840)	Körfare
<i>Neomys anomalus</i> (Cabrera, 1907)	Su Sivriburunlusu	<i>Micromys minutus</i> (Pallas, 1771)	Hasat Faresi
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> (Schreber, 1774)	Nalburunlu Büyükyarasa	<i>Apodemus flavicollis</i> (Melchior, 1834)	Orman Faresi

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
Rhinolophus hipposideros (Bechstein, 1800)	Nalburunlu Küçük yarasa	Apodemus sylvaticus (Linnaeus, 1758)	Tarla faresi
Rhinolophus euryale (Blasius, 1853)	Akdeniz Nalburunlu yarasa	Apodemus agrarius (Pallas, 1771)	Çizgili fare
Rhinolophus mehelyi (Matschie, 1901)	Mehely yarasa	Rattus rattus (Linnaeus, 1758)	Ev Sıçanı
Rhinolophus blasii (Peters, 1866)	Nalburunlu Yarasa	Rattus norvegicus (Berkenhout, 1769)	Göçmen Sıçan
Myotis alcathoe (Hervsen & Heller, 2001)	Bıyıklı Küçük yarasa	Mus macedonicus (Petrov & Ruzic, 1983)	Makedonya Ev Faresi
Myotis bechsteini (Kuhl, 1818)	Büyük kulaklı Yarasa	Mus domesticus (Rutty, 1772)	Ev faresi
Myotis blythii (Tomes, 1857)	Farekulaklı Küçük yarasa	Glis glis (Linnaeus, 1766)	Yediyur, Kataliks
Myotis capaccinii (Bonaparte, 1837)	Uzunayaklı Yarasa	Dryomys nitedula (Pallas, 1779)	Ağaç Faresi, Cevizkiran
Myotis daubentoni	Su Yarasa	Myomimus roachi	Yer Uyuru
Myotis emerginatus (E. Geoffroy, 1806)	Kirpikli Yarasa	Canis lupus (Linnaeus, 1758)	Kurt
Myotis myotis (Borkhausen, 1797)	Farekulaklı Büyük Yarasa	Canis aureus (Linnaeus, 1758)	Çakal
Myotis mystacinus (Kuhl, 1819)	Bıyıklı Yarasa	Vulpes vulpes (Linnaeus, 1758)	Tilki
Myotis nattereri (Kuhl, 1818)	Saçaklı Yarasa	Martes foina (Erleben, 1777)	Kaya Sansarı
Pipistrellus kuhlii (Kuhl, 1819)	Beyazyalı Yarasa	Martes martes (Linnaeus, 1758)	Ağaç sansarı
Pipistrellus nathusii (Kayserling & Blasius, 1839)	Pürtüklü Yarasa	Meles meles (Linnaeus, 1758)	Porsuk
Pipistrellus pipistrellus (Scheber, 1774)	Cüce Yarasa	Lutra lutra (Linnaeus, 1758)	Su Samuru
Pipistrellus pygmaeus (Leach, 1825)	Cüce yarasa	Mustela nivalis (Linnaeus, 1766)	Gelincik

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
Nyctalus lasiopterus (Shreber, 1780)	Büyük Akşamcı Yarasa	Mustela putorius (Linnaeus, 1758)	Kokarca
Nyctalus leisleri (Kuhl, 1818)	Küçük Akşamcı Yarasa	Vormela peregusna (Guldenstaedt, 1770)	Alaca Kokarca
Nyctalus noctula (Schreber, 1774)	Akşamcı Yarasa	Felis silvestris (Schreber, 1777)	Yaban Kedisi
Eptesicus serotinus (Schereber, 1774)	Genişkanatlı Yarasa	Sus scrofa (Linnaeus, 1758)	Yaban Domuzu
Barbastella barbastellus (Schereber, 1774)	Sakallı Yarasa	Cervus elaphus (Linnaeus, 1758)	Ulu Geyik, Kızıl Geyik
Plecotus auritus (Linnaeus, 1758)	Kahverengi Uzunkulaklı Yarasa	Capreolus capreolus (Linnaeus, 1758)	Karaca
Plecotus austriacus (Fischer, 1829)	Gri Uzunkulaklı Yarasa	Tursiops truncatus (Montagu, 1821)	Yunus, Afalina
Miniopterus schreibersi (Kuhl, 1819)	Uzunkanatlı Yarasa	Sciurus vulgaris (Linnaeus, 1758)	Avrupa Sincabı
Lepus europaeus (Pallas, 1778)	Kır Tavşanı, Yabani Tavşan		

Tablo 7 Kırklareli ili Memeli Hayvan Türleri

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
Gavia arctica	Kara Gerdanlı Dalgıç	Columba oenas	Gökçe Güvercin
Gavia stellata	Kızıl Gerdanlı Dalgıç	Columba palumbus	Tahtalı
Podiceps cristatus	Tepeli Batağan	Streptopelia decaocto	Kumru
Podiceps grisegena	Kırmızı Boyunlu Batağan	Streptopelia turtur	Üveyik
Podiceps nigricollis	Kara Boyunlu Batağan	Cuculus canorus	Gugukkuşu
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	Otus scops	İshakkuşu
Puffinus yelkouan	Yelkovan	Bubo bubo	Puhu
Pelecanus onocrotalus	Beyaz Pelikan	Asio otus	Kulaklı Orman Baykuşu
Pelecanus crispus	Tepeli Pelikan	Athena noctua	Kukumav
Phalacrocorax carbo	Karabatak	Strix aluco	Alaca Baykuş
Phalacrocorax pygmeus	Cüce Karabatak	Caprimulgus europaeus	Çobanaldatan
Phalacrocorax aristotelis	Tepeli Karabatak	Apus apus	Ebabil
Ardea cinerea	Gri Balıkçıl	Tachymarptis melba	Akkarınlı Ebabil
Ardea purpurea	Erguvani Balıkçıl	Alcedo atthis	Yalıçapkını
Ardea alba	Büyük Akbalıkçıl	Merops apiaster	Arıkuşu

KIRKLARELİ İLİ
TABİAT TURİZMİ MASTER PLANI

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	Coracias garrulus	Gökuzgun
Ardeola ralloides	Alaca Balıkçıl	Upupa epops	İbibik
Nycticorax nycticorax	Gece Balıkçılı	Jynx torquilla	Boyunçeviren
Ixobrychus minitus	Cüce Balaban	Picus viridis	Yeşil Ağaçkakan
Botaurus stellaris	Balaban	Picus canus	Gri Ağaçkakan
Ciconia ciconia	Akleylek	Dryocopus martius	Kara Ağaçkakan
Ciconia nigra	Karaleylek	Dendrocopus major	Orman Ağaçkakanı
Platalea leucordia	Kaşıkçıl	Dendrocopus syriacus	Alaca Ağaçkakan
Plegadis falcinellus	Çeltikçi	Dendrocopus medius	Ortanca Ağaçkakan
Phonocopterus roseus	Flamingo	Dendrocopus leucotos	Aksırtlı Ağaçkakan
Cygnus cygnus	Ötücü kuğu	Dendrocopus minor	Küçük Ağaçkakan
Cygnus columbianus	Küçük Kuğu	Melanocorypha calandra	Boğmaklı Toygar
Cygnus olor	Kuğu	Calandrella brachydactyla	Bozkır Toygarı
Anser albifrons	Sakarca	Galerida cristata	Tepeli Toygar
Anser anser	Boz kaz	Lullula arborea	Orman Toygarı
Branta ruficollis	Sibirya Kazı	Alauda arvensis	Tarla Kuşu
Tadorna ferruginea	Angıt	Hirundo rustica	Kır Kırlangıcı
Tadorna tadorna	Suna	Riparia riparia	Kum Kırlangıcı
Anas crecca	Çamurcun	Delichon urbicum	Pencere Kırlangıcı
Anas strepera	Boz ördek	Cecropis daurica	Kızıl Kırlangıç
Anas acuta	Kılkuyruk	Anthus campestris	Kır İncirkuşu
Anas querquedula	Çıkırkçın	Anthus trivialis	Ağaç İncirkuşu
Anas platyrhynchos	Yeşilbaş Ördek	Anthus pratensis	Çayır İncirkuşu
Anas penelope	Fiyu	Anthus cervinus	Kızılgerdanlı İncirkuşu
Anas clypeata	Kaşık gaga	Anthus spinoletta	Dere İncirkuşu
Netta rufina	Macar Ördeği	Motacilla flava	Sarı Kuyruksallayan
Aythya ferina	Elmabaş Patka	Motacilla cinerea	Dağ Kuyruksallayanı
Aythya nyroca	Pasbaş Patka	Motacilla alba	Akkuyruksallayan
Aythya fuligula	Tepeli Patka	Cinclus cinclus	Su Karatavuğu
Aythya marila	Karabaş Patka	Troglodytes troglodytes	Çit Kuşu
Clangula hyemalis	Telkuyruk	Prunella modularis	Bozboğaz, Çit Serçesi
Melanitta nigra	Kara Ördek	Erithacus rubecula	Kızılgerdanm
Bucephala clangula	Sütlabi	Luscinia luscinia	Alacagöğüs

KIRKLARELİ İLİ TABİAT TURİZMİ MASTER PLANI

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
Mergellus albellus	Sütlabi	Luscinia megarhynchos	Bülbül
Mergus serrator	Tarakdiş	Phoenicurus ochruros	Ev Kızılkuyruğu
Pernis ptilorhynchus	Arı Şahini	Phoenicurus phoenicurus	Dağ Kızılkuyruğu
Haliaeetus albicilla	Akkuyruklu Kartal	Saxicola rubetra	Çayır Taşkuşu
Milvus migrans	Karaçaylak	Saxicola rubicola	Taşkuşu
Milvus milvus	Kızıl Çaylak	Saxicola maurus armenicus	Sibiryta Taşkuşu
Accipiter nisus	Atmaca	Saxicola torquata	Taşkuşu
Accipiter gentilis	Çakırkuşu	Oenanthe oenanthe	Kuyrukkakan
Accipiter brevipes	Kısaparmak Atmaca	Oenanthe hispanica	Karakulaklı Kuyrukkakan
Circus aeruginosus	Saz delicesi	Oenanthe isabellina	Toprak Renkli Kuyrukkakan
Circus gallicus	Yılan Kartalı	Turdus torquatus	Kolyeli Ardiç
Circus cyaneus	Gökçe delice	Turdus merula	Karatavuk
Circus macrourus	Bozkır Delicesi	Turdus pilaris	Ardıç
Circus pygargus	Çayır delicesi	Turdus philomelos	Şarkıcı Ardiç
Buteo buteo	Şahin	Turdus iliacus	Kızıl Ardiç
Buteo rufinus	Kızıl Şahin	Turdus viscivorus	Ökseotu Ardicı
Neophron percnopterus	Beyaz Akbaba	Cettia cetti	Kamış Bülbülü
Clanga pomarina	Küçük Orman Kartalı	Acrocephalus Sp.	Bıyıklı Kamışcın
Clanga clanga	Büyük Orman Kartalı	Acrocephalus scirpaceus	Saz Kamışcını
Aquila heliaca	Şah Kartal	Acrocephalus arundinaceus	Büyük Saz Ardiçkuşu
Hieraaetus pennatus	Küçük Kartal	Iduna pallida	Gri Mukallit
Pandion haliaetus	Balık kartalı	Hippolais icterina	Sarı Mukallit
Falco tinnunculus	Kerkenez	Sylvia melanocephala	Karabaş Küçük Ötleğen
Falco columbarius	Boz Doğan	Sylvia nisoria	Çizgili Ötleğen
Falco naumanni	Kızıl Kerkenez	Sylvia curruca	Akgerdan Ötleğen
Falco peregrinus	Gezgincidoğan	Sylvia communis	Çalı Ötleğen
Falco subbuteo	Delice Doğan	Sylvia borin	Bahçe Ötleğen
Alectoris chukar	Kınalı Keklik	Sylvia atricapilla	Karabaş Ötleğen
Phasianus colchicus	Sülün	Phylloscopus bonelli	Boz Çıvgın
Coturnix coturnix	Bıldırcın	Phylloscopus sibilatrix	Orman Çıvgını
Porzana parva	Bataklık Suyelvesi	Phylloscopus collybita	Çıvgın
Porzana pusilla	Küçük Suyelvesi	Phylloscopus trochilus	Söğütbülbülü
Rallus aquaticus	Su Yelvesi	Regulus regulus	Çalikuşu

KIRKLARELİ İLİ TABİAT TURİZMİ MASTER PLANI

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
Gallinula chloropus	Yeşilayak Su Tavuğu	Regulus ignicapilla	Sürmeli Çalıkuşu
Fulica atra	Sakarmeke	Muscicapa striata	Benekli Sinekkapan
Grus grus	Turna	Ficedula parva	Cüce Sinekkapan
Haematopus ostralegus	Deniz Saksakağı	Ficedula hypoleuca	Kara Sinekkapan
Himantopus himantopus	Uzunbacak	Ficedula semitorquata	Alaca sinekkapan
Recurvirostra avosetta	Kılıçgaga	Ficedula albicollis	Halkalı Sinekkapan
Burhinus oedipnemos	Kocagöz	Panurus biarmicus	Bıyıklı Baştankara
Glareola pratincola	Bataklık kırlangıcı	Aegithalos caudatus	Uzunkuyruklu Baştankara
Charadrius dubius	Kolyeli Yağmurkuşu	Poecile palustris	Bataklık Baştankarası
Charadrius alexandrinus	Akça çılıbıt	Periparus ater	Çam Baştankarası
Charadrius hiaticula	Halkalı Çılıbıt	Cyanistes caeruleus	Mavi Baştankarası
Pluvialis apricaria	Altın Yağmurcun	Parus major	Büyük Baştankarası
Pluvialis squatarola	Gümüş yağmurcun	Poecile montanus	Dağ Bştankarası
Vanellus vanellus	Kızkuşu	Poecile lugubris	Akyanaklı Baştankarası
Calidris alba	Ak Kumkuşu	Sitta europaea	Sıvacı
Calidris minuta	Küçük Kumkuşu	Certhia brachydactyla	Bahçe Tırnaşığı
Calidris temminckii	Sarı Bacaklı Kumkuşu	Certhia familiaris	Orman Tırnaşığı
Calidris ferruginea	Kırmızı Kumkuşu	Oriolus oriolus	Sarıasma
Calidris alpina	Kara Karınlı Kumkuşu	Lanius isabellinus	Kızıl kuyruklu örümcek kuşu
Philomachus pugnax	Döğüşkenkuş	Lanius minor	Karaalınlı örümcek rgekuşu
Tringa erythropus	Parenkli kızılback	Lanius senator	Kızılbaşı örümceke kuşu
Tringa totanus	Kızılback	Lanius excubitor	Büyük örümcek kuşu
Tringa stagnatilis	Bataklık Dödükçünü	Lanius nubicus	Maskeli örümcek kuşu
Tringa nebularia	Yeşilback	Garrulus glandarius	Kestane Kargası
Tringa ochropus	Yeşil Dödükçün	Pica pica	Saksakağı
Tringa glareola	Orman Dödükçünü	Pyrrhocorax graculus	Sarıgalalı Dağ Kargası
Xenus cinereus	Terek Dödükçünü	Corvus monedula	Cüce Karga
Actitis hypoleucos	Dere Dödükçünü	Corvus frugilegus	Ekinkargası
Arenaria interpres	Taşçeviren	Corvus corone	Leşkargası
Scolopax rusticola	Çulluk	Corvus corax	Karakarga
Gallinago gallinago	Bataklık Çulluğu	Sturnus vulgaris	Sığırcık
Limosa limosa	Çamur Çulluğu	Sturnus roseus	Pembe Sığırcık
Numenius phaeopus	Sürmeli Kervan Çulluğu	Passer domesticus	Ev Serçesi
Numenius arquata	Kervan Çulluğu	Passer montanus	Ağaç Serçesi
Stercorarius parasiticus	Korsan Martı	Passer hispaniolensis	Bataklık Serçesi
Larus melanocephalus	Akdeniz Martısı	Fringilla coelebs	İspinoz

TÜR ADI	TÜRKÇE ADI	TÜR ADI	TÜRKÇE ADI
Hydrocoloeus minutus	Küçük Martı	Fringilla montifringilla	Dağispinozu
Chroicocephalus ridibundus	Karabaş Martı	Serinus serinus	Küçük iskete
Chroicocephalus genei	İnce Gagalı Martı	Carduelis chloris	Florya
Larus canus	Küçük Martı	Carduelis carduelis	Saka
Larus michahellis	Gümüş Martı	Carduelis spinus	Karabaş İskete
Larus cachinnas	Gümüşü Martı	Carduelis cannabina	Ketenkuşu
Rissa tridactylus	Kara Ayaklı Martı	Coccothraustes Sp.	Kocabaş
Gelochelidon nilotica	Gülen Sumru	Carpodacus erythrinus	Çütre
Hydroprogne caspia	Hazar Sumrusu	Pyrrhula pyrrhula	Şakrak
Sterna sandvicensis	Kara Gagalı Sumru	Plectrophenax nivalis	Alaca Çinte
Sterna hirundo	Sumru	Emberiza citrinella	Sarı Kirazkuşu
Sternula albifrons	Küçük Sumru	Emberiza cirrus	Çit Kirazkuşu
Chlidonias niger	Kara Sumru	Emberiza cia	Kaya Kirazkuşu
Chlidonias leucopterus	Ak Kanatlı Sumru	Emberiza hortulana	Kirazkuşu
Chlidonias hybridus	Bıyıklı Sumru	Emberiza schoeniculus	Bataklık Kirazkuşu
Columba livia	Şehir Güvercini	Emberiza melanocephala	Karabaş Kirazkuşu
Miliaria calandra	Tarla Kirazkuşu		

Tablo 8 Kırklareli İli Kuş Türleri

Tür Adı	Türkçe Adı	Tür Adı	Türkçe Adı
Testudo graeca (Linnaeus, 1758)	Yaygın Tosbağa	Ablepharus kitaibelii (Bibron & Borry de Saint-Vincent, 1833)	İnce Kertenkele
Testudo hermanni (Gmelin, 1789)	Trakya Tosbağası	Typhlops vermicularis (Merrem, 1830)	Kör Yılan
Emys orbicularis (Linnaeus, 1758)	Benekli Kaplumbağa	Vipera ammodytes (Linnaeus, 1758)	Boynuzlu Engerek
Mauremys rivulata (Valenciennes, 1833)	Çizgili Kaplumbağa	Montivipera xanthina (Gray, 1849)	Şeritli Engerek,
Mediodactylus kotschy (Steindachner, 1870)	İnceparmaklı Keler	Eryx jaculus (Linnaeus, 1758)	Mahmuzlu Yılan
Hemidactylus tursicus (Linnaeus, 1758)	Geniş Parmaklı Keler	Dolichophis caspius (Gmelin, 1789)	Hazer Yılanı, Bozyörük
Anguis fragilis	Yılanımsı Kertenkele	Zamenis longissimus	Eskülap Yılanı

Tür Adı	Türkçe Adı	Tür Adı	Türkçe Adı
(Linnaeus, 1758)		(Laurenti, 1768)	
<i>Pseudopus apodus</i> (Pallas, 1775)	Oluklu Kertenkele	<i>Natrix natrix</i> (Linnaeus, 1758)	Yarisucul Yılan, Küpeli Yılan
<i>Lacerta viridis</i> (Laurenti, 1768)	Yeşil Kertenkele	<i>Natrix tessellata</i> (Laurenti, 1768)	Damalı Su Yılan
<i>Lacerta trilineata</i> (Bedriaga, 1886)	İriyeşil Kertenkele	<i>Elaphe sauromates</i> (Pallas, 1811)	Sarı Yılan
<i>Darevskia praticola</i> (Eversmann, 1834)	Çayır Kertenkelesi	<i>Platyceps najadum</i> (Eichwald, 1831)	İnce Yılan
<i>Ophisops elegans</i> (Menetries, 1832)	Tarla Kertenkelesi	<i>Zamenis situla</i> (Linnaeus, 1758)	Ev yılanı
<i>Podarcis muralis</i> (Laurenti, 1768)	Duvar Kertenkelesi	<i>Erirenis modestus</i> (Martin, 1838)	Uysal yılan
<i>Podarcis tauricus</i> (Pallas, 1814)	Trakya Kertenkelesi		

Tablo 9 Kırklareli İli Sürüngen Türleri

Tür Adı	Türkçe Adı
<i>Bufo bufo</i> (Linnaeus, 1758)	Siğilli Kurbağa
<i>Bufo variabilis</i> (Pallas, 1769)	Gece Kurbağası
<i>Pelophylax ridibundus</i> (Pallas, 1771)	Ova Kurbağası
<i>Rana dalmatina</i> (Bonaparte, 1840)	Çevik Kurbağa
<i>Hyla orientalis</i> (Bedriaga, 1890)	Ağaç Kurbağası
<i>Pelobates syriacus</i> (Boettger, 1889)	Toprak Kurbağası
<i>Pelobates fuscus</i> (Laurenti, 1768)	Trakya Toprak Kurbağası
<i>Bombina bombina</i> (Linnaeus, 1761)	Kırmızılı Kurbağa
<i>Triturus karelinii</i> (Strauch, 1870)	Pürtüklü semender
<i>Lissotriton vulgaris</i> (Linnaeus, 1758)	Küçük Semender

Tablo 10 Kırklareli İli Çiftyaşar Türleri

Tür Adı	Türkçe Adı
<i>Barbus plebejus escherichi</i>	Bıyıklı balık
<i>Lepomis gibbosus</i>	Güneş levreği
<i>Perca fluviatilis</i>	Tatlısu levreği
<i>Sander lucioperca</i>	Sudak balığı, Alman levreği
<i>Cobitis taenia</i>	Taş yiyen balığı
<i>Alburnus alburnus</i>	İnci balığı

KIRKLARELİ İLİ
TABİAT TURİZMİ MASTER PLANI

Tür Adı	Türkçe Adı
Alburnus chalcoides	Tatlısu kolyoz balığı
Cyprinus carpio	Sazan
Squalius cephalus	Tatlısu kefali
Rhodeus amarus	Acı balık
Rutilus rutilus	Kızılöz balığı
Abramis brama	Çapak balığı
Carassius gibelio	Havuz balığı
Gambusia affinis	Sivrisinek balığı
Liza aurata	Altınbaş kefal
Gobio gobio	Dere kayası
Phoxinus phoxinus	Ot balığı
Scardinius erythrophthalmus	Kızılkanat balığı
Silurus glanis	Yayın balığı
Esox lucius	Turna balığı
Vimba vimba	Eğrez
Alburnoides bipunctatus	Noktalı inci balığı
Blicca bjoerkna	Tahta balığı
Gasterosteus aculeatus	Üç dikenli dikence balığı
Proterorhinus marmoratus	Tatlısu kaya balığı
Atherina boyeri	Gümüş balığı
Petroleuciscus borysthenticus	Karadeniz tatlısu kefali
Knipowitschia caucasica	Kafkas cüce kayabalığı
Ponticola eurycephalus	Tatlısu kaya balığı
Neogobius fluviatilis	Tatlısu kaya balığı
Neogobius melanostomus	Kum kaya balığı
Babka gymnotrachelus	Küçük kaya balığı
Mugil cephalus	Has kefal
Oncorhynchus mykiss	Gökkuşak alabalığı
Salmo trutta	Alabalık, Dere alabalığı
Alosa caspia caspia	Tirsi balığı
Barbus tauricus	Bıyıklı balık
Syngnathus abaster	Deniz iğnesi
Liza ramada	İnce dudaklı kefal
Platichthys flesus	Dere pisisi
Leuciscus aspius	Kocaağz
Carassius carassius	Havuz balığı
Barbus plebejus escherichi	Bıyıklı balık

Tablo 11 Kırklareli İli İç Su Balık Türleri

3.8.10. Yerleşim Alanları ve Nüfus

İl nüfusu 351.684'dür. Nüfus büyüklüğü bakımından diğer iller arasında 53. sıradadır. Türkiye nüfusu içindeki payı binde 4,4'dür. Toplam hane sayısı 112.477'dir. Ortalama hane halkı büyüklüğü 2,9'dur. Nüfusun % 70,5'i (248.017) ilçe merkezlerinde, % 10,5'i (36.942) beldelede, % 19'u (66.725) köylerde yaşamaktadır. Türkiye ortalaması % 92 olan şehirleşme oranı Kırklareli'de % 71'dir. Yıllık nüfus artış hızı binde 13,5'dir. Son 31 yıllık dönemde Kırklareli'nin yıllık nüfus artış hızı binde 5,4 olmuştur. Nüfus yoğunluğu 56'dır. Şehir nüfusu büyüklüğü bakımından, ilçe merkezi 114.698 olan Lüleburgaz başta yer almakta, bu ilçemizi 74.986 nüfus ile İl Merkezi, 28.466 nüfus ile Babaeski izlemektedir.

3.8.11. Tarım ve Hayvancılık

Ağırlıklı bitkisel ürünlerimiz buğday (475.796 ton), ayçiçeği (170.278 ton), çeltik (22.981 ton), şekerpancarı (11.048 ton), dane mısır (29.168 ton) ve kanoladır (9.080 ton) . Az miktarda da sebze ve meyve üretilmektedir. İlimiz, Ülkemiz ayçiçeği üretiminin % 10,2'sini, buğday üretiminin de % 2,3'ünü, çeltik üretiminin % 2,5'ini karşılamaktadır. Tarımsal alandaki desteklemeler kapsamında çiftçilere 2010 yılında 96.563.116 TL, 2011 yılında 97.845.341 TL, 2012 yılında 98.184.420 TL, 2013 yılında 115.775.064 TL, 2014 yılında da 97.347.164 TL, 2015 yılında 100.542.439 TL bitkisel üretim; 55.344.969 TL hayvansal üretim olmak üzere toplamda 155.887.408 TL destekleme ödemesi yapılmıştır. 2016 yılında da 100.638.151 TL bitkisel üretim, 37.767.557 TL hayvancılık, 8.988.683 TL kırsal kalkınma destekleme ödemesi yapılmıştır.

3.8.12. Sanayi ve Teknoloji

İlimizde sanayi daha çok D-100 karayolu etrafında ve özellikle Lüleburgaz'da yoğunlaşmıştır. Kırklareli'de sanayi artan bir hızla gelişmektedir. Kırklareli gelişmişlik sıralamasında 81 il içerisinde imalat sanayinde 14. sırada bulunmaktadır. Kırklareli'nde toplam 790 sanayi tesisi, 1'i özel 4 organize sanayi bölgesi, 6 küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. İlimizde cam, gıda, tekstil, ilaç, metal ve taş toprak sanayi üretimi alanında önemli tesisler bulunmaktadır. Bunların arasında Türkiye'nin ilk şeker Fabrikası Alpulu Şeker Fabrikası, Saray Bisküvi Gıda, Danone Gıda, ACT Tekstil, Zorlu Linens, Zentiva İlaç, Kırklareli Cam, Trakya Cam, Trakya Otocam, Limak Trakya Çimento, Soyak Traçim Çimento ve Trakya Döküm ilk akla gelenlerdir.

Kırklareli Organize Sanayi Bölgesi, Pınarhisar yolu üzerinde İl merkezine 14 kilometre mesafededir. 1. Etabı 93 hektar, 2. Etabı 274 hektar olmak üzere 367 hektarlık bir alanda kurulmuştur. 1. Etabı yüzde 100 oranında devletten hiçbir yardım ve kredi alınmadan müteşebbislerden alınan katılım payları ile doğal gaz dahil tüm alt yapı inşaat işleri tamamlanmıştır. 274 hektarlık 2. etabının altyapı inşaat imalatı devam etmektedir. İnşaat yüzde 60 oranında tamamlanmıştır. Organize Sanayi Bölgesinde 80 sanayi parseli bulunmaktadır. 59 parselin tahsisi yapılmıştır. Parsel sayısına göre yüzde 78, alan olarak yüzde 49 tahsis yapılmıştır. Bölgede 27 tesis üretimdedir. 17 tesisin de inşaat ve makine montaj ile 15 tesisin proje çalışmaları sürmektedir. Lüleburgaz ilçesinde, Büyükkarıştıran ve Evrensekiz Islah Organize sanayi bölgeleri kurulmuştur. Lüleburgaz - Evrensekiz Islah Organize Islah Bölgesi Lüleburgaz İlçesi - Evrensekiz Belediyesi sanayi alanlarında yer alan faaliyet halindeki 22 adet sanayi tesisi, 430 ha büyüklüğündeki alan üzerinde kurulmuştur. Lüleburgaz - Büyükkarıştıran Organize Islah Bölgesi Lüleburgaz İlçesi - Büyükkarıştıran Belediyesi sanayi alanlarında yer alan faaliyet halindeki 18 adet sanayi tesisi, 970 ha büyüklüğündeki alan üzerinde kurulmuştur.

3.8.13. Altyapı, Ulaşım, Haberleşme ve Konaklama

Kırklareli il sınırları içinde 77 kilometre otoyol, 342 kilometre devlet yolu, 197 kilometre il yolu bulunmaktadır. İl içinde karayolunun toplam uzunluğu 614 kilometredir. D-100 ve TEM Otoyolu ana bağlantıları oluşturmaktadır. Devlet ve İl yollarımızın 142 km si bölünmüş yol, 252 km si bitümlü sıcak karışım kaplama, 284 km.si sathi kaplamalı yollardır. 2003 - 2016 yıllarında toplam 137 km bölünmüş yol yapılmıştır.

Devlet ve il yolları dışında 2.674 km köy yolu bulunmaktadır. Bunun 1.440 kilometresi asfalt, 967 kilometresi stabilize, 16 kilometresi tesviye, 99 kilometresi de ham yoldur. Tüm köylerimizin yolu asfaltdır. İlimizdeki Tek Hudut Kapısı Dereköy Hudut Kapısı olup, il merkezine 44 km. uzaklıktadır. Bulgaristan'ın Malko Tırnova Gümrük Kapısı ile karşılıklıdır. 2016 yılında 127.042 yerli, 565.990 yabancı turist giriş çıkış yapmıştır. 2016 yılında 894 ölümlü ve yaralamalı trafik kazası meydana gelmiştir. Bir milyon nüfusta trafik kaza sayısı bakımından Kırklareli 2.542 ile iller arasında en azdan en çoğa doğru olarak yapılan sıralamada 36. sıradadır. Türkiye ortalaması 2.319'dur.

3.8.14. Madencilik ve Enerji

Pınarhisar ilçesine bağlı Akören ve Poyralı köyleri civarında linyit kömürü çıkarılmaktadır. Ayrıca Merkez Çukurpınar, Demirköy Sarpdere ve Pınarhisar Yenice köyleri civarındaki mermer yatakları halen işletilmektedir. Kırklareli’nde, molibden, demir, altın, bakır gibi metalik maddelerin yanı sıra, dolomit kalker, kalker, kil gibi endüstriyel hammaddeler bulunmaktadır. Bunlardan dolomit kalker ve kalker üretimi cam, çimento ve kireç fabrikaları tarafından kullanılmaktadır. Rezervleri yüksek olmasına rağmen demir ve feldspat yatakları tenorlarının düşük olması sebebiyle işletilememektedir. Bazı madenler ise yer yer işletilmiş ve halihazırda terk edilmiş durumdadır. Türkiye Petrolleri tarafından da düşük miktarda doğal gaz ve petrol çıkarılmaktadır.

TREDAŞ il genelinde 191.337 aboneye hizmet vermektedir. Tüketilen elektrik miktarı ise 2.300.651 Mwh’dır. Türkiye tüketimindeki payı % 1,06’dır. Kayıp enerji oranı ise yüzde 4,8’dir. Kırklareli, kişi başına elektrik tüketimi ve sanayi elektrik tüketimi bakımından 5. sırada bulunmaktadır. Kırklareli’de 16 elektrik santrali bulunmaktadır. Bunların en büyükleri Hamitabat Trakya Doğal Gaz Çevrim Santrali (kurulu gücü 1.156 MW) ve Alarko Kırklareli Kombine Çevrim Santrali (kurulu gücü 163,98 MW)’dir. 2 de rüzgar enerji santrali mevcuttur. Santrallerin toplam kurulu gücü 1.636 MW tır. Türkiye kurulu gücü içindeki payı % 2,56’dır.

3.9. KIRKLARELİ İLİ İLÇELERİ

Babaeski İlçesi

Bugün Kırklareli'nin ilçesi durumunda olan Babaeski; Bizanslılar döneminde Bulgarophyon adıyla bilinmekteydi. Babaeski'ye Yunanlılar Bulgaros, Bulgarlar Phygon, Osmanlılar ise Babay-i Atik adını vermişlerdir. Babaeski'nin, tarih önceki dönemlerle alakalı yapılan araştırmalar yetersizdir. 1936 yılında Arif Müfid Mansel tarafından Alpullu höyüğünde yapılan araştırmalarda kerpiç kalıntıları, ilk tunç çağına ait tek renkli çanak ve çömlekler bulunmuştur. Bunların bir bölümü geometrik benekli olup, aynı dönemde Ege ve Balkan kültüründe de vardır. Macaristan'daki benzerleri "Toce" kültürü adıyla bilinmektedir.

Yöre'nin yerli halkı, Traklar'dır. 1980 yılında Mehmet Özdoğan tarafından, Kırklareli-Babaeski yolu üzerinde ki Tilki Burnu höyüğünde yapılan araştırmada, son kalkolitik dönem keramikleri ile Yunan ve Roma dönemlerine ait yapı kalıntıları bulunmuştur.

Roma döneminde, tarihsel yolların Babaeski'den geçmesi burayı önemli bir merkez yapmıştır. Babaeski, Bizans döneminde de bu önemini korumuştur. Bizans imparatoru I.Anastasios'un (491-518) yaptırdığı Marmara'dan Karadeniz'e uzanan büyük liman suru, kentin yakınından geçmekte idi. I.Justinianos (527-535) tarafından onarılmış olan surdan günümüze eser kalmamıştır.

Babaeski, VIII, ve XIII. Yüzyıllarda Bizans imparatorluğu'nun Thrake bölgesinde bir istihkam ve piskoposluk merkeziydi. 812'de Bulgar Çarı Krum tarafından zaptedilen şehir, 1359'da şehzade Murat (I.Murat) tarafından Osmanlı sınırlarına katıldıktan sonra, "Babay-ı Atik" adını aldı. Önce Edirne Merkez Sancağı'na bağlı olan Babaeski, 1879'da Kırklareli Sancak olunca Kırklareli'ye bağlandı.

Demirköy İlçesi

Demirköy'ün hangi tarihte kurulduğu kesin olarak bilinmemekle, MÖ 4200-4000 yılları arasında Trak kabileleri tarafından yerleşim alanı olarak seçildiği sanılmaktadır. 1369 Yılından önce Bizans hâkimiyetinde olan yöre, bu tarihte Sultan Murat Hüdavendigâr tarafından Osmanlı toprakları arasına katılmıştır. Demirköy, 1891 Yılına Kadar Edirne Vilayeti, Kırklareli, Midye Kazasına bağlı Samakocak isimli nahiye merkezi iken, 1891 yılında Edirne Vilayeti, Kırklareli'ne bağlı Kaza statüsünü kazanmış ve 1924 yılında Kırklareli İline bağlı İlçe merkezi haline getirilmiştir. 27 Temmuz 1920'de Yunan işgaline uğrayan ilçe 11 Kasım 1922' de işgalden kurtarılmıştır.

Kofçaz İlçesi

1369 yılında Osmanlı topraklarına katılan ilçemizin, kesin olarak ne zaman kurulduğu bilinmemektedir. Cumhuriyet döneminde Keşirlik adıyla nahiye merkezi olarak idari taksimatta yerini almış ve 1 Nisan 1959 tarihinde Kofçaz adı ile, İlçe olarak kurulmuştur. Toplam 530 km² dir.

Önemli tarihi eser bulunmamakla birlikte bir köyümüze (Terzidere) yakın yerde 2. Dünya Savaşı yıllarında yapılan savunmaya yönelik mevziler bulunmaktadır.

Kofçaz Kırklareli'ne bağlı olup, Kırklareli iline yakınlığı 26 km'dir. Yurdumuzun Kuzeybatısı istikametinde Yıldız (Istıranca) Dağlarının eteklerinde yerleşmiş ve İlçe Merkez nüfusu 2000 nüfus sayımına göre 1538 olan ormanlı alanların ortasında küçük şirin bir ilçedir.

Kuzeyinde Bulgaristan, Güney ve doğusunda Kırklareli, Batıda Edirne ili ve Lalapaşa İlçesi ile komşu olan ilçemiz genel olarak dağlıktır.

İlçe 530.000 dekar alana yerleşmiştir. İlçeye bağlı 2 Mahalle ve 16 Köy bulunmaktadır. Toplam nüfusu 4166 olup, ilçemiz kilometreye yaklaşık 10–15 kişi ile çok az nüfus yoğunluğu olan bir yerleşim yeri özelliğine sahiptir.

Istıranca Dağlarının eteklerinde yerleşmiş oldukça engebeli bir arazi yapısına sahip, rakımı 460 metredir.

Lüleburgaz İlçesi

Lüleburgaz'ın tarihi, Trakya'nın tarihi ile birlikte MÖ. 4500-4000 yıllarına kadar inmektedir. Trakya'ya adını veren Trak kabilelerinden Ordis'lerin o yıllarda ilçemize yerleştiği ve buraya Bergule ismini verdikleri görülmektedir. Daha sonraları sırasıyla Persler, Atinalılar, Makedonyalılar ve Romalılar bölgede hüküm sürmüşlerdir.

Lüleburgaz MS 1361 yılında 1.Murat tarafından fethedilerek Osmanlı topraklarına katılmıştır. 1870 yılında ilçe olan kentimizin adı Osmanlı döneminde Burgaz olarak anılmış ve Cumhuriyet döneminde ise Lüleburgaz ismini almıştır.

29 Ekim 1912 yılında Bulgarlar ve I.nci Dünya Savaşında ise önce Fransızlar ve sonra Yunanlılar tarafından işgal edilen ilçemiz 8 Kasım 1922 yılında düşman işgalinden kurtarılmış. Lüleburgaz Kırklareli İli'nin güneyinde yer almakta olup, doğusunda Tekirdağ İlinin Saray ve Çorlu İlçeleri, batısında Kırklareli ili Babaeski İlçesi, kuzeyinde Kırklareli ili Pınarhisar İlçesi ve güneyinde ise Tekirdağ ilinin Hayrabolu ve Muratlı İlçeleri ile çevrilmiştir.

Kırklareli İli'nin en büyük yerleşim yeri olan ilçemizin toplam alanı (984) km.2 olup, ilçe merkezinin denizden yüksekliği (30) metredir.

İklim genel olarak yazları sıcak ve kurak, kışları ile yağışlı ve soğuktur. Genellikle kışın Balkanlardan gelen soğuk hava akımlarından etkilenmektedir.

Pehlivanköy İlçesi

Pehlivanköy'de ilk yaşayanlar Traklardı. MÖ 700 yıllarında Ergene Nehri kıyılarına yerleşmişlerdi. MÖ 335 yıllarında Makedonlar topraklara sahip olmuştu. Daha sonraki yıllarda ise Trakya Devleti'ne bağlanmıştı. Büyük İskender'in ölümünden sonra Trakya'da birlik bozulmuş ve topraklar iktidar mücadelesine şahit olmuştur.

Pehlivanköy'ün eski adı Pavli'dir. Pavli'nin aslı Pavula'dır ve bu isim de hristiyan azizlerden Aziz Pavulos'tan gelmektedir. 46 yılında Roma topraklarına geçen bölge, Avrupa Hun Devleti tarafından işgal edilmişti. 850 yılında Bizans imparatoru III. Mikail, güneydoğuda kendisine zorluk çıkaran Palivkain aşiretini bu bölgeye getirmiş ve bölge adını bu aşiretten almıştı. Bölge Roma İmparatorluğu ve Bizans zamanında hristiyanların merkezi olmuştu. 10. yüzyılda Bulgarlar tüm Trakya'ya yerleştiği gibi Pehlivanköy'e de yerleştiler.

1363 yılında Hacı İlbey ve Evrenus Paşa bölgeyi fethedip, Osmanlı Devleti sınırları içine soktu. Osmanlı döneminde de topraklarda Bulgarlar yaşadı. 1829'da Osmanlı - Rus savaşında Edirne'yi işgal eden Rus birlikleri Pehlivanköy'e de girmişlerdi. Topraklar 1877-1878 "93 Harbi"nde de bir yıl Rus işgali altında kaldı. Ayestefanos Antlaşması ile kurulacak Bulgaristan Prensliği'nin bir parçası oldu. Ancak bölgede kurulacak Rusya destekçisi bir devlete karşı çıkan İngilizler yüzünden imzalanan Berlin Antlaşması'nda Osmanlı topraklarına bırakıldı.

Daha sonraki yıllarda Lofça[1] bölgesinden büyük göç aldı ve bölge halkının çoğunluğunu Pomak gurupları oluşturdu. Pomakça daha geçmiş yıllara kadar geçerliliğini koruyan bir dil olarak kaldı. İlçeye bağlı Kuştepe köyü tamamen Pomak olup çocukları ancak ilkokulda Türkçe öğreniyordu, ancak günümüzde bu artık değişti.

Balkan Savaşları sırasında da bir yıllık işgal altında kaldı ancak Bulgar'lardan geri alındı ve Pehlivanköy'de yaşayan Bulgarlar Osmanlı Devleti sınırları dışına çıkarılıp dışarıda kalan Pomaklar bölgeye yerleştirildi. I. Dünya Savaşı sonrasında da Yunanlılar tarafından işgal

altında kaldı. Yunan işgali de iki yıl sürdü. 9 Kasım da işgal sona erip Pehlivan köy Türk toprakları arasına katıldı.

1935'ten 1941 arasında Trakya başmüfettişliği görevini üstlenen Kazım Dirik tarafından bölgeye çok yardım edildi. Halka hayvancılık konusunda eğitim sağladı, Macar mimarlar tarafından ilçedeki Atatürk Meydanı ve Mehmetçik parkı yaptırıldı ve halka spor malzemeleri sağladı. Bir süre Babaeski'ye bağlı bir bucak olan Pehlivan köy 1957'de ilçe olmuştur.

Pınarhisar

Pınarhisar'ın İlk Çağlara uzanan bir geçmişi vardır. O devirlerde soğuk ve sıcak kaynak suları ile ünlüydü. "Pınarhisar, Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içerisinde M.S. 425 yılında zamanın Semendirek Tekfuru tarafından kurulmuş, Latince'de kaynak anlamına gelen VİRİSİS adını almıştır.

1368 yılında 1. Murat döneminde Gazi Mihal tarafından Bizanslılar'dan alınan Pınarhisar Kırklareli'nin tarihi kentlerinden biridir. 1877-78 yıllarında çıkan Osmanlı-Rus savaşında Pınarhisar işgale uğrayan yerler arasındadır. 1912 yılında Bulgarlar Pınarhisar'ı işgal etmiştir. Fahrettin ALTAY Komutasındaki Aşiret Süvari Alayı 21 Temmuz 1913 'de Pınarhisar'ı düşmanlardan geri almıştır.

Milli Mücadelenin başladığı 1919 yılından itibaren Mustafa Kemal Paşaya destek verenlerin arasında Pınarhisar da gelmektedir. Pınarhisar Müdafaa-i Hukuk Heyeti Başkanı Bahaeddin Bey, Mustafa Kemal Paşanın 23 Nisan 1920'de kurduğu Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlılık bildirmiştir. 25 Temmuz 1920'de bu kez Yunanlılar Pınarhisar'ı işgal etmiş, Pınarhisar 8 Kasım 1922 tarihinde düşmandan geri alınmıştır.

Pınarhisar, Kırklareli'ne bağlı bir Bucak iken 1911 yılında ilçe olmuş ancak 1915 tarihinde tekrar Bucak haline getirilmiştir. 01.03.1953 tarihinde yeniden İlçe statüsüne kavuşmuştur.

Vize İlçesi

Ergene Nehri'nin kuzeyinde, Istranca (Yıldız) Dağları'nın kuzey etekleri boyunca uzanan, geniş bir bölgeyi kapsayan Vize Ovası, gerek su potansiyelinin yüksek oluşu, gerekse diğer doğal kaynakların zenginliği bakımından Doğu Trakya'nın diğer kısımlarından daha fazla öneme sahiptir. Bu öneme karşılık, yakın zamanlara kadar bölgede yapılan arkeolojik araştırmalar

son derece sınırlı olmuştur. Vize Ovası'nın tarih öncesi döneme ait buluntularının bilimsel olarak tetkiki, 1982 yılında İstanbul Üniversitesi Prehistorya Ana Bilim Dalı Öğretim Üyeleri'nden Prof. Dr. M. ÖZDOĞAN tarafından, bu bölgeyi de içine alan Trakya ve Doğu Marmara'ya yüzey araştırmaları sırasında yapılmıştır. Bu tarihten önce Prof. Dr. Arif Müfit MANSEL, 1936-39 yılları arasında ovada bir dizi tümülüs kazmış ve Vize'deki esas Trak merkezini oluşturan Çömlektepe Höyüğü'nde bir sondaj açmıştır.

3.10. İlgili Grubu ve Paydaş Analizi

Kırklareli ilinde Tabiat turizmi ile alakalı faaliyet gösteren kuruluş ve Tabiat turizm firmaları bulunmamakla birlikte ilde faaliyet gösteren 20 seyahat acentesi bulunmaktadır.

1	Korur Turizm Seyahat Acentesi
2	Nişikli Turizm Seyahat Acentesi
3	Melih Turizm Seyahat Acentesi
4	Mayadağ Turizm Seyahat Acentesi
5	Ayanas Turizm Seyahat Acentesi
6	Eyibay Travel Turizm Seyahat Acentesi
7	Metro Turizm
8	Nişikli Turizm Seyahat Acentesi
9	Souran Tour Seyahat Acentesi
10	Mucize Seyahat Acentesi
11	İstanbul Seyahat Turizm Ticaret A.Ş.
12	FFT Travel Seyahat Acentesi
13	Rotam Tur Turizm Seyahat Acentesi
14	Tuzcular Turizm Seyahat Acentesi
15	Vertrau Turizm Seyahat Acentesi
16	Lüleburgaz Travel Seyahat Acentesi
17	Souran Tour Seyahat Acentesi
18	Mehan Turizm Seyahat Acentesi
19	Cillop Turizm Seyahat Acentesi
20	FFT Travel Seyahat Acentesi

Tablo 12 Kırklareli İli turizm acenteleri

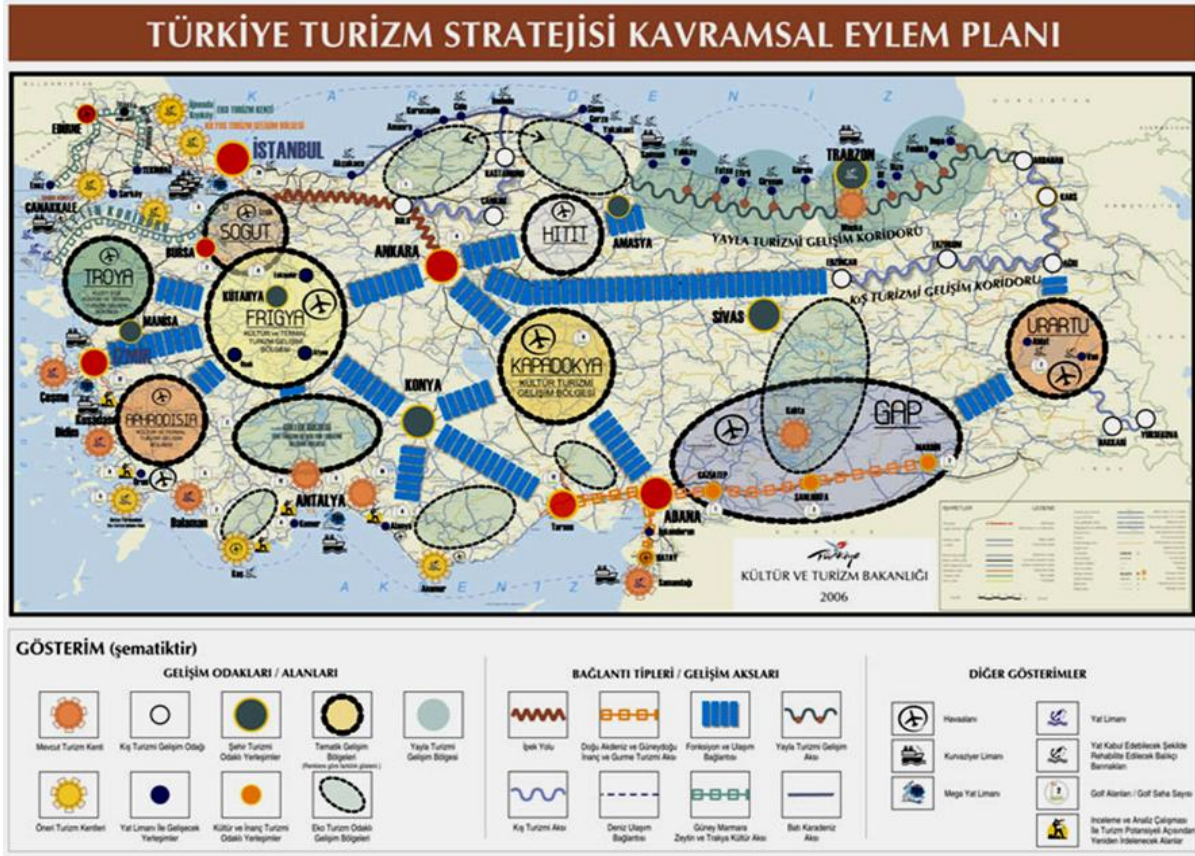
4.KIRKLARELİ İLİ TABİAT TURİZMİ ARZI

4.1. Kırklareli İlinin Tabiat Turizmi Değerleri (Tabiat Turizmi Arzı)

Kırklareli, MÖ 8000’li yıllara kadar uzanan tarihi, Bizans ve Osmanlı dönemlerine ait yüzlerce dini ve sivil yapılarıyla büyük bir kültür ve turizm potansiyeline sahiptir. Sadece Trakya’nın değil Türkiye’nin en güzel ormanlarından bir bölümü ilimizde bulunmaktadır. İlin turizm açısından değerlendirilmesi gereken en önemli niteliği doğal güzellikleri ve yaban hayatıdır. Özellikle İğneada ve Kiyıköy çevresi olağanüstü güzelliklere sahiptir. Ülkemizin en önemli ve zengin biyo çeşitliliğe sahip İğneada Longoz Ormanları ilimizdedir.

Bu tip doğal ormanlar, Dünya’da çok azalmış, hatta Avrupa’da hiç kalmamıştır. Bu ormanlarda; 671 tür bitki; kuş, böcek, sürüngen, balık, memeli cinsinden 637 tür hayvan bulunmaktadır. Dünyada örneği çok az olan su basar ormanları ve bu ormanların içerisinde bulunan Erikli, Saka ve Mert gölleri mutlaka görülmesi gereken yerlerdir. Bu alanda Çevre ve Orman Bakanlığı ile Dünya Bankası tarafından müştereken yürütülen koruma ve turizm maksatlı GEF-II Projesi çalışmaları tamamlanmıştır. 3.155 hektarlık İğneada Longoz Ormanları Milli Park olarak ilan edilmiştir. Doğa, deniz, kültür ve kongre turizmi için ilimizin büyük potansiyeli vardır. Karadeniz kıyılarımızda ormanla birlikte kumsalları ile deniz ve doğa varlıkları turizm potansiyelimizi arttırmaktadır.

İğneada ve Kiyıköy deniz turizmi açısından önemli merkezlerimizdir. Demirköy ilçesine yaklaşık 30 kilometre mesafede bulunan Dupnisa mağarası da ilimiz turizmine katkı sağlayan mekanlardan birisidir. Turizm işletme belediye belgeli konaklama tesisi yatak sayısı (3.358) bakımından 81 il içerisinde 42. sırada bulunmaktadır. Türkiye içindeki payı onbinde 24’dür. Toplam geceleme içindeki binde 3 pay ile 36. sıradadır.

Şekil 7 Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Turizm Stratejisi Kavramsal Eylem Planında İğneada- Kırıkköy Eko-Turizm Kenti olarak önerilmektedir.

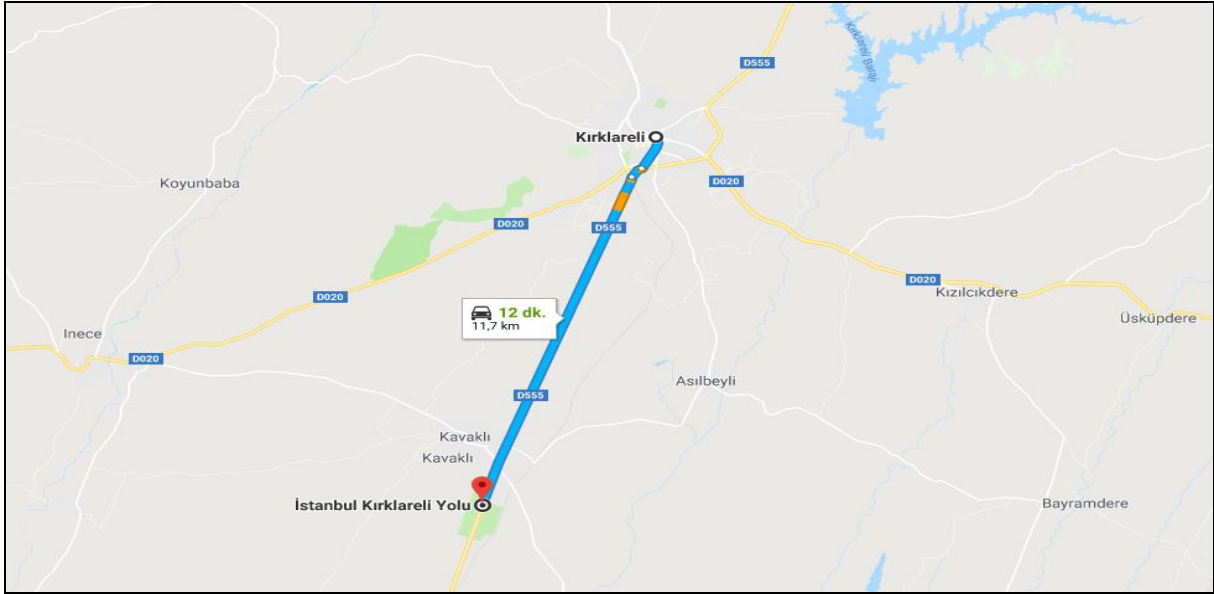
4.2. KIRKLARELİ İLİNDE TABİAT TURİZMİ MAKSATLI KULLANILAN VE KORUMA STATÜLÜ ALANLAR

4.2.1. Tabiat Parkları

4.2.1.1. Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı

Bakanlığımız, Ülkemizin ulusal ve uluslar arası düzeyde öneme sahip müstesna köşelerinin korunmasının yanı sıra; halkımızın tabiat bilincini artırarak kentlere yakın yerlerde rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayacak alanlar kurmayı ve bu alanlarda halkımızın yöresinde yetişen bitki türlerini tanımayı amaçlamaktadır.

Bu maksat doğrultusunda Kavaklımeşe Korusu Mesire Yerinin mesire yeri statüsü 11.07.2011 tarih ve 903 sayılı bakanlık Oluru ile iptal edilerek 2873 sayılı milli parklar Kanununun 3. Maddesi gereğince tabiat parkı olarak ilan edilmiştir.

Şekil 8 Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı

Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı Kırklareli ili merkezine 10 km. uzaklıkta bulunmaktadır. Sahanın batısı boyunca demiryolu, doğusu boyunca da Kırklareli – Babaeski ara bağlantı yolu bulunmaktadır. Sahanın kuzeyinde bulunan alanda ise Göçmen Misafirhanesi olarak ayrılmış ağaçlık alan bulunmaktadır.

Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı Kırklareli İli Kavaklı Beldesi sınırları içerisinde yer alıp, **35,55 Ha.** Alanı kaplamaktadır.

Fotoğraf 13 Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı

Arazide genellikle meşe (*Quercus rubra*, *Quercus pedunculiflora*) türleri bulunmaktadır. Planlama alanı içerisinde meşenin yanında ağaçlandırma sahası olarak arazinin güney kısmında ibreli türlerden Karaçam (*Pinus nigra*) dikilmiştir. Çalılık sahalarda böğürtlen (*Rubus canescens*), kocayemiş (*Arbutus unedo*) bulunmaktadır. Saha geneli; boylu meşe ağaçları ile kaplıdır.

Fotoğraf 14 Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı

Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkının bugünkü kullanım hali kontrolsüz ve plansız bir şekilde günübirlik ziyaret maksatlıdır. Sahada hâlihazırda; 1 adet Kır Gazinosu, 5 adet Çeşme, 1 adet 100 ton kapasiteli Su Deposu ve 1 adet fırın bulunmaktadır.

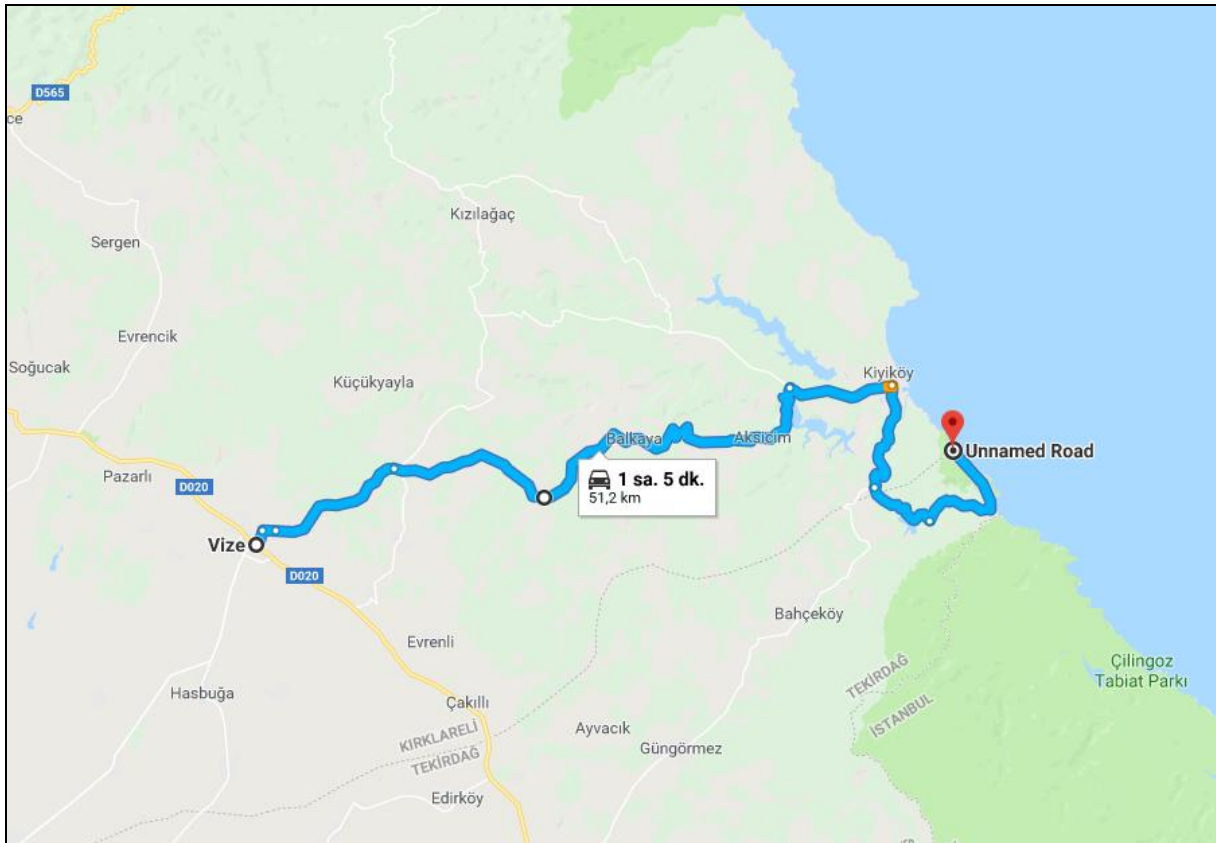
4.2.2. Tabiatı Koruma Alanı

4.2.2.1. Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı

Trakya'nın tabii vaziyette olan tek karaçam ormanlarına sahip alanıdır. " Akdeniz foku"nun yaşamasına elverişli tabii özelliğe sahiptir. Büyüklüğü 329.0 Ha.dır. Tescil tarihi 18.04.1988' dir. Kırklareli ili, Vize İlçesi 'ne 48 km mesafede olup, Kırıkköy Kasabası ile Tekirdağ il sınırları

arasında kalmaktadır. Kasatura Koyu'ndan Karadeniz'e dökülen Bahçeköy Deresi, Tekirdağ-Kırklareli il sınırlarını meydana getirir. Bu derenin denize döküldüğü kesimde ise bir lagun gölü oluşmuştur.

Karadeniz kıyısında bir baltalık orman bitki örtüsü matrisi içinde olağanüstü bir floraya sahip geniş bir kumul sistemidir. Trakya'nın tek karaçam mesceresi olması, nesli tehlikeye düşebilir türlerden biri olan Karacanın sağlıklı popülasyonu, çeşitli ve zengin bitki ve hayvan türlerinin olması ile nadir ve eşsiz bir ekosistem oluşturmaktadır.

Şekil 9 Kasatura Körfezi Tabiat Parkı

Flora: İçerdiği zengin çeşitliliğe sahip nadir bitki türleri ile kaliteli ve nadir bitki örtüsü ve nadir bitkilere ait büyük popülasyonlar ile birlikte Kasatura Kumulları önemli bitki alanı olarak kabul edilmektedir. Başta Karaçam olmak üzere, Macar Meşesi, Sapsız Meşe, Saçlı Meşe, Doğu Gürgeni, Kara Gürgen, Dişbudak, Kayın, Akçaağaç, Ihlamur, Kızılağaç saha içinde yer almaktadır.

Fotoğraf 15 Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı

Fauna: Karaca, Yaban domuzu, Kurt, Çakal, Sansar, Tilki, Porsuk, Tavşan alanda bulunmaktadır.

4.2.3. Tabiat Eğitim Merkezi

Yıldız Dağlarında Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Sürdürülebilir Geliştirilmesi Projesi kapsamında inşası yapılmış olan Tabiat Eğitim Merkezi 22 Mayıs 2010 tarihinde açılmıştır.

Tabiat Eğitim Merkezi'nin maksadı; öncelikle 11-17 yaş grubu arasındaki çocuklara tabiatı tabiatta öğretme, tabiat bilincini artırma ve Yıldız Dağları Biyosferi'nin sahip olduğu zengin ekosistemi ve tür çeşitliliğini yerinde göstererek tabii kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir korunması ve yönetimini desteklemektir.

Yıldız Dağları Tabiat Eğitim Merkezi, sağladığı konaklama ve diğer olanakları ile Türkiye'nin ilk tam donanımlı tabiat eğitim merkezi olma özelliğini taşımakta olup 24 öğrenciye yatılı olarak hizmet verebilecek kapasitededir.

Fotoğraf 16 Yıldız Dağları Tabiat Eğitim Merkezi

Yıldız Dağları Tabiat Eğitim Merkezimiz kâr maksadı gütmeyen bir merkezdir.

Fotoğraf 17 Yıldız Dağları Tabiat Eğitim Merkezi

Yıldız Dağları Tabiat Eğitim Merkezi; 7 binadan oluşmaktadır. İki bina yatakhane olarak kullanılmaktadır. Ayrıca eğitim merkezimizde kafeterya binası, voleybol sahası, ısıtma sistemi, yağmur sularının depolanması ve kanalizasyon atıklarının artırılması için sistem bulunmaktadır.

4.2.4. Tabiat Anıtları

İlimizde tabiat anıtı yoktur.

4.2.5. Yaban Hayatı Geliştirme, Yerleştirme ve Koruma Sahaları

İlimizde Yaban Hayatı Geliştirme, Yerleştirme Ve Koruma Sahası bulunmamaktadır.

4.2.6. Avlaklar

Demirköy-Sislioba Devlet Avlağı

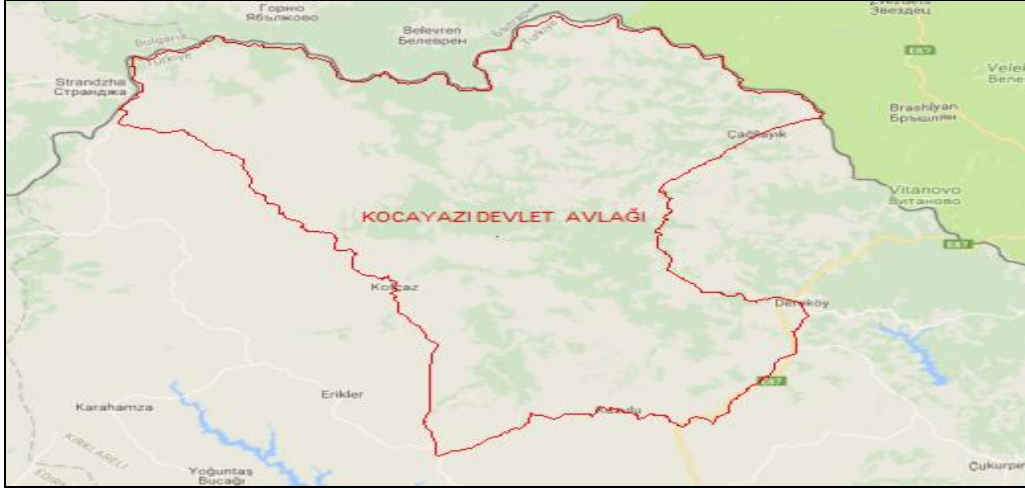
14.09.2012 tarihinde 30.052 hektarlık alanda tescil edilmiş olup Demirköy İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta Yaban domuzu, Bildircin, Orman çulluğu avı yapılmaktadır.

Şekil 10 Demirköy-Sislioba Devlet Avlağı

Kofçaz-Kocayazı Devlet Avlağı

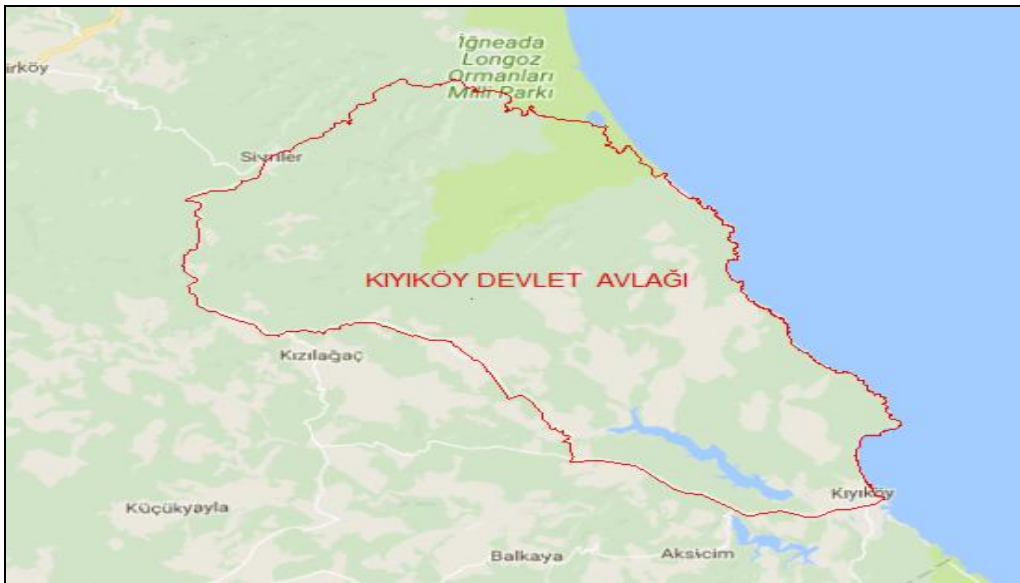
14.09.2012 tarihinde 45.373 hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kofçaz İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta yaban domuzu, bıldırcın, orman çulluğu, yabani tavşan, tahtalı, üveyik avı yapılmaktadır.

Şekil 11 Kofçaz-Kocayazı Devlet Avlağı

Vize-Kıyıköy Devlet Avlağı

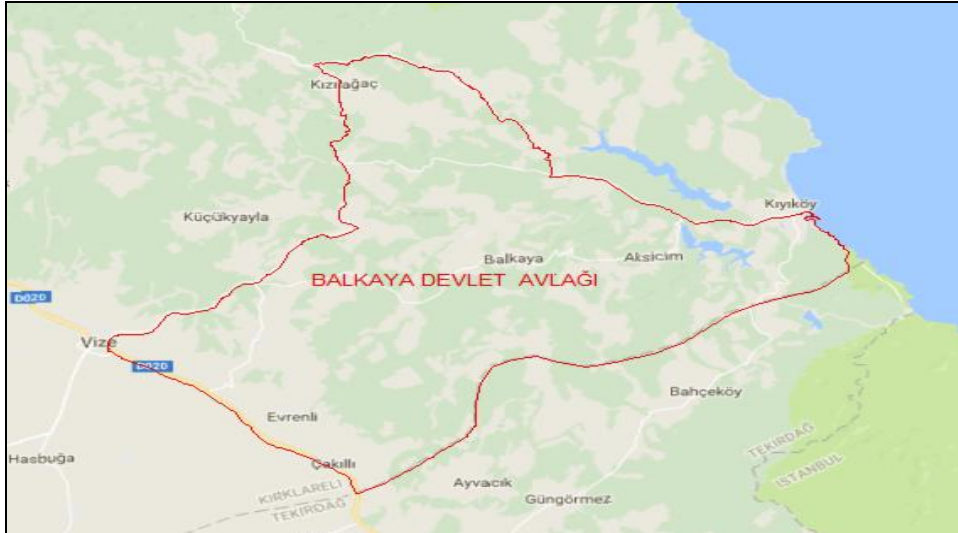
14.09.2012 tarihinde 31.022 hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli ili, Vize İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta yaban domuzu, bıldırcın, orman çulluğu, tahtalı, yaban tavşanı, kaya güvercini avı yapılmaktadır.

Şekil 12 Vize-Kıyıköy Devlet Avlağı

Vize-Balkaya Devlet Avlağı

30.12.2013 tarihinde 26.180 hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli, Vize İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta yaban domuzu, bıldırcın, üveyik, orman çulluğu, tahtalı, yaban tavşanı, kaya güvercini avı yapılmaktadır.

Şekil 13 Vize-Balkaya Devlet Avlağı

Kırklareli-Karadere Devlet Avlağı

24.11.2014 tarihinde 32.479 hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli Merkez İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta Yaban Domuzu, Yaban Tavşanı, Kaya güvercini avı yapılmaktadır.

Şekil 14 Kırklareli-Karadere Devlet Avlağı

Üsküp Devlet Avlağı

31.03.2015 tarihinde 42.466hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli Merkez İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta y.tavşanı, domuz, bildırcın, üveyik,ç ulluk, y.ördeği, y.kazı, kaya güvercini, tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 15 Üsküp Devlet Avlağı

Sivrilere Devlet Avlağı

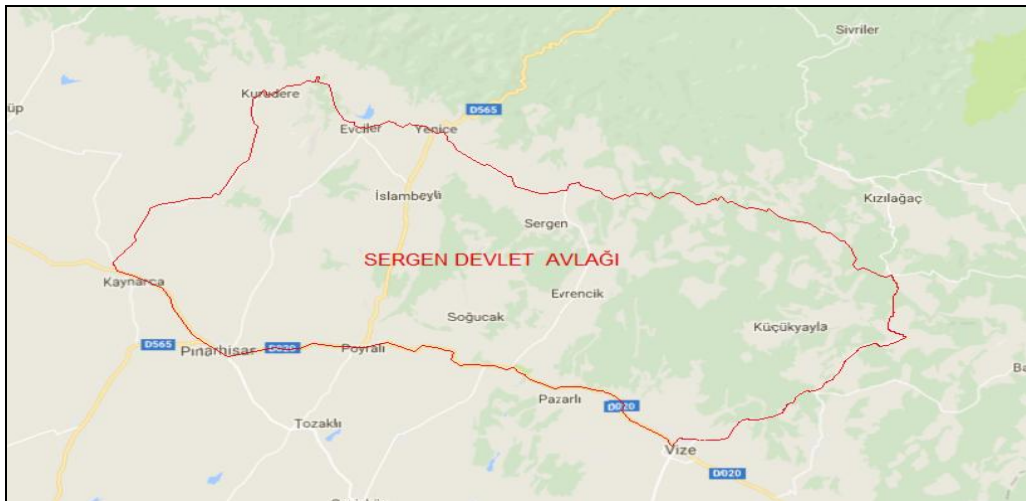
31.03.2015 tarihinde 30.700 hektarlık alanda tescil edilmiş olup Demirköy İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta y.tavşanı, domuz, bildırcın, üveyik, çulluk, y.ördeği, y.kazı, kaya güvercini, tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 16 Sivrilere Devlet Avlağı

Sergen Devlet Avlağı

31.03.2015 tarihinde 36.946hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli Vize İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta y.tavşanı, domuz, bıldırcın, üveyik, çulluk, y.ördeği, y.kazı, kaya güvercini, tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 17 Sergen Devlet Avlağı

Mahyatepe Devlet Avlağı

31.03.2015 tarihinde 31.918hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli, Pınarhisar İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta y.tavşanı, domuz, bıldırcın, üveyik, çulluk, y.ördeği, y.kazı, kaya güvercini, tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 18 Mahyatepe Devlet Avlağı

Babaeski-Ergene Genel Avlağı

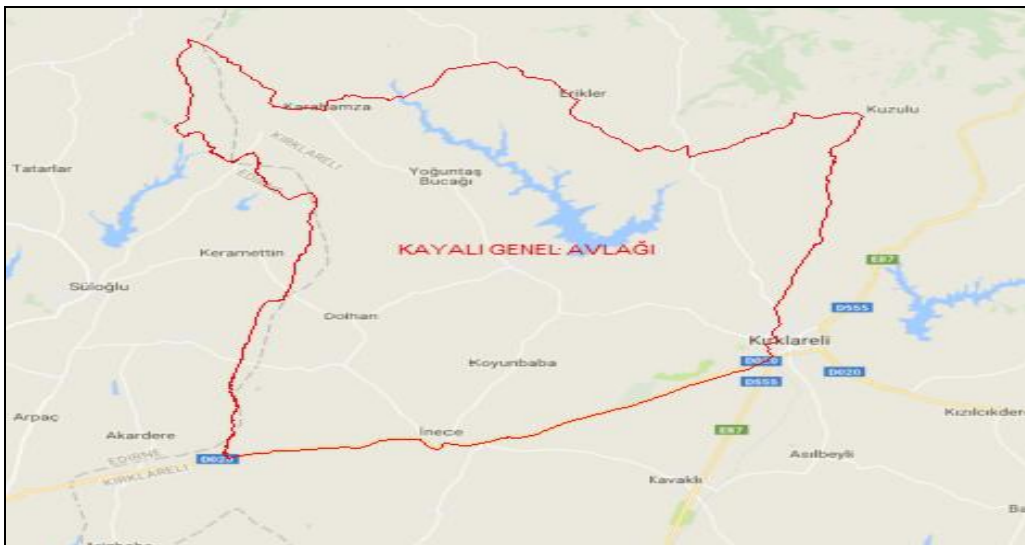
14.09.2012 tarihinde 35.345hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli Babaeski İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta yaban domuzu, bıldırcın, orman çulluğu, yabani tavşan, tahtalı, boz ördek, fiyu, yeşilbaş, elmabaş, üveyik avı yapılmaktadır.

Şekil 19 Babaeski-Ergene Genel Avlağı

Kırklareli-Kayalı Genel Avlağı

14.09.2012 tarihinde 39.208hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli, Merkez İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta yaban domuzu, bıldırcın, orman çulluğu, yabani tavşan, tahtalı, boz ördek, fiyu, yeşilbaş, elmabaş, üveyik avı yapılmaktadır.

Şekil 20 Kırklareli-Kayalı Genel Avlağı

Lüleburgaz-Ahmetbey Genel Avlağı

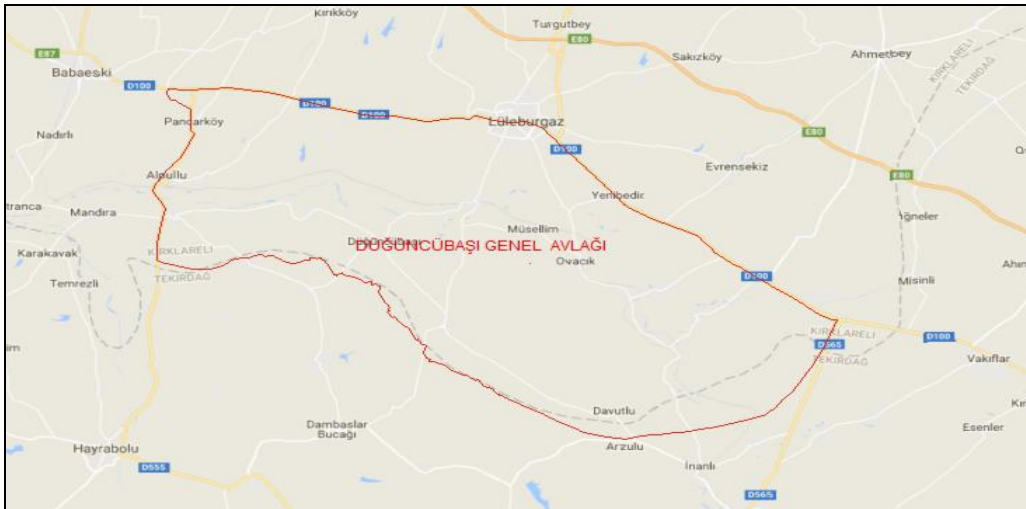
14.09.2012 tarihinde 68.063hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli, Lüleburgaz İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta Yaban Domuzu, bıldırcın, orman çulluğu, yabani tavşan, tahtalı, boz ördek, fiyu, yeşilbaş, elmabaş, üveyik avı yapılmaktadır.

Şekil 21 Lüleburgaz-Ahmetbey Genel Avlağı

Lüleburgaz –Düğüncübaşı Genel Avlağı

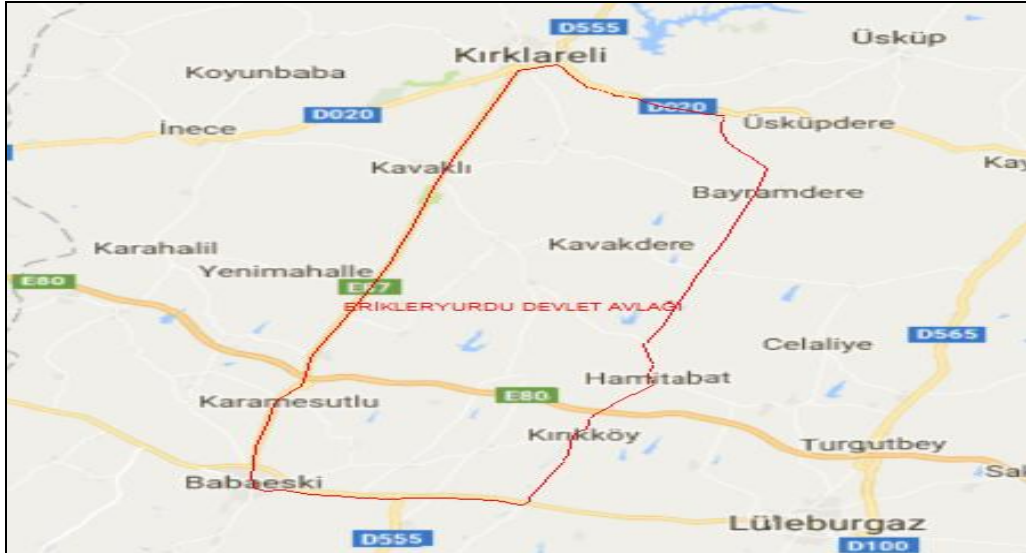
09.09.2014 tarihinde 42.683hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli, Lüleburgaz İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta Yaban Domuzu, Yaban Tavşanı, Bıldırcın, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Boz Ördek, Fiyu, Yeşilbaş, Elmabaş Patka avı yapılmaktadır.

Şekil 22 Lüleburgaz –Düğüncübaşı Genel Avlağı

Babaeski-Erikleryurdu Genel Avlağı

09.09.2014 tarihinde 39.495hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli, Babaeski İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta Yaban Domuzu, Yaban Tavşanı, Bildırcın, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Boz Ördek, Fiyu, Yeşilbaş, Elmabaş Patka avı yapılmaktadır.

Şekil 23 Babaeski-Erikleryurdu Genel Avlağı

Kocatarla Genel Avlağı

31.03.2015 tarihinde 23.444hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli, Kofçaz İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta y.tavşanı, domuz, bildırcın, üveyik, çulluk, y.ördeği, y.kazı, kaya güvercini, tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 24 Kocatarla Genel Avlağı

Celaliye Genel Avlağı

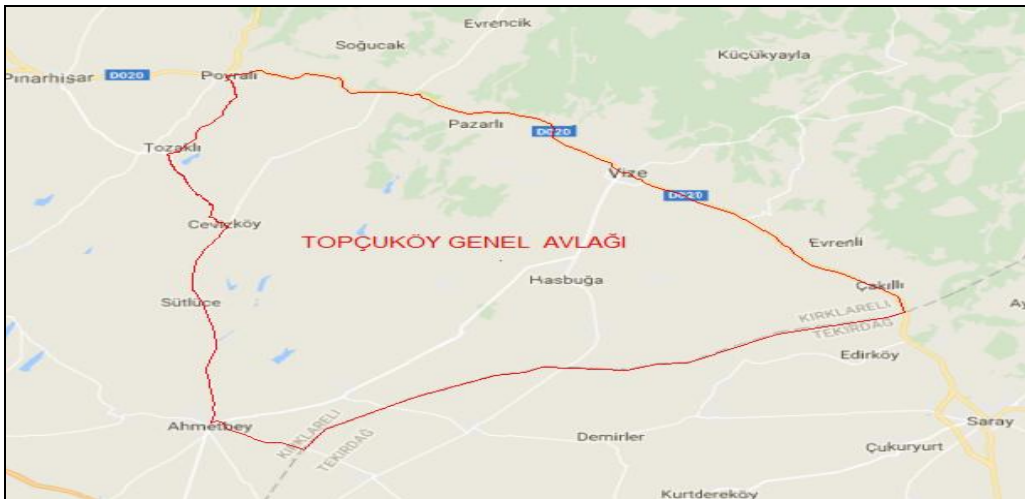
31.03.2015 tarihinde 36.545 hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli, Lüleburgaz İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta y.tavşanı, domuz, bıldırcın, üveyik, çulluk, y.ördeği, y.kazı, kaya güvercini, tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 25 Celaliye Genel Avlağı

Topçuköy Genel Avlağı

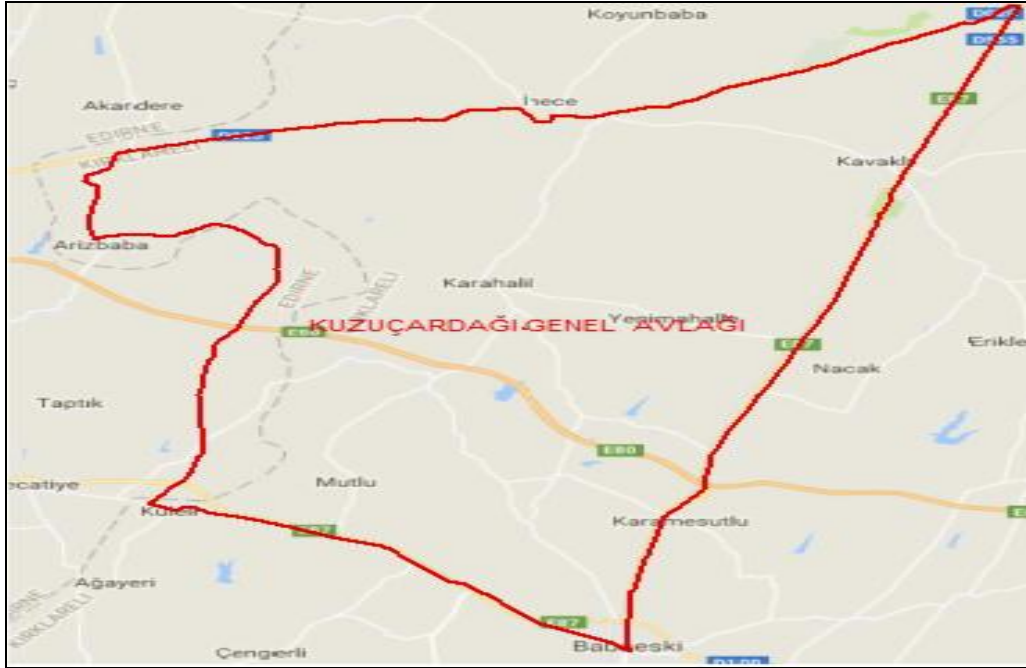
31.03.2015 tarihinde 32.768 hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli, Vize İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta y.tavşanı, domuz, bıldırcın, üveyik, çulluk, y.ördeği, y.kazı, kaya güvercini, tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 26 Topçuköy Genel Avlağı

Kuzuçardağı Genel Avlağı

31.03.2015 tarihinde 38.146hektarlık alanda tescil edilmiş olup Kırklareli İli, Babaeski İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Avlakta y.tavşanı, domuz, bıldırcın, üveyik, çulluk, y.ördeği, y.kazı, kaya güvercini, tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 27 Kuzuçardağı Genel Avlağı

4.2.7. Mesire Yerleri

MESİRE YERLERİ					
Sıra No	İlçesi	Adı	Mevkii	Alanı (Ha)	Tipi
1	Merkez	Karahıdır Korusu Mesire Yeri	Karahıdır	105.5	B
2	Merkez	Kavaklı Kent Ormanı	Kavaklı	25.5	D
3	Lüleburgaz	Sakızköy Korusu	Sakızköy	20.0	C
4	Koçgaz	Kanara Deresi Mesire Yeri	Kanara Deresi	0.76	C
5	Demirköy	Mert Gölü Mesire Yeri	İğneada Beldesi	16.600	C
6	Vize	Balkaya	Yenesuyu	5.039	C
7	Vize	İnce Koru Mesire Yeri	Sergen Köyü yol ayrımı	4.200	B
8	Vize	Ergene	Ergene Koru	13.010	C
9	Vize	Göztepe	Göztepe	19.940	C

Tablo 13 Kırklareli İli Mesire Yerleri

4.2.8. Seçkin Özellikli Diğer Sahalar

Dupnisa Mağarası Öneri Sulak Alanı:

Sulak alan niteliğinde olan Dupnisa Mağarası ilimizde yer alan önemli mağara ekosistemlerindendir.

Dupnisa mağara sistemi, Yıldız (Istranca) Dağları'nın derin vadilerle yarıldığı Demirköy İlçesine bağlı Sarpdere Köyü'nün güneybatısında yer alır.

İkinci Jeolojik Zaman'a ait, yaklaşık 180 milyon yıl önce oluşmuş mermerler içerisinde gelişen mağaralar, birbirine bağlı iki kat ve üç mağaradan oluşur. Toplam uzunluğu 2.720 metre olan sistemin üst katını Kuru ve Kız mağaraları oluşturur. Gelişimini tamamlamış bu mağaralardan 50-60 metre aşağıda Sulu Mağara yer alır. İçinden devamlı bir yer altı nehri akan ve deniz yüzeyinden 345 metre yukarıda giriş ağzı bulunan bu mağaranın toplam uzunluğu 1.977 metredir.

Fotoğraf 18 Dupnisa Mağarası

Son noktası ise girişten 61 metre daha yukarıda bulunur. Kız Mağarası, içinde yaşayan yarasaların yoğunluğu nedeniyle turizme tamamen kapalıdır. Sulu mağaranın 250, Kuru Mağara'nın ise 200 metresi turizme açıktır. Yarasaların olmadığı Kuru Mağara ise yılın 12 ayı

turizme açık bulunur. Dupnisa'nın Kız Mağarası olarak bilinen bölümünde yaşayan 11 türden yaklaşık 60 bin yarasanın kış dönemini geçirmesi ve üremesi için 15 Kasım ile 15 Mayıs arasında ziyarete kapalı tutulur. Dupnisa'nın Sulu ve Kuru mağara bölümleri ise yıl boyunca ziyaretçilere açık tutulur.

Dupnisa mağara sisteminde 11 yarasa türü ile 184 mağara omurgasının yaşaması önemli bir yer altı habitatı olduğunu göstermektedir.

Fotoğraf 19 Dupnisa Mağarası

2003 yılında ziyarete açılan, Türkiye mağara literatüründe en bilinen mağaralar arasında yer alan Dupnisa mağarasının içinde, sürekli akışa sahip yer altı nehri ve bu nehrin oluşturduğu, derinliği yer yer 2 metreye ulaşan göletler bulunmaktadır.

Kuru ve Sulu mağaralarda süt beyazdan kırmızı ve kahverenginin her tonunda renge sahip dev sarkıtlar, dikit ve sütunlar ile perde bayrak taşları ve damla taş havuzları yer alır.

İğneada Longozu Öneri Sulak Alanı:

Erikli Gölü, Mert Gölü, Pedina Gölü, Hamam Gölü ve Saka Göllerini içerisine almaktadır.

Erikli Gölü: Demirköy İlçesi hudutları dâhilinde, Karadeniz kenarında ve İğneada' nın Kuzeyinde bulunan Efendi deresinin zamanla denizi doldurması ile oluşmuş bir lagün gölüdür. Bu gölünde doğusu Karadeniz'le, Güneyi İğneada yerleşim alanı, Kuzey ve Batısı ise ormanlık alanlarla çevrilidir. 41° 52' 55" kuzey enlemi ile 27° 59' 11" doğu boylamları arasında yer alan göl, 43 hektarlık bir alana sahiptir. Bu alanın da 36.5 hektarlık gibi büyük bir kısmı sazlıklarla (*Phragmites australis* L.) çevrilidir. En derin yeri 1,8 m. olan göl, kuzeybatısında yer alan Efendi deresi ile beslenmekte ve fazla suyunu doğrudan Karadeniz'e boşaltmaktadır.

Fotoğraf 20 Erikli Gölü

Mert Gölü: Koca göl olarak ta bilinen bu göl Deringeçit deresini zamanla denizi doldurması ile oluşmuş bir lagün gölüdür. Göl, doğusunda bulunan Karadenizden bir kum seddesi ile ayrılmıştır. Ancak suların yükselmesi ile birlikte zaman zaman denizle birleşmektedir. Kuzeyi İğneada yerleşim alanı, Batısı ve Güneyi Istranca dağları ile çevrilidir. Bu bölgede bulunan ormanlık alan yağışların bol olduğu özellikle ilkbahar ve sonbaharda sular altında kalmaktadır. Bu nedenle bu bölge Mert Longosu (Koca Longos) olarak ta bilinmektedir. İğneada'nın 1 km güneyinde 41° 52' 09" Kuzey enlemi ile 27° 57' 57" doğu boylamları arasında yer alan gölün yüzölçümü 222 hektardır. Bu alanın 178 hektarlık bölümü sazlıklarla (*Phragmites australis* L.) kaplı olup, en derin yeri 1,5 m.dir. Göl, kuzeybatısında yer alanderein

geçit deresi ile beslenmekte ve fazla suyunuda doğrudan denizle birleşerek Karadeniz'e akıtmaktadır.

Fotoğraf 21 Mert Gölü

Saka Gölü: İğneada'nın güneyinde yer alan göl Bulanık deresinin zamanla denizi doldurması ile meydana gelmiştir. Göl, sazlık ve ormanlık alanlarla birlikte yaklaşık 55 hektarlık bir alana sahiptir. Bu alan ilkbahar ve sonbahar sular altında kalmakta, Avrupa ve Türkiyede nadir bulunan subasar ormanlarını oluşturmaktadır. Bu nedenle bu bölgeye Saka Longosu adı da verilmektedir. Tatlı su ekosistemlerinde Fauna elemanlarını omurgalı ve omurgasız canlılar oluşturmaktadır. Bu canlılar çoğunlukla havza içerisindeki kirlenmemiş ya da az kirlenmiş akarsularda ve göl, gölet ve barajlarda dağılım göstermektedir.

Fotoğraf 22 Saka Gölü

Pedina Gölü: İğneada'nın 25 km güneyinde Hamam gölünün 5 km batısında bulunan bu göl, Hamam gölü gibi tamamen orman içerisinde yer almaktadır. 41o 49' 56" kuzey enlemi ile 27o 55' 30" doğu boylamları arasında bulunan gölün yüz ölçümü 10 hektar, en derin yeri 2.10 m dir. Göl orman içerisinde gelen küçük derelerin yanı sıra Peda deresi ile beslenmekte, fazla suyunu da bir kanalla Bulanık dereye boşaltmaktadır.

Hamam Gölü: İğneada'nın 20 km güneyinde etrafı tamamen ormanlık alanla çevrili olan göl, Karadeniz'e 2 km uzaklıkta 41o 49' 32" Kuzey enlemi ile 27o 57' 19" Doğu boylamı arasında yer alır. Denizden yüksekliği yaklaşık 20 m, yüzölçümü 19 hektar ve en derin yeri 2.6 m. dir. Orman içinden gelen çok sayıda küçük derelerle beslenen göl fazla suyunu Güneydoğusunda bulunan bir kanalla Bulanık dereye boşaltmaktadır.

Fotoğraf 23 Hamam Gölü

Tekkaya (Mono Petra Kayalıkları)

Tekkaya Yıldız Dağları Biyosfer alanına bitişik ve sınırdadır, araştırmalar süresince alınan GPS kayıtları ile de kanıtlandığı gibi Mahya Tepe'nin güneydoğusunda yer alır. Alanda ormanlar doğu kayını ve meşe-kayın şeklindedir, baskın olarak Yıldız Dağları *Rhodendron* -doğu kayın ormanları bulunur. 700-800 m'lere ulaşan yükseklikleri ve buralarda bulunan kayalık açıklık alanlar bitki çeşitliliği açısından çok önemlidir. Örneğin *Calluna vulgaris* (funda) fundalıkları dikkate değer alanlardır.

Tekkaya koruma statüsüne sahip değil ancak sıcak nokta Önemli Bitki Alanlarından 4-Istranca Dağları içinde yer alır.

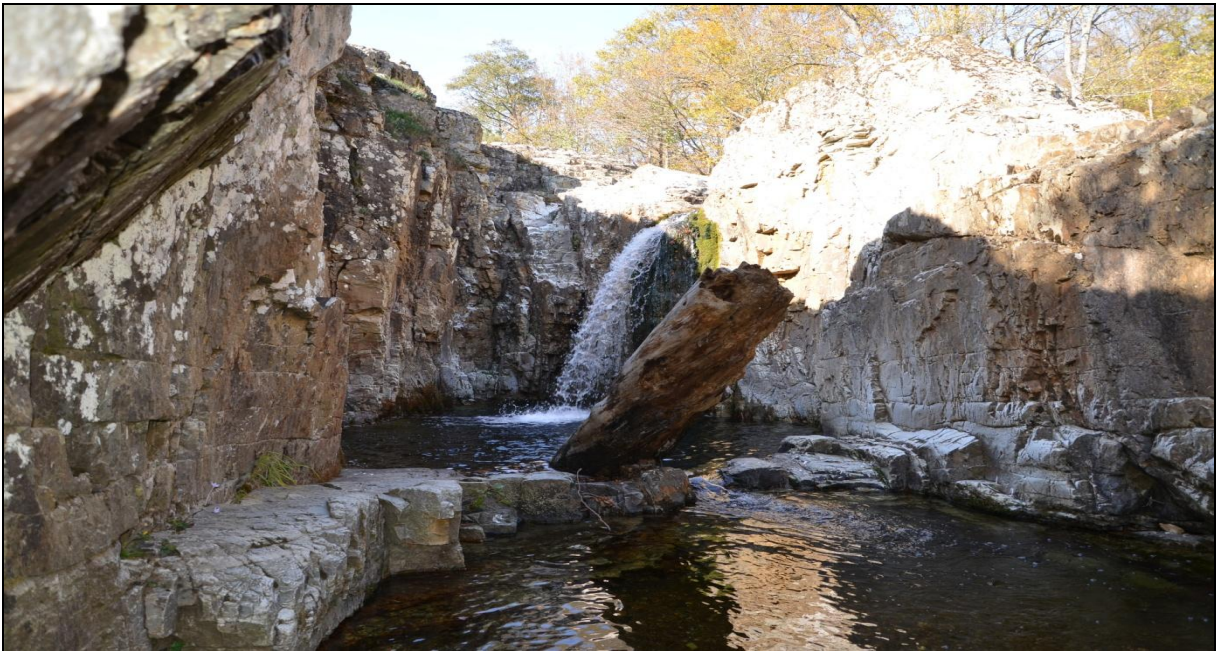
Alanda toplam 133 takson tespit edilmiştir. Bunlardan bir tanesi endemik ve küresel ölçekte tehlike altında (*Cirsium baytopae*) iki tanesi (*Cyclamen coum* var. *coum* (siklamen) ve *Vaccinium arctostaphylos* (ayüzümü)) Bern Sözleşmesi Ek Liste 1'de yer alır ve beş takson ulusal ölçekte tehdit altındadır. Ek olarak, henüz Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitap'ta

listelenmemiş *Linum hirsutum* subsp. *byzantinum* [VU] ve *Rosa agrestis* [LC] türleri oldukça nadir oldukları göz önünde tutulmuştur. Bern Sözleşmesi Sonuç Bildirgesi No.4 (1996)'da yer alan beş tehlike altında habitat belirlenmiştir.

Tekkaya (Ağlayan Kaya, Monopetra) Mono Petra'nın Bulgar bir eşkiya olduğu, bu dağlarda bir dönem eşkiyalık yaptığını yol kestiği rivayet ediliyor. Saklandığı kayalıklar, Yıldız Dağları'nın özellikle güney eteklerine hakim zirvelerinden birinde bulunuyor. Mono Petra, Bulgarca'da "tek kaya" manasına da geliyor.

Cehennem Şelaleleri

"Kırklareli'nde birisi size 'cehenneme kadar yolun var...' dediğinde sakın alınmayın" diyor bir doğa gezgini. Çünkü doğanın başka bir armağanı, "ancak bu kadar güzel olabilir" dedirten başka bir güzellik var Kırklareli'nin Vize İlçesi'ne bağlı Kızılağaç Köyü'nde. Bölgedeki Kerevit Dere üzerinde bulunan ve suyun yıllar boyunca milim milim kayaları oyarak oluşturduğu bir doğa harikası Cehennem Şelaleleri. Şelaleler doğa yürüyüşü tutkunları için eşsiz bir fırsat sunmaktadır. Doğa tutkunlarının uğrak yeri olan Kerevit Dere mevkiinde irili ufaklı birçok şelale göze çarpmaktadır, ancak kayalıkların arasına saklanmış bir güzellik olan Cehennem Şelaleleri bunların en büyüğüdür.

Fotoğraf 24 Cehennemdere Şelaleleri

Çifte Kaynaklar (Sergen):

Vize'nin Sergen Beldesi yakınlarında bulunan Çifte Kaynaklar, Istranca Ormanları'nın yemyeşil orman dokusu içerisinde berrak sularıyla bir dizi yükseltiden akıp gölcükler yapan küçük şelaleler dizisinin görülebileceği bir mevkidir. Son yıllarda özellikle fotoğraf ve doğa yürüyüşçülerinin tercih ettiği parkurlardan birini oluşturmaktadır.

Kofçaz Yamaç Paraşütü Alanı

Kofçaz ilçemizin Elmacık köyünde bulunan hamasi tepe, küçük baba tepe ve koca bayır tepelerinde kalkış (Take Off) alanları hazırlanmıştır. Birden fazla noktada kalkış alanı hazırlanmış olması bölgemizde uçuş yapmak isteyenlere her yöne kalkış yapma olanağı sunacaktır.

İlimiz, yamaç paraşütü sporuna yeni başlayacak olanlara yer çalışması, eğimli alan çalışmaları ve ilk irtifa uçuşlarını yapabilecek güvenli alanlar sunduğu gibi, ileri düzeyde yelken uçuşları ve termik uzun mesafe uçuşları için elverişli doğal coğrafyaya sahiptir.

Demirköy (Samakocuk) Fatih Dökümhanesi

Demirköy (Samakocuk) Osmanlı Demir Dökümhanesi ilçe merkezinin 4 km güneydoğusunda bulunan, yaklaşık 10 dönümlük bir alanda yer almaktadır. Osmanlı Dönemi Endüstri Arkeolojisi açısından Türkiye sınırları içerisinde günümüze ulaşmış en geniş arkeolojik buluntuların yer aldığı bir demir üretim merkezidir. Etrafı surlarla çevrili 9400 m²'lik bir yerleşmeden oluşmaktadır. Kale şeklinde inşa edilmiş olup, yamaç üzerinde iki farklı düzleme oturan yapılar topluluğudur. Yukarıda savunma-koruma maksadıyla tahkim edilmiş, 110 cm kalınlığında taş bir sur duvarlarla çevrili yaşama-hizmet mekanlarının ve 10 m kadar aşağıda ise üretim donanımlarının ve depoların yer aldığı bir alandır. Dere boyunda kuzeybatı istikametindeki yüksekçe bir noktadan dökümhaneye su getirildiği, yerleşim alanı altında bulunan taş tonozlu su kanalından anlaşılmaktadır. Tesisin girişi üst kotta, kuzey yönünde uzun kenar üzerinde yer alan kapıdan sağlanmaktadır. Kapının iki yanında avluya açılan mekanların son dönemde işlevi değişmiş, müdahale görmüş olmakla birlikte, barınma ve küçük üretim maksatlı olduğu düşünülmektedir. Mescit de bu üst avluda yer almakta olup işlevi gereği kibleye bakacak şekilde konumlanmıştır.

Fotoğraf 25 Dökümhane

Demirköy Büyük Dökümhanesi (Fatih)

İlimiz Demirköy İlçe merkezinin 4 km güneydoğusunda yer alan Demirköy Fatih Dökümhanesi yaklaşık on bin metrekarelik bir alanda iki teras halinde yerleştirilmiş birimlerden oluşmaktadır. Dökümhanenin girişi üst kotta, kuzey yönünde uzun kenar üzerinde yer alan kapıdan sağlanmaktadır. Köşelerinde çokgen burçları bulunan, savunma ve korunma maksadıyla etrafı surlarla çevrili üst sette, ortada bulunan avluya açılan yaşam ve hizmet mekanları ile mescit yer almaktadır. Etrafı surla çevrili bu alanın güneyinde yaklaşık 7-8 m. alt kotta üretimle alakalı fırınlar, bir kanal içerisinde su gücüyle çalışan büyük bir çarkın bulunduğu donanımlar bulunmaktadır. Dere boyunda kuzeybatı istikametindeki yüksekçe bir noktadan dökümhaneye su getirildiği, yerleşim alanı altında bulunan taş tonozlu su kanalından anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 26 Dökümhane

4.2.9. Doğal Sit Alanları

Demirköy Doğal Sit Alanları

Ormanlık alanın önemli bir bölümü ile birlikte Saka, Pedina ve Hamam gölleri doğal sit alanı olarak koruma altına alınmıştır. Yine İğneada yakınlarındaki Mert ve Erikli golleri ile Sarpdere Köyü yakınlarındaki Dupnisa Mağaraları I. derece tescilli doğal sit alanlarıdır. Yaklaşık 2720 m. uzunluğunda olan mağara, dikit ve sarkıtların yanı sıra, geniş galerileri ile de dikkat çekmektedir.

Kıyıköy Doğal Sit Alanları

Vize İlçesi Kıyıköy kasabasının iki yanında yer alan Pabuçdere ve Kazandere'nin, Karadeniz'e ulaştığı noktadan itibaren önemli bir bölümü, I. derece doğal sit alanı olarak koruma altına alınmıştır. Her iki derenin denize kavuştuğu bölgede, yerli ve yabancı turistlerin sıklıkla ziyaret ettiği iki ayrı plaj mevcuttur.

4.2.10. Milli Parklar

İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı

Alanın “İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı” olarak belirlenmesi; alakalı bakanlıkların görüşüne dayanan Çevre ve Orman Bakanlığının 9/10/2007 tarihli ve 7229 sayılı yazısı üzerine, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 4 üncü maddesi ile 2873 sayılı Milli Parklar Kanununun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu’nca 3/11/2007 tarihinde (karar sayısı:2007/12759) kararlaştırılmış olup 13.11.2007 tarih ve 26699 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

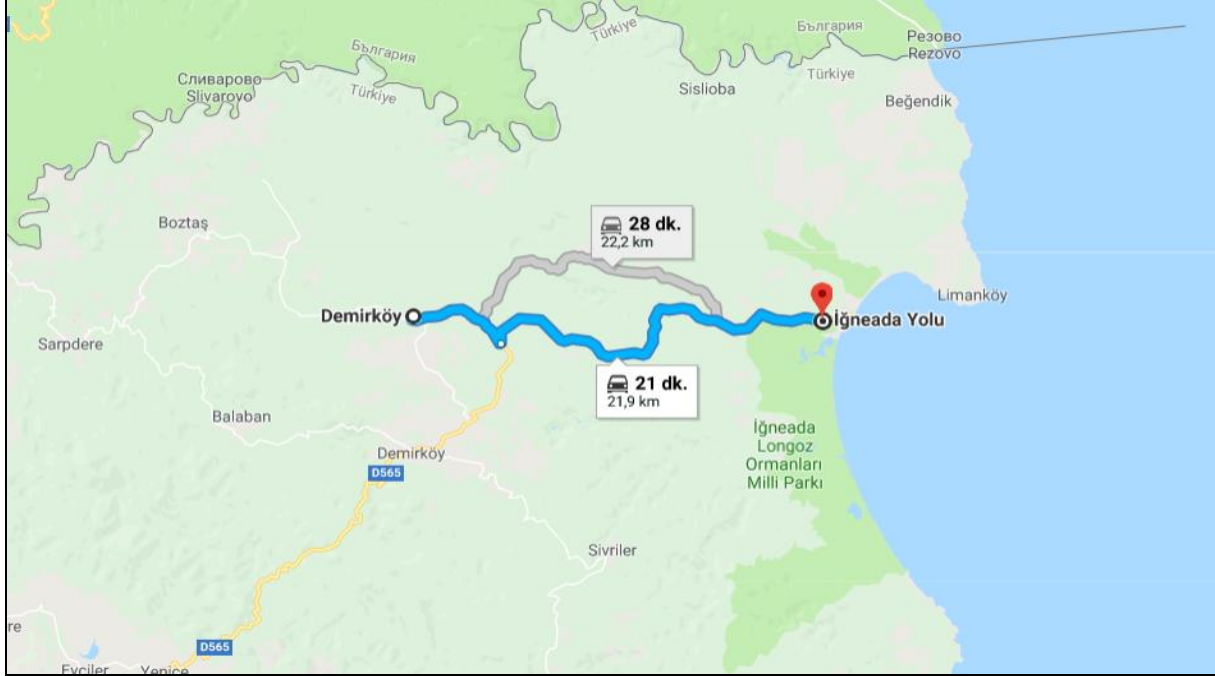
3155 hektarlık Milli Park Alanı, İğneada Beldesi sınırları içerisinde yer almaktadır. İğneada, Marmara Bölgesi, Kırklareli İli, Demirköy İlçesine bağlı, Bulgaristan ile sınırı olan bir sahil kasabasıdır. Demirköy’e 25 km uzaklıktadır.

Fotoğraf 27 İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı

Yıldız(Istranca) Dağlarından Karadeniz sahillerine doğru akan derelerin taşıdığı alüvyonların birikmesi ve mevsimsel olarak sular altında kalması sonucunda milli parktaki longoz ormanları oluşmuştur.

Karadeniz kıyısında Türkiye-Bulgaristan sınırında yer alan İğneada Longozu, mevsimsel su basar ormanları, bataklıkları, tatlı su gölleri ve kıyı kumullarını bir arada bulunduran ender ekosistemlerden biridir. Güneyinde ve batısında Yıldız (Istranca) Dağları bulunmaktadır.

Şekil 28 İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı Ulaşım

Alanda zengin sucul bitki örtüsüne sahip beş göl bulunur. Erikli Gölü (43 ha), yaz aylarında denizle bağlantısı kesilen bir lagündür. Mert Gölü (266 ha) ise Çavuşdere'nin denize döküldüğü yerde oluşmuştur. Alanın en güneyinde bulunan Saka Gölü orman ve kumullar arasında bulunan 5 ha'lık küçük bir göldür. 19 ha'lık Hamam Gölü ve 10 ha'lık Pedina Gölü ise iç tarafta yer almaktadır.

Alan içersindeki kıyı kumullarını İğneada fiziki olarak ikiye ayırır. Kuzeyde yer alan kıyı kumulları Erikli Gölü'nün doğu kısmından başlayarak İğneada'ya kadar uzanır. Güneyde yer alan kıyı kumulları ise Mert Gölü'nü denize bağlayan kanal bölgesinden başlayarak Saka Gölü güneyine kadar uzanır ve yer yer genişliği 50-60 metreye kadar ulaşır. Yaklaşık 10 km. uzunluğundaki kumullar Karadeniz'in güneybatısına özgü bitki türleri ile büyük önem taşımaktadır.

Göl ve bataklık alanlarıyla deniz arasında bir bant oluşturan kıyı kumullarında ise alanın uluslararası sözleşmelerle koruma altına alınan bitkileri yer almaktadır.

İğneada sadece denizi ve sahili için değil de ormanı, yeşilliği ve temiz havası içinde ziyaret edilmesi gereken bir yerdir. Sahip olduğu nadir ve hassas ekosistemler zinciri ve zengin biyolojik çeşitliliği sayesinde yalnızca Türkiye'nin değil Avrupa'nın da önemli Tabii alanlarından birisi olma özelliğini taşımaktadır.

İğneada ve çevresi ülkemizde birbiriyle ekolojik olarak bağlı ekosistemler zincirini oluşturan ender yerlerdendir. Longoz ormanları ve yaprak döken karışık oldukça boylu ağaç türlerinden oluşan orman vejetasyon tiplerini bünyesinde barındırır.

Kıyı kumulları, longoz ormanları ile birlikte İğneada'nın en hassas ekosistemlerini oluştururlar. Kıyı kumulu üzerinde zengin ve ilginç bitki türleri bulunur. Tırmanıcı bitki türleri ormanın en belirgin özelliğidir. Sahil, ön cephe kumul ve sabit kumul bitki örtüleri son derece iyi vaziyettedir. Avrupa'nın güneydoğusuna özgü dişbudak-meşe-kızılağaç orman tipinin en sulak bölümlerinde kızılağaç ve dişbudak, nispeten daha kuru bölümlerde ise saplı meşe başta olmak üzere çeşitli meşe türleri baskındır. Buna ek olarak Bu orman toplulukları Karadeniz'in güneybatı sahillerinde görülen çok nadir ve önemli habitatlar olup, 'longoz' şeklinde adlandırılır. Üst tabakada ağaç katında yer alan baskın bitkiler kızılağaç, dişbudak, kayın ve Akçaağaç'tır. Aynı zamanda tropik orman özelliği gösterdiği için sarılıcı bitkiler açısından da zengindir.

İğneada ve çevresi faunal zenginlik açısından hayli yüksek öneme sahiptir. Yapılan çalışmalar neticesinde alanda, Balıklar(Alabalık, Gümüş balığı, Kefal), Kuşlar (Akkuyruklu kartal, Yeşil Ağaçkakan, Baykuş, Gri Balıkçıl, Guguk kuşu, Yalıçapkını, Kara Leylek, İbibik), Memeliler (Yaban Kedisi Yaban Domuzu, Karaca, Kır Tavşanı, Yaban Tavşanı, Ağaç Sansarı, Porsuk, Kurt, Karaca, Tilki, Su Samuru, Sarı Boyunlu Orman Faresi, Gelincik, Büyükkulaklı yaras, Alacalı kokarca), Sürüngenler (Trakya tosağası, Pürtüklü semender, Oluklu kertenkele, Engerek Yılanı, Küpeli su yılanı) tespit edilmiştir.

İnsanın yaşamı boyunca Tabii güzellik adına görmek isteyebileceği hemen hemen tüm güzellikleri barındırabilen, denizi, ince kum sahili, uçsuz bucaksız ormanı, gölleri, dereleri ve temiz havasıyla tam bir tabiat harikası olan **İĞNEADA** cennetten bir köşedir adeta.

Bulgar hududunu oluşturan üç metre enindeki Rezve Deresi kıyısına kurulu Beğendik Köyü, Atatürk Örnek Köyü olarak yapılmıştır. (İğneada'ya 13 km. uzaklıktaki köy geziniz için Hudut Karakol Komutanlığı'ndan izin gerekiyor.)

4.2.11. Sulak Alanlar ve Ramsar Alanları

Dupnisa Mağarası ilimizde yer alan önemli mağara ekosistemlerindendir. Ayrıca İğneada Longozu İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı sınırları içerisinde bulunmaktadır. Burada zengin sucül bitki örtüsüne sahip beş göl bulunur. Bunlardan Hamam ve Pedina gölleri orman içi göllerdir. Erikli, Mert ve Saka gölleri ise lagün gölleri olup yılın belirli zamanlarında denizle birleşirler.

Dupnisa Mağarası ve İğneada Longozu sulak alan niteliği taşımakla birlikte Kırklareli ilinde tescil edilmiş sulak alan veya Ramsar alanı bulunmamaktadır.

4.2.12. Özel Çevre Koruma Alanları

İlimiz sınırları içerisinde Özel Çevre Koruma Bölgesi bulunmamaktadır.

4.2.13. Biyosfer Rezerv Alanları

İlimiz sınırları içerisinde Biyosfer Rezerv Alanı bulunmamaktadır.

4.3. KIRKLARELİ İLİNİN BİLİNİRLİK DEĞERLENDİRMESİ

Arz analizi tabloları;

Değerin bilinirliği; Bölgesel seviyede B, Ülke seviyesinde T, Milletlerarası seviyede: M

1- Milli Park ve benzeri sahalar		
Adı	İlçesi	Bilinirlik
İğneada Longoz Ormanları MP	Demirköy	T
Kavaklımeşe Korusu TP	Merkez	B
Kasatura Körfezi TKA	Vize	T

Tablo 14 Milli Park ve Benzeri Sahalara Ait Bilinirlik Tablosu.

Milli Park ve benzeri sahalara ait SWOT Analizi	
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
Kırklareli’nde ekoturizm için önemli bir Tabii potansiyel mevcut: longoz ormanı, dağ, deniz, göller, temiz hava, biyolojik çeşitlilik, yabani hayat, kum tepecikleri, balıklar, ormanda bulunan tedavi edici özellikte bitkiler, sessizlik, kuş göçü yolları.	Tabiat turizmi bölgelerindeki köylü profilinin çekingenliği ve bilgi eksikliği.
Onaylı Uzun Devreli Gelişme Planının olması.	Genel eğitim seviyesi düşük; yerel halk “eko-turizm”in anlamını bilmiyor.
Flora ve fauna zenginliği.	Köylülerin devletin mali imkanlarını kullanmada deneyimsiz ve çekingen olmaları.
İstanbul gibi bir metropole yakın bir mesafede bulunması.	Kurumların tabiat turizmi konusunda personel ve mevzuat olarak henüz güçlü bir yapıya ulaşmaması
Kırklareli halkı konuksever ve yerel nüfus ekoturizmin gelişmesi ile ilgileniyor.	Yeterli uzman olmaması.
İğneada’da çalışan birkaç ev pansiyonu, sürdürülebilir kalkınmayı ve ekoturizmi destekleyen aktif bir STK’nın olması.	İlde, düzgün ve çeşitli turizm tesislerinin eksikliğinin yanı sıra, taşımacılık hizmetlerinin de iyi olmaması.
Halkın tabiat turizmine olan ilgisinin ve tabiat sevgisinin yüksek olması.	Turizm tesislerinin yönetimi çok temel düzeyde, turistlerle iletişim eksikliği var.
	İlin tanıtımı ile alakalı çalışmalar eksik.

Tablo 15 Milli Park ve Benzeri Sahalara Ait SWOT Analizi Tablosu

Fırsatlar	Tehditler
Trakya Kalkınma Ajansının tabiat turizmi projelerini desteklemesi.	Tabiat turizmi maksatlı kullanılan alanların tabiatı tahrip edici talepler nedeniyle baskı altında olması.
STK’ların tabiat turizmine yönelik talepleri.	Tabii alanlara insan baskısının artması.
Otantik ürünler ve pazarların bulunması. Bölgede, çok iyi kalitede bazı ürünler elde edilebilir. <u>Odun dışı orman ürünleri:</u> Arıcılık, bal, Mantar, Yabani meyveler, reçel yapımı, Ahşap el işçiliği ürünleri, <u>Deniz ürünleri:</u> Balık, hediyelik eşya olarak deniz kabukları <u>Ziraat ve el sanatları:</u> Süt ürünleri, organik meyve ve sebzeler, halı dokuma	Alanlarda tabiat turizmi maksadına uygun olmayan farklı arazi kullanım taleplerinin (madencilik vb.) olması.

Fırsatlar	Tehditler
Avlanma ve mağaralar ile ek bir cazibe getirebilir.	Tabiatın, özellikle ormanların, aşırı derecede kullanılması ve kanuni olmayan, bilgisizlikten kaynaklanan eylemler
İlin İstanbul'a ve Avrupa'ya yakınlığı, buraya ulaşımı ve ürün pazarlanmasını kolaylaştırır.	Düzensiz ve plansız inşaatlar ve ortaya çıkan yerleşim alanları, ildeki en önemli ekosistemlerin bazılarını tehdit etmektedir.
	Deniz kirlenmesi ve deniz ürünlerinin azalması.
	Gelecekte küresel ısınmanın da sonucu olarak artacak olan Tabii felaketler (seller, fırtınalar)

Tablo 16 Milli Park ve Benzeri Sahalara Ait SWOT Analizi Tablosu (Devamı)

Milli Park ve benzeri sahalara dayalı tabiat turizmi uygulamalarında güçlü yönlerin daha geliştirilmesi, güçlü yönler ve fırsatlardan yararlanarak zayıflık ve tehditlerin önlenmesine ve tabiat turizminin geliştirilmesine yönelik stratejik kararlar;
Kırklareli ilindeki önemli sulak alanlardan yönetim planı çalışmaları henüz yapılmamış ve programa alınmamış olanların koruma dengesi gözetilerek yönetilmesi ve tabiat turizmi açısından değerlendirilmesi maksadıyla sulak alan yönetim planlarının yapılması.
Milli Park Alan Kılavuzluğu çalışmasının yapılması.

Tablo 17 Milli Park ve enzeri Sahalara Ait SWOT Analizi Tablosu (Devamı)

Fotoğraf 28 İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı

1- Yaban Hayatı Geliştirme ve Yerleştirme Sahaları ile Avlaklar		
Adı	İlçesi	Bilinirlik
Demirköy-Sislioba Devlet Avlağı	Demirköy	B
Kofçaz-Kocayazı Devlet Avlağı	Kofçaz	B
Vize-Kıyıköy Devlet Avlağı	Vize	B
Vize-Balkaya Devlet Avlağı	Vize	B
Kırklareli-Karadere Devlet Avlağı	Merkez	B
Üsküp Devlet Avlağı	Merkez	B
Sivriler Devlet Avlağı	Demirköy	B
Sergen Devlet Avlağı	Vize	B
Mahyatepe Devlet Avlağı	Pınarhisar	B
Babaeski-Ergene Genel Avlağı	Babaeski	B
Kırklareli-Kayalı Genel Avlağı	Merkez	B
Lüleburgaz-Ahmetbey Genel Avlağı	Lüleburgaz	B
Lüleburgaz –Düğücübaşı Genel Avlağı	Lüleburgaz	B
Babaeski-Eriklyurdu Genel Avlağı	Babaeski	B
Kocatarla Genel Avlağı	Kofçaz	B
Celaliye Genel Avlağı	Lüleburgaz	B
Topçuköy Genel Avlağı	Vize	B
Kuzuçardağı Genel Avlağı	Babaeski	B

Tablo 18 YHGS, YHYS ile Avlaklara Ait Bilinirlik Tablosu

YHGS, YHYS ve Avlaklara ait SWOT Analizi	
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
Tescil edilmiş avlakların bulunması,	Avlakların işleyişi hakkında avcı camiasında bilgi eksikliği,
Çeşitli yaban hayvanlarını barındırması	Yetişmiş profesyonel av kılavuzlarının olmaması,
Zorlu kış aylarında yaban hayatına yem desteği yapılabilmesi imkanlarının olması	Seyahat acentelerinin av köşkü yapma taleplerinin orman arazilerinde karşılanamaması,
Koruma ve kontrol teşkilatının olması,	
Yaban Domuzu varlığının ve trofe kalitesinin yüksekliği	

Tablo 19 YHGS, YHYS ve Avlaklara ait SWOT Analizi Tablosu.

YHGS, YHYS ve Avlalara ait SWOT Analizi	
Fırsatlar	Tehditler
Coğrafi bilgi sistemlerinin gelişmesi,	Yabancı avcı turist sayısındaki azalma,
Avlak şirketlerinin kurumsallaşma çabaları	Envanter giderlerinin yüksek olması
Avcı sayısının artma eğilimi,	
Çevre illerden bölgeye olan yoğun avcı ilgisi	

Tablo 20 YHGS, YHYS ve Avlalara Ait SWOT Analizi Tablosu. (Devamı)

Av turizmne ve av yaban hayatı değerlerine dayalı Tabiat turizmi uygulamalarında güçlü yönlerin daha geliştirilmesi, güçlü yönler ve fırsatlardan yararlanarak zayıflık ve tehditlerin önlenmesine ve Tabiat turizminin geliştirilmesine yönelik stratejik kararlar;
Avlakların işletme usul ve esasları hakkında avcı camiasının bilgilendirilmesi,
Av turistlerinin konaklama ihtiyacının nitelikli tesislerle sağlanması,
Yerel profesyonel av kılavuzu ihtiyacının 1. Bölge Müdürlüğü vasıtasıyla eğitim düzenlenerek giderilmesi, eğitilenlerin staj ve yabancı dil imkanlarından faydalandırılması,
Kırklareli İl Şube Müdürlüğü'nün yaban hayatı bölümü mezunu personel ile güçlendirilmesi,
Avlalarda av sayısının artırılması için tabiat avcılığı üretim metotlarının tatbiki,
Zorlu kış aylarında av kaynağına yem takviyesinin devamı,
Avlaklar ve av kaynaklarının fuarlar, basın yayın organları ve yerli- yabancı av turizmi acenteleri vasıtasıyla tanıtılması,
Kırsal kalkınma maksadıyla, av turizmi uygulamalarından yöre insanının daha fazla pay almasına dayalı uygulamanın geliştirilerek devamının sağlanması

Tablo 21 YHGS, YHYS ve Avlalara Ait SWOT Analizi Tablosu. (Devamı)

Akarsu, Baraj, Göl, Gölet ve Şelaleler		
Adı	İlçesi	Bilinirlik
Erikli Gölü	Demirköy	T
Mert Gölü	Demirköy	T
Hamam Gölü	Demirköy	T
Pedina Gölü	Demirköy	T
Saka Gölü	Demirköy	T
Kırklareli Barajı	Merkez	T
Pabuçdere Barajı	Vize	T
Kazandere Barajı	Vize	T

Akarsu, Baraj, Göl, Gölet ve Şelaleler		
Sultanbahçe Dere Barajı	Vize	B
Elmalidere Barajı	Vize	B
Armağan Barajı	Merkez	B
Kayalıköy Barajı	Merkez	B
Sergen Barajı	Vize	B
Kurudere Göleti	Pınarhisar	B
Lüleburgaz Kırıkköy Göleti	Lüleburgaz	B
Kışlacık Göleti	Vize	B
Dolhan Göleti	Merkez	B
Karacaoğlan Göleti	Babaeski	B
Lüleburgaz Umurca Reisdere Göleti	Lüleburgaz	B
Çiğdemli Göleti	Babaeski	B
Lüleburgaz Hamzabey Göleti	Lüleburgaz	B
Babaeski B.Osmaniye Göleti	Babaeski	B
Lüleburgaz Çeşmekolu Sayadere Göleti	Lüleburgaz	B
Lüleburgaz Çukurpınar Göleti	Lüleburgaz	B
Evrensekiz Göleti	Lüleburgaz	B
Merkez Deveçatağı Göleti	Merkez	B
Sarıcaali Göleti	Lüleburgaz	B
Çengelli Göleti	Lüleburgaz	B
Ertuğrul Göleti	Pınarhisar	B
Babaeski Terzili Akkadındere Göleti	Babaeski	B
Katranca Göleti	Babaeski	B
Lüleburgaz Ayvalı Göleti	Lüleburgaz	B
Lüleburgaz Ayvalı Akandere Göleti	Lüleburgaz	B
Merkez Kavakdere Göleti	Merkez	B
Lüleburgaz Karacağaç Göleti	Lüleburgaz	B
Babaeski Oruçlu Göleti	Babaeski	B
Lüleburgaz Celaliye Göleti	Lüleburgaz	B
Lüleburgaz Ceylanköy Göleti	Lüleburgaz	B
Merkez Karahıdır Göleti	Merkez	B
Lüleburgaz Tatarköy Göleti	Lüleburgaz	B
Lüleburgaz Sakızköy Göleti	Lüleburgaz	B
Üsküp Göleti	Merkez	B
Evçiler Göleti	Pınarhisar	B

Akarsu, Baraj, Göl, Gölet ve Şelaleler		
Sofuhalil Göleti	Babaeski	B
Sarıcaali Göleti	Lüleburgaz	B
Turgutbey Göleti	Lüleburgaz	B

Tablo 22 Akarsu, Baraj, Göl, Gölet ve Şelalelere Ait Bilinirlik Tablosu

Kırklareli İli Akarsu, Baraj, Göl, Gölet ve Şelalelerine ait SWOT Analizi	
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
Olta balıkçılığı, Kuş Gözlemei gibi bazı etkinliklere imkan sağlaması	Madencilik projelerinin bulunması
Bölgedeki sulak alan sayısının azlığı mevcut sulak alanlardaki kuş konaklama sayısını (kuş görselliğini) artırmaktadır.	Derelerin atıksular ile kirletilmesi
Kırklareli ilinin kuş göç yolları üzerinde bulunması	
Fırsatlar	Tehditler
Çevre bilincinin gelişmesi	Yeni madencilik projeleri
Tabiat eğitimleri ile çocukların bilinçlendirilmesi	
Üniversitelerin bilgi kaynağı olarak varlığı ve bu konuya önem vermesi	
STKların bulunması	

Tablo 23 Akarsu, Baraj, Göl, Gölet ve Şelalelere Ait SWOT Analizi

Sulak Alan değerlerine dayalı Tabiat turizmi uygulamalarında güçlü yönlerin daha geliştirilmesi, güçlü yönler ve fırsatlardan yararlanarak zayıflık ve tehditlerin önlenmesine ve Tabiat turizminin geliştirilmesine yönelik stratejik kararlar;
Akarsu ve göllerde balıklandırma çalışmalarının yapılması

Tablo 24 Akarsu, Baraj, Göl, Gölet ve Şelalelere Ait SWOT Analizi Tablosu

4.4. KIRKLARELİ İLİNDE TABİAT TURİZİM ÇEŞİTLERİ

4.4.1.Kültür Turizmi

4.4.2. Tabiat-Kırsal Turizm

4.4.2.1.Tabiat Yürüyüşü

4.4.2.2.Botanik Turizmi

4.4.2.3. Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji)

4.4.2.4. Yaban Hayatı (Fauna) Gözlemciliği

4.4.2.5. Tabiat Eğitimi (İzci Kampı)

4.4.2.6. Bisiklet Turizmi

4.4.2.7. Kamp Karavan Turizmi

4.4.2.8. Fotosafari

4.4.2.9. Mağara Turizmi

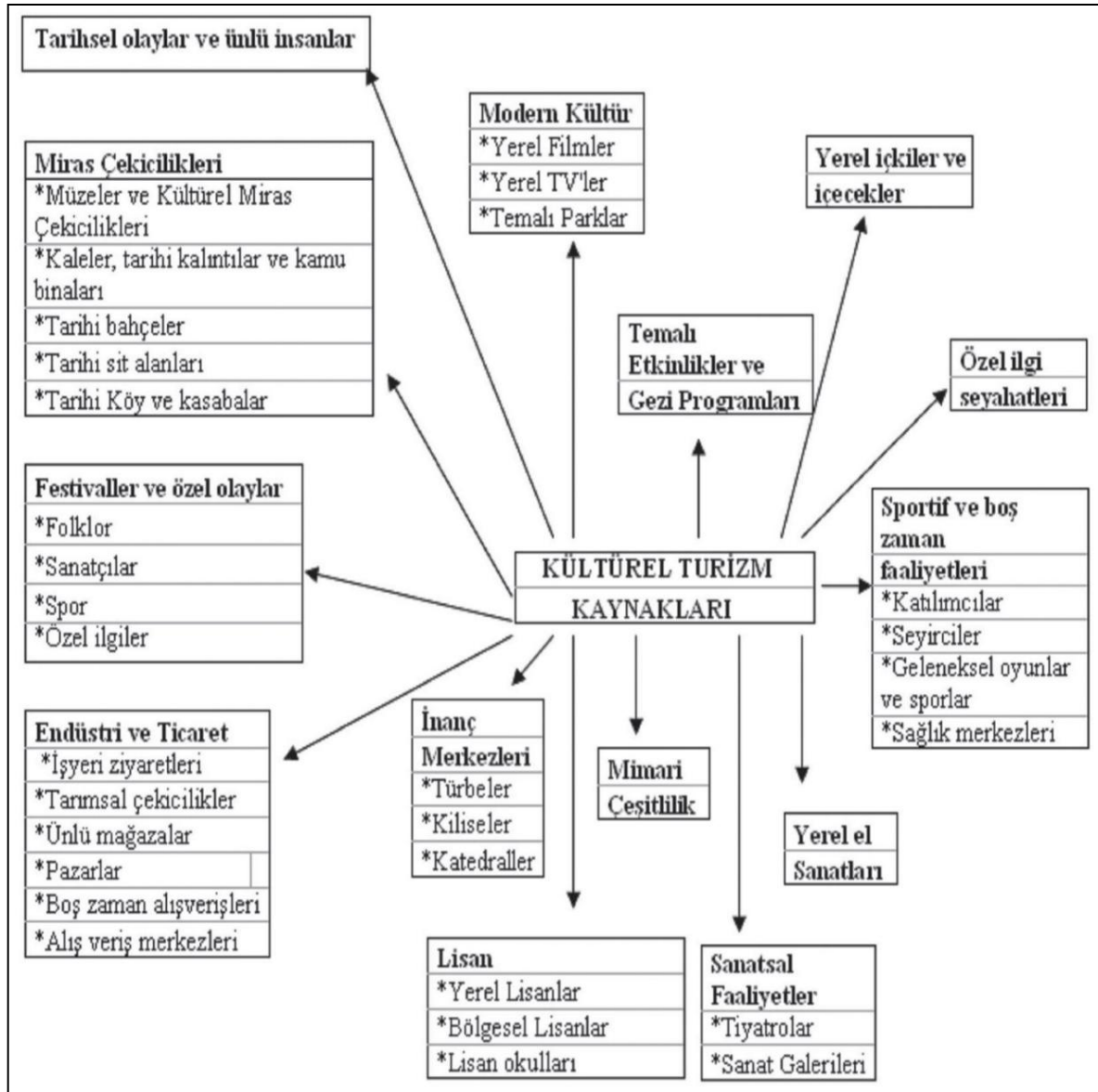
4.4.3. Spor Turizmi

4.4.3.1. Hava Sporları Turizmi

4.4.3.1.1. Yamaç Paraşütü

4.4.4. Av Turizmi

4.4.4.1. Sportif Olta Balıkçılığı

4.4.1. Kültür Turizmi

Değişik kültürleri ve kültür eserlerinin görülmesi için yapılan seyahatlerdir. Camiler, kiliseler, hanlar, hamamlar, türbeler, su kemerleri, köprüler, kervansaraylar, arkeolojik eserler, ören yerleri, araştırmacılar, sanat tarihçiler ve öğrencileri için önemli birer araştırma konusu olup, bu kişileri yöreye çekerler. Kırklareli tarihi eserler bakımından zengin bir il'dir. İlimizde yapılan bilimsel kazılar, günümüzden 7800 – 8200 yıl önce Kırklareli'nde yerleşik yaşama geçmiş toplulukların yaşamış olduğunu göstermektedir. Halen ilimizde antik dönemden Osmanlı Dönemine kadar pek çok tarihi eser bulunmaktadır.

Bunlar;

Merkez İlçede; tarihi günümüzden 8200 yıl öncesine kadar ulaşan arkeolojik kazı alanları, Hızırbey Külliyesi, askeri tabyalar, çeşmeler, Babaeski İlçesinde; Cedit Ali Paşa Camii ve Köprüsü, Demirköy İlçesinde; Fatih Demir Dökümhanesi, Kofçaz İlçesinde; Tümülüs ve Dolmenler, Lüleburgaz İlçesinde Sokollu Mehmet Paşa Külliyesi, Zindan Baba Türbesi, Tümülüsler, Pehlivan köy İlçesinde; İstasyon Binası, Akarca Köprüsü, Tümülüsler, Pınarhisar İlçesinde; Kale, çeşmeler, Tümülüsler, Vize İlçesinde; Küçük Ayasofya Kilisesi (Gazi Süleyman Paşa Camii), Vize Kalesi, Anfi Tiyatro, Çeşmeler, Tümülüsler, Kırıkköy Aya Nikola Manastırı ve Kırıkköy kalesidir.

4.4.2. Tabiat-Kırsal Turizm

4.4.2.1. Tabiat Yürüyüşü (Trekking) Turizmi

Uzun ve zorlu yolculuk anlamına gelen trekking, dayanıklılık isteyen bir turizm çeşididir. İlimizde bu turizmin gerçekleştirilebileceği pek çok yer mevcuttur. Üstelik bu yerler doğal çeşitliliğin en yoğun olduğu yerlerdir. İnsanın yaşamı boyunca doğal güzellik adına görmek isteyebileceği hemen hemen tüm güzellikleri barındırabilen, denizi, uçsuz bucaksız ormanı, gölleri, dereleri ve temiz havasıyla tam bir doğa harikası olan İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı, Dupnisa Mağarası, Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı, Vize Panayır Deresi, Vize Tekkaya, Balaban (Velika) Deresi, Mutlu (Rezve) Dere, Kavaklı Meşe Korusu Tabiat Parkı doğa yürüyüşünün yapılabileceği yerlerdendir.

Ayrıca;

- 1.Beypınar Köyü- Dupnisa Mağarası arası yaklaşık 9 Km. lik yürüyüş yolu, (Kelebek ve flora çeşitliliği)
- 2.Beypınar Köyü – Fatma Kaya Mevkii arası yaklaşık 7 Km. yürüyüş yolu,(Farklı ağaç türleri)
- 3.Beypınar Köyü – Balaban Köyü arası yaklaşık 13 Km. yürüyüş yolu,(Bitki, kelebek, su kaynakları)
- 4.Çiftekaynaklar Mevkii – Cehennem Şelalesi Mevkii yaklaşık 7 Km. yürüyüş yolu,(Parkurun çoğunluğu şelale ve kuş sesleri arasında devam eder. Özellikle sonbaharda sarı ve kahverenginin 7-8 tonunun görüleceği bir parkurdur)
- 5.Çiftekaynaklar Mevkii – Dev Kayın- Monopetra (Tek Kaya) - Demirköy Fatih Demir Dökümhanesi Mevkii yaklaşık 15 Km. (Parkur üzerinde Sergen Havzasının en büyük kayın ağacı, Monopetraya tırmanıldığında Ergene Ovasının görülebileceği harika bir manzara ve ardından tarih ile iç içe bir yürüyüş) yürüyüş yollarını gösterebiliriz.

4.4.2.2. Botanik Turizmi

Kırklareli; sınırları içerisinde barındırdığı flora zenginliği nedeniyle botanik turizmi ile ilgilenenler için büyük bir çekicilik oluşturmaktadır. Öyle ki, ülkemizin 10.000'e yakın bitki türünün 670 türü yalnızca Kırklareli Ormanlarında yetişmektedir. Bölgede 27 çeşit endemik bitki bulunmaktadır. Bunlar ağırlıklı olarak Ergene Havzasında karaçalı toplulukları ve balçık meralarında 1. endemik toplam 7 bitki, Istrancalardaki nemli çınar ve sıcak seven meşe ormanlarında 2'si endemik 39 bitki, İğneada Longozu su basar ormanlarda 4'ü endemik 11 takson Terkos-Kasatura kıyıları tatlısu ve bataklıklar. Kumullar, meşe Baltık ormanları, maki ve fundalıklar, kalkerli meralarda 13'ü endemik, toplam 73 takson tehlike altında olup acil olarak korunmalıdır. İlimizde yapılacak bu turizm faaliyeti, İğneada Longoz Ormanlarının yanında, Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı'nda ve bölgenin tüm orman sahalarıyla diğer açık alanlarda keyifle yapılabilmektedir.

4.4.2.3. Kuş Gözlemciliği Turizmi

Kuş gözlemciliği; ülkemizde az sayıda insan tarafından bilinmesine rağmen, Avrupa ve Kuzey Amerika'da oldukça yaygındır. Ülkemizde kuş varlığını oluşturan 454 kuş türünden 194 türü yıl içerisinde İlimiz İğneada sınırları içerisinde görülebilmektedir. Alan çok sayıda su kuşu ve yırtıcı kuşun,

Özellikle de leyleklerin (ak ve kara leylek) sonbahar göçünde geçiş yoludur. Bazı su kuşları (balıkçılar, kazlar, ördekler, su tavukları, yağmurcunlar vb.) ve yırtıcılar (kartallar, şahinler, doğanlar, deliceler vb.) ise alanda üremektedir. İlimizdeki bu kuş zenginliği, alternatif turizm çeşitlerinden biri olan kuş gözlemciliği meraklılarını ilimize çekmektedir.

İğneada dışında bu faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği yerler; Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı, Vize İlçesi Çavuşköy Göleti Mevkii, Dupnisa Mağarası Sulak Alanı'dır.

4.4.2.4. Yaban Hayatı Gözlemciliği Turizmi

Kırklareli, doğal yapısı ve göç yolu üzerinde olması nedeniyle değişik hayvan türlerinin yaşamasına imkan vermektedir. Vize Kazan Dere ve Pabuç Derenin kaynak kesimleri önemli alabalık yaşam alanı, İğneada ve Kastros arasında kayalık alanlar ile su altı mağaralarının bulunduğu alanlar ise türü tükenmekte olan Akdeniz Foku yaşam alanıdır. Bu tür nadir hayvanların seyredilmesi, bilimsel araştırmalar yönünden ilimizi cazip hale getirmektedir. Başta İğneada Longozları Sulak Alanı olmak üzere, Dupnisa Mağarası Sulak Alanı, Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı, Karahıdır Korusu, Kanara Deresi, Sakızköy Korusu, Kavaklı Korusu, İnce Koru, Karahıdır Korusu, Balkaya, Ergene, Mert Gölünde çeşitli canlı türleri görmek mümkündür. İlimizdeki yaban hayatının zenginleştirilmesi maksadıyla, 2012 yılında Vize İlçesi Doğanca, Topçuköy, Develi, Çavuşköy, Pazarlı ve Doğanca Köyleri bölgelerine 950 adet sülün yerleştirilmiştir.

İğneada ve çevresinde; Memeliler (Yaban Kedisi, Yaban Domuzu, Karaca, Kır Tavşanı, Yaban Tavşanı, Ağaç sansarı, Porsuk, Kurt, Karaca, Tilki, Su Samuru, Sarı Boyunlu Orman Faresi, Gelincik, Büyükkulaklı Yarasa, Alacalı Kokarca), Sürüngenler (Trakya Tosbaağası, Pürtükle Semender, Oluklu Kertenkele, Engerek yılanı, Küpeli Su Yılanı), Kuşlar (Akkuyruklu Kartal, Yeşil Ağaçkakan, Baykuş, Gri balıkçıl, Guguk Kuşu, Yalı Çapkını, Kara Leylek, İbibik) Balıklar (Alabalık, Gümüş balığı, Kefal) yaşadığı tespit edilmiştir.

Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanında; Karaca, Yaban Domuzu, Kurt, Çakal, Sansar, Tilki, Porsuk, Tavşan yaşamaktadır.

Dupnisa Mağarası Sulak Alanında; 11 yarasa türü ile 184 mağara omurgasızının yaşaması önemli bir yer altı habitatının olduğunu göstermektedir.

4.4.2.5. Tabiat Eğitimi (İzci Kampı)

11-17 yaş grubu arasındaki çocuklara tabiatı tabiatta öğretme, tabiat bilincini artırma ve Yıldız Dağları Biyosferi'nin sahip olduğu zengin ekosistemi ve tür çeşitliliğini yerinde göstererek tabii kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir korunması ve yönetimini desteklemektir.

4.4.2.6. Bisiklet Turizmi

Çocukluktan kalma bisiklet sevgisini tekrar yaşama, sağlıklı yaşam için spor yapma imkanı sunan bisikletle gezme faaliyetleri, ilimizde pek çok yerde gerçekleştirilebilmektedir. Bu yerlerde bisikletle yapılan geziler, yemyeşil ağaçların gölgesinde kuş seslerinin arasında sürdürülebilmektedir.

Sivriler Köyü - İğneada arası, İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı, Kavaklı Meşe Korusu, Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı, İl sınırları içerisinde bulunan mesire yerleri ve Demirköy ile Vize İlçesinin Kırklareli - İstanbul yolunun Karadeniz tarafında yer alan köyleri arasındaki tüm yollar bu spor faaliyeti için doğal ve tehlikesiz yerlerdendir.

4.4.2.7. Kamp ve Karavan Turizmi

İnsanların ulaşım, konaklama, bir dereceye kadar da yeme-içme gereksinimlerini kendileri çözme, değişik ülkeler görüp tanımak ve çoğunlukla daha ucuz tatil yapmak maksadıyla karavanları ve çadırları ile yaptıkları ziyaretler kamping ve karavan turizmini oluşturmaktadır. Kırklareli'nde turistik nitelikli bir kamping alanı bulunmamaktadır.

Ancak; ilimizin Karadeniz kıyısında yer alan Istrancaların meşe, kayın, ıhlamur gibi dev ağaçlarının, bol ve soğuk sularının yanında kamp ve karavan kurarak turizmin de keyfini çıkarmak mümkün olabilmektedir.

4.4.2.8. Foto Safari Turizmi (Doğa Fotoğrafçılığı)

İnsanların hem gezmek, hem de gezerken gördükleri doğal güzellikleri fotoğraflama isteklerini karşılayacak ilimizde pek çok yer mevcuttur. Eşsiz fauna ve flora çeşitliliğini barındıran İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı, Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı, Dupnisa Mağarası, Vize Panayır Deresi, Vize Tekkaya, Balaban (Velika) Deresi, Mutlu (Rezve) Deresi, Mesire Yerleri, Vize Balkaya'daki Yenesu ve Domuzdere Mağarası, Vize Kıyıköy'deki Kıyıköy ve Kaptanın Mağarası bu faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği yerlerdendir.

4.4.2.9. Mağara Turizmi

İlimizde mağara turizmi denince akla ilk önce Dupnisa Mağarası gelmektedir. 2003 yılında turizme açılan sulak alan niteliğindeki Dupnisa Mağarası ilimizde yer alan önemli mağara ekosistemlerindendir. Yıldız (Istranca) Dağları'nın derin vadilerle yarıdığı Demirköy İlçesine bağlı Sarpdere Köyü'nün güneybatısında yer alır. Toplam uzunluğu 2.720 metre olan sistemin üst katında Kuru ve Kız Mağarası, 50 - 60 metre aşağıda Sulu Mağara yer alır. İçinden devamlı bir yer altı nehri akar ve deniz yüzeyinden 345 metre yukarıda giriş ağzı bulunur. Son noktası ise girişten 61 metre daha yukarıda bulunur. Kız Mağarası, içinde yaşayan yarasaların yoğunluğu nedeniyle turizme tamamen kapalıdır. Sulu mağaranın 250, Kuru Mağara'nın ise 200 metresi turizme açıktır. Yarasaların olmadığı Kuru Mağara yılın 12 ayı turizme açık, sulu mağara ise 15 Kasım – 15 Mayıs arasında yarasaların yoğunluğu nedeniyle turizme kapanır. Dupnisa Mağarasında; 11 türden yaklaşık 60 bin yarasa ile 184 mağara omurgasının yaşaması önemli bir yer altı habitatı olduğunu göstermektedir.

Türkiye mağara literatüründe en bilinen mağaralar arasında yer alan Dupnisa Mağarasının içinde, sürekli akışa sahip yer altı nehri ve bu nehrin oluşturduğu, derinliği yer yer 2 metreye ulaşan göletler bulunmaktadır. Kuru ve Sulu mağaralarda süt beyazdan kırmızı ve kahverenginin her tonunda renge sahip dev sarkıtlar, dikit ve sütunlar ile damla taş havuzları yer alır.

Dupnisa Mağarasının bulunduğu bölgede günübirlik piknik ve doğa gezileri de yapılabilir.

Bedre Mağarası; Kayalı köyü yakınlarındadır. Şu ana kadar detaylı bir araştırma yapılmamış olmakla birlikte, burada ele geçen pişmiş toprak malzeme MÖ 2. binin sonlarına kadar mağaranın iskân edildiğini göstermektedir.

4.4.2.10. Oryantiring

Kırklareli ilimizde ve korunan alanlarının hepsinde yapılabilecek bir faaliyettir.

Oryantiring nedir?

- Her türlü arazide yapılabilen,
- Katılımcıların kontrol noktalarını harita ve pusula yardımıyla en kısa zamanda bulmaya çalıştığı,
- Tabiatla iç içe yapılabilen,
- Tabiatda arkasında sadece ayak izi bırakan,
- Tabiatla uyumlu bir spordur.

Oryantiringi diğer benzer sporlardan ayıran en önemli unsur koşarken takip edilecek birinin veya işaretlenmiş bir rotanın olmamasıdır.

- Fiziki olduğu kadar zihni de çalıştırır.
- Sporunun spor yaparken mantıklı düşünme ve problemleri bağımsız olarak analiz edip çözme yeteneğini geliştirir,
- Hedefe en kısa zamanda ulaşabilmek için cesur olmayı zorlar,
- Aile sporudur,
- Çevreci bir spordur,
- Sosyal bir spordur,
- Ucuz bir beden sporudur. İhtiyacınız sadece harita ve pusuladır.
- Turizm maksatlı gelir getirir.
- Yöre halkına dolaylı iş ve para kazanma imkanı sağlar.
- İnsana heyecan ve macera duygusu yaşatır.

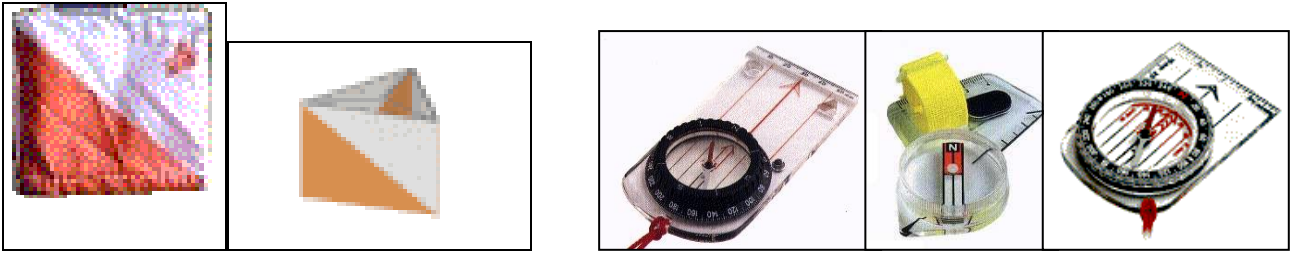
Oryantiring Tekniği:

Oryantiring faaliyeti için seçilmiş tabii ortamın önceden hedefler yerleştirilerek hazırlanması gerekmektedir. Hedefler oyunu ve tabii ortamı çok iyi bilen hakemler tarafından yerleştirilir.

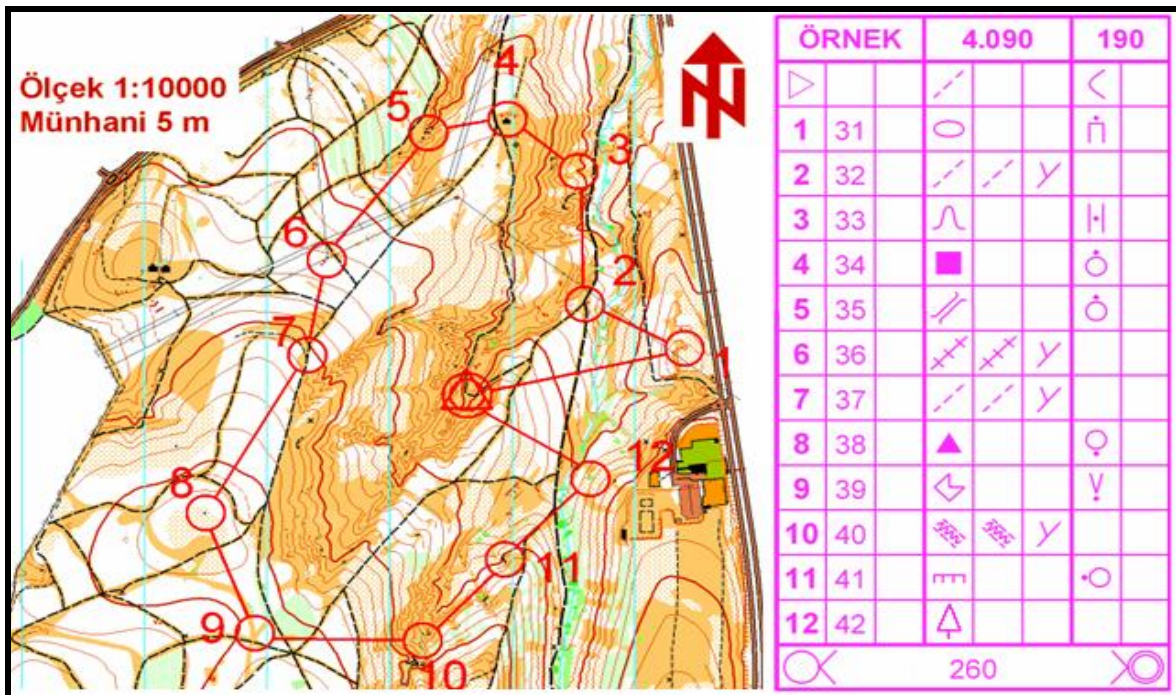
Oryantiring yapılacak alanın 1/10000 ya da 1/15000 ölçeğinde özel hazırlanmış haritaları olması gerekir. Hedeflerin sayısı 5-20 kadar olabilir. Hedefler haritalara işlenir. Yarışmacıların hedefleri bulduklarını beyan eden hedef kartlarında yarışmacılara verilir. Yarışmacılar birer dakika arayla zamana karşı sırasıyla hedefleri ellerindeki harita ve pusulayla bulmaya çalışırlar. Hedefte bulunan zımbayla ellerindeki kartlara işaret koyarlar ve başlangıç noktasına hızlı bir şekilde dönerler.

10 yaşından 70 yaşına kadar farklı kategoriler ve zorluklar seçilerek yapılabilmektedir. Kadın, erkek, genç, yaşlı, acemi ya da tecrübeli, zengin ya da fakir dünyanın her yerinde herkesin ilgisini çekebilecek bir spordur.

Oryantiring İçin Neler Gereklidir?

Şekil 29 Oryantiring Hedef Kontrol Bayrağı - Pusula

Şekil 30 Oryantiring yapılacak alanın 1/10.000 ya da 1/15.000 ölçeğinde özel hazırlanmış haritası

Şekil 31 Oryantiring Kontrol Sistemleri-Spor kıyafeti

4.4.3. Spor Turizmi

4.4.3.1. Hava Sporları Turizmi

4.4.3.1.1. Yamaç Paraşütü

Kofçaz ilçemizin Elmacık köyünde bulunan hamasi tepe, küçük baba tepe ve koca bayır tepelerinde kalkış (Take Off) alanları hazırlanmıştır. Birden fazla noktada kalkış alanı hazırlanmış olması bölgemizde uçuş yapmak isteyenlere her yöne kalkış yapma olanağı sunacaktır.

İlimiz, yamaç paraşütü sporuna yeni başlayacak olanlara yer çalışması, eğimli alan çalışmaları ve ilk irtifa uçuşlarını yapabilecek güvenli alanlar sunduğu gibi, ileri düzeyde yelken uçuşları ve termik uzun mesafe uçuşları için elverişli doğal coğrafyaya sahiptir.

4.4.4. Av Turizmi

4.4.4.1. Sportif Olta Balıkçılığı

Balıkçılık, insanın içindeki avcılık güdülerinden gelen bir tutkudur. Doğa ile iç içe, ticari olmayan, hoşça vakit geçirmek maksadıyla orman içi akarsu ve göl/göletlerde sportif olarak yapılan balık tutma aktivitesi sportif olta balıkçılığı olarak adlandırılır.

Bu tutkuyu tatmak isteyenler, ilimiz sınırları içerisinde yeşil ormanların arasında akan Pabuçdere, Kazandere, Velika, Erikli Gölü, Mert Gölü, Pedina Gölü, Hamam Gölü, İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı, Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı, Kanara Deresi, Kırklareli Barajı, Kayalı Barajı, Armağan Barajı ve son yıllarda 3/5 köyün istifade etmesi için yapılan köy barajları/göletlerinde keyifli zaman geçirebilmektedirler. (Bu göletler şunlardır. Merkez Üsküp, Dolhan göletleri, Babaeski Sofuhalil Göleti, Lüleburgaz Turgutbey, Sarıcaali, göletleri, Vize Sergen Göleti)

4.5. KIRKLARELİ İLİ ve İLÇELERİNİN ÖNE ÇIKAN TABİAT TURİZMİ DEĞERLERİ MATRİSİ

Kırklareli İli Ve İlçelerinin Öne Çıkan Tabiat Turizmi Değerleri Matrisi								
Aktivite/değer	Merkez	Lüleburgaz	Babaeski	Pehlivanköy	Koçaz	Pınarhisar	Vize	Demirköy
Değerler toplamı	8	1	1	1	4	6	25	28
Mağaracılık (M)	X					X	X	X
Dağ bisikletçiliği (DB)						X	X	X
Denizel değerler (DS)							X	X
Peyzaj güzelliği/fotosafari (PF)							X	X
Düzenlenmiş tabiat gezisi rotası(DGR)						X	X	X
Tabiata uyumlu kırsal miras gezisi(KMG)								X
Pansiyonculuk(P)								X
Kuş gözlemciliği imkanı(KuG)							X	X
Sportif olta balıkçılığı imkanı(SOB)	X				X		X	X
Milli park vb sahalar(MP)	X						X	X
Estetik şelale bulunan yerler(EŞ)							X	
Estetik göl/baraj olan yerler(EBG)							X	X
Botanik gezilerine uygun saha(BOG)								X
Tescilli avlak sahası (AvS)	X	X	X	X	X	X	X	X
Garantili yaban hayatı gözlemi(GYHG)								X
Sualtı Yaşamı Gözleme İmkani (SAG)							X	X
Bakir Küçük Koylar (BKK)							X	X
Ormanaltı florası tanıma gezi imkanı(Mantar ve benzeri dahil) (FGİ)	X				X	X	X	X
Endemik Bitkilerin Gözlemi (EBG)							X	X
Köy Pazarları(Orman meyvelerinden reçel marmelat, kurutulmuş meyve satılması kaydıyla) (KP)							X	X

Aktivite/değer	Merkez	Lüleburgaz	Babaeski	Pehlivan köyü	Koçaz	Pınarhisar	Vize İlçesi	Demirköyü
Bakir tabiat parçaları keşif gezisi(Bakir vadi ve bakir orman gibi gizli kalan değerleri keşfetme gezileri) (BDPKG)							X	X
Gastronomi gezisi (Gezi günü belirlenir. Gezi günü ziyaretçilerle yöresel yemekler yapılarak yedirilir) (GG)	X					X	X	X
Dokusu bozulmamış kırsal miras gezisi (köyler) (KMG)								X
Tarihi eserler, sit alanı (Ts)					X		X	X
Şelale görme imkanı (Ş)							X	
Peyzaj değeri yüksek yerler,fotoğrafik yerler (P)	X						X	X
Mağara gezisi (Mğ)							X	X
Botanik gezisi imkanı (Bt)							X	X
Bakir orman gezisi (Bo)							X	X
Atla geziye uygun (At)	X						X	X

Tablo 25 Kırklareli İli Ve İlçelerinin Öne Çıkan Tabiat Turizmi Değerleri Matrisi Tablosu

5. SEÇKİN VE YÜKSEK DEĞER TAŞIYAN (X) YILDIZ ALANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE POTANSİYELİNİ GELİŞTİRME İMKANLARININ ORTAYA KONULMASINA İLİŞKİN ANALİZLER

5.1. İĞNEADA LONGOZ ORMANLARI MİLLİ PARKI

5.1.1. Alanla İlgili Genel Bilgiler

Alanın “İğneada Longaz Ormanları Milli Parkı” olarak belirlenmesi; alakalı bakanlıkların görüşüne dayanan Çevre ve Orman Bakanlığının 9/10/2007 tarihli ve 7229 sayılı yazısı üzerine, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 4 üncü maddesi ile 2873 sayılı Milli Parklar Kanununun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu’nca 3/11/2007 tarihinde (karar sayısı:2007/12759) kararlaştırılmış olup 13.11.2007 tarih ve 26699 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

3155 hektarlık Milli Park Alanı, İğneada Beldesi sınırları içerisinde yer almaktadır. İğneada, Marmara Bölgesi, Kırklareli İli, Demirköy İlçesine bağlı, Bulgaristan ile sınırı olan bir sahil kasabasıdır. Demirköy’e 25 km uzaklıktadır.

Yıldız(Istranca) Dağlarından Karadeniz sahillerine doğru akan derelerin taşıdığı alüvyonların birikmesi ve mevsimsel olarak sular altında kalması sonucunda milli parktaki longoz ormanları oluşmuştur.

Karadeniz kıyısında Türkiye-Bulgaristan sınırında yer alan İğneada Longuzu, mevsimsel su basar ormanları, bataklıkları, tatlı su gölleri ve kıyı kumullarını bir arada bulunduran ender ekosistemlerden biridir. Güneyinde ve batısında Yıldız (Istranca) Dağları bulunmaktadır.

Alanda zengin sucul bitki örtüsüne sahip beş göl bulunur. Erikli Gölü (43 ha), yaz aylarında denizle bağlantısı kesilen bir lagündür. Mert Gölü (266 ha) ise Çavuşdere’nin denize döküldüğü yerde oluşmuştur. Alanın en güneyinde bulunan Saka Gölü orman ve kumullar arasında bulunan 5 ha’lık küçük bir göldür. 19 ha’lık Hamam Gölü ve 10 ha’lık Pedina Gölü ise iç tarafta yer almaktadır.

Alan içersindeki kıyı kumullarını İğneada fiziki olarak ikiye ayırır. Kuzeyde yer alan kıyı kumulları Erikli Gölü'nün doğu kısmından başlayarak İğneada'ya kadar uzanır. Güneyde yer alan kıyı kumulları ise Mert Gölü'nü denize bağlayan kanal bölgesinden başlayarak Saka Gölü güneyine kadar uzanır ve yer yer genişliği 50-60 metreye kadar ulaşır. Yaklaşık 10 km. uzunluğundaki kumullar Karadeniz'in güneybatısına özgü bitki türleri ile büyük önem taşımaktadır.

Göl ve bataklık alanlarıyla deniz arasında bir bant oluşturan kıyı kumullarında ise alanın uluslararası sözleşmelerle koruma altına alınan bitkileri yer almaktadır.

İğneada sadece denizi ve sahili için değil de ormanı, yeşilliği ve temiz havası içinde ziyaret edilmesi gereken bir yerdir. Sahip olduğu nadir ve hassas ekosistemler zinciri ve zengin biyolojik çeşitliliği sayesinde yalnızca Türkiye'nin değil Avrupa'nın da önemli doğal alanlarından birisi olma özelliğini taşımaktadır.

İğneada ve çevresi ülkemizde birbiriyle ekolojik olarak bağlı ekosistemler zincirini oluşturan ender yerlerdendir. Longoz ormanları ve yaprak döken karışık oldukça boylu ağaç türlerinden oluşan orman vejetasyon tiplerini bünyesinde barındırır.

Kıyı kumulları, longoz ormanları ile birlikte İğneada'nın en hassas ekosistemlerini oluştururlar. Kıyı kumulu üzerinde zengin ve ilginç bitki türleri bulunur. Tırmanıcı bitki türleri ormanın en belirgin özelliğidir. Sahil, ön cephe kumul ve sabit kumul bitki örtüleri son derece iyi durumdadır Avrupa'nın güneydoğusuna özgü dişbudak-meşe-kızılağaç orman tipinin en sulak bölümlerinde kızılağaç ve dişbudak, nispeten daha kuru bölümlerde ise saplı meşe başta olmak üzere çeşitli meşe türleri baskındır. Buna ek olarak Bu orman toplulukları Karadeniz'in güneybatı sahillerinde görülen çok nadir ve önemli habitatlar olup, 'longoz' şeklinde adlandırılır. Üst tabakada ağaç katında yer alan baskın bitkiler kızılağaç, dişbudak, kayın ve Akçağaç'tır. Aynı zamanda tropik orman özelliği gösterdiği için sarılıcı bitkiler açısından da zengindir.

İğneada ve çevresi faunal zenginlik açısından hayli yüksek öneme sahiptir. Yapılan çalışmalar neticesinde alanda, Balıklar(Alabalık, Gümüş balığı, Kefal), Kuşlar (Akkuyruklu kartal, Yeşil Ağaçkakan, Baykuş, Gri Balıkçıl, Guguk kuşu, Yalıçapkını, Kara Leylek, İbibik), Memeliler

(Yaban Kedisi Yaban Domuzu, Karaca, Kır Tavşanı, Yaban Tavşanı, Ağaç Sansarı, Porsuk, Kurt, Karaca, Tilki, Su Samuru, Sarı Boyunlu Orman Faresi, Gelincik, Büyükkulaklı yarasası, Alacalı kokarca), Sürüngenler (Trakya tosağası, Pürtüklü semender, Oluklu kertenkele, Engerek Yılanı, Küpeli su yılanı) tespit edilmiştir.

İnsanın yaşamı boyunca doğal güzellik adına görmek isteyebileceği hemen hemen tüm güzellikleri barındırabilen, denizi, ince kum sahili, uçsuz bucaksız ormanı, gölleri, dereleri ve temiz havasıyla tam bir doğa harikası olan **İĞNEADA** cennetten bir köşedir adeta.

İğneada Feneri (50-60 metrelik yamaç üzerinde kurulu feneri ve Liman Baba Türbesi'ni görebilirsiniz.)

Bulgar hududunu oluşturan üç metre enindeki Rezve Deresi kıyısına kurulu Beğendik Köyü, Atatürk Örnek Köyü olarak yapılmıştır. (İğneada'ya 13 km. uzaklıktaki köy geziniz için Hudut Karakol Komutanlığı'ndan izin gerekiyor.)

5.1.2. Sahanın Doğa Turizmi Potansiyelinin Öne Çıktığı Ve Sunduğu Aktiviteler,

- Doğa Yürüyüşü
- Oryantiring
- Fotosafari
- Kuş Gözlemciliği
- Yaban Hayatı Gözlemciliği
- Sualtı Yaşamı Gözleme
- Endemik Bitki Gözlemi
- Botanik Gezisi

5.1.3. Sahanın Doğa Turizmi Yönetimi Maksatları,

- Yüksek kalitede küçük ölçekli hizmetler ile yerli ve yabancı konuklara iyi bilgi ve açıklamalar içeren, iyi yönetilen ekoturizm köyleri ağı oluşturmak;
- Nitelikli Alan Kılavuzları yetiştirmek,
- Nitelikli konaklama yerlerinin oluşmasını teşvik etmek;

-Yürüyüş ve dağ bisikleti patikalarından oluşan bölgesel bir ağ kurmak, Doğa ve kültür gezileri için önemli rotalar ve noktalar belirleme ve bunlara ulaşım ve bilgilendirme planı geliştirmek.

5.1.4. Önümüzdeki 3 Yıl İçin Turist Artış Öngörüsü

2016	: 15.542 Kişi
2017	: 18.285 Kişi
2018	: 20.113 Kişi
2019	: 22124 Kişi

Park ve alan tesislerinin artırılması ve iyileştirmesi daha fazla ziyaretçiyi çekmeye devam edecektir.

Hali hazırda ki ziyaretçi sayısı	Sahayı gezmek maksatlı gelen ve konaklayan : 0 kişi Ziyaretçi (Konaklamayanlar): 818 kişidir.
Para harcama	Alanda para harcayacak tesis ve hizmet yok
Ziyaretçi Profili	Bireysel gezginler: % 10, Eşler: %10, Aileler: %30 Tur grupları (tanıdık ve benzer talepteki kişilerin bir araya gelmesi şeklinde): %40 Diğerleri: %10
Gelişlerinin İlk 5 Sebebi	1- Kuş Gözlemciliği 2- Doğa Gezileri, 3- Fotosafariler, 4- Kırsal Miras Gezileri, 5- Botanik gezileri, 6- Yaban Hayatı Gözlemciliği (fauna gezileri), 7- Bakir Orman Gezileri, 8- Doğa Eğitimi Programları 9- Deniz Aktiviteleri
Kıyaslanabileceği saha	Daha küçük ölçekli olarak Acarlar Longozu örnek gösterilebilir.

Tablo 26 Sahanın Turizm Talebi Değerleri Tablosu

KIRKLARELİ İLİ TABİAT TURİZMİ MASTER PLANI

Ulaşılabilirlik Analizi		
Sahanın Uluslararası havaalanına yakınlığı	Orta derecede yakın; 3 saat (2-4 saat arasında)	
Alana Ulaşım	Özel taşıt (X) Toplu taşıma (X) Diğerleri (X) (Bisiklet, motosiklet, yürüyüş, atlı vb.)	Ziyaretçinin Genel ulaşım kanaati: Alana ulaşım zordur.
Ulaşılabilirlik Analizi		

Tablo 27 Ulaşılabilirlik Analizi Tablosu

Altyapı Analizi	Yetersiz	Yeterli	İyi	Açıklama
Taşımacılık ağı	X			
Yerel ağ(toprak, asfalt)	X			
Anayollara bağlantı		X		
Yerel genel taşımacılık		X		Kırklareli-İğneada arası günde bir kez Minibüs var.
Programlar	X			Alanın Sulak Alan Yönetim Planı yapılmamış.
Ücretler				Giriş ücreti yok
İşaret levhaları	X			Yapılmakta
Genel yer işaret levhaları	X			Yapılmakta
Bilgi panoları	X			Yapılmakta
Araçlar için park kapasitesi	X			Yeterli değil.
Bilgi alma ve tercüme kolaylıkları	X			Yeterli değil.
Restoran sayısı	X			Yeterli değil.

Tablo 28 Altyapı Analizi Tablosu

Restoranların durumu	Kategori	Sayısı	Açıklama
	Turistik	Veri bulunmuyor	
	Yerel	Veri bulunmuyor	
Yemek Standartları	Yüksek standartlı yemek sunanlar : 0 Yeterli ve yöresel standartta yemek sunanlar : Veri bulunmuyor Kötü standartta yemek sunanlar :0		
Barınma imkanları	Kategori (iyi-kötü-orta)	Kuruluş Sayısı	Yatak Sayısı
Oteller	Orta	Veri bulunmuyor	Veri bulunmuyor
Hosteller (Misafirhaneler)	0	0	

KIRKLARELİ İLİ TABİAT TURİZMİ MASTER PLANI

Restoranların durumu	Kategori	Sayısı	Açıklama
Yatak&kahvaltı oteli	0	0	
Rota üstü kulübeler	0	0	
Bungalov tarzı	0	0	
Kamp alanı	0	0	
Diğerleri: Pansiyon	Orta	Veri bulunmuyor	

Tablo 29 Yeme içme konaklama analizi Tablosu

Sahanın kendine has seçkin ve diğer önemli özellikleri;			
		Var-Yok	Neler?
Sunduğu değerlerden	Tek-eşsiz olanlar var mı?	Var.	Farklı ekosistemlerin birarada bulunması, Subasar Ormanları, Kumul Ekosistemi, Göl Ekosistemi vs
	Biraz farklı ama değerli olanlar	Var.	Kuş habitatları, Flora Kumullar
	Diğer ilgi çeken yerlere benzer olanlar	Var.	Kumsallar
Alan turist ziyaret döngüsüne girecek şekilde turistlerin ilgisini çekecek diğer alanlara yakın mı?	Hayır	-	-
Alandaki yabancı varlıklar	Bayrak türler	-Akkuyruklu Kartal, -Küçük Yeşil Ağaçkakan, -Küçük Kerkenez	-Gösterge türdür. -Sadece Kuzey Trakyada yayılım göstermektedir. -Gösterge türdür.
	Diğer ilginç yaban hayatı (fauna)	Kurt, Yaban domuzu, karaca,	Yaban hayatı varlığı özel bir zenginlik içerir.
	Kelebekler		75 tür.
	Endemik bitkiler		3 tür.

Tablo 30 Sahanın Kendine Has Seçkin ve Diğer Özellikleri Tablosu

KIRKLARELİ İLİ TABİAT TURİZMİ MASTER PLANI

Tatmin edici yaban hayatı izleme imkanı	Memeliler	Kuşlar	Açıklama	
Garanti edilen türler var mı?		X	Ördek, Balıkçıl, Yırtıcı ve ötücü orman kuşları	
Genellikle rastlanma ihtimali	X	X	Yaban domuzu, Kuğu ve kartal türleri	
Şans veya mevsime bağlı olanlar		X	Kış göçmeni ördekler türleri ile gececiler	
Alanda bulunan tesisler				
Sahadaki tesisler	Yetersiz	Yeterli	İyi	Durum Açıklaması
Rekreasyonel tesisler	x			Uzun Devreli Gelişme Planına göre yapılabilir.
Spor tesisleri	x			
Diğerleri	x			

Tablo 31 Tatmin edici yaban hayatı izleme Tablosu

Sosyal ve ekonomik taşıma kapasitesi					
Değerlendirme Şekli: 1- Tamamen Sağlanabiliyor, 2- Genel Olarak Sağlanıyor, 3- Veri Yok, 4- Çoğunlukla Sağlanamıyor, 5- Hiç Sağlanamıyor					
Göstergeler	1	2	3	4	5
Tüm ilgi grupları turizmden elde edilen gelirden eşit pay alırlar				X	
Tüm ilgi grupları turizm gelişimine oranlı bir miktar para yatırımı yapabilir				X	
Yerel ekonomi için turizm faydaları açıktır		X			
Turizm gelişimiyle alakalı paydaşların ihtiyaç, istek ve önerileri ele alınıyor				X	
Tüm ilgi gruplarına önem veriliyor				X	
İlgi gruplarının birbiriyle olan ilişkileri iyi			X		
Beraber çalışmanın önemi biliniyor				X	
İyi bir işbirliği içindeler				X	
Belirli kararların alınma maksadı saklanmıyor			X		
Yerel ilgi grupları karar almada söz sahibi			X		
Bölgesel ilgi grupları karar almada söz sahibi			X		
Diğer sektörler de turizm gelişimine fayda sağlıyor				X	
Turizm kırsal ekonomiye destek veriyor		X			
Geleneksel faaliyetler ve üretim türleri turizm gelişiminden sonra gelişme gösterdi				X	
Turizm gelişimi istihdamı artırma beklentilerini karşılıyor				X	

Sosyal ve ekonomik taşıma kapasitesi					
Değerlendirme Şekli: 1- Tamamen Sağlanabiliyor, 2- Genel Olarak Sağlanıyor, 3- Veri Yok, 4- Çoğunlukla Sağlanamıyor, 5- Hiç Sağlanamıyor					
Yerel halk, özellikle gençler için yeni iş imkanı ortaya çıktı				X	
Kendi turizm işini kurmak isteyenlere yeterli destek veriliyor				X	
Turizm işi kurmak için eğitim ve öğretim veriliyor					X
Planlı turizm uygulaması yapılıyor					X
Yerel köyler ve kamusal alanın özelliği turizmden sonra zarar görmemiştir.			X		
Turizm temel olarak yerel mal ve hizmetlerden faydalanır				X	
Bölgemizi ziyaret eden turist sayısı yeterlidir	X				
Turizm kültürel mirasın devamına yardımcı oluyor				X	
Turizm endüstriyel mirasın sürdürülmesi için yardımcı oluyor				X	
Turizm gelişimi peyzaj dokusuna zarar vermiyor		X			
Turizm doğanın korunmasına yardımcı oluyor				X	
Turizm kültürel manzaranın korunmasına yardımcı oluyor				X	
Turizm hayat kalitesini artırıyor		X			

Tablo 32 Taşıma Kapasitesi Analizi Tablosu

Sosyal ve Ekonomik Taşıma Kapasitesi Verilerini Değerlendirme Sonuçları;

1-Ekonomik kaynak ayrılmalı, kaynakların turizm gelişimi için yerinde kullanımı sağlanmalıdır.

Ekolojik taşıma kapasitesi analizi					
Faaliyet	Genel etkiler Müspet /menfi	Korunan alan üzerindeki etki	Etki		
			Kabul edilebilir	Kabul edilemez	Kabul edilebilir ancak;
Kamping&piknik	Menfi	Katı atıklar			Katı atıklara ait çözümler gerekir.
Ahşap Hediyelik eşyaların satılması,	-				
Dağcılık,trekking	-				
Su sporları	-				
Olta balıkçılığı	-				
Normal spor etkinlikleri	Müspet		X		Sadece belirtilen yerlerde yapılırsa

Ekolojik taşıma kapasitesi analizi					
Yeme içme	Müspet		X		Yöre yemekleri öne çıkmalı
Doğa yürüyüşü	Müspet		X		Patikalar dışına çıkılmamalıdır
Yaban hayatı gözlemi	Müspet		X		Belirtilen yerlerde ve kurallara uygun olarak
Bilimsel geziler	Müspet		X		Alan kılavuzu eşliğinde,

Tablo 33 Sosyal ve Ekonomik Taşıma Kapasitesi Verilerini Değerlendirme Sonuçları;

Ekolojik Taşıma Kapasitesi Verilerini Değerlendirme Sonuçları;

Müspet olarak ele alınan faaliyetler taşıma kapasitesinin altında olduğundan artırılması ve izlenmesi ile alakalı tedbirler alınacaktır.

İzlemeye esas olan Ekolojik Göstergeler aşağıdaki şekilde incelenmelidir.

Ekolojik taşıma kapasitesinin etkileri; 1- Tamamen doğru, 2- Genel olarak doğru, 3- Veri yok, 4- Çoğunlukla yanlış, 5- Hiç yok,					
Ekolojik göstergeler	1	2	3	4	5
Bitkiler turizm artışından etkilenmemektedir				X	
Yürüyüş yollarından yürümeyen turistler bitkilere çok zarar veriyor			X		
Turizmden dolayı daha fazla toprak erozyonu meydana gelmektedir					X
Korunan alanın suları gözle görünür şekilde kirlenmektedir		X			
Turizm gelişimi sebebi ile balık miktarı azalmıştır					X
Korunan alanın yer altı suları içme suyu olarak kullanılabilir					X
Turistler yaban hayatı için rahatsız edici bir faktördür		X			
Turizmden dolayı flora ve faunada ölümler artmıştır					X

Tablo 34 Ekolojik taşıma kapasitesinin etkileri Tablosu

Ekolojik Göstergelerin Değerlendirilmesi ile;

- 1-Turistlerin flora ve faunayı olumsuz yönde etkilememeleri için etkin denetim ve uyarılar, otokontrol gibi mekanizmalara ağırlık verilmelidir.
- 2- Özellikle kumul alanlarda patika dışına çıkan turistlerin olduğu, bunların zararlara sebep olabileceği, uyarı, işaretlemeler ve alan kılavuzu sistemi ile bunların çözülebileceği,
- 3- Turistlerin yaban hayatını rahatsız az da olsa ettikleri, bunun da etkin denetim, alan kılavuzu, uyarılar, otokontrol gibi mekanizmalar ile çözülebileceği düşünülmektedir.
- 4- Netice olarak, İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı'nda ekolojik göstergeler henüz önemli bir tehlike işareti vermemektedir. Ancak, alan kılavuzu, saha görevlisi, işaretleri tabelalar, bilgilendirme ve uyarılar ile *iyi bir ziyaretçi yönetim programı yapılarak bu olumsuzluklar önlenilecektir.*

Fiziki/İdari Taşıma Kapasitesi İncelemesi ve Değerlendirmesi;

Fiziki/İdari taşıma kapasitesi(1-Akıcı, yeterli 2- İyi, 3- Fena değil, 4- Kötü, 5- Çok Kötü)							
	Yer	Kapasite	1	2	3	4	5
Altyapı	Korunan alana giriş yolları				X		
	Korunan alandaki yol ağı				X		
	Korunan alan içindeki toplu taşıma araçları						
Park girişi	Park etme						
	akış						
Park yeri imkanları	Yer sayısı						
	Biletleme						
	Yönlendirme						
Bilgi imkanları	İşaret levhaları				X		
	Yetkililer				X		
	Ziyaretçi merkezi				X		
	Ofisler				X		
	Basılı ve görsel materyal				X		
Yiyecek içecek temini	Tedarik						
Ticaret	Seçenekler						

Fiziki/İdari taşıma kapasitesi(1-Akıcı, yeterli 2- İyi, 3- Fena değil, 4- Kötü, 5- Çok Kötü)							
Kolaylık tesisleri	Tuvaletler						
	Atıkların toplanması						
Patika ağı	Yeterlilik durumu				X		
Yaban hayatı izleme noktaları	Sayısı ve uygunluğu					X	
Aktiviteler	seçenekler						
	Paket doğa turları						
	Bisiklet kiralama						
	Araç kiralama						
	At-katır kiralama						
Çalışanlar	Yeterli sayıda					X	
	Donanımlı					X	

Tablo 35 Fiziki/İdari Taşıma Kapasitesi Tablosu

Fiziki/İdari taşıma kapasitesi yönünden yapılan değerlendirme;

- 1- İdaremiz personel yönünden yeterli donanımına sahip değildir, takviye edilmelidir,
- 2- Saha içindeki geziler için paket turlar oluşturulmalıdır, özel sektörün teşviki lüzumludur,
- 3- Alan kılavuzlarının sahada görev alması bilgi ihtiyacını da çözecektir,
- 4- Tabela, bilgi panosu, ikaz vb. işaretlemeler lüzumludur,
- 5- Sahada tuvalet vb. temel ihtiyaçların karşılanması için altyapı çalışmalarına ağırlık verilmelidir,
- 6- Yöre halkı teşvik edilmelidir.

5.2. KIRKLARELİ İLİ VE İLÇELERİNİN KIYAS YÖNTEMİ İLE KISA DEĞERLENDİRMESİ

Karşılaştırma yöntemi, kapsam dahilindeki unsurun benzerleri ve rakipleri ile arasındaki farkı görmesi ve daha ilerlemesine itici güç olması maksat edinilerek verimliliği artırma yöntemidir.

Karşılıklı bilgi alışverişi olarak değerlendirilen bu yöntemde, kopyalama değil, kendi ürünlerimize yönelik ilham almak, uyarlamak hedeftir. Gelecek eğilimlerini şimdiden görüp, müşterinin isteklerini şimdiden karşılamaya hazırlıklı olmayı gerektirir.

Karşılaştırma yapılan ilçenin/ilin başarılı oluşu hususta takip ettiği yolun ilçede/ilde alınabilirliği araştırılmaktadır.

KIYAS YÖNTEMİ İLE TABİAT TURİZMİ POTANSİYELİ YÜKSEK OLAN BAZI İLÇELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ			
Kırklareli İli			
İlçe	Kıyaslanan İl/ilçe	Kıyaslama sebebi,	Örnek Alınacak Deneyim
Demirköy	Artvin/Borçka	İklim, tabiat	Deniz ve orman kültürü, Camili Biyosfer Rezerv Alanı Ekoturizm faaliyetleri
Demirköy	Antalya/Manavgat	Tabiat	Manavgat Şelalesi etrafındaki ekoturizm faaliyetleri Dupnisa Mağarası için örnek olabilir.
Vize	Zonguldak/Devrek	Tabiat ve Turizm	Devrek, hediyelik eşya üretimi vb. konularda başarılı çalışmalar örnek alınabilir.

Tablo 36 Kıyas Yöntemi ile Tabiat Turizmi Potansiyeli Yüksek Olan Bazı İlçelerin Değerlendirilmesi

5.3. KIRKLARELİ İLİ TABİAT TURİZMİ SWOT ANALİZİ

Güçlü Yönler

- İl sınırları içerisinde bulunan tarihi ve kültürel eserlerin miras değeri taşıması, Tarihi ve kültürel varlıkların bulunması,
- Bozulmamış çevre, flora ve fauna,
- Mağaraların turizm merkezlerine yakın olması ve günübirlik ulaşım mesafesi içinde bulunması,

Zayıf Yönler

- Var olan potansiyelin ulusal ve uluslararası alanda kullanılamaması,
- Kırsal turizm ürünlerinin uluslararası pazarlarda pazarlanmasında yaşanan zorluklar
- Turizm işletmelerinin yetersizliği (konaklama, yeme, içme)
- Kırsal ürün çeşitliliğinin fazla olmayışı
- Tanıtım eksikliği

Fırsatlar

- Şehirde yaşayan insanların tabiat hakkında bilinçlerinin artması,
- Türkiye genelinde nadir bulunan alanların olması,

Tehditler

- Denetim ve kontrol eksikliği sebebiyle ziyaretçilerin sebep olduğu tahribat
- Yerli turist gelirlerinin düşük olması,
- Mevzuattan kaynaklanan sıkıntılar,

6. KIRKLARELİ İLİ SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ STRATEJİLERİ

6.1. Geliştirme Stratejisi

Strateji 1. Doğa turizmi yatırım projelerine uygulanmak için teşviklerin sağlanması ile Kırklareli'ne turizm sektöründe yatırımların arttırılması.

Strateji 2. Sürdürülebilir doğa turizmi ürünlerinin, turistik kalkınma sürecinde zarar görmek yerine, faydalı olan yerel çevre, toplum ve yöre kültürüyle uyum içinde işlenmesi.

Strateji 3. Yüksek potansiyele sahip ilçelerde yerel kalkınmada turizmin güçlü bir araç olarak öne çıkarılması.

Strateji 4. Ürün çeşitliliğini artırma yoluyla, gelirlerin artırılmasının sağlanması.

6.2. Koruma Stratejisi

Strateji 1. Tabiat turizmiyatırım projelerinin sürdürülebilirliğini sağlamak maksadıyla gerekli önlemlerin alınması

Strateji 2. Tabiat turizmi faaliyetlerinin devamlılığını sağlamak maksedıyla halkı bilinçlendirilmesi ve eğitim çalışmalarının yapılması

6.3. Pazarlama Stratejisi

Strateji 1. Milletler arası, ülke geneli, bölgesel ve yerel ölçekte markalaşmanın hedeflenmesi, ülke çapında tanıtım ve pazarlamaya ek olarak varış noktaları bazında tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine başlanması.

Strateji 2. Doğa turizmi ürünlerinin her bileşeninde toplam kalite yönetiminin, sertifikasyonun etkin kılınması.

Strateji 3. Toplumun farklı kesimlerine uygun fiyatta, kaliteli turistik ürün alternatiflerinin sunulması, faydalandırmada yüksek ekonomik güç sahibi olmanın gerekmemesi.

6.4. Ziyaretçi Yönetimi Stratejisi

Strateji 1. Koruma ilkeleri ve ziyaretçi yönetim kriterleri ile yaygınlaştırılması, bunun yanında, müşteri beklentilerine de dayalı sürdürülebilir ziyaretçi yönetiminin sağlanması.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tatil yapmak şimdilerde, farklı uygarlıklar ve kültürel değerlerle buluşup tanışması, tatilcinin kendini yeniden tanıması ve tanımlaması, değişimin farkına vararak yeni heyecan ve maceralar yaşaması, pozitif enerjiye ulaşması, hayata daha dinç bir şekilde sarılması için “ Tabiat Alanlarında Olmak” günümüz insanının en çok ihtiyaç duyduğu olgulardan biridir.

Türkiye; dört mevsimin aynı anda yaşanabildiği, bakir ve yıpranmamış tabiatıyla, 4 saatlik uçuş mesafesiyle dünya nüfusunun %40’ına ulaşabiliyor olması, her çeşit coğrafi ve iklim çeşitliliğe sahip olunması, yerel kültürlerin, geleneklerin ve yaşam tarzlarının devam ediyor olması, tabiat ve macera turizmine yönelik büyük bir potansiyel taşıyor olması açısından jeopolitik bir önemin yanısıra biyoçeşitlilik, sosyokültürel kaynak değerleri bakımından da bir kıtanın sahip olabileceği bütün ekosistem ve habitat özelliklerine tek başına sahiptir.

Ayrıca asırlardır birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ülkemizin her bir köşesinde tabiat ile iç içe bir tarihi yaşatmaktadır. Bu yüzden yapılan ve yapılacak olan çalışmaların önemi bir o kadar artmaktadır. Dünyada tabiat turizmi açısından gelişmekte olan ülkeler arasında 19. Sırada yer almaktayız.

Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yılında dünyadaki ilk on büyük ekonomi arasında yer alacak “Büyük Türkiye” idealinin gerçekleşmesi maksadıyla tabiat turizmi çalışmaları başlanmış ve süratle devam etmektedir.

İstihdamı ve bölgesel gelişim seviyelerini arttırarak ülkemizin tabiat turizmi potansiyelini **uluslararası bir marka haline getirerek** bütün korunan alanlarımızdaki yapı ve tesislerimizi tabiat turizmi uygulamalarına imkan verecek şekilde düzenlemekteyiz.

Tabiat temelli turizm anlayışı küresel boyutta da giderek yükselen bir değerdir. Yeni tip turistlerin beklentileri; deniz-güneş-kum üçgeninin hakim olduğu alışılmış turizm merkezlerinden uzakta, tabiat ile iç içe, abartılı olmayan tesislerde iyi bir oda, iyi hizmet ve tüm bunların başında bozulmamış ve temiz bir çevrede aktif bir tatil şeklindedir. Ülkemizdeki tabiat turizmi potansiyeli bu beklentiyi tam olarak karşılayacak düzeydedir. Bu açıdan

bakıldığında Türkiye, sahip olduğu tabi güzellikleriyle ve korunan alanlarıyla değerlendirilmeyi bekleyen büyük bir ekoturizm potansiyeline sahiptir.

Bu kapsamda Kırklareli İlinin ulusal ve uluslararası turizm pazarından aldığı payın arttırılması, turizmin çeşitlendirilmesini ve dört mevsime yayılmasını gerektirmektedir.

Bölgede yapılan çalışma, Trakya'nın sahip olduğu çekim unsurlarının kültür turizmi, Fotosafari, av turizmi, bisiklet, tabiat turizmi, kıyı turizmi, agro ve ekoturizm ve yeme-içme turizmi türlerinin gelişimine uygun olduğunu göstermektedir.

Gelişmesi önerilen turizm ürünlerine uygun konaklama kapasitesinin, yeni yatırımlar ve mevcut yapıların turizme açılmasını sağlayacak yönetim modelleri kullanılarak geliştirilmesi; ayrıca gerek mevcut konaklama tesislerinin gerekse turizme yeni açılacak işletmelerin başarısının kalite standartlarına bağlı olduğu olduğu öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

Uzaktan algılamalı uydu sistemleri ve CBS teknikleri kullanılarak Yıldız Dağları'na ait arazi ve bitki örtüsü, yaşam alanı ve peyzajların haritalandırması. S. Berberoğlu, C. Dönmez ve O. Şatır tarafından AGRER-Agriconsulting-AGRIN adına Çevre ve Orman Bakanlığı (Ankara) adına hazırlanmış olan rapor. **Yıldız Dağları Biyosfer Projesi Raporlar Serisi, No. 1.**

Yıldız Dağları'nın Eko-hidrolojisi. Yusuf Serengil tarafından AGRER-Agriconsulting-AGRIN adına Çevre ve Orman Bakanlığı (Ankara) adına hazırlanmış olan rapor. **Yıldız Dağları Biyosfer Projesi Raporlar Serisi, No. 2.**

YMBP (2010). *Yıldız Dağları'nın florası*. N. Özhatay, E. Akalın, Y. Yeşil, S. Demirci, N. Güler ve H. Ersoy tarafından AGRER-Agriconsulting-AGRIN adına Çevre ve Orman Bakanlığı (Ankara) adına hazırlanmış olan rapor. **Yıldız Dağları Biyosfer Projesi Raporlar Serisi, No. 3.**

Yıldız Dağları'nın faunası. M. Sözen ve A. Karataş tarafından AGRER-Agriconsulting-AGRIN adına Çevre ve Orman Bakanlığı (Ankara) adına hazırlanmış olan rapor. **Yıldız Dağları Biyosfer Projesi Raporlar Serisi, No. 4.**

Yıldız Dağları'nın mağaraları ve faunası. BUMAD (E. Çoraman, Y. Özakin, Y. Çelik, M. Döker, K. Kunt ve E. Özel) tarafından AGRER-Agriconsulting-AGRIN adına Çevre ve Orman Bakanlığı (Ankara) adına hazırlanmış olan rapor. **Yıldız Dağları Biyosfer Projesi Raporlar Serisi, No. 5.**

Yıldız Dağları'ndaki kuşların çeşitliliği ve dağılımı. Korhan Özkan tarafından AGRER-Agriconsulting-AGRIN adına Çevre ve Orman Bakanlığı (Ankara) adına hazırlanmış olan rapor. **Yıldız Dağları Biyosfer Projesi Raporlar Serisi, No. 6.**

Teklif edilen Yıldız Dağları Biyosferinin yönetiminin planlanmasına ilişkin katılımcı bir yaklaşım. S. Alpan Atamer, Sevgi Gül ve Okan Can tarafından AGRER-Agriconsulting-AGRIN adına Çevre ve Orman Bakanlığı (Ankara) adına hazırlanmış olan rapor. **Yıldız Dağları Biyosfer Projesi Raporlar Serisi, No. 7.**

Teklif edilen Yıldız Dağları'nda kaynak yönetimi: topluluk bazlı bir yaklaşım. Francis Hurst tarafından AGRER-Agriconsulting-AGRIN adına Çevre ve Orman Bakanlığı (Ankara) adına hazırlanmış olan rapor. **Yıldız Dağları Biyosfer Projesi Raporlar Serisi, No. 8.**

Yıldız Dağları'ndaki ekosistem mal ve hizmetlerinin belirlenmesi ve değerlemesi. Dominic Moran tarafından AGRER-Agriconsulting-AGRIN adına Çevre ve Orman Bakanlığı (Ankara) adına hazırlanmış olan rapor. **Yıldız Dağları Biyosfer Projesi Raporlar Serisi, No. 9.**

Yıldız Dağları'ndaki köylerin sosyal profili. Dominic Moran ve Axel Tarris tarafından AGRER-Agriconsulting-AGRIN adına Çevre ve Orman Bakanlığı (Ankara) adına hazırlanmış olan rapor. **Yıldız Dağları Biyosfer Projesi Raporlar Serisi, No. 10.**

İğneada Koruma Alanı Planlama ve Yönetimi Danışmanlık Hizmetleri Hibe No: TF-023556 kapsamında İğneada İş Ortaklığı (PAR Danışmanlık, Fauna and Flora International, WWF Türkiye ve REC Türkiye'den oluşan) tarafından hazırlanan Proje Final Raporu ve Ekleri

Kırklareli Eko-Agro Turizmin Geliştirilmesi Projesi (Proje Başvuru sahibi: Kırklareli Çevre Koruma Vakfı- Ortağı: Kırklareli Fotoğraf ve Sinema Sanatı Derneği)

Kırklareli Valiliği Web sitesi, 2018

Orman Genel Müdürlüğü Web sitesi, 2018.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Web sitesi, 2018.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, web sitesi, 2018

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü Web Sitesi, 2018.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü Web sitesi, 2012.

Trakya-Kültür Öcelikli Gelişim Strateji ve Eylem Planı-Kırklareli Çalıştay Raporu (21.03.2012)

Kırklareli İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi

2013-2023 Trakya Bölgesi Turizm Master Planı

6.1 .KAPASİTE GELİŞTİRME Maksat: alakalı paydaşların tabiat turizmi açısından kapasitelerini geliştirmek

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlama Tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
1	1	Ekoturizm eğitimi	Yerel halkının eko-turizm hakkında eğitimi, Ekoturizme sunulabilecek ürünlerin geliştirilmesi ürünleri geliştirilmesi konusunda eğitilmesi. Bu konuda plan süresince 15 kurs açılarak 225 kişinin eğitilmesi sağlanacak.	İTM, TOB, HEM	B, M, STK	2018						
2	1	Ekoturizm Konseyi ve Ekoturizm Dernekleri Kurulması	Eko-turizmde hedef birliğin sağlanması, işbirliği için sözleşme imzalanması	İTM, Kişiler, Özel girişim	M, B, KY	2018						
3	1	Hizmet ve Ürün Kalitesinin Geliştirilmesi	Eko-turizm hizmetlerinin kademeli olarak geliştirilmesi için bir yerel nitelikler standardı oluşturulması, geleneksel köy evlerinin pansiyona dönüştürülmesi projelerinin yapılması, geleneksel düğün kompozisyonunun canlandırılması/yaygınlaştırılması, plan dönemi sonunda standartlara uygun toplam 10 adet ev pansiyonu oluşturulması	KY, İTM, TOB, İÖİ, B, Özel Girişimciler	Belediyele r, Muhtarlıkl ar	2018						

6.1 .KAPASİTE GELİŞTİRME Maksat: alakalı paydaşların tabiat turizmi açısından kapasitelerini geliştirmek

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlama Tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
4	1	Tabiat Koruma Eğitimcileri Yetiştirmek	Tabiat Eğitimi için vazife alacak eğitimcilerin eğitilmesi, plan dönemi içinde 15 adet eğitici eğitmek	TOB, Üniversiteler	TEMA Vakfı, DKMPGM	2017						
5	1	Yöre Halkının Tabiat Eğitimi	Tabiatı anlatmak için yöre halkının eğitilmesi, ayrıca çocukların eğitimi, Plan dönemi boyunca 200 yetişkin, 500 çocuğa tabiat eğitimi verilmesi	TOB; ÜN, KY,HEM	Muhtarlıklar, Belde Belediyeleri,İMEM	2016						
6	2	Gönüllülük Sisteminin Oluşturulması	Tabiat Gönüllülerinin seçimi Plan Dönemi boyunca her ilçede 5 er adet gönüllü seçilmesi	TOB, ÜN, KY, B	STK, TEMA	2016						
7	3	Deneyim Paylaşımı	Deneyim paylaşım programları oluşturulacaktır, kıyaslama bölgeleri ile ve ülke düzeyinde deneyim paylaşımı için 3 adet karşılıklı gezi düzenlenecektir.	Yöre Halkı, KY, İTM, İÖİ, Özel Girişimciler		2017						
8	2	Rehber Eğitimi	Kırklareli genelindeki alanlara yönelik tamamı yöre halkından olmak üzere plan döneminde 20 adet Alan Kılavuzu yetiştirilmesi	TOB, ÜN, B, KY, MEM	STK, TEMA	2018						

6.1. KAPASİTE GELİŞTİRME Maksat: alakalı paydaşların tabiat turizmi açısından kapasitelerini geliştirmek

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlama Tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Gösterge ler
9	2	Haritaların oluşturulması	Ekoturistler için rotaların yer aldığı haritaların oluşturulması ve basımı	İTM, TOB, KY, İÖİ	STK	2016						
10	2	İlgi gruplarının eğitimi	Hedef birlikteliği için ilgi gruplarının workshoplarla, toplantılarla hedefe yönlendirilmesi, hedef birliğin sağlanması	İTM, TOB, Valilik, KY, B	Belediye ler	2017						
11	2	Üniversitelerle işbirliği	Hertürlü faaliyetin planlama, geliştirme ve uygulama safhalarında Kırklareli içinde ve yakınındaki üniversitelerden bilimsel destek alınması için işbirliği yapılacaktır.	TOB, İTM, ÜN.	STK	2017						
12	1	Yerel profesyonel av kılavuzu eğitimi	Av Turizmine profesyonel yaklaşım sağlanacaktır.	TOB, HEM, ÜN		2016						
13	3	Yabancı Dil Eğitimi	Yabancı ziyaretçilerle iletişim sağlanacaktır.	TOB, HEM, ÜN		2018						

6.1. KAPASİTE GELİŞTİRME Maksat: alakalı paydaşların tabiat turizmi açısından kapasitelerini geliştirmek

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlama Tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Gösterge ler
14	1	Kurtarma Timlerinin Kurulması	Dağ ve Mağara kurtarma timlerinin kurulması sonucunda ziyaretçilerin güvenliği sağlanacaktır.	TOB, AFAD, Kaymakamlıklar		2016						

6.2. FİZİKSEL ALTYAPININ OLUŞTURULMASI *Maksat; altyapıyı güçlendirmek veya geliştirmek,*

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlama Tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
1	1	Atık yönetimi	Katı atıkların yönetimi konusunda, vahşi depolama yapılması engellenecektir.	M, B, İÖİ	STK, Çevre ve Şehircilik md (ÇŞM)	2017						
2	1	Alan Düzenleme	Kamping alanlarının ve günübirlik alanların düzenlenmesi.	İTM, K	STK. ÇŞM	2017						
3	1	Hizmet üniteleri geliştirme	Favori seçilen ilçelerde alan içinde kalan, atıl binaların onarımı ve turizmde kullanımı, sağlanacaktır.	KY, İÖİ , TOB, ÖG	STK	2018						
4	1	Turizm Bilgilendirme Merkezleri kurulması	Favori ilçelerde bilgilendirme merkezleri kurulacaktır, Bu merkezlerin atıl okul binaları veya köy evlerinin kiralınması veya restorasyonu ile oluşturulması. 2023e kadar 2 ayrı yerde bilgilendirme merkezi kurulacaktır.	İTM, TOB, KY, B, İÖİ	STK, TEMA	2018						

6.2. FİZİKSEL ALTYAPININ OLUŞTURULMASI *Maksat; altyapıyı güçlendirmek veya geliştirmek,*

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlama Tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Gösterge ler
5	1	Patika düzenlemeleri (trekking yol ağı oluşturma ve düzenleme)	Trekking güzergahı olarak tespit edilen sahalarda patika düzenlemeleri ve her türlü tanıtıcı, bilgilendirici elemanların yapımı ve yerine konması 2023 yılına kadar tamamlanacaktır.	İTM, TOB, Ky, B, İÖİ,	STK	2016						
6	2	Tabiat Müzesi kurulması	Tabiat Eğitim Merkezi ve Ziyaretçi Merkezinde Tabiat Müzesi köşelerinin oluşturulması.	TOB, İTM, Ky, B, İÖİ	STK Üniversite ler	2017						
7	3	Mağaraların Ziyarete Açılması	Ziyarete açılacak mağaraların tespit çalışmasının yapılması ve Mağaraların ziyarete açılması için gerekli düzenlemelerin yapılması	İTM, PSİ, Ky, İÖİ	STK, Üniversite ler	2017						
8	2	Dağ bisikleti parkurları	Favori ilçelerde Dağ bisikleti patikası ağı için altyapı, araştırma ve organizasyonun tamamlanması,	TOB; İTM, Ky, İÖİ; B	STK	2017						
9	1	Butik otel ve pansiyonların arttırılması	İl ve ilçelerde butik otel ve pansiyonculuğun arttırılması ile ziyaretçilerin konaklama ihtiyaçları en üst seviyeye getirilecektir.	Ky, Tİ, İKTM, K, B, M, İÖİ		2017						

6.2. FİZİKSEL ALTYAPININ OLUŞTURULMASI <i>Maksat; altyapıyı güçlendirmek veya geliştirmek,</i>											
Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlama Tarihi	Süresi			Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
10	2	Kırsal kesimlerdeki yol kalitesinin artırılması	Köy ulaşım yollarının ve orman yangın yollarının iyileştirilmesiyle ziyaretçilere kaliteli ulaşım imkanı sağlanacaktır.	Valilik, İÖİ, OGM, TOB		2017					
11	1	Yürüyüş platformlarının yapılması	Yürüyüş platformlarının ve işaretlemelerin yapılması ziyaretçi güvenliğini sağlayacaktır.	TOB, Kaymakamlıklar		2017					
12	1	Sportif olta balıkçılığına uygun iskelelerin yapılması	Sportif olta balıkçılığı meraklılarına ve sportif olta balıkçılığı turizmine altyapı oluşturulmuş olacaktır.	TOB, İl Gıda Tarım Hayvancılık Müd., İl Kültür ve Turizm Müd.		2017					
13	1	Kuş gözlem kulelerinin yapılması	Uygun sulak alanlara kuş gözlem kuleleri yapılarak kuş gözlemciliği ve kuş gözlemciliğine dayalı turizm altyapısı oluşturulmuş olacaktır.	TOB		2017					

6.2. FİZİKSEL ALTYAPININ OLUŞTURULMASI *Maksat; altyapıyı güçlendirmek veya geliştirmek,*

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlama Tarihi	Süresi			Bütçesi ve Finans kaynağı	Gösterge ler
14	1	Turizm alanlarına manzara seyir noktası ve seyir terasları yapılması	Turizm alanlarında seyir noktası ve seyir terasları yapılarak cazibe arttırılacaktır.	Özel İdareler, Belediyeler, Kaymakamlıklar, Muhtarlıklar, TOB		2017					

